

รายงานการวิจัย

สานฝันปาตานีโดยไม่ใช้ความรุนแรง: การวิเคราะห์จากบทสนทนาเพื่อสร้างจินตนาการใหม่
(Weaving Patani's Dream Non-violently: An analysis of conversations for a new
imagination)

โดย

นาย มารค ตามไท

ด้วยการสนับสนุนจาก กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

รายงานการวิจัย สานฝันปาตานีโดยไม่ใช้ความรุนแรง: การวิเคราะห์จากบทสนทนาเพื่อสร้างจินตนาการใหม่

(Weaving Patani's Dream Non-violently: An analysis of conversations for a new imagination)

บทคัดย่อ

จุดมุ่งหมายหลักของงานวิจัยนี้เพื่อที่จะหาว่าเหตุผลของคนปาตานีที่ต้องการเอกราชมีอะไรบ้าง งานวิจัยได้สัมภาษณ์ชาวปาตานีที่สนับสนุนเอกราช 1000 คน การรู้เหตุผลนี้สำคัญเพราะจะสามารถรู้ถึงคุณค่าที่เป็นฐานของเหตุผลเหล่านั้น เมื่อรู้ว่าคุณค่าชุดนั้นคืออะไรก็จะสามารถศึกษาลักษณะของคุณค่าเหล่านั้นซึ่งเป็นจุดสำคัญในการหาวิธีลดความรุนแรงและนำสันติสุขมาให้คนที่อาศัยในพื้นที่ทุกคน อีกทั้งจะช่วยวางขบวนการเอกราชปาตานีในกลุ่มขบวนการเอกราชอื่นๆที่มีมากมายในโลกปัจจุบัน ซึ่งมีความสำคัญในการทำความเข้าใจกับแนวทางสร้างสันติภาพในจังหวัดชายแดนใต้ อีกจุดมุ่งหมายหนึ่งของงานวิจัยคือการศึกษา วิเคราะห์ และเก็บบทเรียน ของแนวทางพัฒนาการต่อสู้เพื่อเอกราชในต่างประเทศเพื่อที่จะดูความสัมพันธ์ระหว่างวิธีเคลื่อนไหวไปสู่เอกราชกับความรุนแรงที่เกิดขึ้น ขบวนการเอกราชที่ศึกษาคือขบวนการที่ Catalonia, Quebec, Scotland และ Okinawa

สิ่งที่ค้นพบคือเหตุผลหลักที่ชาวปาตานีซึ่งสนับสนุนเอกราชให้ไว้คือ (1) ความเป็นเจ้าของดินแดน (2) การเป็นวิธีที่จะได้อำนาจอธิปไตย (3) การเป็นพันธมิตรทางศาสนา และ (4) การเป็นวิธีจัดการกับความขัดแย้งกับรัฐไทยได้ดีที่สุด ในสี่เหตุผลนี้ เหตุผลที่ (1) (2) และ (3) เป็นเหตุผลที่วางอยู่บนฐานคุณค่าที่เรียกกันว่า “คุณค่าศักดิ์สิทธิ์” ซึ่งเป็นคุณค่าที่แลกเปลี่ยนกับอย่างอื่นไม่ได้และจะเกิดปฏิกิริยาทางลบถ้าคนอื่นพยายามโน้มน้าวเสนอของตอบแทนเพื่อให้ทิ้งเสีย เหตุผลที่ (4) วางอยู่บนคุณค่าที่จัดการได้โดยที่รัฐไทยเปลี่ยนวิธีปฏิบัติและเปลี่ยนนโยบายในบางเรื่อง

ส่วนสิ่งที่ค้นพบจากการศึกษา วิเคราะห์ และเก็บบทเรียน ของแนวทางพัฒนาการต่อสู้เพื่อเอกราชใน Catalonia, Quebec, Scotland และ Okinawa คือ เกือบทุกแห่งเคยมีกลุ่มที่ใช้ความรุนแรงในการผลักดันเรื่องเอกราช แต่เมื่อขบวนการเอกราชมีที่ยืนในพื้นที่การเมืองและมีการถกกันเองภายในอย่างเปิดเผย เรื่องจะเอาเอกราชหรือไม่กลุ่มใช้ความรุนแรงก็ค่อยๆสลายไป ความรุนแรงที่เหลือคือการแสดงอารมณ์แรงในการถกเถียงกัน

ข้อสรุปและข้อเสนอแนะของงานวิจัยสำหรับการสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนใต้คือ รัฐไทยควรเปิดพื้นที่ทางการเมืองให้คนปาตานีถกกันเองอย่างเปิดเผยและกว้างขวางเกี่ยวกับอนาคตของปาตานีว่าจะเดินตามเส้นทางเอกราชหรือไม่ และรัฐไทยควรดำเนินการนี้โดยมีผู้มิใช่ภวามะพอที่จะส่งเสริมการคุยกันครั้งนี้ระหว่างคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ด้วยตนเอง ด้วยความปรารถนาดีต่อความสุขใจของคนทุกคนที่เกี่ยวข้อง

Abstract

The main purpose of this research was to find out what are the reasons why the people of Patani who desire independence take this stance. The research was carried out by interviewing 1,000 pro-independence Patani people. Knowing these reasons is important because it will then enable us to see what type of values underlie these reasons, which is necessary to find ways to eliminate the violence in the region and bring peace to the lives of everyone living there. It will also help in situating the Patani independence movement among the various independence movements that exist in the world today, which might also be of help in peacebuilding in Patani. Another purpose was to study and analyze some other independence movements in the world in order to learn how independence aspirations can be met without resort to violence. The independence movements studied were those in Catalonia, Quebec, Scotland and Okinawa.

The results of the research are that there were 4 main reasons cited by the pro-independence Patani people who were interviewed. (1) Historical ownership of territory. (2) As the only way towards a future they desire. (3) As a religious requirement. (4) As the best way to solve the present conflicts with the Thai state. Of these four reasons, the first, second and third are based on values that can be considered “sacred values”, which are values not open to bargaining or exchange and which create an indignant backlash when approached to go in such direction. The fourth reason is not based on a sacred value and could be eliminated if the Thai state were to introduce appropriate policy and operational changes.

The results of the study of the independence movements of Catalonia, Quebec, Scotland and Okinawa showed that all these movements, though based on different

rationales, at one time had groups supporting independence which resorted to violent tactics. But as these independence movements gained political space to mobilize and debate openly, the armed groups that used violent tactics gradually disappeared, though strong feelings still show up in the debates on independence.

The conclusion of the research is that in order to eliminate violence and bring peace to the southern border provinces, the Thai state should allow political space for the people of Patani to debate openly on the direction of their future, and whether or not they wish to pursue independence. Also, the Thai state should take a mature stance in encouraging this debate, with the well-being of all the people of Patani in mind.

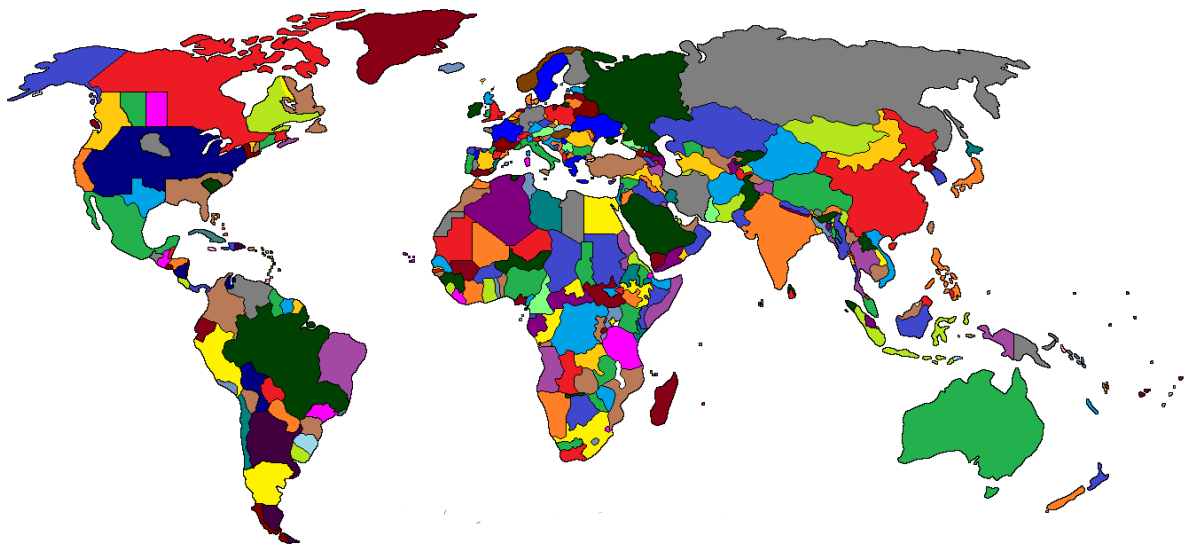
สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทที่ 1 ขบวนการเอกราช/แบ่งแยกดินแดน ในโลกร่วมสมัย	1
บทที่ 2 การเก็บข้อมูล	6
- การเก็บข้อมูลที่ปาตานี	6
- การเก็บข้อมูลที่ Barcelona	14
บทที่ 3 ขบวนการเอกราชใน Catalonia	16
บทที่ 4 ขบวนการเอกราชใน Quebec, Scotland และ Okinawa	23
บทที่ 5 คุณค่าศักดิ์สิทธิ์ ขบวนการเอกราช และความรุนแรง	35
บทที่ 6 ปาตานี : ทำไมต้องเอกราช	44
บทที่ 7 ข้อเสนอและข้อเสนอ : พุดดีกว่ายิง ถกกันดีกว่าวางระเบิด	232
บรรณานุกรม	234

บทที่ 1. ขบวนการเอกราช/แบ่งแยกดินแดน ในโลกร่วมสมัย

ในช่วงตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 20 จนถึงปัจจุบันมีกลุ่มคนในรัฐต่างๆทั่วโลกที่ปรารถนาจะจัดการกับชีวิตของตัวเองในรัฐอิสระที่แยกตัวออกจากสถานะที่เป็นอยู่หลายกลุ่ม บางครั้งกลุ่มเหล่านี้จะถูกเรียกว่าขบวนการแบ่งแยกดินแดน บางครั้งเรียกว่าขบวนการเอกราช แท้จริงแล้วสองชื่อนี้ไม่ได้มีความหมายต่างกันด้วยนัยยะสำคัญ ถ้าพื้นที่ที่จะประกาศเป็นอิสระเป็นผืนเดียวกับรัฐเดิมที่เป็นส่วนหนึ่งอยู่ การแยกตัวออกก็ตรงกับความหมายของ “การแบ่งแยกดินแดน” แต่ถ้าอยู่ห่างไกลอีกซีกโลกการจะเป็นรัฐอิสระจะเรียกว่าเป็นการแบ่งแยกดินแดนก็ไม่ถูกในเชิงภูมิศาสตร์จึงเรียกว่าขบวนการเอกราชจะครอบคลุมดีกว่า ในงานวิจัยนี้จะเรียกขบวนการเหล่านี้ด้วยชื่อเดียวคือ ขบวนการเอกราช

ในปลายศตวรรษที่ 20 มีขบวนการเอกราชในโลกเคลื่อนไหวอยู่ทั้งหมดประมาณ 277 ขบวนการ (Gurr, 1993) โดยอยู่ในทวีปยุโรปและอเมริกาเหนือ 90 ขบวนการ ในทวีปอาฟริกา 95 ขบวนการ ในทวีปเอเชีย 60 ขบวนการ และในลาตินอเมริกา 32 ขบวนการ ในหลายกรณีอาจนึกไม่ถึงว่ามีขบวนการเอกราชในพื้นที่นั้นด้วย เช่น ขบวนการเอกราช Venice ในประเทศอิตาลี ขบวนการเอกราชของ Bavaria ในประเทศเยอรมัน หากขบวนการเหล่านี้ทั้งหมดบรรลุเป้าหมายทุกขบวนการแผนที่ใหม่ของโลกก็จะคล้ายกับรูปข้างล่าง

ลักษณะของขบวนการเอกราช

ขบวนการเอกราชในโลกร่วมสมัยเหล่านี้อาจแบ่งได้เป็นขบวนการเอกราชคลื่นที่หนึ่งและขบวนการเอกราชคลื่นที่สอง (Schaeffer, 1998)

ขบวนการเอกราชคลื่นที่หนึ่งเกิดขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่สองจากการที่อาณานิคมหลายแห่งได้รับเอกราชจากรัฐที่มายึดครองตัวเองเป็นอาณานิคมหลายปีก่อน ในการให้เอกราชกับอาณานิคมนั้นมีการขีดเส้นแบ่งเขตแดนของรัฐใหม่โดยไม่คำนึงถึงชาติต่างๆที่อาศัยอยู่ในเขตแดนใหม่นั้นซึ่งจะต้องไปเป็นคนส่วนน้อยในรัฐใหม่ ตัวอย่างเช่นประเทศพม่า เป็นอาณานิคมที่ได้รับเอกราชในปี 1948 แต่มีประชาชนชาติกะเหรี่ยงอาศัยอยู่ในเขตแดนของประเทศใหม่และเห็นว่าอนาคตตัวเองจะถูกจำกัดตราบไต่ที่ยังเป็นส่วนหนึ่งของประเทศพม่าจึงเกิดขบวนการเอกราชกะเหรี่ยงขึ้น ตัวอย่างเช่นนี้มีจากทั่วโลก กลุ่ม Kurd ไปถูกจัดให้อยู่ในประเทศ Iraq, Iran, Syria, Turkey กลุ่ม Katangan ถูกจัดให้อยู่ใน (Belgian) Congo เป็นต้น ขบวนการเอกราชคลื่นที่หนึ่งไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐมหาอำนาจเนื่องจากถูกมองว่าสร้างปัญหาให้แก่รัฐใหม่ๆที่กำลังถูกการแย่งชิงให้เข้าพวกในสงครามเย็น ด้วยเหตุนี้ความปรารถนาของขบวนการเอกราชคลื่นที่หนึ่งเกือบทุกขบวนการไม่บรรลุจุดมุ่งหมาย ข้อยกเว้นคือขบวนการเอกราช Eritrea ที่สามารถรบชนะและได้เอกราชจาก Ethiopia ขบวนการเอกราชคลื่นที่หนึ่งอื่นๆ ที่ไม่บรรลุจุดมุ่งหมายไม่ได้สลายตัวเพียงแต่ต่อสู้ต่อไปในระดับเล็กกว่าด้วยการสนับสนุนจากประเทศข้างเคียงบ้างหรือพรรคพวกที่ได้อพยพไปอยู่ต่างแดนบ้าง

ขบวนการเอกราชคลื่นที่สองประกอบด้วยขบวนการเอกราชที่เกิดขึ้นในช่วงปลายศตวรรษที่ 20 ในกระแสของการขยายแนวคิดประชาธิปไตย เช่นรัฐใหม่ที่เกิดขึ้นจากสหภาพโซเวียตเก่า ขบวนการเหล่านี้มีทั้ง (1) ความเป็นสมัยใหม่ (Modern) ซึ่งแสดงจากการเห็นว่าการเป็นรัฐเท่านั้นที่จะนำอำนาจเพื่อการเปลี่ยนแปลงมาได้จริง พร้อมทั้งใช้แนวปฏิบัติทางการเมืองซึ่งทำให้ต่างออกไปจากขบวนการกบฏทั่วไปในอดีต (2) มีความชอบธรรม (Legitimate) โดยใช้นวัตกรรมสิทธิในการกำหนดชะตากรรมตัวเองควบคู่กับสถานการณ์ในอดีตที่ถูกจัดให้อยู่ในรัฐต่างๆ โดยไม่ได้มีการถามถึงความสมัครใจ และ (3) ความเป็นเหตุผล (Rational) เนื่องจากขบวนการเอกราชรู้ดีว่าในโลกปัจจุบันรัฐเท่านั้นที่สามารถอ้างอธิปไตยเหนือการแทรกแซงและจะดำเนินการภายในอย่างไรก็ได้ถึงแม้ว่าในระยะหลังมีการกดดันรัฐทางอื่นบ้างแต่ก็เป็นเพียงการกดดันภายนอก

ขณะเดียวกันหลายขบวนการในขบวนการคลื่นที่สองก็มีลักษณะความขัดแย้งในตัวเองที่ Schaeffer ได้อธิบายเป็น 4 ลักษณะดังนี้

1. เป็นตัวของตัวเองแต่ต้องยกระดับสู่นานาชาติ (Autonomous Internationalism) ลักษณะนี้มาจากการที่ขบวนการเอกราชรู้ว่าถ้าจะสำเร็จหมายถึงต้องได้รับการยอมรับจากรัฐอื่นและองค์กรสำคัญเช่นสหประชาชาติ แต่ขณะเดียวกันก็มีขบวนการเอกราชอื่นรายขบวนการที่ต้องการเช่นนี้เหมือนกันจึงจำเป็นต้องชี้ให้เห็นว่าขบวนการของตนต่างจากขบวนการเอกราชอื่นอย่างไรและมีความชอบธรรมมากกว่าขบวนการอื่นอย่างไร สิ่งนี้เองที่อาจจะเป็นสาเหตุที่ไม่ค่อยมีการตั้งองค์กรสมพันธ์ขบวนการเอกราช

ถึงแม้ว่าให้กำลังใจกันทางวาจา ข้อสังเกตข้อนี้ของ Schaeffer อาจจะกำลังมีการเปลี่ยนแปลงระดับหนึ่ง ตัวอย่างที่แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงนี้เช่นการที่ขบวนการเอกราช Catalonia ขวนขวายขบวนการเอกราชอื่นร่วมในงานวันชาติของ Catalonia ในปีที่ผ่านมา

2. เป็นทั้งสากลและเน้นท้องถิ่น (Cosmopolitan Parochialism) ลักษณะนี้มาจากการที่ขบวนการเอกราชต้องใช้ภาษาและมโนทัศน์สากลเช่นเรื่องอำนาจของการเป็นรัฐ เรื่องสิทธิในการกำหนดชะตากรรมตนเอง ซึ่งเป็นภาษาที่ประชาชนในท้องถิ่นตนไม่เข้าใจจึงต้องพูดกับกลุ่มคนเหล่านี้โดยใช้มโนทัศน์ของเขา ซึ่งเป็นวิธีเดียวที่จะรณรงค์เพื่อรับการสนับสนุนจากกลุ่มประชาชนนี้เพื่อแสดงความชอบธรรมของขบวนการต่อโลก เช่นขบวนการเอกราช Puerto Rico จะใช้ภาษาและคำพ้องที่ทุกคนเข้าใจเวลาอธิบายจุดยืนของตนว่า “คุณจะมาในบ้านของฉันและส่งฉันไม่ได้” หรือที่ขบวนการเอกราชควิเบคมักอธิบายว่า “เราเพียงต้องการเป็นนายในบ้านของเรา” ดังนั้นขบวนการเอกราชจึงต้องจัดตัวอยู่ในทั้งสองส่วนตลอดเวลา ความสำเร็จจะมาด้วยการที่สามารถอธิบายมโนทัศน์สากลในภาษาที่ชาวบ้านเข้าใจได้
3. เป็นคนกลุ่มใหญ่แต่ยังยึดการเป็นคนกลุ่มน้อย (Majoritarian Minorities) ขบวนการเอกราชส่วนใหญ่มาจากกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นคนกลุ่มน้อยในรัฐเดิมและต้องการมีรัฐของตนเองที่มีกลุ่มชาติพันธุ์นี้เป็นคนกลุ่มใหญ่โดยที่ยังรักษาอัตลักษณ์เดิมตอนเป็นคนกลุ่มน้อย หลายครั้งสิ่งนี้จะทำให้เกิดความสับสน ในรัฐใหม่ที่ตัวเองเป็นคนกลุ่มใหญ่จะมีกลุ่มอื่นเป็นคนกลุ่มน้อย และการที่กลายมาเป็นคนกลุ่มใหญ่อาจกระทบอัตลักษณ์เดิมได้รวมทั้งจะมีความพยายามรวบอำนาจไว้ให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ของตัวเอง ขบวนการเอกราช Eritrea เป็นข้อยกเว้นที่น่าสนใจ ขบวนการนี้รวมคนต่างชาติพันธุ์ที่อาศัยในพื้นที่เข้าเป็นขบวนการเอกราชด้วยกัน หลังจากชนะประเทศ Ethiopia และได้เอกราช ปัญหาระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆที่อาศัยในพื้นที่ Eritrea จะมีปัญหาทางนี้น้อย แต่ตัวอย่างเช่นที่ Eritrea มีน้อยเพราะต้องสร้างสรรค์ในการสร้างมโนทัศน์ของความ เป็นชาติใหม่ให้ครอบคลุมหลายกลุ่ม
4. มีอธิปไตยแบบพึ่งรัฐอื่น (Dependent Sovereignty) ปัญหาที่มาจากที่ในโลกปัจจุบันขบวนการเอกราชที่จะสามารถเป็นรัฐของตัวเองได้แล้วอธิปไตยก็จะไม่เต็มที่โดยเฉพาะทางเศรษฐกิจ อย่่างไรก็ต้องเข้ากับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งและร่วมทิศทางเศรษฐกิจของกลุ่มนั้น สำหรับขบวนการเอกราชที่วางอยู่บนฐานของเรื่องทางเศรษฐกิจจะยากที่จะอธิบายให้ประชาชนของตนยอมรับ เช่นถ้าขบวนการเอกราชอิตาลีเหนือได้เอกราชโดยยึดเหตุผลมาตลอดว่าไม่ต้องการให้คนอิตาลีทางใต้ที่ไม่สู้งานเอาผลของแรงงานของตนไปใช้ พอได้เอกราชแล้วยังไม่มีอธิปไตยทางเศรษฐกิจอาจนำไปสู่ปฏิกริยาโต้กลับได้

สาเหตุของการเกิดขบวนการเอกราช

เมื่อพิจารณาสาเหตุของการเกิดขบวนการเอกราชทั้งคลื่นที่หนึ่งและคลื่นที่สองจะพบว่าแต่ละขบวนการแตกต่างกันถึงแม้อยู่ในคลื่นเดียวกัน แต่เมื่อพิจารณารวมกันแล้วสาเหตุหลักที่พบจะอยู่ใน 4 กลุ่ม แต่อาจพบในสัดส่วนหรือความเข้มข้นที่ต่างกัน

1. **สาเหตุเชิงประวัติศาสตร์** สาเหตุนี้คือการที่ครั้งหนึ่งในอดีตดินแดนของกลุ่มที่สนับสนุนเอกราชไม่ได้ขึ้นอยู่กับรัฐที่ปกครองอยู่ แต่ถูกจัดมาเป็นส่วนหนึ่งจากการพ่ายแพ้สงคราม (เช่น Catalonia ในประเทศสเปน) หรือรัฐที่ใหญ่กว่ามาจัดระเบียบเขตแดน (เช่น Quebec ในประเทศแคนาดา และ Okinawa ในประเทศญี่ปุ่น) ในเมื่อครั้งหนึ่งดินแดนเคยเป็นของตนขบวนการเอกราชจะเรียกร้องให้คืนดินแดนกลับเป็นของตนอย่างเดิม บางครั้งจะเก็บสิ่งนี้ไว้ในความทรงจำด้วยวิธีต่างๆ เช่นกำหนดให้วันที่แพ้รัฐที่เข้ามาปกครองเป็นวันชาติของตน (อย่างวันที่ 11 กันยายน ใน Catalonia) บางครั้งก็เล่าสู่กันฟังในครอบครัว โรงเรียน ฯ เป็นการถ่ายทอดความรู้สึกว่า “เอาของฉันไป เอากลับคืนมา” ซึ่งเป็นการรักษาความรู้สึกนี้แบบต่อเนื่อง
2. **สาเหตุเชิงชาตินิยม** สาเหตุนี้มาจากการที่ในอดีตกลุ่มที่ต้องการเอกราชถูกรัฐที่สังกัดอยู่พยายามกำจัด อดลักษณะของกลุ่มโดยการห้ามหรือควบคุมการใช้ภาษา การแสดงออกทางวัฒนธรรมและศาสนา และอื่นๆ การปฏิบัติเช่นนี้ของรัฐก็เพื่อพยายามทำให้ทุกคนในรัฐเหมือนกัน มีอัตลักษณ์ร่วมกัน กลุ่มคนที่ถูกระงับก็ต้องปกป้องอัตลักษณ์ตนให้อยู่รอด ถึงแม้เวลาผ่านไปและบางรัฐพยายามเปลี่ยนแนวปฏิบัติไปในทางพหุวัฒนธรรมนิยม แต่แผลก็ยังอยู่และลึก ในที่สุดคนกลุ่มนี้ก็คิดว่าไม่มีทางอื่นที่จะรักษาวิถีชีวิตของตนได้ยกเว้นแยกตัวออกและไปตั้งรัฐใหม่
3. **สาเหตุทางเศรษฐกิจ** สาเหตุนี้พบในสองลักษณะ ลักษณะแรกคือกลุ่มที่ต้องการแยกตัวออกมีฐานะทางเศรษฐกิจดีหรือดีมากอยู่ แต่คิดว่ารัฐเอาเปรียบโดยบังคับให้ส่งภาษีมากกว่าที่ได้คืนจากโครงการต่างๆของรัฐจึงอยากแยกตัวออกเพื่อฐานะทางเศรษฐกิจจะดีขึ้น (เช่นใน Scotland, Quebec, Venice, Catalonia เป็นต้น) ประเด็นนี้จะเป็นที่ถกเถียงกันมากเนื่องจากการคาดการณ์ฐานะทางเศรษฐกิจหลังเป็นเอกราชเป็นสิ่งที่ทำยาก แต่ก็เห็นประเด็นไม่ยาก ตัวอย่างที่ชัดเจนตัวอย่างหนึ่งคือการที่คนสกอตแลนด์ส่วนมากต้องการอยู่ในสหพันธ์ยุโรป (European Union) เพราะจะช่วยเศรษฐกิจของท้องถิ่นตนแต่สหราชอาณาจักรมีประชาติให้ถอนตัวออก อีกลักษณะหนึ่งพบคือสำหรับขบวนการเอกราชบางขบวนการประเด็นทางเศรษฐกิจไม่มีความสำคัญเท่าไรส่วนมากจะพบในกลุ่มที่ฐานะทางเศรษฐกิจไม่ได้ดีมากและอาจน้อยกว่ารัฐที่ปกครองอยู่แต่การอยากเป็นเอกราชเป็นเพราะเหตุผลอื่นเนื่องจากประเด็นทางเศรษฐกิจเมื่อได้เอกราชจะไม่ขัดและพร้อมสร้างด้วยกันภายหลัง ข้อยกเว้นจะมีแต่กับพื้นที่ที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจมากและหากได้เอกราชก็จะสามารถนำมาใช้เองหมดเพื่อการพัฒนาตามแนวของตน ในอดีตนี้เป็นข้อหนึ่งที่มีความสำคัญของขบวนการเอกราชนอร์เวย์ก่อนแยกตัวออกจากประเทศสวีเดน
4. **สาเหตุที่มาจากความมองอนาคตที่พึงปรารถนา** เหตุผลข้อนี้เริ่มพบกันในขบวนการเอกราชต่างๆ เช่นใน Catalonia เป็นการให้เหตุผลว่าถ้าไม่แยกตัวออกจากรัฐ ทิศทางของอนาคตจะถูกกำหนดโดยคนกลุ่มใหญ่ในรัฐ (เช่นคนสเปนในประเทศสเปน) จะไม่สามารถมีชีวิตในอนาคตตามที่ตนต้องการเพราะคุณค่า วัฒนธรรม และสิ่ง

ที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของคนสองกลุ่มต่างกันมากเกินไป ขบวนการเอกราชที่ให้ความสำคัญกับเหตุผลนี้จะมองเอกราชเป็นวิธีไปสู่อนาคตที่ดีกว่าไม่ใช่วิธีที่จะหนีอดีตที่เลวร้ายเหมือนกับที่พบในสาเหตุเชิงประวัติศาสตร์หรือสาเหตุเชิงชาตินิยม แต่ในขบวนการเอกราชหลายขบวนการจะพบแนวโน้มทั้งสองปนกันอยู่ และไม่แปลกที่พบว่าแต่ละเหตุผลพบในผู้ร่วมขบวนการที่ต่างวัย

แล้วขบวนการเอกราชปาตานีอยู่ตรงไหนในภาพนี้ ถ้าจุดเริ่มต้นก็คล้ายกับขบวนการเอกราชคลื่นที่หนึ่ง ถึงแม้ไม่ได้เกิดจากการแบ่งเขตในช่วงปลดปล่อยอาณานิคมแต่ก็มีส่วนเหมือนตรงที่เกี่ยวกับการที่มหาอำนาจจัดการแบ่งเขตเพียงแต่อยู่ช่วงต้นศตวรรษที่ 20 แต่เมื่อหันมาดูขบวนการเอกราชปาตานีปัจจุบันก็มีหลายส่วนคล้ายขบวนการเอกราชคลื่นที่สอง โดยเฉพาะการใช้ความคิดเกี่ยวกับสิทธิในการกำหนดชะตากรรมตนเองมาเป็นส่วนสำคัญของการเคลื่อนไหว บางคนเคยถามว่าขบวนการเอกราชปาตานีเดิมกับขบวนการเอกราชปาตานีปัจจุบันต่างกันหรือไม่ อาจจะต่างกันตรงจุดนี้ แต่โดยรวมแล้วถ้าจะเทียบขบวนการเอกราชปาตานีกับขบวนการเอกราชอีกสี่ขบวนการที่ศึกษามา ยังต้องคอยให้รัฐเปิดพื้นที่ทางการเมืองให้มากกว่าปัจจุบันจึงจะสามารถดึงดูดถึงจำนวนคนที่เห็นพ้อง รวมถึงประเด็นการต่อสู้ทางรัฐธรรมนูญ งานวิจัยนี้เริ่มการเปรียบเทียบดังกล่าวด้วยการศึกษาลักษณะของเหตุผลที่กลุ่มสนับสนุนเอกราชกลุ่มหนึ่งให้ไว้เป็นเบื้องต้น

จากภาพของขบวนการเอกราชที่มีอยู่ทั่วโลกจะเห็นได้ว่าหน้าที่ของรัฐในยุคนี้ไม่ใช่การพยายามไม่ให้เกิดขบวนการเอกราชภายในรัฐของตน แต่น่าจะเป็นการพยายามไม่ให้เกิดความรุนแรงจากการเคลื่อนไหวดังกล่าวมากกว่า

บทที่ 2. การเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลที่ปัตตานี

ข้อมูลหลักที่งานวิจัยนี้ต้องการหาคือเหตุผลของชาวปัตตานีที่สนับสนุนเอกราชว่าทำไมจึงต้องการเช่นนี้ ดังนั้นกลุ่มเป้าหมายที่โครงการวิจัยจะสัมภาษณ์คือคนปัตตานีที่สนับสนุนเอกราช แต่ในบรรยากาศปัจจุบันกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่เข้าถึงยากและจะไม่ไว้วางใจคนที่มาสัมภาษณ์ จึงจำเป็นต้องมีทีมเก็บข้อมูลจากพื้นที่ซึ่งเข้าถึงกลุ่มนี้ได้ โครงการวิจัยจึงชักชวนทีมเก็บข้อมูล 10 คน ด้วยการแนะนำจากองค์กร PerMAS และ The Patani เพื่อมาร่วมงานวิจัย โดยทำหน้าที่เป็นคณะเก็บข้อมูลในพื้นที่ปัตตานี

ข้อมูลพื้นฐานของคณะเก็บข้อมูล 10 คนมีดังนี้

1. อายุ 21-30 ปี มีอยู่ 8 คน 31-40 ปี มีอยู่ 2 คน
2. เพศ ชาย 8 คน หญิง 2 คน
3. การศึกษา ระดับปริญญาตรี 9 คน ระดับปริญญาโท 1 คน
4. ที่อยู่อาศัย อยู่ในเขตเทศบาล 3 คนอยู่นอกเขตเทศบาล 7 คน
5. ระดับความสุขในชีวิตปัจจุบัน จากระดับ 1-5 (โดยระดับ 5 คือมีความสุขมากที่สุด)
ระดับ 4 มี 7 คน
ระดับ 3 มี 2 คน
ระดับ 2 มี 1 คน

ในการเก็บข้อมูลแต่ละคนใช้แบบสอบถามไปสัมภาษณ์ 100 คน รวมแล้วเป็น 1000 คน โดย 1000 คนนี้มีที่อยู่กระจายตามพื้นที่ดังนี้

1. อ. กาบัง อ. ธารโต อ. บันนังสตา อ. เบตง อ. ยะหา รวม 55 คน
 2. อ. จะนะ อ. เทพา อ. นาทวี อ. สะบ้าย้อย รวม 77 คน
 3. อ. โคกโพธิ์ อ. แม่ลาน อ. เมืองปัตตานี อ. หนองจิก รวม 70 คน
 4. อ. จะแนะ อ. เจาะไอร้อง อ. ระแงะ อ. รือเสาะ อ. ศรีสาคร รวม 67 คน
 5. อ. กรงปินัง อ. เมืองยะลา อ. รามัน รวม 70 คน
 6. อ. ตากใบ อ. แว้ง อ. สุคีริน อ. สุโงโกล-ลก อ. สุโงปาตี รวม 69 คน
 7. อ. กะพ้อ อ. บาเจาะ อ. ไม้แก่น อ. เมืองนราธิวาส อ. ยี่งอ อ. สายบุรี รวม 78 คน
 8. อ. ทูตยางแดง อ. ปะนาเร อ. มายอ อ. ยะรัง อ. ยะหริ่ง รวม 74 คน
- ที่เหลืออีก 440 คน กระจายตามสี่พื้นที่ คือ
9. กรุงเทพมหานครและปริมณฑล
 10. มาเลเซีย
 11. หาดใหญ่
 12. อื่นๆ

ในแบบสอบถามที่ใช้สัมภาษณ์คนปาดานีที่สนับสนุนเอกราช 1000 คนถึงเหตุผลของการมีจุดยืนเช่นนี้จะมีคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว 5 ข้อ (เพศ อายุ ระดับการศึกษา ที่อยู่อาศัย ระดับความสุขของชีวิตปัจจุบัน) ต่อจากห้าข้อนี้ก็มีคำถามหลักว่า “ทำไมจึงต้องเอกราช” คำถามนี้ได้นำไปใช้ทำ pre-test (ก่อนออกไปสัมภาษณ์ 1000 คน) และ post-test (หลังสัมภาษณ์ 1000 คน) กับคณะเก็บข้อมูลทั้ง 10 คน ในการทำ Post-test ได้ถามเพิ่มเติมอีก 7 ข้อเพื่อที่จะได้โปรไฟล์ของผู้ดำเนินการสัมภาษณ์เก็บข้อมูล คำถาม 7 ข้อนี้คือ

1. เคยมีปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่หรือไม่
2. สมาชิกในครอบครัวเคยมีปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่หรือไม่
3. ตอนเกิดเหตุการณ์ที่ตากใบอยู่ที่ไหน
4. ผู้นำจิตวิญญาณที่นับถือคือใคร
5. ฮีโร่คือใคร
6. ตัวอย่างที่เคยโดนดูถูก
7. ตัวอย่างของการเคยถูกเอาเปรียบ

คำตอบของคณะเก็บข้อมูล 10 คนเป็นดังนี้

คนที่ 1.

Pre-test มันเป็นสิทธิอันชอบธรรมของคนที่อยู่ภายใต้การยึดครองที่จะลุกขึ้นมาเรียกร้องเอกราช

Post-test

- ต้องเอกราชเพราะไม่อยากเป็นคนอื่นในบ้านของตนเอง มีความปรารถนาอยากทำให้ปาดานีเป็นรัฐที่ดี มีสัมพันธ์กับทุกประเทศในลักษณะที่ดี อยากให้ยุติความรุนแรงในการต่อสู้ อยากให้หยุดการกดขี่ อยากปลอดเศษซากของอาณานิคม อยากดำรงตนความเป็นมาอย่างมีศักดิ์ศรี
- ไม่เคยมีปัญหาส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่
- สมาชิกครอบครัวไม่เคยมีปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่
- จำไม่ได้ว่าอยู่ที่ไหนตอนเกิดเหตุการณ์ตากใบ ตอนนั้นเรียนอยู่ป.6
- ผู้นำจิตวิญญาณคือศาสดามุฮัมมัด
- ไม่มีฮีโร่
- ตัวอย่างของการเคยดูถูก “พวกมึงไม่มีปัญญาบริหารบ้านเมืองหรอก”
- ตัวอย่างของการเคยถูกเอาเปรียบ “ในเรื่องโอกาสของการศึกษา เราเสียเปรียบคนรวย เราเสียเปรียบคนพุทธ เราเสียเปรียบคนที่ถูกอุปถัมภ์โดยรัฐ”

คนที่ 2.

Pre-test อีสราภาพมันช่างมีคุณค่าหนัก เอกราชก็เช่นกันที่จะนำมาซึ่งอีสราภาพ ตามปกติของทุกชีวิตคือการอยู่ที่มีความอิสระในตัวเอง เอกราชจึงเป็นสิทธิของทุกชนชาติ ดังนั้นแล้วการให้ได้มาซึ่งอีสราภาพในการเรียกตนเองว่าคนปาตานีจึงเป็นความภูมิใจยิ่ง ในการไฝหาความเป็นรัฐของคนปาตานีตามเจตนารมณ์ความต้องการอย่างแท้จริง

Post-test

- อยากมีประเทศที่เป็นของตนเอง ชนชาติปาตานีควรมีรัฐที่สามารถปกครองด้วยแนวทางตามเจตจำนงของประชาชนปาตานี เอกราชคือสิทธิของเราที่เราต้องการไม่สามารถมาลดทอนความต้องการนี้ได้ เพราะเกียรติ ศักดิ์ศรี ของชาติปาตานีคือการรับเอกราชและมีแผ่นดินเป็นของตนเอง
- เคยมีปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ช่วงที่มาเป็นนักกิจกรรม นักเคลื่อนไหว
- สมาชิกครอบครัวไม่เคยมีปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่
- ตอนตากใบอยู่ชั้นป.4 มารู้อะไรที่หลัง
- ไม่มีผู้นำจิตวิญญาณที่นับถือ
- ไม่มีฮีโร่
- ตัวอย่างที่เคยถูกคนดูถูก เวลาคนเรียกคนปาตานีว่า แชก เกลียดคำว่า แชก
- เสียเปรียบทางการศึกษาเพราะโครงสร้างรัฐนี้

คนที่ 3.

Pre-test เอกราชทำให้รู้สึกปลดปล่อยจากพันธนาการ รู้สึกชีวิตมีเสรีภาพอย่างแท้จริง หากไม่ได้เอกราชจะรู้สึกอึดอัด/ถูกกด เอกราชมีคุณค่าหลายๆอย่างในตัวของมันเอง เช่น มีศักดิ์ศรีทั้งระดับปัจเจกและชนชาติ มีความรู้สึกยุติธรรม สามารถสร้างสังคมแห่งความเคารพและเสมอภาคได้ดีกว่าอยู่ภายใต้โครงสร้างวัฒนธรรมแบบไทยๆ

Post-test

- เพราะอัตลักษณ์วัฒนธรรมเชิงโครงสร้างของรัฐ-ชาติไทยไม่ตอบโจทย์คุณค่าของตัวเองและเพื่อนพ้องในชาติปาตานี เช่นความเป็นชนชั้นของคนศักดินา ความชอบที่จะมีอัตลักษณ์ไทยแบบราชาชาตินิยมไทย นับถือพุทธ ระบบการเมืองแบบอุปถัมภ์เป็นต้น โครงสร้างพวกนี้ตกทอดมาสู่สังคมวัฒนธรรมใหม่ กลืนวัฒนธรรมที่ปาตานีที่มีความไม่เหมือนตั้งแต่ต้น
- เคยมีปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่จากกรณีถูกควบคุมตัวด้วยมาตรา 44 จากการชุมนุม
- เชื่อว่าคุณพ่อถูกวิสามัญนอกระบบโดยเจ้าหน้าที่รัฐร่วมกับชาวบ้านที่เป็นเจ้าหน้าที่พลเรือนติดอาวุธในปี 2548
- ตอนเหตุการณ์ตากใบอยู่ที่บ้าน ในช่วงปิดเทอม
- ผู้นำจิตวิญญาณที่นับถือคืออนัมฮัมหมัด
- ฮีโร่คือคุณป้า (พี่สาวของคุณพ่อ)
- ข้าราชการระดับสูงในมาเลเซียที่ทำงานในกระบวนการพูดคุยสันติภาพบอกว่าชาวปาตานีดีและโง่
- กรุงเทพฯทำตัวเป็นผู้ให้คุณูปการแก่ปาตานีทุกๆที่ปาตานีได้น้อยกว่ามาก

คนที่ 4.

Pre-test เอกราชนำมาซึ่งการมีสิทธิกำหนด วางแผนระเบียบกฎเกณฑ์ในการดำเนินชีวิตภายใต้การมีความศรัทธา ความเชื่อที่ต่างกัน ที่ไม่อยู่ในกรอบของศาสนาและความต้องการของคน มีใช้การบังคับให้ทำหรือปฏิบัติขัดกับคุณค่าของคน

Post-test

- ต้องการเอกราชเพราะการกระทำจากรัฐไทยตั้งแต่อดีตจนมาสู่ปัจจุบันนี้เต็มไปด้วยการไม่จริงใจ เป็นแค่การตอบสนองเพื่อกลบเกลื่อน แต่ไม่เคยเข้าใจคนในพื้นที่อย่างแท้จริง มันกลับตอกย้ำความเจ็บปวด ความผิดหวัง ความไม่ไว้วางใจยิ่งขึ้น จึงไม่แปลกที่อยากมีอำนาจในมือเรา อยากกำหนดชะตากรรมตนเอง เพื่อชีวิตที่ดีขึ้น มีความสุขขึ้น
- ไม่เคยมีปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่
- ครอบครัวไม่เคยมีปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่
- ตอนเหตุการณ์ตากใบเป็นนักศึกษาอยู่กรุงเทพฯ
- ผู้นำจิตวิญญาณที่นับถือคือบาบออิสมาอิล สื่อปันญ
- ฮีโร่คือท่านนบีมุฮัมมัด
- ถูกเพื่อนที่ทำงานดูถูกเรื่องการใช้โทรศัพท์รุ่นธรรมดาในขณะที่คนอื่นใช้สมาร์ทโฟนส่วนใหญ่
- ถูกพนักงานเอาเปรียบด้วยการทำงานไม่เต็มที่แต่ปล่อยให้เราทำมากกว่า ด้วยมาตรฐานเงินเดือนที่เท่ากัน

คนที่ 5.

Pre-test เหตุที่ต้องการเอกราชอธิบายด้วยคำพูดไม่ได้ แต่รู้สึกว่ามันเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตไปแล้ว

Post-test

- ต้องการเอกราชเพื่อสร้างประเทศใหม่ที่สอดคล้องกับตัวตนของเรา เราคือคนปาตานี เราไม่ใช่คนไทย เราเคยมีประเทศของเรา เราต้องการมีสิทธิที่จะออกแบบอนาคตและชะตากรรมของเรา ถ้าเป็นเอกราชจะทำให้ปาตานีกับสยามไม่เกลียดกัน สามารถสร้างความสัมพันธ์ใหม่ที่ติดต่อกันได้
- ไม่เคยมีปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่
- ญาติเคยถูกเจ้าหน้าที่ยิง ถูกดำเนินคดี
- ผู้นำจิตวิญญาณที่นับถือ ไม่มี (ที่ชัดเจน)
- ฮีโร่คือ เนลสัน แมนดลา และ บาร์ค โอบามา
- สมัยเป็นเด็กถูกครูดูถูกในเรื่องพูดภาษาไทยไม่ชัด สื่อสารไม่เข้าใจ
- ตัวอย่างของการเสียเปรียบ ---

คนที่ 6.

Pre-test เอกกราชเป็นความฝันที่เราคิดว่ามันเป็นศักดิ์ศรีในการเลือกที่จะออกแบบการเป็นอยู่แบบที่ฝัน เพราะเราต้องการออกแบบรัฐที่เราฝันไว้ และสามารถสร้างอำนาจอธิปไตยของคนปาตานีอย่างแท้จริง

Post-test

- ต้องการเอกกราชเพราะต้องการมีอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดน มีระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ประชาชนมีอำนาจอย่างแท้จริง เป็นประเทศที่มีสิทธิเสรีภาพปลอดจากการกดขี่ข่มเหงทางตรงและทางอ้อม ต้องการเจริญก้าวหน้าในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า
- ไม่เคยมีปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่
- สมาชิกครอบครัวไม่เคยมีปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่
- ตอนเหตุการณ์ตากใบเรียนอยู่ที่โรงเรียน ชั้นมัธยม
- ผู้นำจิตวิญญาณที่นับถือ –
- ฮีโร่ –
- เคยถูกดูถูกช่วงเรียนชั้นมัธยม
- ไม่เคยถูกเอาเปรียบ

คนที่ 7.

Pre-test ต้องการเอกกราชเพราะผมมีชาติ ชาติทุกชาติมีความชอบธรรมที่จะมีอิสรภาพจากการพันนาการใดๆ ถึงแม้พันนาการนั้นจะให้ความสุขความเป็นธรรมแล้ว แต่ชาติของผมก็ต้องคงไว้ซึ่งเอกกราช

Post-test

- ต้องการเอกกราชเพราะปาตานีเป็นชาติ ทุกชาติมีสิทธิที่จะมีประเทศเป็นของตัวเองเพื่อดำรงไว้ซึ่งศักดิ์ศรีชาติที่เท่าเทียมกับชาติอื่นๆ ได้
- เจ้าหน้าที่เคยสั่งห้ามจัดงานเสวนาสาธารณะและเราไม่ยอม จนเขาพยายามอุกกระชากเรา แต่โชคดีที่มีผู้สื่อข่าวอยู่รอบข้างจึงไม่ถูกอุกไปไกล
- ช่วงปี 2558 เจ้าหน้าที่คุกคามและมาเยี่ยมบ้านบ่อยมาก จนครอบครัวกังวลกับงานเคลื่อนไหวของเรา
- ตอนเหตุการณ์ตากใบเรียนอยู่ป.6ที่อำเภอเมืองปัตตานี
- ผู้นำจิตวิญญาณที่นับถือคือ Shaykh Yusuf ai-Qaradawi
- ฮีโร่คือ นบีมุฮัมมัด
- ทหารกล่าวหาและดูถูกว่าเราได้รับเงินจาก BRN เพื่อเคลื่อนไหวให้ปล่อยเพื่อนที่โดนจับ
- ถูกเอาเปรียบจากคนที่ยืมหนังสือแล้วไม่ยอมคืน

คนที่ 8.

Pre-test เอกราชเป็นสิ่งเดียวที่สามารถตอบสนองทุกๆความปรารถนาของชาวปาตานีได้ เช่น ความปรารถนาของชาวปาตานีที่อยากมีรัฐชาติของตัวเอง ความปรารถนาของชาวปาตานีที่อยากจะมีชีวิตที่ดีกว่าในแบบที่ตัวเองกำหนด ความปรารถนาของชาวปาตานีที่อยากจะมีความสัมพันธ์และสร้างมิตรภาพกับคนไทยหรือต่างชาติในฐานะพลเมืองโลก

Post-test

- เอกราชไม่ใช่เหตุผล เอกราชคือจิตวิญญาณ เป็นคุณค่าที่สูงที่สุดในฐานะชาวปาตานีผู้เป็นเจ้าของสิทธิเหนือดินแดน (Hak pertuang)
- เคยมีปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่หลังจากเข้าร่วมชุมนุมที่มัสยิดกลาง จังหวัดปัตตานี ปี 2551
- พี่ชายเคยถูกควบคุมตัวดำเนินคดีความมั่นคง
- ตอนเหตุการณ์ตากใบอยู่ที่บ้านคุณตา
- ผู้นำจิตวิญญาณที่นับถือคือ เชคดาอุด อัล-ฟาตาวี
- ฮีโร่คือ คุณพ่อ
- อาจารย์ที่ปรึกษาเคยถูกลงโทษโดยบอกว่าผมได้เข้าเรียนมหาวิทยาลัยเพราะระบบโควต้าที่ให้กับคนมลายู ไม่ใช่เพราะศักยภาพ
- ผมเคยสอบได้ทุนไปเรียนต่อที่ยุโรป แต่ถูกขยับชื่อในลำดับถัดไปให้กับญาติของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง

คนที่ 9.

Pre-test ต้องเอกราชเพราะเอกราชคือสิทธิของเรา และคือความภาคภูมิใจในความเป็นตัวตนของเรา คือชาวปาตานีชนที่มีความรู้สึกอยากมีประเทศปาตานี และอยากให้คนรู้จักเราบนตัวตนเราจริงๆ “PATANI” ปาตานีเคยมีอธิปไตยแต่ถูกล่าอาณานิคมด้วยรัฐที่ใหญ่กว่า ทำให้ตัวตนเราถูกลดทอนลง

Post-test

- เอกราชเป็นสิ่งที่ไฝฝืนแต่เด็ก ไม่ได้มาจากการเกลียดชังแต่จากการต้องการแสดงตัวตนของเรา อัตลักษณ์ของเราที่ไม่เหมือนกัน เราไม่ใช่เขา เราเป็นเรา และเราต้องการเป็นเราในพื้นที่ของเรา นั่นคือปาตานีที่มีอำนาจอธิปไตยเป็นของตัวเอง เป็นชาติที่เท่าเทียมกับชาติอื่นในโลก
- ไม่เคยมีปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่
- พ่อเคยถูกซื้อหาเป็นแนวร่วม และเข้าสู่โครงการพาคนกลับบ้านในที่สุด
- ตอนเหตุการณ์ตากใบกำลังศึกษาชั้นป.4ที่จังหวัดยะลา
- ผู้นำจิตวิญญาณที่นับถือคือ บาบออิสมาแอล ลือปัญริน
- ฮีโร่คือ ท่านศาสตามูฮัมหมัด
- เมื่อพูดถึงแนวทางต่างๆ ที่จะแก้ความรุนแรงในภาคใต้ให้ชั้นเรียนในมหาวิทยาลัยฟัง ถูกสบประมาทว่า จะไปรู้เรื่องอะไร
- เคยถูกเอาเปรียบในเรื่องสวัสดิการโรงพยาบาลของรัฐ

คนที่ 10.

Pre-test ต้องการเอกราชเพราะเอกราชคือสิทธิของเรา ความเป็นคนที่เชื่อมสัมพันธ์กันในสิ่งที่เรียกว่า ชนชาติ
ดังนั้นเรื่องเอกราชเป็นเรื่องศักดิ์ศรีของเรา

Post-test - วันทำ Post-test คนที่ 10 ป่วย

แบบสอบถามที่ใช้สัมภาษณ์ 1000 คน

ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ ☐ หญิง ☐ ชาย
2. อายุ
☐ ต่ำกว่า 20 ปี ☐ 21-30 ปี ☐ 31-40 ปี
☐ 41-50 ปี ☐ 51-60 ปี ☐ 60 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา
☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษาตอนต้น
☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย ☐ปริญญาตรี
☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก
☐ อื่นๆ โปรดระบุ
4. ที่อยู่อาศัย
☐ ในเขตเทศบาล ☐ นอกเขตเทศบาล
5. 5. ระดับความสุขของชีวิตในปัจจุบัน
☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4 ☐ 5 (ระดับ 5 คือมีความสุขมากที่สุด)

ทำไมจึงต้องเอกราช ?

การเก็บข้อมูลที่ Barcelona

การศึกษาขบวนการเอกราชในต่างประเทศได้เลือกที่จะศึกษาขบวนการเอกราชใน Catalonia, Quebec, Scotland และ Okinawa เพื่อพัฒนาการของขบวนการเหล่านี้จากช่วงต้นที่มีกลุ่มสนับสนุนขบวนการซึ่งใช้ความรุนแรงมาถึงปัจจุบันที่กลุ่มใช้ความรุนแรงสลายตัวหมด ในการศึกษาส่วนนี้ได้อ่านเอกสารต่างๆเช่น หนังสือ บทความ ข้อเขียนในหนังสือพิมพ์ ที่เขียนโดยทั้งคนนอกขบวนการและคนในขบวนการ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดเมื่ออ่านแล้วก็มีคำถามที่หาคำตอบในเอกสารเหล่านั้นไม่ได้ เช่น แรงจูงใจคนในขบวนการ วิธีที่ขบวนการใช้โน้มน้าวให้คนเข้าร่วมขบวนการ ทักษะที่คนในขบวนการมีต่อคนที่เห็นต่างจากขบวนการ เป็นต้น คำถามแบบนี้จะได้คำตอบก็จะต้องไปคุยเองอย่างไม่เป็นทางการ จึงได้มีส่วนการไปเก็บข้อมูลในพื้นที่ของขบวนการหนึ่งในสี่ขบวนการที่ศึกษา โครงการวิจัยได้เลือกที่จะไปเก็บข้อมูลที่เมือง Barcelona ซึ่งเป็นศูนย์กลางของขบวนการเอกราช Catalonia เนื่องจากมีหลายลักษณะคล้ายกับขบวนการเอกราชปาตานี เช่น ทั้งสองขบวนการเคลื่อนไหวในประเทศที่มีรัฐธรรมนูญที่มีมาตราห้ามการแบ่งแยกดินแดน (มาตรา 2 ของรัฐธรรมนูญประเทศสเปนมีใจความเหมือนมาตรา 1 ของรัฐธรรมนูญประเทศไทย) ในทั้งสองประเทศมองได้ว่าแนวคิดประชาธิปไตยยังฝังรากลงไปไม่ลึก

กิจกรรมแรกที่ไปร่วมใน Barcelona คือ Diada คืองานฉลองวันชาติของคน Catalan ซึ่งมีประชาชนออกมาชุมนุมเรียกร้องเอกราชประมาณ 1 ล้านคน การชุมนุมมีทั้งการปราศรัย การแสดงทางวัฒนธรรม และจะไปร่วมกันเป็นครอบครัว มีตั้งแต่เด็กที่ยังเดินไม่ได้ถึงผู้สูงอายุรุ่น 80 ปี (ผู้วิจัยได้ถามอายุคนสูงอายุกลุ่มหนึ่ง)

ในการไปเก็บข้อมูลที่ Barcelona และพื้นที่ในสเปนที่ไม่อยู่ใน Catalonia นั้น ได้พูดคุยและสัมภาษณ์บุคคลและองค์กรต่างๆ ดังนี้

1. องค์กร Omnium Cultural (OC). OC เป็น องค์กรวัฒนธรรมภาคประชาสังคมที่ก่อตั้งในปี 1961 ในช่วงที่รัฐบาลเผด็จการของนายพล Franco กำลังปกครองด้วยอำนาจเบ็ดเสร็จ งานแรกของ OC คือการปกป้องรักษาวัฒนธรรมและภาษา Catalan จากการคุกคามโดยนโยบายของ Franco ในช่วงปี 1963-1967 OC ถูกรัฐบาลของ Franco สั่งปิดและห้ามดำเนินกิจกรรมต่างๆ OC จึงเปลี่ยนวิธีทำงานและทำกิจกรรมต่อเหมือนเดิมแต่ทำได้ดิน ปัจจุบัน OC มีสมาชิกกว่า 125,000 คน และเป็นองค์กรภาคประชาสังคมที่ทำงานด้านส่งเสริมและปกป้องสิทธิที่สำคัญที่สุดองค์กรหนึ่งในยุโรป ตั้งแต่ปี 2010 OC ได้ร่วมกับองค์กรอื่นในขบวนการเอกราช Catalonia ในการจัด Diada ในวันชาติของ Catalonia ทุกปี เพื่อเรียกร้องสิทธิให้ชาว Catalan เป็นผู้ตัดสินใจอนาคตทางการเมืองด้วยตัวเอง OC ยึดหลักการต่อสู้อย่างสันติและไม่เคยมีเหตุการณ์รุนแรงในการระดมประชาชนมาชุมนุมถึงแม้บางครั้งมารวมตัวกัน ถึง 1 ล้านคน 99% ของงบประมาณของ OC ได้จากสมาชิก อีก 1% ได้รับจากรัฐบาล Catalonia งบประมาณของ OC สำหรับปี 2018 คือ 7 ล้านยูโร และขณะนี้มีสาขาอยู่ทั่วคาตาโลเนีย 44 สาขาและพนักงานทั้งหมด 90 คน ในวันที่ไปสัมภาษณ์ที่สำนักงานใหญ่ของ OC ใน Barcelona ได้พบสัมภาษณ์หัวหน้าฝ่ายความสัมพันธ์กับต่างประเทศของ OC และ ผู้ประสานงาน OC กับองค์กรอื่นในขบวนการเอกราช Catalonia

2. องค์การ The Catalan National Assembly (ANC). เป็นองค์กรรากหญ้าของ Catalonia ที่ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2012 ด้วยวัตถุประสงค์ที่จะสนับสนุนการต่อสู้เพื่อเอกราชของ Catalonia ทุกปีตั้งแต่ก่อตั้งจะเป็นหัวงานใหญ่ในการรวมชาว Catalan 1 ล้านคนในวันชาติ (Diada) เพื่อแสดงพลังที่จะเลือกเอกราช ปัจจุบัน ANC มีสมาชิก 90,000 คน และมี 960 แขนงทั่วคาตาลันเนีย สมาชิก ANC จะประชุมปีละครั้งเพื่อเลือกกรรมการกลาง 77 คน งบประมาณของ ANC ได้จากสมาชิกและเงินบริจาคของภาคเอกชน ผู้แทน ANC ที่ให้สัมภาษณ์ได้ร่วมสัมภาษณ์พร้อมกับผู้แทนของ OC ณ สำนักงานของ OC
3. องค์การ Centre Internacional Escarre (CIEMEN). เป็นองค์กรเอกชน Catalan ทำงานด้านวัฒนธรรมและชนชาติไร้รัฐ มาเป็นเวลา 40 ปี เป้าหมายคือการรวบรวมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับชนชาติไร้รัฐที่กำลังถูกคุกคามอยู่ทั่วโลก เพื่อส่งเสริมการเคารพแก่กลุ่มดังกล่าว อันจะนำไปสู่การสร้างสันติภาพในโลก CIEMEN ก่อตั้งขึ้นในปี 1974 ในเมือง Milan ประเทศอิตาลี ขณะที่ถูกประเทศสเปนเนรเทศในสมัยรัฐบาลของนายพล Franco ผู้แทน CIEMEN ที่ให้สัมภาษณ์ ณ สำนักงานของ CIEMEN เป็นหัวหน้าฝ่ายวิจัยเกี่ยวกับชนชาติไร้รัฐ และฝ่ายติดต่อองค์กรภายนอก
4. นักการเมืองใน Catalonia 1 คน - อดีตสมาชิกสภานิติบัญญัติของ Catalonia จากพรรค Candidatura d'Unitat Popular (CUP) ให้สัมภาษณ์ที่สำนักงานของ CIEMEN ร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้แทนของ CIEMEN
5. นักวิชาการใน Catalonia 1 คน จาก Autonomous University of Barcelona เป็นชาวสเปนที่ย้ายมาอยู่ที่ Barcelona เมื่อประมาณ 20 ปีก่อน
6. ประชาชนที่อาศัยอยู่ใน Catalonia 3 คน – พนักงานโรงแรมที่เป็นชาว Catalan 1 คน (ไม่สนับสนุนเอกราช) – พนักงานโรงแรมที่อพยพจากประเทศอื่นมาอยู่ที่ Barcelona เป็นเวลา 10 ปี (สนับสนุนเอกราชแต่ไม่ร่วมกิจกรรม) - นักศึกษามหาวิทยาลัย Ramon Llull ใน Barcelona (สนับสนุนเอกราช เพื่ออนาคตใหม่)
7. นักวิชาการและพนักงานมหาวิทยาลัยชาวสเปนที่อาศัยนอก Catalonia 2 คน จาก University Jaume I ในเมือง Castellon, Valencia

หมายเหตุ ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มคนในข้อ 6-7 ไม่ได้ใช้เพื่อสรุปแต่เพื่อเป็นแนวทางการตั้งคำถามคุยกับกลุ่ม

บทที่ 3. ขบวนการเอกราชใน Catalonia

โครงการวิจัยนี้ต้องการศึกษาขบวนการเอกราชปัจจุบันที่ขบวนการคือ ขบวนการเอกราช Catalonia, ขบวนการเอกราช Quebec, ขบวนการเอกราช Scotland, และ ขบวนการเอกราช Okinawa โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาเรื่อง ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ ความรุนแรงในช่วงต่างๆของการเคลื่อนไหว ความสัมพันธ์ระหว่างการเคลื่อนไหวเพื่อเอกราชกับรัฐธรรมนูญ เหตุผลของประชาชนที่สนับสนุนเอกราช และสถานการณ์ปัจจุบันของทั้งสี่ขบวนการ ในการศึกษานี้ได้ให้ความสำคัญพิเศษกับขบวนการเอกราช Catalonia เพราะ Catalonia อยู่ในประเทศสเปนซึ่งมีลักษณะคล้ายประเทศไทยหลายอย่าง (เป็นประเทศประชาธิปไตยใหม่-ประมาณ 40 ปี / ปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข / มีมาตราห้ามแบ่งแยกดินแดนในรัฐธรรมนูญ)

1. ประเด็นประวัติศาสตร์

สำหรับขบวนการเอกราช Catalonia นั้นการต่อสู้เป็นการเคลื่อนไหวต่อเนื่องมาแล้วสามศตวรรษ ในช่วงนี้มีอยู่ห้าปีที่มีความสำคัญเป็นพิเศษคือ 1714, 1830, 1939, 1978 และ 2010.

ปี 1714. วันชาติของ Catalonia (La Diada) คือวันที่ 11 กันยายน ในวันที่ 11 กันยายน 1714 ทหาร Catalan ต้องยอมแพ้กองทัพ Castilian ของกษัตริย์ Philip V แห่งสเปนในช่วงท้ายของสงคราม War of the Spanish Succession วันชาตินี้ได้เริ่มฉลองกันใน Catalonia ตั้งในปี 1886 ชาว Catalan ได้เลือกวันที่แพ้สเปนและตกเป็นเมืองขึ้นเป็นวันชาติเพื่อที่จะไม่ลืมว่าครั้งหนึ่งในอดีต Catalonia เคยเป็นเอกราช และวันหนึ่งจะต้องออกจากสเปนให้ได้ ทุกปีในวันที่ 11 กันยายนจะมีการแสดงและปาถกฐาต่างๆทั่ว Catalonia โดยเฉพาะที่ Barcelona เพื่อยืนยันอัตลักษณ์ Catalan และประกาศให้ชัดว่า Catalonia ไม่ใช่สเปน และคน Catalan ไม่ใช่คนสเปน

ปี 1830. ยุคฟื้นฟู Catalan (The Renaixença) เป็นการปกป้องและกลับมาสร้างความสำคัญให้กับภาษาและวัฒนธรรม Catalan ในช่วงต้นของศตวรรษที่ 19 (1830-1840) ไปจนถึงทศวรรษ 1880-1890 กิจกรรมสำคัญของยุคนี้คือ Jocs Florals ซึ่งเป็นการแข่งขันเรียงความและบทกวีในภาษา Catalan ยุคนี้ถือกันว่าเป็นการสิ้นสุดของช่วงตกต่ำของวัฒนธรรม Catalan (Decadencia) ที่เป็นมาตลอดตั้งแต่การแพ้สงครามในปี 1714 และการประกาศห้ามไม่ให้ประเพณี และสถาบันสำคัญของ Catalonia ปรากฏตัวเมื่อปี 1716 ตั้งแต่ยุค The Renaixença เป็นต้นมาชาว Catalan จะพยายามแสดงความเป็นตัวของตัวเองที่ต่างจากการเป็นคนสเปนและพยายามให้หลุดพ้นจากกฎระเบียบของสเปนตลอดมา

ปี 1939. เมื่อนายพล Franco ยึดอำนาจในปี 1939 ความคืบหน้าของการแสดงออกของอัตลักษณ์ Catalan ที่ฟื้นฟูมาตลอดก็หยุดชะงักและถูกทำลายและควบคุมอย่างเบ็ดเสร็จ ภายใต้เผด็จการ Franco รัฐบาลสเปนพยายามลบร่องรอยทั้งหมดของวัฒนธรรม Catalan ทั้งสถาบันสำคัญและภาษา รวมถึงประหารชีวิตชาว Catalan ที่ไม่ปฏิบัติตามและยังใช้ภาษา Catalan อยู่ ในยุคของ Franco เกือบทุกครอบครัวใน Catalonia จะ

สูญเสียชีวิตในครอบครัว เหตุการณ์เหล่านี้มีผลสร้างความแตกร้างจนถึงปัจจุบัน ตัวอย่างหนึ่งคือกรณีของเอกสาร Salamanca (The Salamanca papers) เอกสารชุดนี้มีอยู่ประมาณ 300,000 ชิ้น เป็นเอกสารที่ Franco ยึดจากรัฐบาล Catalonia เมื่อเข้ามามีอำนาจ เอกสารประกอบด้วยข้อมูลที่สามารถใช้ดูว่าใครต่อต้าน Franco ในสงครามกลางเมืองสเปนและถูกนำไปใช้ในการจัดการกับกลุ่มนี้ เมื่อปี 2005 รัฐบาลสเปนคืนเอกสาร Salamanca ให้กับครอบครัวทั้งหลายที่มีข้อมูลปรากฏ ซึ่งเป็นการเปิดเผยเก่าที่นำไปสู่การสนับสนุนขบวนการเอกราชมากขึ้น

ปี 1978. หลังนายพล Franco ตายในปี 1975 ประเทศสเปนเข้าสู่ช่วงการปรับตัวเป็นประชาธิปไตยและได้มีรัฐธรรมนูญใหม่ในปี 1978 ซึ่งรัฐธรรมนูญนี้ให้อำนาจปกครองตัวเองมากพอสมควรแก่ท้องถิ่นในรูปแบบของ autonomous communities ต่อมาในปี 2006 การกระจายอำนาจได้ขยายเพิ่มไปอีกโดยแก้ไขรัฐธรรมนูญในมาตราที่เกี่ยวข้องกับ autonomy ของ Catalonia (Catalan Statute of Autonomy) โดยกำหนดให้ Catalonia มีสถานะเป็น "ชาติ" ภายในสเปนและมีอำนาจจัดการกับเรื่องการเก็บภาษีมากขึ้น

ปี 2010. ในปี 2010 ศาลรัฐธรรมนูญได้มีมติว่าการแก้ไขเพิ่มเติมในปี 2006 นั้นขัดรัฐธรรมนูญเองและให้ปรับข้อความกลับไปเป็นแบบเดิมโดยให้ความเห็นว่าถึงคน Catalan เป็นชนชาติแต่ Catalonia ไม่มีสถานะเป็นชาติทางกฎหมาย ชาว Catalan กว่าหนึ่งล้านคนได้ออกมาประท้วงโดยมองว่าการทำครั้งนี้เป็นการที่ฝ่ายชาตินิยมสเปน (espanyolistas) ประกาศสงครามวัฒนธรรม พรรคการเมืองของ Catalonia เกือบทุกพรรค รวมทั้งพรรคที่ไม่สนับสนุนเอกราช ได้รวมกันพยายามเปลี่ยนองค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญแต่ไม่สำเร็จ

2. กลุ่มใช้ความรุนแรง

กลุ่มต่อสู้เพื่อเอกราชของ Catalonia ที่ใช้ความรุนแรงจะมีอยู่เป็นช่วงๆ เช่นกลุ่ม Catalan Liberation Front (FAC) 1969-77 และกลุ่ม Terra Lliure (TLL) 1978-1990 The Catalan Liberation Front (FAC) เป็นกลุ่มแบ่งแยกดินแดนที่ก่อตัวขึ้นในปี 1969 โดยสภา Catalan National Council (CNC) และกลุ่ม Working Youth of Catalan State (JOEC) ในปีเดียวกันนี้ FAC เริ่มการปฏิบัติการใช้ความรุนแรงต่อต้านรัฐบาลของ Franco ในปี 1972 คนของ FAC ถูกจับขังและทรมาน ผู้นำหลายคนจึงตัดสินใจลี้ภัยในต่างประเทศ (แอนดอร์รา ฝรั่งเศส และเบลเยียม) ในขณะที่อยู่ต่างประเทศอุดมการณ์ของ FAC เริ่มที่จะรวมความคิดไปทางซ้ายแบบ Marxist-Leninist และแสดงเจตจำนงที่จะตั้งพรรคคอมมิวนิสต์แห่ง Catalonia ในปี 1975 สมาชิกของ FAC ถูกจับขังครั้งใหญ่อีกครั้งจึงมีการตั้งกลุ่ม Catalan Revolutionary Movement (MRC) เพื่อหามวลชนมาสนับสนุนการต่อสู้ทางกฎหมาย ในปี 1977 ทั้ง FAC และ MRC ได้สลายตัว

Terra Lliure (TLL) ซึ่งในภาษา Catalan แปลว่า "ดินแดนเสรี" เป็นกลุ่มติดอาวุธที่ก่อตัวขึ้นในปี 1978 ด้วยเป้าหมายต่อสู้เพื่อแบ่งแยกดินแดนและนำ Catalonia ไปสู่เอกราช ได้มีการจู่โจมเป้าหมายต่างๆ ที่สร้างความเสียหายทั้งชีวิตและสถานที่โดยมีผู้เสียชีวิต 5 คน ในช่วงที่ TLL มีการเคลื่อนไหวมากที่สุดกาลในสเปนและยุโรป รวมถึงสื่อมวลชนในสเปนและบางสื่อใน Catalonia ได้จัด TLL เข้าเป็นกลุ่มก่อการร้าย สมาชิกในระยะต้นของ TLL จะมาจากองค์กรสนับสนุนเอกราชอื่นๆ เช่น FAC ในปี 1981 TLL ได้ลักพาตัวผู้สื่อข่าวสเปน Federico Jiménez

Losantos โดยได้ยิงเขาที่ขาแล้วก็ปล่อยตัวไป Losantos ถูกจับเป็นตัวอย่างเพราะเขาเซ็นจดหมายเปิดผนึกที่กล่าวว่าขบวนการเอกราชของ Catalonia เป็นอันตรายต่อการส่งเสริมภาษาสเปนใน Catalonia ระหว่างปี 1982-89 TLL ได้ปฏิบัติการเป็นช่วงๆโดยใช้ระเบิดและการเผาอาคาร รวมทั้งการออกแถลงการณ์เป็นช่วงๆวิเคราะห์ความเป็นจริงทางสังคมของขบวนการต่อสู้เพื่อเอกราช การถกเถียงกันภายในของ TLL เกี่ยวกับการควรใช้ความรุนแรงในการต่อสู้หรือไม่นำไปสู่การสลายตัวของ TLL ในปี 1995

3. ประเด็นรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญสเปนมีการกระจายอำนาจมากในรูปแบบของ autonomous communities จึงเกิดคำถามได้ว่าเหตุใดในบางพื้นที่เช่น Catalonia ยังมีขบวนการเอกราชที่เข้มแข็งเคลื่อนไหวอยู่ คำตอบอาจจะหาได้ถ้ามองลงไป ในสังคมสเปนลึกกว่าตัวบทรัฐธรรมนูญ สิ่งแรกต้องเข้าใจว่าประเทศสเปนเป็นประชาธิปไตยมาเพียง 40 ปีเท่านั้น เป็นระยะเวลาใกล้เคียงกับเวลาที่ Franco ครองสเปนโดยเผด็จการ นอกจากนั้นแล้ววัฒนธรรมอำนาจและการมองความสำคัญของ Castile และการปรารถนาพาสเปนกลับไปสู่ยุคที่ Castile เป็นใหญ่ทั่วสเปนก็ต้องปรากฏอยู่ในประชาชนสเปนพอที่ทำให้ Franco เป็นผู้ชนะสงครามกลางเมืองของสเปนในปี 1939 ได้ ดังนั้นรัฐธรรมนูญที่ร่างขึ้นหลัง Franco เสียชีวิตจะผสมผสานระหว่างแนวคิดประชาธิปไตยที่เน้นการกระจายอำนาจ กับ แนวคิดอนุรักษนิยมเก่าที่ยังคงอยู่และปรากฏในรัฐธรรมนูญในมาตรา 2 (ที่กล่าวว่าสเปนเป็นประเทศที่แบ่งแยกไม่ได้) และมาตรา 155 (ที่กล่าวว่าหากใน autonomous community มีการกระทำใดจากประชาชนที่ขัดกับรัฐธรรมนูญรัฐบาลกลางมีอำนาจที่จะเข้าไปยกเลิกการกระจายอำนาจในที่นั้นและดำเนินการบริหารเอง) ในทางปฏิบัติแล้วมาตรา 155 มีไว้เพื่อให้แน่ใจจะไม่มีการท้าทายอำนาจรัฐมากเกินไป การนำมาตรานี้มาใช้เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์เมื่อปลายปี 2017 ที่ Catalonia ได้สร้างวิกฤตให้กับการปกครองภายใต้รัฐธรรมนูญที่หนักที่สุดตั้งแต่ปี 1978

วิกฤตนี้มาจากการต้องถกกันว่าในประเทศที่เป็นประชาธิปไตยนั้นอะไรสำคัญกว่า กฎหมายหรือแนวคิดประชาธิปไตย ฝ่ายที่ให้ความสำคัญกับพื้นฐานประชาธิปไตยต้องการให้มีการทบทวนมาตราต่างๆในรัฐธรรมนูญที่ขัดกับคุณค่าประชาธิปไตย (เช่นมาตรา 2) ส่วนฝ่ายที่เน้นเรื่องกฎหมายรัฐธรรมนูญไม่ต้องการให้มีการทบทวนใดๆ และสนับสนุนการใช้มาตราเหล่านี้เมื่อบางพื้นที่ท้าทายอำนาจส่วนกลาง ฝ่ายที่ยึดคุณค่าประชาธิปไตยจะมองอีกฝ่ายว่าแท้จริงแล้วไม่ชอบประชาธิปไตยและอยากกลับไปยุคที่ประเทศสเปนปกครองโดยรัฐบาลตามแนวอำนาจนิยม

4. เหตุผลของคนที่สนับสนุนเอกราช

เหตุผลในการสนับสนุนเอกราชสำหรับ Catalonia อาจจัดได้เป็นสี่ข้อ ข้อแรกคือผลจากความทรงจำในประวัติศาสตร์ ข้อที่สองคือความแตกต่างทางวัฒนธรรมและการที่ชาว Catalan จำนวนหนึ่งมองว่าวัฒนธรรมอำนาจและวิธีมองโลกของชาว Castile จะทำให้ประเทศสเปนจมในทะเลโลกปัจจุบันและ Catalonia ไม่อยากจมไปด้วย ข้อที่สามคือความรู้สึกว่าคน Castilian ดูถูกและชอบแสดงอำนาจเหนือคน Catalan มาตลอดจนถึงทุกวันนี้ ข้อ

ที่สื่อคือการเสียเปรียบทางเศรษฐกิจตราที่ Catalonia ยังเป็นส่วนหนึ่งของประเทศสเปน แน่ใจว่าความรู้สึกเหล่านี้เป็นของชาว Catalan และชาว Castilian คงจะไม่เห็นด้วย แต่การที่เราจะหาเหตุผลของกลุ่มที่ต้องการแยกตัวออกเป็นเอกราชก็ต้องเอาเหตุผลจากมุมมองของเขา

ผลจากประวัติศาสตร์ ความขมขื่นที่ชาว Catalonia รู้สึกมาตลอดตั้งแต่การแพ้สงครามในปี 1714 จะถูกย้ำเติมและอยู่ในความจำด้วยประเพณีต่างๆ โดยเฉพาะการฉลองวันชาติทุกวันวันที่ 11 กันยายน แผลเก่าเหล่านี้แทนที่จะได้รับการเยียวยาจะเพิ่มหนักมากขึ้นเป็นช่วงด้วยเรื่องใหม่ที่เกิดขึ้นเช่นการคืนเอกราช Salamanca จนดูเหมือนว่าความสงบใจจะไม่มีวันปรากฏแก่ชาว Catalan ตราบใดที่ยังเป็นส่วนของประเทศสเปนซึ่งคือต้นตอของแผลเก่าทางประวัติศาสตร์ทั้งหมด มีบางคนที่ยืนยันสนับสนุนเอกราชที่กล่าวว่าเอกราชไม่ใช่เป้าหมายแต่เป็นทางผ่านที่จำเป็นเพื่อไปสู่เป้าหมายเพราะเป็นวิธีเดียวที่จะออกจากแนวคิด Francoism ซึ่งยังฝังรากอยู่ในสังคมสเปน

ความแตกต่างทางวัฒนธรรม คน Catalan จำนวนไม่น้อยมองว่าลักษณะของชนชาติสเปน (Castilian) คือโดยเนื้อแท้เป็นนักรบล่าอาณานิคม (conquistadores) ที่ทำลายวัฒนธรรมเก่าแก่ในอเมริกาใต้จำนวนนับไม่ถ้วน ส่วนสังคมสเปนเป็นสังคมชนชั้นที่มีวัฒนธรรมอำนาจนิยมเป็นหลัก ที่ประชาชนทั้งกลัวอำนาจและสยบต่ออำนาจด้วยความสมัครใจ เป็นสังคมที่ต่อต้านการเปลี่ยนแปลงตลอดประวัติศาสตร์ ไม่ร่วมกับกระแสของยุค “แสงสว่างทางปัญญา” (enlightenment) ในยุโรป ยืนหยัดทางการเมืองบนฐานคู่คือสถาบันกษัตริย์ที่เข้มแข็งและศาสนจักรคาทอลิกที่รวมศูนย์

ส่วนลักษณะนิสัยของชาว Catalan นั้นจะมีลักษณะเป็นพ่อค้ามาตลอดประวัติศาสตร์ Catalonia เป็นแดนต้อนรับคนแปลกหน้าและความคิดใหม่ตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นสังคมของการขายและแลกเปลี่ยนของ สังคมนักประดิษฐ์ สังคมนักดนตรี ในสังคมนี้จะมีการแบ่งใช้อำนาจกันเป็นปกติ ได้เข้าร่วมในการปฏิวัติทางอุตสาหกรรมอย่างเต็มที่ เป็นสังคมที่ใจกว้างอดทนกับความต่าง (tolerance) และทำให้ความคิดเรื่องประชาธิปไตยเป็นรูปธรรมในสังคม การอพยพของผู้คนจากดินแดนรอบเมดิเตอร์เรเนียนมาสู่ Catalonia ทำให้พัฒนาวิถียูร่วมกันอย่างสันติและสร้างความมั่งคั่งให้ทุกภาคส่วนจนเรียกได้ว่าเป็นทรัพย์สินทางวัฒนธรรมที่ล้ำค่าของ Catalonia ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมทางประวัติศาสตร์คือในช่วงของ Spanish Inquisition ที่มีการล่าและทรมานชาวยิวเพื่อให้ออกจากประเทศสเปน เมือง Barcelona เป็นที่เดียวที่ฝ่ายปกครองลงโทษเจ้าหน้าที่ที่ร่วมในการล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิว

เพราะความแตกต่างทางลักษณะนิสัยที่ลึกตามทีกล่าวนัก Catalan หลายคนจึงรู้สึกว่าการอยู่ร่วมกันในประเทศสเปนไม่ใช่วิธีที่ควรเดินต่อ ความรู้สึกที่ว่าคน Castilian ดูถูกและชอบแสดงอำนาจเหนือคน Catalan เมื่อมีลักษณะแตกต่างกันมากดังกล่า กลุ่มที่อยู่ในอำนาจ (Castilian) ก็จะแสดงการดูถูกอีกกลุ่ม (Catalan) ทั้งทางวาจาและทางกฎหมาย คน Catalan หลายคนมองว่าเหตุการณ์ในปี 2010 ที่ศาลรัฐธรรมนูญเปลี่ยนรัฐธรรมนูญลดการกระจายอำนาจสู่ Catalonia เป็นการสั่งสอนคน Catalan ให้รู้ว่าใครใหญ่ในประเทศสเปนและอย่ามาท้าทายอำนาจ

ประเด็นทางเศรษฐกิจ สาเหตุหนึ่งของการแสดงอำนาจของส่วนกลางน่าจะเกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของ Catalonia ซึ่งก็กลายมาเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่คน Catalan บางกลุ่มสนับสนุนขบวนการเอกราชภูมิภาค Catalonia เป็นภูมิภาคที่รวยที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศสเปนและแต่ละปีส่งรายได้สนับสนุนงบประมาณกลาง

มากกว่าที่รัฐบาลจัดสรรคืนกลับมา ในปี 2014 Catalonia จ่ายภาษีให้กับสรรพากรส่วนกลางมากกว่าที่ได้คืนมา ประมาณ US\$11.8 Billion นอกจากนี้ Barcelona (เมืองหลวงของ Catalonia) ก็เป็นเมืองท่องเที่ยวอันดับหนึ่งของสเปนและเป็นเมืองที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นเมืองที่มีชีวิตชีวาและบรรยากาศความคิดสร้างสรรค์ที่สุดแห่งหนึ่งในโลก

5. สถานการณ์ปัจจุบัน (ณ กลางปี 2018)

หลังจากการทำประชามติเมื่อเดือนตุลาคม 2017 และรัฐบาล Catalonia ประกาศเอกราชจากประเทศสเปน รัฐบาลกลางของสเปนก็ออกประกาศยุบรัฐบาล Catalonia และเข้าไปบริหาร Catalonia เองพร้อมเคลื่อนไหวกองกำลังทหารเพื่อใช้สนับสนุนการยึดการปกครอง ทั้งหมดนี้ได้พาประเทศสเปนเข้าวิกฤตที่หนักที่สุดตั้งแต่เริ่มเดินทางเป็นประชาธิปไตยในปี 1978 คำถามที่ทุกฝ่ายถามกันคือแล้วจะเดินต่ออย่างไร

ในการหาทางออกจากวิกฤตนี้ควรจะดูว่าตัวละครสำคัญมีใครบ้าง นอกจากพรรคการเมืองของประเทศสเปน และพรรคการเมืองใน Catalonia แล้วยังมีกลุ่มพลังที่สำคัญอีกกลุ่มคือภาคประชาสังคม ในส่วนกลางภาคประชาสังคมไม่ได้มีบทบาทมากเท่าฝ่ายการเมืองแต่ใน Catalonia ภาคประชาสังคมที่สนับสนุนเอกราชมีอิทธิพลและพลังมากกว่าพรรคการเมือง แต่ครั้งที่ฝ่ายสนับสนุนเอกราชแสดงพลังบนท้องถนนด้วยประชาชนนับแสนก็เป็นการเคลื่อนไหวกองกำลังของภาคประชาสังคม โดยเฉพาะองค์กร Omnium Cultural และองค์กร Catalan National Assembly หลังจากทางผู้นำฝ่ายการเมืองประกาศเอกราชรัฐบาลก็จับตัวผู้นำขององค์กรภาคประชาสังคมทั้งสองนี้ ทั้ง Cuixart (นักธุรกิจส่งออกเครื่องจักรกลที่เป็นหัวหน้า Omnium Cultural) และ Sanchez (อาจารย์มหาวิทยาลัย Barcelona ที่เป็นหัวหน้า Catalan National Assembly) ประกาศยืนหยัดในการต่อสู้เพื่อเอกราชโดยสันติวิธีมาตลอดแต่ถูกขู่กล่าวหาว่าเป็นกบฏที่มีโทษถึง 15 ปี

วิกฤตทางการเมืองเกิดขึ้นเมื่อนาย Rajoy นายกรัฐมนตรีใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญมาตรา 155 เข้าไปยึดอำนาจการปกครองใน Catalonia ทั้งด้านการตำรวจ สื่อสาธารณะ และการเงิน ด้วยเหตุผลว่าถึงแม้ 90% ของผู้ออกเสียงในประชามติสนับสนุนเอกราชแต่ประชาชนที่ไปร่วมประชามติมีเพียง 40% อย่างไรก็ตามประชาชน Catalan ที่ไม่สนับสนุนเอกราชก็ไม่พอใจที่รัฐบาลกลางเข้ามายึดอำนาจ และ 7 เดือนต่อมาชาว Catalan ก็กลับมาจัดการกับการปกครองตนเองด้วยการที่ Quim Torra สาบานตัวรับตำแหน่งหัวหน้ารัฐบาล Catalonia คนใหม่เมื่อเดือนพฤษภาคม 2018 ท่ามกลางการเยาะเย้ยและขู่เข็ญจากรัฐบาลกลางสเปนในเมืองหลวงมาดริด

แต่ต่อมาเพียงหนึ่งเดือนรัฐบาลนาย Rajoy ก็แพ้การลงคะแนนเสียงไม่ไว้วางใจในรัฐสภาบนฐานการที่ศาลสั่งจับรัฐมนตรีบางคนในประเด็นทุจริต นายกรัฐมนตรีคนใหม่ Pedro Sanchez จากพรรคสังคมนิยม ได้ประกาศว่าจะหาทางออกจากวิกฤตด้วยการ dialogue กับขบวนการเอกราชใน Catalonia

ข้อสังเกตจากการสัมภาษณ์องค์กรและบุคคลใน Barcelona และที่อยู่ในสเปน (นอกเขต Catalonia) เกี่ยวกับ ขบวนการเอกราช Catalonia

1. *อัตลักษณ์ Catalan* พนักงานโรงแรมซึ่งมาจากประเทศอื่นและทำงานที่ Barcelona เป็นเวลา 10 ปีบอกว่าตัวเองสนับสนุนเอกราชแต่ไม่ได้ไปร่วมชุมนุมหรือกิจกรรมอื่นที่จัดโดยขบวนการเอกราชเพราะไม่ใช่คน Catalan และคิดว่าขบวนการไม่ต้อนรับ ความคิดนี้เกี่ยวกับ “การเป็นคน Catalan” วางบนฐานของชาติพันธุ์และภาษา แต่ในการสัมภาษณ์องค์กรเอกราช Omnium Cultural หลายคนบอกว่าปัจจุบันอัตลักษณ์ Catalan เปลี่ยนไปจากเดิม และขบวนการเอกราชยึดหลักว่าคน Catalan คือคนที่ร่วมอุดมการณ์ในการอยากเห็น Catalonia ออกจากสเปน เนื่องจากยึดคุณค่าประชาธิปไตยซึ่งต่างจากสเปนและอยากกำหนดชะตากรรมตัวเอง เมื่อเล่าให้ฟังถึงความเห็นของพนักงานโรงแรมเขาก็แปลกใจกันและยอมรับว่าขบวนการอาจจะพูดเรื่องอัตลักษณ์ใหม่นี้บ่อยไปในที่สาธารณะ แต่ผู้วิจัยคิดว่าที่พูดน้อยในที่สาธารณะอาจจะเป็นเพราะเรื่องอัตลักษณ์ใหม่นี้ยังไม่ลงตัวในขบวนการเอกราชเองจึงยังไม่เด่นหน้าในการพูดเรื่องนี้

2. *ขบวนการเอกราช Catalonia คอยอย่างไรกับคน Catalan ที่ไม่สนับสนุนเอกราช* ทั้ง Omnium Cultural และ ANC เล่าให้ฟังว่าเคยมีการถกกันในเวทีสาธารณะระหว่างคนใน Catalonia ที่สนับสนุนเอกราชและไม่สนับสนุนเอกราชพอสมควร แต่ระยะหลังนี้จะไม่ค่อยมี ทุกครั้งที่จัดคุยก็มีแต่ฝ่ายสนับสนุนเอกราชที่ให้เหตุผลต่างๆแต่อีกฝ่ายไม่มีข้อโต้แย้งกลับ หรืออาจเป็นเพราะไม่มีเหตุผลและข้อโต้แย้งใหม่จึงมีแต่จุดยืนและการมีปฏิกิริยาจากการดำเนินการเรื่องเอกราช Catalonia จากรัฐบาลสเปน สิ่งนี้คือสิ่งที่เปลี่ยนใจคนที่ไม่สนับสนุนเอกราชมากกว่าเหตุผลของขบวนการเอกราช

3. *ทัศนคติคนสเปนต่อขบวนการเอกราช Catalonia* ผู้วิจัยได้ถาม OC, ANC และ CIEMEN ว่าความสำเร็จของขบวนการเอกราชขึ้นอยู่กับความเห็นของคนสเปนทั่วไป หรือเป็นการต่อสู้ทางการเมืองกับรัฐบาลสเปน คำตอบจากทุกกลุ่มเหมือนกันคือความเห็นคนสเปนสำคัญมากและจุดนี้เองคืออุปสรรคสำคัญที่ยังหาวิธีผ่านไม่ได้เพราะคนสเปนส่วนใหญ่ไม่สนับสนุนเอกราช Catalonia เพราะคิดว่าทุกอย่างเป็นของตนและอยากเก็บไว้ ความเห็นนี้ไม่ตรงกับที่ผู้วิจัยพบเมื่อสัมภาษณ์คนสเปนสองคนที่ทำงานอยู่ใน Castellon, Valencia ทั้งสองคนนี้ (อายุประมาณ 35-40 ปี) บอกว่าทัศนคติของคุณแม่ คุณพ่อ ลุง ป้า ของเขาตรงกับที่กล่าวมาจริง แต่รุ่นเขาเองไม่เห็นอย่างนี้ รุ่นเขาจะมองว่าถ้า Catalonia อยากเป็นเอกราชก็ไม่ควรห้ามเขาถึงแม้ว่ารู้สึกเสียใจถ้าไปจริง ส่วนคนรุ่น 50 ปีขึ้นไปนั้นสองคนนี้คิดว่าพวกเขามีความจงรักภักดี Barcelona อยู่ด้วยเพราะเป็นเมืองที่มีชีวิตชีวา ทันสมัย ทันโลกชื่นชมและอยากมารู้จัก เมื่อผู้วิจัยเล่าให้ขบวนการเอกราช Catalonia ฟังถึงทัศนคติเหล่านี้หลายคนยอมรับว่าไม่รู้มาก่อน ที่ไปสรุปว่าคนสเปนทุกคนคงต่อต้านเป็นเพราะดูจากความเห็นในสื่อ จึงไม่ได้พยายามศึกษาทัศนคติคนสเปนให้กว้างกว่ากลุ่มที่ออกสื่อ

4. *เหตุผลที่ต้องการเอกราช* เมื่อผู้วิจัยถามผู้นำในขบวนการเอกราชถึงเหตุผลที่ต้องการเอกราชจะได้รับคำตอบที่ต่างกันสองคำตอบ คำตอบแรกคือเอกราชจำเป็น “เพื่อปกป้องรักษาวัฒนธรรมและภาษา Catalan ไว้ คนสเปนพยายามทำลายสิ่งนี้มาเป็นเวลาหลายร้อยปีแล้วและพยายามทำให้พวกเราเป็นคนสเปน ถึงแม้ว่าในปัจจุบันไม่ทำสิ่ง

เหล่านั้นโดยตรงแต่ในใจลึกยังคิดแบบเดิม อันนี้เห็นได้จากวิธีที่คนสเปนพูดถึงคน Catalan ว่าวัฒนธรรมต่ำ บังอาจมาทำลายอำนาจสเปน” คำตอบที่สองคือเอกราชจำเป็น “เพราะคนใน Catalonia ต่างจากคนสเปนมาก หากอยู่ด้วยกันต่อไปในลักษณะปัจจุบัน เราก็ไปไม่ถึงที่อยากไป อนาคตของ Catalonia ที่วาดกันไว้จะไม่มองอดีตเป็นจุดเริ่มต้น แต่มองที่เราจะเป็น คือสังคมเปิดที่รับทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน วางอยู่บนฐานการพูดคุยเมื่อมีความเห็นแตกต่างไม่ใช่ว่าเอาอำนาจมาตัดสิน มีคุณค่าประชาธิปไตยในใจไม่ใช่เพียงบนกระดาษ การเคลื่อนไหวทำเพื่อลูกจะได้มีอนาคตที่ดีกว่า” ผู้วิจัยสังเกตว่าถ้าแบ่งคนในขบวนการเอกราชเป็นสองกลุ่มคือกลุ่มอายุ 45 ปีขึ้นไป และกลุ่มอายุต่ำกว่า 45 ปี จะพบว่ากลุ่ม 45 ปีขึ้นไปจะมีเหตุผลแบบคำตอบแรกเป็นส่วนใหญ่และแบบคำตอบที่สองเป็นส่วนน้อย กลับกันกลุ่มอายุต่ำกว่า 45 ปีจะมีเหตุผลแบบคำตอบที่สองเป็นส่วนใหญ่และแบบคำตอบแรกเป็นส่วนน้อย ถ้าข้อสังเกตนี้จริงอาจอธิบายได้ว่าคนที่อายุ 45 ปีขึ้นไปยังจำยุคของนายพล Franco ได้ สิ่งที่คน Catalan ถูกกระทำโดย Franco และคนสเปนยังอยู่ในความจำ ส่วนคนอายุต่ำกว่า 45 ปีเกิดมาช่วงประเทศสเปนเป็นประชาธิปไตยแล้ว เรื่องที่คน Catalan ถูกเกลียดก็รู้อยู่และรู้สึก แต่ไม่อยู่ในความทรงจำโดยตรง

5. ประเด็นหลักที่ต้องถกกับสเปน ในเรื่องนี้ขบวนการเอกราชมีความเห็นตรงกันว่าปัจจุบันในเมื่อรัฐบาลสเปนใช้กฎหมายเพื่อห้ามการทำประชามติเกี่ยวกับเอกราช และจับผู้นำไปขังโดยตั้งข้อหาทกบฏเพราะทำขัดกับรัฐธรรมนูญจึงจำเป็นต้องตั้งคำถามเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญเอง คำถามที่ถามไปยังศาลรัฐธรรมนูญคือ ในเมื่อรัฐธรรมนูญกล่าวในมาตรา 1 ว่าประเทศสเปนปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ดังนั้นการจัดประชามติเรื่องเอกราชโดยอิงสิทธิในการกำหนดชะตากรรมตนเอง (ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักการประชาธิปไตย) จะขัดกับรัฐธรรมนูญได้อย่างไร ส่วนประเด็นของการที่มาตรา 2 กล่าวว่าประเทศสเปนเป็นรัฐเดี่ยวไม่สามารถแบ่งแยก ก็แสดงว่ามาตราในรัฐธรรมนูญขัดกันเองและต้องแก้ที่จุดนี้

บทที่ 4. ขบวนการเอกราชใน Quebec, Scotland และ Okinawa

ขบวนการเอกราชใน Quebec

1. ประเด็นประวัติศาสตร์

จุดเริ่มต้นของขบวนการเอกราช Quebec คือสงคราม 7 ปี (1756-1763) ระหว่างประเทศอังกฤษกับประเทศฝรั่งเศส ซึ่งท่ามกลางสงครามนี้ในปี 1759 Quebec ตกเป็นของประเทศอังกฤษ เมื่อสงคราม 7 ปีสิ้นสุด ประเทศอังกฤษและประเทศฝรั่งเศสได้เซ็นสัญญาสันติภาพที่เมืองปารีส ในสัญญานั้นทั้งสองฝ่ายตกลงที่จะคืนดินแดนที่ได้มาในสงครามแต่ในสัญญานั้นไม่ได้รวมถึง New France (Canada วันนี้) ซึ่งกลายมาเป็นอาณานิคมของประเทศอังกฤษภายใต้ชื่อ Quebec (คำว่า Quebec มาจากภาษาชนเผ่าพื้นเมืองที่อยู่แถบนี้มาก่อนเป็นเวลานาน แปลว่า สถานที่ซึ่งแม่น้ำแคบลง) สงคราม 7 ปีนี้และการเสียดินแดนอื่นต่อมา (Acadia) เป็นเหตุผลสำคัญที่สุดเบื้องหลังการเกิดขึ้นของขบวนการเอกราชของ Quebec ที่ไม่ยากเป็นเมืองขึ้นของกลุ่มคนที่เหยียดหยามและฆ่าประชาชนที่ใช้ภาษาฝรั่งเศสหลังจากที่ชนะสงคราม ถึงแม้ในหลายปีต่อมาประเทศ Canada พยายามให้ Quebec มีสถานะพิเศษในรัฐธรรมนูญเพื่อสามารถรักษาทั้งภาษาและวัฒนธรรมไว้ ในสายตาคน Quebec (Quebecois) ก็ยังไม่พอเพราะควบคู่กับการเอาเปรียบตลอดมาและมอง Quebecois เป็นพลเมืองชั้นสองเมื่อเทียบกับพลเมืองที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก

2. กลุ่มใช้ความรุนแรง

กลุ่ม Front de liberation du Québec FLQ (1963-1971) เป็นกลุ่มที่สนับสนุนการใช้ความรุนแรงในการเคลื่อนไหวเพื่อเอกราชของ Quebec FLQ ก่อตั้งขึ้นในปี 1963 โดยคนกลุ่มหนึ่งที่ชื่นชมนักต่อสู้เพื่อเอกราชในแอลจีเรีย และ Che Guevara ในคิวบา

ในปี 1963 FLQ เริ่มปฏิบัติการโดยเอาระเบิดไปวางในกล่องไปรษณีย์ของผู้ที่มีที่อาศัยอยู่ในย่านคนพูดภาษาอังกฤษในเมือง Montreal วัตถุประสงค์เพื่อทำลายอิทธิพลและสัญลักษณ์ของจักรวรรดินิยมอังกฤษโดยสิ้นเชิง

ในปี 1964 FLQ ได้โจมตีค่ายทหารเพื่อขโมยอาวุธ และในการปฏิบัติการครั้งนี้มีผู้เสียชีวิตสองคน คนหนึ่งที่ถูกจับได้รับโทษประหารชีวิตและอีกสองคนรับโทษจำคุกตลอดชีวิต การกำหนดโทษครั้งนี้ทำให้ FLQ โกรธมากเนื่องจากเขาเห็นว่าคนที่เสียชีวิตถูกยิงโดยทหารเองที่เข้าใจผิดว่าเป็นกลุ่ม FLQ

ในปี 1965-1967 FLQ พยายามเข้าไปร่วมกับสหภาพแรงงานต่างๆที่นัดหยุดงาน ขณะเดียวกันก็มีการวางระเบิดกว่า 200 ครั้งและ

ในปี 1968 FLQ เริ่มใช้ระเบิดที่ใหญ่กว่าและแรงกว่าเดิม และได้นำไปวางในมหาวิทยาลัย McGill

ในปี 1969 FLQ ได้วางระเบิดในอาคารตลาดหลักทรัพย์ทำให้ผู้บาดเจ็บ 27 คน

ในปี 1970 มีสมาชิกของ FLQ ติดคุกอยู่เกินกว่า 20 คน และในเดือนตุลาคมของปีนี้ก็เกิดเหตุการณ์ที่เรียกว่าวิกฤตตุลาคม (October crisis) ซึ่งในเหตุการณ์นี้ FLQ ได้ลักพาหัวหน้าองค์กรการค้าของประเทศอังกฤษไป โดยที่ยื่นคำขาดว่ารัฐบาลแคนาดาต้องปล่อยสมาชิกของ FLQ ที่อยู่ในคุก 23 คนซึ่ง FLQ มองว่าเป็นนักโทษการเมือง ภายใน 24 ชั่วโมงพร้อมทั้งให้เงินห้าแสนเหรียญและเครื่องบินที่จะพาไปประเทศคิวบา รัฐบาลไม่ยอมรับคำชี้ขาดของ FLQ แต่บอกว่าพร้อมที่จะเจรจา ห้าวันต่อไป FLQ ได้ลักพา Pierre Laporte รัฐมนตรีกระทรวงกิจการย้ายถิ่นและแรงงาน ซึ่งนำไปสู่การที่รัฐบาลนำมาตรการสงครามที่ไม่เคยใช้มาก่อนในช่วงที่ไม่ใช่ยามสงคราม เพื่อจับกุมคน 450 คนรวมถึงสมาชิก FLQ 150 คนที่เป็นผู้ต้องสงสัย วันรุ่งขึ้นศพของ Pierre Laporte ถูกพบในรถยนต์ เหตุการณ์นี้ทำให้ FLQ เสียแนวร่วมจากนักการเมืองและประชาชนที่เคยสนับสนุนอยู่ และในที่สุดก็สลายองค์กรในปี 1971

3. ประเด็นรัฐธรรมนูญ

สถานะพิเศษของ Quebec ได้ตราไว้ในรัฐธรรมนูญปี 1867 และการที่แคนาดาตกลงในระบอบการปกครองแบบสหพันธรัฐก็เนื่องจากการยืนหยัดในประเด็นนี้ของ Quebec เพื่อที่ชาว Quebec จะได้มีโอกาสควบคุมอำนาจเต็มที่ในรัฐบาลสักครั้งหนึ่งถึงแม้ว่าเป็นรัฐบาลในสหพันธรัฐ ระบบสหพันธรัฐกำหนดความหวาดกลัวของทั้งชาว Quebec ที่เป็นชนกลุ่มน้อยในประเทศแคนาดา และคนที่ใช้ภาษาอังกฤษที่อาศัยอยู่ใน Quebec ในฐานะชนกลุ่มน้อยของรัฐ Quebec

แต่การแก้ปัญหาหลักของประเทศแคนาดาเกี่ยวกับ Quebec โดยใช้รัฐธรรมนูญยังมีอุปสรรคอยู่ แนวความคิดสองแนวที่ยังหาทางประสานกันไม่ได้คือ ลักษณะชาตินิยมอังกฤษที่มีแกนกลางเป็นสหพันธรัฐที่เข้มแข็งและชาตินิยมฝรั่งเศสที่เห็นรัฐบาล Quebec เป็นแกนหลักสำคัญในการดำเนินชีวิต ฝ่ายชาตินิยมอังกฤษมองชาว Quebec เป็นตัวปัญหาสร้างความปั่นป่วนและเรียกร้องสิทธิพิเศษอยู่เสมอ ส่วนฝ่าย Quebecois มองว่ากลุ่มชาตินิยมอังกฤษอยากกุมอำนาจและต่อต้านการกระจายอำนาจทุกรูปแบบ ความขัดแย้งที่ลึกนี้ทำให้การผ่านกฎหมายหรือโครงการใดๆ ในรัฐสภาลำบากมาตลอด

รัฐธรรมนูญปี 1982 ก็ไม่สามารถจัดการกับปัญหานี้ได้ ข้อเรียกร้องทุกข้อที่มาจากรัฐบาล Quebec เกี่ยวกับสถานะพิเศษ (special status) ของรัฐ Quebec จะถูกปฏิเสธตลอดจากรัฐอื่นๆ ทั้งหมดที่ยึดหลักความเท่าเทียมกันของทุกรัฐ ห้ามมีรัฐใดที่มีสถานะพิเศษ และจึงนำไปสู่การที่รัฐ Quebec ไม่ยอมเซ็นรับรัฐธรรมนูญใหม่นี้ และในเมื่อระบบสหพันธรัฐที่มีมิติของสถานะพิเศษปนอยู่ (special status Federalism) ดูเหมือนจะไม่ใช่ที่ยอมรับ ชาว Quebec ก็เริ่มมองว่าเอกราชอาจจะเป็นทางเดินต่อทางเดียวเพื่อที่จะรักษาการอยู่รอดทางวัฒนธรรมและพัฒนาารรัฐ Quebec ได้อย่างเต็มที่

ในที่สุดในเดือนตุลาคมปี 1995 รัฐ Quebec ได้จัดทำประชามติเกี่ยวกับประเด็นเอกราช โดยมีผู้มาออกเสียงมากถึง 93.52% ของผู้มีสิทธิออกเสียงทั้งหมด 50.58% ออกเสียงไม่สนับสนุนเอกราช และ 49.42% สนับสนุน

เอกราช นายกรัฐมนตรี Quebec ได้ลาออกวันรุ่งขึ้นและกล่าวไว้ว่าได้เตรียมตัวที่จะประกาศ Quebec เป็นประเทศอิสระหากคะแนนได้ไปอีกทาง ส่วนรัฐบาลกลางก็โล่งอกแต่ก็บอกว่าหากมติเอกราชชนะก็จะไม่ยอมรับ หลังจากประชามติที่คะแนนเสียงใกล้เคียงกันมา รัฐบาลกลางได้ประกาศการรับ Quebec เป็นสังคมที่มีความเฉพาะของตนเอง ในขณะที่เดียวกันศาลสูงสุดได้แสดงความเห็นว่าการใช้ประชามติเพื่อรองรับการประกาศเอกราชผิดกฎหมาย

กาลเวลาผ่านไปความปรารถนาที่จะเป็นเอกราชก็ลดน้อยลงในหมู่ Quebecois แต่ความรู้สึกย้อนใจกลับมาอีกครั้งเมื่อการแย่งศาลที่บอกว่าการจัดประชามติเกี่ยวกับเอกราชผิดกฎหมายได้เกิดเป็นประเด็นอีกครั้งด้วยการประกาศกฎหมายของ Quebec ว่าไม่ยอมรับมติของศาลสูงสุด และยืนยันว่าในระบอบประชาธิปไตยความเห็นของประชาชนสำคัญที่สุด

ดูเหมือนว่าชาว Quebecois ทั้งพวกที่สนับสนุนเอกราช และพวกที่ไม่สนับสนุนเอกราช มีความเห็นร่วมกันว่ารัฐบาลกลางไม่มีสิทธิที่จะบอกห้ามให้รัฐ Quebec จัดประชามติในเรื่องนี้รวมถึงประกาศว่าจะไม่รับผลของประชามติหากไปทางเอกราช

4. เหตุผลของคนที่ไม่สนับสนุนเอกราช

เหตุผลหลักของขบวนการเอกราช Quebec ตั้งแต่เริ่มต้นคือการปกป้องภาษาฝรั่งเศสและส่งเสริมวัฒนธรรม Quebec และการเห็นชัดว่าการเดินแนวนี้นี้ด้วยสถานะพิเศษในประเทศที่คนส่วนใหญ่เป็นอย่างอื่นไม่ใช่ทางเดินที่จะบรรลุเป้าหมาย จากการสำรวจระยะหลังได้ข้อมูลว่าแนวโน้มของชาว Quebec ที่อาศัยอยู่นอกรัฐ Quebec ที่จะหยุดใช้ภาษาฝรั่งเศสมีอยู่สูงมาก สำหรับกลุ่มที่อาศัยอยู่ในรัฐ Ontario ตัวเลขจะสูงถึง 40% ในรัฐอื่นๆ ตัวเลขจะสูงกว่านี้อีก ข้อมูลประเภทรนี้ทำให้ชาว Quebecois ตกใจมาก

เหตุผลอีกข้อที่มีน้ำหนักในช่วงต่อมาคือการที่ Quebec และโดยเฉพาะ Montreal เริ่มจะพัฒนาอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านอุตสาหกรรม การศึกษา และงานสร้างสรรค์ทางศิลปะต่างๆ การพัฒนาอย่างงดงามนี้แทนที่จะทำให้แรงปรารถนาเอกราชอ่อนลงกลับทำให้แรงขึ้นเนื่องจากเกรงว่าหากอยู่ในแคนาดาต่อไปรัฐส่วนกลางจะมากอบงำและทำให้การเจริญทางนี้หยุดชงักไป นอกจากความรู้สึกนี้แรงขึ้นแล้วยังมีการเริ่มถกเถียงกันในประเด็นนี้อย่างจริงจังระหว่างชาว Quebec ด้วยกัน ทั้งหมดนี้ทำให้คนในรัฐอื่นของแคนาดาทั้งตกใจทั้งรำคาญแต่ก็ปลอบใจตัวเองว่าด้วยความฝันเรื่องเอกราชของชาว Quebec ก็จะหายไปเอง

สำหรับขบวนการเอกราช Quebec ชาตินิยมคือ Quebec สำหรับกลุ่มอื่นทั้งที่อยู่ใน Quebec และอยู่นอก Quebec ชาตินิยมคือแคนาดาที่มี Quebec เป็นส่วนหนึ่ง แต่สำหรับชาวแคนาดาหลายคน ประเทศของตนจะมี Quebec เป็นส่วนหนึ่งหรือไม่ก็ได้ ในระดับของอารมณ์ไม่ใช่เรื่องสำคัญเท่าไร สำหรับกลุ่มนี้เหตุผลของคน Quebec ที่สนับสนุนเอกราชเป็นที่เข้าใจได้ถึงแม้ตัวเองไม่มีความเห็นเนื่องจากไม่ใช่ Quebecois แต่เหตุผลของฝ่ายนอก Quebec ที่ต่อต้านเอกราชมักจะฟังไม่ขึ้น ตัวอย่างของเหตุผลแนวนี้คือการอ้างว่าถ้า Quebec แยกตัวออกจากแคนาดาสหพันธรัฐก็จะสลายเหมือนกับที่เกิดขึ้นในกรณีของจักรวรรดิ Austro-Hungarian Empire ในปี 1918

(เหตุผลของนักวิชาการรัฐศาสตร์ในมหาวิทยาลัย Alberta) Professor Jane Jacobs (คนหนึ่งที่ไม่ใช่ Quebecois และไม่ได้อาศัยอยู่ใน Quebec แต่สนับสนุนเอกราชของ Quebec) ชี้ให้เห็นว่าการให้เหตุผลแบบนี้ได้มองข้ามตัวอย่างอื่นที่คล้ายสถานการณ์ที่แคนาดากำลังเผชิญอยู่มากกว่า ตัวอย่างที่ Jacobs อ้างถึงคือกรณีที่ Norway ประกาศเอกราชออกจาก Sweden ในต้นศตวรรษที่ 20 Norway ได้มาเป็นส่วนหนึ่งของประเทศ Sweden ในปี 1814 ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจาก Napoleonic Wars จากนั้นไป Norway ก็ค่อยๆพัฒนาขบวนการชาตินิยมและกดดันประเทศ Sweden ที่ละนิดเพื่อให้ได้มาซึ่ง สภาผู้แทนคน Norway ธง Norway และในที่สุดรัฐบาลสำหรับพื้นที่ Norway หลังจากเกิดวิกฤตทางการเมืองกับ Sweden อย่างต่อเนื่องตลอด และ ในปี 1904 Norway ก็ประกาศตนเป็นประเทศอิสระ การแยกตัวของ Norway จาก Sweden ไม่ได้ราบรื่นตลอดและมีการกระทบกระทั่งกันบ้าง แต่ในที่สุดกลายเป็นการแบ่งแยกดินแดนที่เพิ่มความมั่งคั่งและศักดิ์ศรีให้แก่ทั้งสองประเทศ ในสายตาหลายคน เหตุผลทำนองนี้จะมีความชอบธรรมมากที่สุดสำหรับขบวนการเอกราช Quebec เพราะเป็นการมองไปข้างหน้า ไม่ใช่มองกลับไปในอดีต

5. สถานการณ์ปัจจุบัน

ในปัจจุบันชาว Quebecois ส่วนใหญ่เริ่มถามตัวเองว่าถ้าได้เอกราชแล้วจะมีอะไรดีกว่าที่เป็นอยู่ปัจจุบัน ภายใต้ระบอบการปกครองแบบสหพันธรัฐ (Federalism) ของแคนาดา รัฐต่างๆมีอำนาจทางการเมืองเก็บภาษีเต็มทีและได้รับงบประมาณจากส่วนกลางเท่ากับหรือมากกว่าที่ส่งไป ตั้งแต่ประชามติที่คะแนนเสียงฝ่ายเอกราชแพ้ไปนี้เดียว รัฐบาลต่างๆของ Quebec ไม่แน่ใจว่าควรจัดประชามติอีกครั้งหรือไม่ ในปี 2010 นายกรัฐมนตรีของ Quebec ประกาศว่าเอกราชคงจะอยู่เกินที่จะเอื้อมถึงและขอให้ชาว Quebecois ร่วมกันแก้ปัญหาเศรษฐกิจเฉพาะหน้าของ Quebec ก่อนดีกว่า

ขบวนการเอกราชใน Scotland

1. ประวัติศาสตร์

ในปีค.ศ.1286 ประเทศ Scotland กับ ประเทศ England เป็นราชอาณาจักรที่อยู่เคียงข้างกันโดยไม่ขึ้นต่อกัน แต่ในปีเดียวกันนี้กษัตริย์ Alexander เสียชีวิตโดยไม่มีทายาทสืบราชบัลลังก์ ขุนนางทั้งหลายก็แก่งแย่งกันขึ้นครองราชย์ และนี่คือจุดเริ่มต้นของปัญหาระหว่าง Scotland และ England เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าคณะผู้อาวุโสขอให้กษัตริย์ Edward I ของ England ช่วยหาวิธีจัดการ Edward I บอกว่าจะช่วยแต่ต้องยอมรับเขาเป็นผู้ดูแล Scotland ที่สูงสุด แล้วเขาก็เลือก John Balliol ให้เป็นกษัตริย์ Scotland แทนที่จะเลือกคู่แข่ง Robert de Bruce ที่ 6 จากจุดนั้นไปก็มีสงครามชิงเอกราช Scotland คืบจาก England เป็นเวลา 40 ปี จนในที่สุด England ยอมให้เอกราช Scotland คืบ และ Robert the Bruce ที่ 8 ก็ขึ้นครองราชย์ในปี 1328 เวลาผ่านไป 130 ปี Scotland มีกษัตริย์เป็นราชินี Mary Queen of Scots และที่ ในปี 1558 Elizabeth I ขึ้นครองราชย์ที่ England กษัตริย์สอง

องค์นี้เป็นลูกพี่ลูกน้องกันและ Elizabeth I ระบุว่า Mary จะมายึดบัลลังก์ England ด้วยจึงจับ Mary มาขังและในที่สุดประหารชีวิตในปี 1586 แต่ Elizabeth I เสียชีวิตในปี 1603 โดยไม่มีลูกสืบราชบัลลังก์จึงมีการเชิญกษัตริย์ James VI ของ Scotland ซึ่งเป็นลูกของ Mary มาเป็นกษัตริย์ของ England ด้วยโดยใช้ชื่อว่า James I และเป็น การรวมราชบัลลังก์ของทั้งสองประเทศเข้าด้วยกัน และในปี 1707 ก็มีการผ่าน Acts of Union และสถาปนา ราชอาณาจักร (Great Britain) ขึ้นมาโดยรวม England, Scotland, Wales เข้าด้วยกัน แต่ไม่ใช่ชาว Scot ทุกคนสนับสนุนการรวมประเทศเข้าด้วยกัน ในปี 1745 Bonnie Prince Charlie (เหลนของ James VI) ได้ยกทัพบุก England เพื่อยึดบัลลังก์คืนมาแต่พ่ายแพ้อย่างยับเยิน และเป็นเหตุให้ England ใช้มาตรการเด็ดขาดควบคุมชาว Scot จนไม่สามารถเคลื่อนไหวไปในทางเรียกร้องเอกราชเป็นเวลาสองศตวรรษ

ในปี 1934 พรรคการเมือง Scottish National Party (SNP) ได้ก่อตั้งขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายหลักให้ Scotland ได้เอกราชคืนมา หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 พรรค SNP เริ่มได้รับความนิยมจากชาว Scot มากขึ้น จนถึง การค้นพบแหล่งน้ำมันใน North Sea ในทศวรรษที่ 1970 ในปี 1997 ชาว Scot ทำประชามติที่ทำให้ Scotland ได้รับการกระจายอำนาจมากขึ้น เช่นดูแลเรื่องการศึกษาและสาธารณสุขทั้งหมด และที่สำคัญคือมีรัฐสภาของตนเอง ในปี 2007 พรรค SNP ชนะการเลือกตั้งและเข้าไปคุมรัฐสภา Scotland พร้อมดำเนินการเคลื่อนไหวไปสู่เอกราช

2. กลุ่มใช้ความรุนแรง

กลุ่มที่สนับสนุนเอกราชของ Scotland โดยใช้ความรุนแรงที่สำคัญที่สุดคือกลุ่ม The Scottish National Liberation Army (SNLA) หรือที่บางครั้งเรียกกันว่า “The Tartan Terrorists” กลุ่ม SNLA เป็นกลุ่มที่ก่อตัวในปี 1980 มีอุดมการณ์ฝ่ายซ้าย และนิยมใช้วิธีสร้างความปั่นป่วนโดยส่งระเบิดเล็กไปทีละที โดยทางไปรษณีย์ ใน หนังสือชื่อ Inside A Terrorist Group - The Story Of The SNLA David Leslie ได้ลำดับการปฏิบัติการของ SNLA ดังนี้ (Leslie 2005)

1981: The Dark Harvest Commando - กลุ่มภายใน SNLA - เอาสาร Anthrax ที่งูเห่าวิจัยชีวภาพ Porton Down และที่ Blackpool สถานที่ซึ่งพรรคอนุรักษนิยม (พรรคต่อต้านเอกราช) กำลังประชุมอยู่

1982: SNLA จัดส่งจดหมายที่สอดใส่ระเบิดข้างใน พร้อมเผาสถานที่ต่างๆ

1983: การจัดส่งจดหมายที่สอดใส่ระเบิดข้างใน พร้อมเผาสถานที่ต่างๆ มีมากขึ้น David Dinsmore แกน นำของ SNLA ถูกจับและตั้งข้อหาพร้อมกับ Tommy Kelly แกนนำอีกคน Dinsmore กับ Adam Busby (หัวหน้า SNLA) หนีไปอยู่ ที่ Ireland

1984: Tommy Kelly ได้รับพิพากษาจำคุก 10 ปี แผนการสังหารสส. Roy Jenkins ไม่สำเร็จและแกนนำ SNLA หนีกระจายกันไป David Dinsmore หนีไปอยู่ประเทศ Spain แล้วต่อไปประเทศ Brazil

1993: Andrew McIntosh ถูกจำคุก 12 ปีเพราะร่วมกิจกรรม ของ SNLA ผลักดันเอกราช David Dinsmore มอบตัวและกลับ Scotland จาก Brazil เพื่อขึ้นศาลในข้อหาส่งระเบิดในจดหมาย

1994: SNLA เริ่มปฏิบัติการ "Operation Flame" เพื่อต่อต้านการอพยพของคนที่อังกฤษจะย้ายถิ่นมาอยู่ Scotland

1995: SNLA เริ่มปฏิบัติการ "Operation Icarus" เพื่อทดลองใช้อาวุธ Weapons Of Mass Disruption (WMD) เพื่อทำลายเครื่องบินขณะที่อยู่ในอากาศ

1997: Adam Busby ติดคุก 2 ปี

1999: กลุ่ม "Republican Revenge Group" (RRG) ที่มาจากการร่วมมือระหว่าง SNLA และ IRA ชู่ว่าจะเริ่มปฏิบัติการสงครามสารเคมีโดยใช้สารพิษลงในระบบน้ำของ England

2000: SNLA เริ่มปฏิบัติการสงครามทางการสื่อสาร (cyber-terrorism).

2002: ขวดยี่เขียนว่าบรรจุน้ำหอมแต่แท้จริงเป็นกรดถูกส่งไปให้ Cherie Blair ภรรยาของนายกรัฐมนตรี Tony Blair.

2005: SNLA วางแผนเอาสารเคมี Lead Sulphate ใส่ในระบบน้ำของ London เกือบสำเร็จแต่ตำรวจบังเอิญไปพบที่ Mary Street, London วันที่ 20 มีนาคม

ปัจจุบัน SNLA ดูเหมือนจะยุติการปฏิบัติการแล้ว ขณะที่ยังมีคำถามเกี่ยวกับความเป็นมาที่แท้จริงของกลุ่มนี้ ถึงแม้ SNLA มีการปฏิบัติการหลายครั้งแต่การสูญเสียที่เกิดขึ้นจริงมีน้อย บางคนถึงกับสงสัยว่าชาว Scot ที่ต่อต้านเอกราชได้ร่วมกับรัฐบาลราชอาณาจักรและเข้ามาตั้งใจปฏิบัติการที่น่ากลัวเพื่อให้คนเลิกนิยมขบวนการเอกราช สส. Christine Grahame แห่งพรรค SNP กล่าวว่าเมื่อเวลาปกติข้อมูลลับของราชการควรจะต้องเปิดเผยทุกอย่าง การแก่งที่สกปรก (dirty tricks) จะปรากฏให้เห็นชัด (Broomfield 2017)

หลังจากขบวนการเอกราชแพ้ประชามติในปี 2014 และเตรียมหาเวลาที่จะจัดใหม่เริ่มมีสัญญาณว่าอาจมีความรุนแรงมาใหม่แต่ครั้งนี้จากกลุ่มต่อต้านเอกราชฝ่ายขวา กลุ่มเหล่านี้ The Scottish Defense League, Britain First, Regimental Blues และมีการหวังว่าภาคตะวันตกของ Scotland จะกลายเป็น Northern Ireland อันใหม่ใช้ความรุนแรง

3. ประเด็นรัฐธรรมนูญ

ประเทศสหราชอาณาจักร (United Kingdom) เป็นประเทศประชาธิปไตยที่ไม่มีรัฐธรรมนูญเป็นลายลักษณ์อักษร หากแต่ใช้หลักประเพณีและข้อกำหนดที่ผ่านรัฐสภา Westminster มาเป็นสิ่งที่กำหนดกรอบของการปกครองและรัฐสภาที่กำลังปฏิบัติหน้าที่สามารถเปลี่ยนข้อกำหนดกฎหมายที่เคยผ่านรัฐสภาที่มาก่อนได้ตลอดเวลา ในลักษณะนี้คำถามเกี่ยวกับกฎหมายและการประกาศเอกราชของบางส่วนของรัฐจะต่างกับที่อื่นเช่น Quebec และ Catalonia ในกรณีของเอกราชของ Scotland จะไม่มีความจำเป็นที่ต้องให้ศาลรัฐธรรมนูญตีความมาตราต่างๆ รัฐสภา Westminster ว่าอย่างไรก็เป็นเช่นนั้น แต่ขณะเดียวกันรูปแบบเฉพาะของเรื่องพื้นฐานกฎหมายของ United Kingdom ก็ทำให้เรื่องของเอกราชของ Scotland ต่างจากที่อื่น หลายคนสนับสนุนเอกราชสำหรับ Scotland

มองว่ากำลังต่อสู้เพื่อให้ “ได้รับเอกราช” จาก Westminster ไม่ใช่เพื่อ “ประกาศเอกราช” เอง (Murkens 2002) ถ้ามองเช่นนี้ขบวนการเอกราช Scotland ก็จะไม่มองตัวเองเป็นขบวนการแบ่งแยกดินแดนเพราะได้รับความเห็นชอบให้ไปเป็นรัฐอิสระจากรัฐเดิมที่สังกัดอยู่ ตรงจุดนี้ที่กรณี Scotland ต่างจากกรณี Quebec และ Catalonia สำหรับรัฐบาล United Kingdom จะบอกว่าถ้ามีประชามติและชาว Scot อยากแยกตัวเป็นรัฐอิสระก็จะไม่ห้าม เพียงแต่ต้องมาวางขั้นตอนการแยกตัวออกให้รอบคอบไม่กระทบกลุ่มต่างๆ มากเกินไป อดีตนายกรัฐมนตรี Margaret Thatcher ได้เขียนไว้ในหนังสือบันทึกความจำของเธอหลังจากพ้นตำแหน่งนายกรัฐมนตรีว่า “ในฐานะที่เป็นชาติหนึ่ง Scotland มีสิทธิที่จะกำหนดอนาคตของตนเอง เท่าที่ผ่านมาชาว Scot ได้เลือกที่จะยังอยู่เป็นส่วนหนึ่งของ United Kingdom หากวันหนึ่งเขาเลือกเอกราชก็จะมีนักการเมืองหรือพรรคการเมืองอังกฤษใดที่จะขวางทาง ถึงแม้เราจะเสียต้ายที่เขาเลือกเช่นนั้น”

4. เหตุผลของคนที่สนับสนุนเอกราช

ลักษณะของเหตุผลนี้อาจมองได้ว่าเป็นสามช่วง ในช่วงแรกคือตั้งแต่ศตวรรษที่ 13 ที่ราชบัลลังก์ของ Scotland และ England มีการแย่งชิงกันตลอด เหตุผลจะเป็นลักษณะของการที่ Scotland ต้องการออกจากสภาพการเป็นอาณานิคมภายใน (internal colony) ของ England ช่วงที่สองเริ่มหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อพรรค SNP ของ Scotland เริ่มได้รับการนิยม เหตุผลของฝ่ายสนับสนุนเอกราชในช่วงนี้จะเป็นการที่ชาว Scot มองว่า Great Britain ถูกกลืน มองข้ามความสำคัญ และเอาเปรียบชาว Scot ในหลายเรื่อง และต้องการเอาศักดิ์ศรีคืนมา ขณะเดียวกันก็เริ่มมีเหตุผลทางเศรษฐกิจเข้ามาด้วยในลักษณะปกป้องทรัพยากรธรรมชาติที่พบใน Scotland ช่วงที่สามเริ่มต้นต้นศตวรรษที่ 21

ในตอนต้นศตวรรษที่ 21 เริ่มจะปรากฏว่าทิศทางของการพัฒนาเศรษฐกิจของ Scotland และ Great Britain ไม่เหมือนกัน ถึงแม้ว่ามีการกระจายอำนาจทางการเมืองการปกครองพอสมควร แต่ในเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจและเรื่องการเงินการคลัง Scotland ไม่มีอิสรภาพจาก Great Britain เลย (Murkens 2002, Pittock 2008) ด้วยเหตุนี้ชาว Scot หลายคน รวมทั้งพรรค SNP จึงตั้งประเด็นขึ้นว่าหาก Scotland แยกตัวออกเป็นรัฐอิสระแล้วเศรษฐกิจจะดีขึ้นมาก จะเป็นประเทศที่ร่ำรวยที่สุดประเทศหนึ่งในโลก และในเรื่องของ GDP จะเป็นรองแค่ประเทศ Norway ในบรรดาประเทศทั้งหลายในยุโรป ขบวนการเอกราช Scotland ได้ใช้เหตุผลนี้เป็นเหตุผลหลักในการรณรงค์หาเสียงเมื่อมีการทำประชามติ ในหนังสือชื่อ Scottish Independence: A Practical Guide (Murkens 2002) Jo Eric Murkens ได้ยกเหตุผลนี้มาพิจารณาโดยให้ความเห็นว่าอาจเป็นดังกล่าวดังข้างต้นแต่ยังขาดข้อมูลที่จะสรุปอย่างหนักแน่นว่าจะเป็นเช่นนั้นจริง คำถามหลักในการหาข้อสรุปคือความไม่แน่นอนว่ารายได้จากน้ำมัน North Sea Oil จะเป็นเท่าไรหาก Scotland ได้เอกราช ถ้าได้จากทรัพยากรน้ำมันไม่ได้คำนวณเหมือนกำไรจากธุรกิจอื่นๆใน Scotland ถ้าได้จากส่วนนี้ไม่ได้ไปอยู่ที่ United Kingdom (สหราชอาณาจักร) แต่ไปอยู่ที่ ส่วนของ UK ที่เรียกว่า Continental Shelf (UKCS) หลังจาก Scotland ได้เอกราชกำไรจากน้ำมัน North Sea จะไม่ใช่ 90% ของรายได้ปัจจุบันที่ UK ได้ไป แต่อาจจะแค่ 60%-70% ซึ่งจะกระทบรายได้รวมของ Scotland ตามที่ขบวนการเอกราชอ้างอย่างมาก

นอกจากเรื่องของการรายได้จากน้ำมันแล้ว ปัจจุบันมีเหตุผลทางเศรษฐกิจอีกข้อที่กำลังให้น้ำหนักแก่ขบวนการเอกราช ข้อนี้เกี่ยวกับผลกระทบทางเศรษฐกิจในกรณีที่ UK ออกจากจากการเป็นสมาชิกสหภาพยุโรป (European Union) มีความเห็นอยู่ใน UK ว่าเศรษฐกิจจะดีขึ้นถ้า UK ถอนตัวออกจาก EU ประชามติ Brexit จึงผ่านได้ แต่สำหรับ Scotland นั้นเศรษฐกิจจะแย่ลง ในการทำประชามติ Brexit ชาว Scot จึงออกความเห็นถึง 70% คัดค้านการออกจาก EU

5. สถานการณ์ปัจจุบัน

หลังจากฝ่ายสนับสนุนเอกราชแพ้ประชามติในปี 2014 ด้วยคะแนน 44.7 ต่อ 55.3 นั้น หลายคนคิดว่าประเด็นเรื่องเอกราชสำหรับ Scotland จะค่อยๆหายไปเหมือนกับที่เกิดที่ Quebec หลังทำประชามติเมื่อปี 1995 ถึงแม้ฝ่ายสนับสนุนเอกราชแพ้เพียง 49.42% ต่อ 50.58% ปัจจุบันเสียงสนับสนุนเอกราชใน Quebec ก็ลดน้อยลง แต่เมื่อประชามติ Brexit ผ่านเริ่มมีเสียงเรียกร้องให้ทำประชามติอีกครั้งในเรื่องเอกราชสำหรับ Scotland พรรค SNP กำลังหาเวลาที่เหมาะสมท่ามกลางความปั่นป่วนในรัฐบาล UK การสำรวจความเห็นล่าสุด (ปี 2018) ชาว Scot ที่สนับสนุนเอกราชมีถึง 47% ช่วงนี้จึงเป็นช่วงที่พรรค SNP คอยดูการเป็นไปของเรื่อง Brexit ว่าจะออกมาอย่างไร ขบวนการเอกราช Scotland จึงจะเดินต่อ

ขบวนการเอกราชใน Okinawa (หรือ Ryukyu)

1. ประวัติศาสตร์

ประวัติศาสตร์ Ryukyu อาจแบ่งออกได้เป็น 5 ช่วง

- ช่วงราชอาณาจักร Ryukyu ซึ่งมีมาเป็นเวลาเกือบพันปี รายชื่อกษัตริย์ของ Ryukyu เริ่มมีการบันทึกไว้ตั้งแต่ศตวรรษที่ 13 ในช่วงนี้อัตลักษณ์ของชาว Ryukyu จะสร้างบนฐานของการเปรียบตัวเองกับ “คนอื่น” ใครคือ “คนอื่น” ที่ให้ความหมายแก่อัตลักษณ์ Ryukyu คำตอบจะกลับไปกลับมาระหว่างคนจีนกับคนญี่ปุ่นตลอดช่วงนี้ (Gregory Smits, Visions of Ryukyu, 1999)

- ช่วงศตวรรษที่ 17-19 ในศตวรรษที่ 17 อิทธิพลของจีนและญี่ปุ่นต่ออัตลักษณ์ของชาว Ryukyu เริ่มมีรูปแบบชัดเจนคือขึ้นอยู่กับใครเป็นผู้นำของ Ryukyu ผู้นำบางคนจะส่งเสริมความเป็นญี่ปุ่นและยกย่องวัฒนธรรมญี่ปุ่นในทุกสิ่ง ขณะเดียวกันผู้นำ Ryukyu อีกคนจะพยายามให้อัตลักษณ์ Ryukyu ถูกหล่อหลอมด้วยวัฒนธรรมจีนถึงขั้นประกาศนโยบายที่จะปฏิรูปสังคม Ryukyu ให้เป็นสังคมขงจื้อในอุดมการณ์ (Smits 1999) การที่ผู้นำ Ryukyu บางคนพาสังคมไปทางวัฒนธรรมญี่ปุ่น บางคนพาสังคมไปทางวัฒนธรรมจีน ไม่ได้สร้างความขัดแย้งมากเนื่องจากเป็นการดึงคนละส่วนของสังคมและไม่ได้มาชนกัน คนชั้นสูง(ขุนนางเก่า)และคนชั้นล่างจะถูกดึงไปทางญี่ปุ่น ส่วนคนชั้นกลางจะถูกดึงไปทางจีน (Smits 1999) แต่ในปี 1871 เกิดเหตุการณ์ที่ทำให้สมดุลนี้เปลี่ยนไป เกิดพายุรุนแรงพัดเรือของชาวประมง Ryukyu ไปขึ้นฝั่งในเกาะ Taiwan คนพื้นเมืองที่นั่นฆ่าชาวประมง Ryukyu 54 คน รอดมา 12

คน หลังเกิดเหตุการณ์นี้ประเทศญี่ปุ่นบอกให้กับประเทศจีนว่าต้องรับผิดชอบและลงโทษคน Taiwan ที่ก่อเหตุ ประเทศจีนตอบว่าไม่เกี่ยวข้องซึ่งทำให้รัฐบาลญี่ปุ่นตัดสินใจส่งพลไปบุก Taiwan เพื่อไปจัดการปัญหาเอง เมื่อประเทศจีนประท้วงก็เกิดปัญหาใหญ่ระหว่างประเทศจีนกับประเทศญี่ปุ่น ในที่สุดประเทศ Great Britain ได้เข้ามาไกล่เกลี่ย และทั้งสองประเทศทำสนธิสัญญาให้ประเทศจีนจ่ายค่าเสียหายให้แก่ครอบครัวชาวประมงที่ถูกฆ่า ที่สำคัญคือในสนธิสัญญานั้น ซึ่งมีอังกฤษเป็นพยาน มีการบ่งถึงชาว Ryukyu ว่าเป็นพลเมืองของประเทศญี่ปุ่น (Smits 1999) จากนั้นมาน้ำหนักของอิทธิพลใน Ryukyu ก็เอนไปทางญี่ปุ่น

- ช่วงตั้งแต่ 1879-1945 ในปี 1879 ประเทศญี่ปุ่นได้เข้าไปยึด Ryukyu มาเป็นส่วนของตนและตั้งชื่อ Ryukyu เป็น Okinawa Prefecture ซึ่งเป็นการบอกว่า Ryukyu เป็นส่วนหนึ่งของประเทศญี่ปุ่นแล้ว หลังจากนั้นก็ดำเนินนโยบายให้คน Ryukyu เป็นคนญี่ปุ่นโดยบังคับให้เลิกใช้ภาษาถิ่นของตนและยุติการปฏิบัติตามประเพณีดั้งเดิมต่าง ๆ หลายคนมองว่าในช่วงนี้แท้จริงแล้ว Okinawa เหมือนเป็นอาณานิคมมากกว่าจะเป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศญี่ปุ่น ที่มีการมองเช่นนี้ก็เพราะผู้ว่าของ Okinawa ถูกส่งมาจากแผ่นดินใหญ่ หัวหน้าหน่วยราชการในกระทรวงศึกษาที่ถูกส่งมาจากแผ่นดินใหญ่ ชาว Okinawa ส่งภาษีให้ส่วนกลางมากกว่าที่ได้รับกลับหลายเท่า (Smits 1999)

- ช่วง 1945-1972 ช่วงนี้ Okinawa ตกเป็นของประเทศสหรัฐอเมริกาจากการที่ประเทศญี่ปุ่นเป็นฝ่ายแพ้ในสงครามโลกครั้งที่ 2 ตอนแรกชาว Okinawa ก็ดีใจที่สหรัฐอเมริกาได้ปลดแอกประเทศญี่ปุ่นออกไปและหลายคนเชื่อว่าสหรัฐอเมริกาคงจะช่วยให้ Okinawa ได้เอกราช แต่ความเป็นจริงคือประเทศสหรัฐอเมริกาแค่ต้องการใช้ Okinawa เป็นฐานทัพเพื่อรักษาอำนาจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก เมื่อเกิดเหตุการณ์หลายครั้งระหว่างทหารอเมริกันกับชาว Okinawa ในลักษณะถูกดขี่ด้วยการข่มขืนบ้าง ทำลายทรัพย์สินของชาว Okinawa บ้าง ความรู้สึกของชาว Okinawa ต่อประเทศสหรัฐอเมริกาก็พลิกกลับ หลายคนพูดว่าอยากกลับไปเป็นส่วนหนึ่งของประเทศญี่ปุ่น

- ช่วง 1972-ปัจจุบัน ในปี 1972 ประเทศสหรัฐอเมริกาได้คืน Okinawa ให้กับประเทศญี่ปุ่น และ Okinawa ได้กลับไปเป็น Okinawa Prefecture เหมือนเดิม ส่วนปัญหาที่เคยมีอยู่ก็ยังคงเหมือนเดิมแต่เพิ่มปัญหาใหม่เข้ามาคือการที่ประเทศญี่ปุ่นมองว่าการมีฐานทัพอเมริกาอยู่ในประเทศญี่ปุ่นเป็นผลประโยชน์ของชาติในมิติต่าง ๆ แต่ขณะเดียวกันไม่ยากได้ปัญหาที่จะตามมาหากมีฐานทัพอยู่ใกล้เกินไป จึงทำสัญญากับประเทศสหรัฐอเมริกาให้ฐานทัพประจำการอยู่ใน Okinawa

2. กลุ่มใช้ความรุนแรง

Okinawa เป็นสมรภูมิที่ประสบการสู้รบที่หนักที่สุดแห่งหนึ่งในสงครามโลกครั้งที่ 2 ใน Battle of Okinawa มีผู้เสียชีวิตทั้งหมดกว่า 240,000 คน ในปี 1995 ได้มีการสร้างอนุสาวรีย์ The Cornerstone of Peace เพื่อ (1) เตือนความจำเกี่ยวกับความสูญเสียที่ยิ่งใหญ่ครั้งนี้ และภาวนาให้เกิดสันติภาพ (2) ส่งต่อบทเรียนเกี่ยวกับผลของสงคราม (3) เป็นสถานที่สาธารณะสำหรับการนั่งสมาธิและการเรียนรู้

ด้วยพื้นเพเช่นนี้ ชาว Okinawa จะตระหนักอยู่ตลอดเวลาเกี่ยวกับความเสียหายที่ตามมาจากการใช้ความรุนแรง และจึงยึดคุณค่าสันติวิธีในการดำเนินชีวิต ดังนั้นจะเห็นว่าขบวนการเอกราช Okinawa ทุกกลุ่มจะประกาศว่าเป็นการต่อสู้ที่ยึดแนวไม่ใช้ความรุนแรง

3. ประเด็นรัฐธรรมนูญ

ใน Hideaki, Uemura and Gayman, Jeffery, “Rethinking Japan’s Constitution from the Perspective of the Ainu and Ryūkyū Peoples” อธิบายไว้ว่ากฎหมายของประเทศญี่ปุ่นทั้งหมดปัจจุบันจะวางอยู่บนฐานของเอกสารสองชิ้นคือ รัฐธรรมนูญแห่งจักรวรรดิญี่ปุ่นปี 1890 (“1890 Constitution of the Empire of Japan”) ซึ่งมีอยู่ 7 บท 76 มาตรา และรัฐธรรมนูญแห่งญี่ปุ่นปี 1947 (“1947 Constitution of Japan”) ซึ่งมีอยู่ 11 บท 103 มาตรา (Hideaki and Gayman 2018) แต่ในรัฐธรรมนูญสองฉบับนั้นจะไม่มีบทบัญญัติถึงชนกลุ่มน้อยหรือสิทธิของชนกลุ่มน้อยเลย เสมือนกับแก้ปัญหาข้อเรียกร้องจากชนกลุ่มนี้โดยวิธีทำเป็นว่าไม่มีตัวตน อาจเป็นได้ว่าเป็นการตั้งใจเพื่อที่จะให้คน Ryukyu ปรับตัวเข้าเป็นชนที่มีอารยธรรมสูงจากก่อนที่ไม่มีอารยธรรมเลยหรือมีระดับต่ำ และเข้ามาในสังคมญี่ปุ่นซึ่งต้องการให้เป็นสังคมวัฒนธรรมเดียว เมื่อรัฐมองข้ามวัฒนธรรมอื่นที่มีอยู่ในประเทศญี่ปุ่นเช่นนี้เวลาเกิดปัญหาในลักษณะที่ชนกลุ่มหนึ่งรู้สึกอึดอัดและอยากออกไปเป็นประเทศอิสระคนญี่ปุ่นหลายคนก็จะไม่เข้าใจว่าเป็นไปได้อย่างไร ก็เป็นคนญี่ปุ่นด้วยกันจะไปคิดอย่างนั้นได้อย่างไร ปัญหาที่กำลังจะได้รับความสนใจในสังคมญี่ปุ่นเนื่องจากมีผลต่อชนกลุ่มน้อย Ainu ใน Hokkaido เช่นเดียวกับคน Ryukyu ใน Okinawa เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2019 รัฐสภาญี่ปุ่นได้ผ่านข้อเสนอวาระแรกของการเสนอกฎหมายใหม่ที่รับชนกลุ่มน้อย Ainu เป็นชนเก่าแก่ที่อาศัยอยู่ในเกาะญี่ปุ่นก่อนคนญี่ปุ่นจะมา และสมควรที่วัฒนธรรมของเขาได้รับการปกป้อง ชื่นชม และเคารพในฐานะพลเมืองกลุ่มหนึ่งของประเทศญี่ปุ่น แนวโน้มเช่นนี้ ถ้าปรากฏออกมาในสังคมเป็นรูปธรรมและไม่ใช่อยู่นแต่ในกระดาษ ขบวนการเอกราชของ Okinawa อาจค่อย ๆ หมดบทบาทได้

4. เหตุผลของคนที่สนับสนุนเอกราช

ตั้งแต่ปี 1879 ที่ประเทศญี่ปุ่นบุกเข้ามายึด Okinawa จนถึงต้นสงครามโลกครั้งที่ 2 ในปี 1940 นโยบายของรัฐบาลญี่ปุ่นต่อชาว Okinawa คือการทำให้เป็นคนญี่ปุ่น เริ่มด้วยการเปลี่ยนชื่อและสถานภาพของท้องถิ่นเดิมจาก Ryukyu มาเป็น Okinawa Prefecture และตามด้วยการมีคำสั่งห้ามใช้ภาษาท้องถิ่นหรือประกอบพิธีท้องถิ่นในความพยายามทำลายวัฒนธรรม Ryukyu (Smits 1999) การกระทำของประเทศญี่ปุ่นต่อคน Okinawa ดังกล่าวสร้างความรู้สึกต่อต้านในคน Okinawa มากแต่ก็ยังไม่ถึงการก่อตั้งขบวนการเอกราช อาจเป็นเพราะความกลัวผลที่จะตามมาซึ่งอาจจะโหดร้ายกว่าอีก

จุดเริ่มต้นของการเกิดขบวนการเอกราช Okinawa อย่างจริงจังคือช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อ Okinawa ตกอยู่ใต้การปกครองของประเทศสหรัฐอเมริกาและมีฐานทัพอเมริกันอยู่ทั่ว Okinawa ปัญหาที่ทหาร

อเมริกันสร้างทั้งในเรื่องการทำร้ายผู้หญิง Okinawa ซึ่งเกิดขึ้นสม่ำเสมอ และการกระทบกับวัฒนธรรม Okinawa ในการดำเนินชีวิตประจำวันทำให้เริ่มมีความเห็นว่าเอกราชเท่านั้นที่จะปกป้องเราได้และขบวนการเอกราชค่อย ๆ เริ่มก่อตัวขึ้น เมื่อประเทศสหรัฐอเมริกาคืน Okinawa ให้ประเทศญี่ปุ่นในปี 1972 คน Okinawa เกิดความหวังว่าถึงแม้ต้องกลับไปอยู่ใต้การปกครองของประเทศญี่ปุ่นเช่นเดิมแต่ก็ดีกว่าอยู่ใต้ประเทศสหรัฐอเมริกา คราวนี้ประเทศญี่ปุ่นคงจัดการกับปัญหาของการที่ฐานทัพอเมริกันประจำอยู่ที่ Okinawa หลายค่าย แต่ปรากฏว่าประเทศญี่ปุ่นทำสัญญากับประเทศสหรัฐอเมริกาให้ฐานทัพยังคงอยู่ต่อไปใน Okinawa ประเทศญี่ปุ่นเห็นว่าการมีฐานทัพอยู่ในประเทศญี่ปุ่นจะรับประกันในเรื่องความมั่นคงจึงมองเป็นเรื่องผลประโยชน์ของชาติ เพียงแต่ไม่อยากจะให้ฐานทัพทั้งหมดอยู่ใกล้เกินไปจึงกำหนดให้ไปอยู่ที่ Okinawa ตีกว่า ทศนะอันนี้ทำให้ชาว Okinawa มองว่าประเทศญี่ปุ่นกำลังเอาเปรียบอีกแล้วและไม่ได้สนใจทุกข์สุขของชาว Okinawa แต่อย่างใด วิธีที่ชาว Okinawa บางคนแสดงออกถึงความไม่พอใจนี้ก็คือ ไม่ยอมร้องเพลงชาติ ไม่ต้อนรับการเยือน Okinawa โดยเจ้าชาย Akihito ในปี 1975 (Matsushima 2010) เป็นต้น

หลังกรณีการข่มขืนหญิง Okinawa โดยทหารอเมริกันในปี 1995 การเคลื่อนไหวเรียกร้องเอกราชเริ่มมีมากขึ้น มีการจัดสัมมนาเรื่องนี้ตามมหาวิทยาลัย สำหรับภาคประชาสังคมก็มีการแสดงออกตามวิธีของแต่ละคน และในปี 1997 สส.จาก Okinawa ตั้งคำถามต่อรัฐบาลญี่ปุ่นในการประชุมรัฐสภาว่า ต้องทำอย่างไร Okinawa จึงจะได้เอกราช (คำตอบที่ได้รับคือเป็นไปได้เพราะขัดรัฐธรรมนูญ) เหตุผลหลักของคน Okinawa ที่สนับสนุนเอกราชทุกวันนี้ก็คือการดูแลตัวเองเพราะประเทศญี่ปุ่นแสดงให้เห็นแล้วว่าไม่ได้สนใจทุกข์สุขของชาว Okinawa นักวิชาการที่อาศัยอยู่ใน Okinawa ชื่อ Gregory Smits ในหนังสือ Visions of Ryukyu ของเขาได้เล่าว่าวันหนึ่งประมาณปี 1996 เขาได้รับพัสดุทางไปรษณีย์ที่มีหนังสือจากร้านหนังสือเก่าที่เขาสั่งไว้ พอเปิดหนังสือดูเห็นว่าปกในจะมีตราของร้านพิมพ์ติดอยู่ดังที่ทำอยู่มานาน แต่ครั้งนี้มีการเปลี่ยนข้อความในตรานั้น ก่อนนี้จะเขียนว่า Okinawa-ken, Ginowan (หรือ เมือง Ginowan, Okinawa Prefecture) แต่ตอนนี้เขียนว่า Ryukyu-oku, Ginowan (หรือ เมือง Ginowan, ประเทศ Ryukyu) (Smits 1999)

5. สถานการณ์ปัจจุบัน

ในปี 2015 Yasukatsu Matsushima อาจารย์มหาวิทยาลัย Ryukyu พร้อมกลุ่มภาคประชาสังคม "Yuimarle Ryukyu no Jichi" (Ryukyu ปกครองตนเอง) รณรงค์ชาว Okinawa เพื่อให้สนับสนุนเอกราชโดยอธิบายว่าเป็นไปได้จริง ประเทศญี่ปุ่นจะห้ามไม่ได้เพราะยึดหลัก สิทธิในการกำหนดชะตากรรมตนเอง ที่ปรากฏในข้อกำหนดของสหประชาชาติ กลุ่มนี้วางแผนดำเนินการให้ Okinawa เป็นประเทศใหม่ชื่อ Republic of Ryukyu และจะเป็นประเทศที่ไม่มีกองทัพ กลุ่มนี้รู้ดีว่าอุปสรรคเฉพาะหน้าของการไปถึงฝันนี้ไม่ใช่ประเทศญี่ปุ่นแต่คือคนหนุ่มสาวของ Okinawa เอง หนังสือพิมพ์ Rykyu Shimpō หนังสือเก่าแก่ของ Okinawa ที่เปิดตั้งแต่ปี 1893 ได้ทำการสำรวจความเห็นของชาว Okinawa ในเรื่องเอกราชเป็นประจำ ผลเป็นเช่นนี้

- ปี 2011 สนับสนุนเอกราช 4.7% กระจายอำนาจมากขึ้น 15% ไม่ต้องเปลี่ยนอะไร 60%

- ปี 2015 สนับสนุนเอกราช 8% กระจายอำนาจมากขึ้น 21% ไม่ต้องเปลี่ยนอะไร 66%
- ปี 2016 สนับสนุนเอกราช 2.6% กระจายอำนาจมากขึ้น 1% ไม่ต้องเปลี่ยนอะไร 48%
- ในปี 2017 หนังสือพิมพ์ Okinawa Times และ Asahi Shimbun ทำการสำรวจประชาชนเกี่ยวกับความพอใจที่ Okinawa กลับมาเป็น prefecture (จังหวัด) หนึ่งของประเทศญี่ปุ่น ผลรวมคือ 82% พอใจ โดยแยกตามอายุดังนี้
 - อายุ 18-29 ปี พอใจ 90%
 - อายุ 30-39 ปี พอใจ 86%
 - อายุ 40-59 ปี พอใจ 84%
 - อายุ มากกว่า 60 ปี พอใจ 72%

ภาพรวมคือปัจจุบันคน Okinawa สนใจที่จะเป็นเอกราชน้อย และถ้าดูตามอายุยิ่งอายุน้อยก็จะยังไม่ปรารถนาเอกราช คนหนุ่มสาวหลายคนตั้งใจที่ดูมองเป็นคนญี่ปุ่นและอยากให้เป็นอย่างนี้ต่อไป ขบวนการเอกราช Okinawa อธิบายสภาพนี้ว่าเป็นเพราะประเทศญี่ปุ่นสำเร็จในการลบอัตลักษณ์ Ryukyu และการทำลายวัฒนธรรม Ryukyu วิธีที่ขบวนการเอกราชดำเนินการเพื่อแก้ไขสิ่งนี้ก็คือเปิดโรงเรียนสอนภาษาท้องถิ่นและประเพณีดั้งเดิมของ Ryukyu เพื่อรื้อฟื้นอัตลักษณ์อีกครั้ง

อีกปัญหาที่กำลังเกิดใหม่สำหรับขบวนการเอกราชคือการที่ประเทศญี่ปุ่นกล่าวหาว่าขบวนการเอกราชเป็นภัยที่ถูกประเทศจีนใช้ในการที่เข้าชิงพื้นที่ทางทะเลกับประเทศญี่ปุ่นอยู่ ในประเด็นนี้ประเทศญี่ปุ่นกล่าวหาว่าประเทศจีนให้การสนับสนุนขบวนการเอกราช Okinawa

บทที่ 5. คุณค่าศักดิ์สิทธิ์ ขบวนการเอกราช และความรุนแรง

นายรอตเป็นชายอายุประมาณ 50 ปี เขาได้ร่วมขบวนการเอกราชตั้งแต่อายุ 23 ปี ขบวนการเอกราชที่เขาเข้าร่วมด้วยใช้ความรุนแรงต่อสู้กับรัฐตั้งแต่นั้นคุณพ่อของเขาจึงถูกรัฐมองว่าเป็นกลุ่มกบฏ และสมาชิกของขบวนการทุกคน รวมถึงรอต ต้องหลบหนีอยู่ตลอดเวลา ไม่มีวันไหนที่รู้สึกปลอดภัย เมื่อปีที่แล้วคุณแม่ของรอตป่วยหนักและคุณหมอบอกว่าคงมีชีวิตอยู่ได้อีกไม่นาน แต่รอตบอกว่าไม่สามารถไปหาท่าน ไปกอดท่าน ไปลาท่าน เมื่อผู้สื่อข่าวที่รอตไว้วางใจถามเขาว่าทนดำเนินชีวิตอย่างนี้ได้อย่างไร ขบวนการหาวิธีเจรจากับรัฐไม่ได้หรือจะได้อะไรที่ดีขึ้นสำหรับตัวเองและลูกหลาน มันเป็นความขัดแย้งทางศาสนาหรือ รอตอธิบายว่าไม่ใช่ปัญหาทางศาสนา ที่จริงแล้วคนส่วนใหญ่ในขบวนการและคนของรัฐนับถือศาสนาเดียวกัน ส่วนตัวเขาไม่ศรัทธาในศาสนาใดๆเลย แต่ที่จำเป็นต้องสู้ต่อเป็นเพราะรัฐต้องการให้ทั้งความเชื่อที่สำคัญมากสำหรับเขาและสมาชิกอื่นในขบวนการและให้เปลี่ยนไปรับชุดคุณค่าของรัฐ รัฐต้องการให้ยุติความปรารถนาที่จะได้เอกราชและไม่ให้ทางเลือกอื่น เราจะทำอย่างนั้นได้อย่างไรนายรอตถาม ถ้าทำไปชีวิตในระดับผิวเผินอาจจะดีขึ้นจริงแต่ตัวเราจะหมดความหมายในฐานะคน เพราะฉะนั้นก็ต้องสู้ต่อไป

คนอย่างนายรอตมีจำนวนนับหมื่นนับแสนทั่วโลก และเป็นตัวแปรที่สำคัญตัวแปรหนึ่งในการดำรงอยู่ของความขัดแย้งที่รุนแรงในหลายประเทศ ในการหาวิธียุติความรุนแรงนั้นคำถามสำคัญที่รัฐต้องหาคำตอบคือคำถามว่าทำไมคนอย่างนายรอตทนต่อชีวิตเช่นนั้นได้เป็นสิบ ๆ ปี แต่คำถามนี้รัฐกลับไม่ค่อยถามกันเพราะไม่ค่อยมองความรุนแรงจากมุมมองของคนในขบวนการ และในบางโอกาสที่พยายามมองก็ไม่สามารถเข้าใจคำตอบที่อยู่ต่อหน้า

Nafees Hamid กับ Clara Pretus เป็นนักวิจัยสังกัด Artis International ที่พยายามศึกษาเรื่องนี้ในบริบทต่าง ๆ เขาได้เขียนบทความชื่อ “How Spain Misunderstood the Catalan Independence Movement” (Hamid and Pretus, 2017) และในบทความนี้ได้เสนอว่ารัฐสเปนพลาดโอกาสที่ดีในการจัดการความขัดแย้งกับขบวนการเอกราช Catalonia ในช่วงปลายปี 2017 เพราะไม่เข้าใจคุณค่าลึกของชาว Catalan (ในภาษาของ Hamid กับ Pretus คือ “ไม่เข้าใจจิตวิทยาของขบวนการเอกราชของคน Catalan”) คุณค่าประเภทนี้ Hamid กับ Pretus มองว่าเป็นคุณค่าศักดิ์สิทธิ์และตราบใดที่รัฐสเปนไม่ปรับวิธีคิดในเรื่องนี้ปัญหากับขบวนการเอกราช Catalonia ก็จะยืดเยื้อต่อไป ช่วงปลายปี 2017 คือช่วงเวลาที่ว่าสภาของ Catalonia กำลังเตรียมการที่จะจัดประชามติเพื่อถามชาว Catalan ว่าสนับสนุนเอกราชหรือไม่ วิธีที่รัฐบาลสเปนจัดการกับเรื่องนี้คือด้วยการประกาศห้ามให้คนใน Catalonia จัดประชามติเนื่องจากขัดกับรัฐธรรมนูญสเปนมาตรา 2 ที่เขียนไว้ว่าประเทศสเปนเป็นหนึ่งแบ่งแยกไม่ได้ พร้อมทั้งส่งทหารเข้าไปใน Catalonia และจับผู้นำของ Catalonia ที่จัดประชามติไปขัง ทันทิที่รัฐบาลสเปนเลือกเดินเส้นทางนี้ก็เกิดปฏิกิริยาจากชาว Catalan ต่อต้านจุดยืนนี้ ก่อนที่รัฐบาลประกาศจุดยืนดังกล่าวชาว Catalan ที่สนับสนุนเอกราชมีประมาณ 55% ที่ไม่สนับสนุนประมาณ 45% แต่พอรัฐบาลเลือกแนวให้กฎหมายบังคับอย่างเด็ดขาดจำนวนชาว Catalan ที่สนับสนุนเอกราชเพิ่มขึ้นไปเป็นประมาณ 75% Hamid กับ Pretus ได้อธิบายว่าเป็นผลของการที่รัฐบาลสเปนเดินหน้าโดยไม่รู้จักคุณค่าศักดิ์สิทธิ์ของชาว Catalan จากการวิจัยของ

นักวิชาการสองคนนี้ได้พบว่าคุณค่าศักดิ์สิทธิ์ของชาว Catalan มีสองข้อคือ (1) สิทธิในการกำหนดเส้นทางอนาคตของตนเอง และ (2) การปกป้องอัตลักษณ์ Catalan เหตุที่รัฐสเปนไม่เข้าใจคุณค่าศักดิ์สิทธิ์ข้อแรกก็เพราะสำหรับคนสเปนส่วนใหญ่คุณค่านี้ไม่ได้เป็นคุณค่าศักดิ์สิทธิ์เช่นเดียวกับชาว Catalan สิทธิในการกำหนดอนาคตของตนเองเป็นรากฐานสำคัญของแนวคิดประชาธิปไตยแต่ผลการวิจัยขององค์กร Artis International ชี้ให้เห็นว่าถึงคนสเปนส่วนใหญ่รับประชาธิปไตยเป็นแนวทางในการจัดการปกครองของรัฐ แต่มีเพียง 23% เท่านั้นที่รับประชาธิปไตยในลักษณะเป็นคุณค่าศักดิ์สิทธิ์ ด้วยเหตุนี้รัฐจึงเข้าใจว่าการที่คน Catalan ยึดสิทธิที่จะกำหนดอนาคตตนเองนั้นก็เหมือนกับการปรารถนาเอกราชนั่นเอง ตรงจุดนี้ที่รัฐพลาดไปมาก ชาว Catalan ส่วนที่ไม่สนับสนุนเอกราชยังยึดหลักว่าการที่ Catalonia จะไม่เดินเส้นทางสู่เอกราชต้องเป็นเพราะชาว Catalan เองเลือกเช่นนั้น ไม่ใช่เพราะรัฐสเปนสั่งว่าห้ามเดินเส้นทางนั้น

ตัวอย่างที่กล่าวมานี้เป็นเรื่องเฉพาะของบริบทใน Catalonia หรือสามารถนำไปใช้พิจารณาขบวนการเอกราชอื่นได้ แล้วคุณค่าศักดิ์สิทธิ์คืออะไร มีจริงหรือ เล่นบทบาทอะไรในเรื่องของขบวนการเอกราชกับการใช้ความรุนแรง และเราจะเข้าใจคุณค่าศักดิ์สิทธิ์ของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้อย่างไร

คุณค่าศักดิ์สิทธิ์

คุณค่าศักดิ์สิทธิ์ (sacred values) คือคุณค่าที่ชุมชนหนึ่งให้ความสำคัญเกินกว่าที่จะกำหนดราคาได้ เป็นคุณค่าที่จะไม่สามารถนำมาเปรียบหรือแลกเปลี่ยนกับคุณค่าทางโลก (secular values) ตัวอย่างของคุณค่าศักดิ์สิทธิ์ เช่น ชีวิต ความรัก ธรรมชาติ สุขภาพ ความยุติธรรม ศักดิ์ศรี เป็นต้น ส่วนคุณค่าทางโลกก็จะเป็นคุณค่าเช่น เงิน ความสะดวกสบาย ตำแหน่ง เป็นต้น การแลกเปลี่ยนคุณค่าศักดิ์สิทธิ์กับคุณค่าทางโลกชุมชนจะถือกันว่าเป็นสิ่งที่ต้องห้าม Martin Hanselmann และ Carmen Tanner ได้นำเสนอผลงานวิจัยของเขาในเรื่องนี้ ในบทความ “Taboos and conflicts in decision making: Sacred values, decision difficulty, and emotions” (Hanselmann and Tanner, 2008) ซึ่งเริ่มด้วยการทดลองที่สร้างสถานการณ์จำลองที่บังคับให้ต้องตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้วตามด้วยแบบสอบถามที่ต้องการวัดลักษณะและระดับของความรู้สึก ผู้ที่เข้าร่วมการทดลองคือนักศึกษา 84 คนจากมหาวิทยาลัย Zurich ที่สมัครใจเข้าร่วม สถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้นแบ่งเป็น 3 ประเภทคือ (1) ประเภทที่มีการแลกเปลี่ยนปกติ (routine trade-off) (2) ประเภทที่มีการแลกเปลี่ยนต้องห้าม (taboo trade-off) และ (3) ประเภทที่มีการแลกเปลี่ยนสลดใจ (tragic trade-off)

การแลกเปลี่ยนปกติ (routine trade-off) คือการแลกเปลี่ยนระหว่างคุณค่าทางโลกสองคุณค่า

ตัวอย่างสถานการณ์จำลอง สมมติคุณเป็นหัวหน้าครอบครัวและเป็นคนหารายได้ในครอบครัวคนเดียว คุณได้รับการทาบทามจากบริษัทสองแห่งให้มาทำงานกับเขา บริษัทหนึ่งเสนอเงินเดือน 150,000 บาท โดยมีวันหยุดส่วนตัว 20 วันต่อปี อีกบริษัทเสนอเงินเดือน 120,000 บาท และมีวันหยุดส่วนตัว 30 วันต่อปี คุณจะรับงานไหน

การแลกเปลี่ยนต้องห้าม(taboo trade-off) คือการแลกเปลี่ยนระหว่างคุณค่าศักดิ์สิทธิ์กับคุณค่าทางโลก

ตัวอย่างสถานการณ์จำลอง สมมุติคุณเป็นนายกเทศมนตรีของเมืองแห่งหนึ่งที่เพิ่งผ่านพ้นอุทกภัยน้ำท่วมซึ่งสร้างความเสียหายให้เมืองอย่างมาก ขณะนี้คุณกำลังประชุมคณะกรรมการบริหารอยู่และมีข้อเสนอให้ปรับปรุงระบบการป้องกันภัยจากน้ำท่วมซึ่งผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการ ในวาระถัดไปมีการพิจารณาโครงการปรับปรุงทัศนียภาพของเมืองให้ดูสวยขึ้นซึ่งก็ผ่านการพิจารณาของกรรมการเช่นเดียวกัน แต่เมื่อมารวมค่าใช้จ่ายของทั้งสองโครงการปรากฏว่ามากกว่างบประมาณที่มีอยู่ สามารถทำได้โครงการเดียว ในฐานะนายกเทศมนตรีคุณจำเป็นต้องเลือกระหว่างสองโครงการนี้ คุณจะเลือกโครงการใด

การแลกเปลี่ยนสลดใจ (tragic trade-off) คือการแลกเปลี่ยนระหว่างคุณค่าศักดิ์สิทธิ์สองคุณค่า

ตัวอย่างสถานการณ์จำลอง สมมุติคุณเป็นประธานกรรมการผู้จัดการบริษัทข้ามชาติซึ่งได้ถูกวิพากษ์เกี่ยวกับความปลอดภัยในโรงงานของบริษัท คุณกำลังพิจารณาโครงการปรับปรุงสภาพของโรงงานเพื่อให้ผู้ที่ทำงานในโรงงานนั้นมีความปลอดภัยมากขึ้น โครงการนี้จะต้องลงทุนมากและการที่จะจัดงบประมาณสำหรับโครงการนี้จำเป็นต้องปลดคนทำงานออก 1,000 คน เพื่อที่จะลดรายจ่ายเงินเดือนและดำเนินการปรับปรุงในเรื่องความปลอดภัยของที่ทำงาน เมืองที่โรงงานตั้งอยู่เป็นเมืองเล็ก หางานนอกโรงงานยาก การที่ 1,000 คนต้องตกงานก็จะกระทบความเป็นอยู่ของ 1,000 ครอบครัว ในฐานะประธานบริษัทคุณจะตัดสินใจเลือกทางไหน

ตัวอย่างแบบสอบถามหลังตัดสินใจในแต่ละสถานการณ์จำลอง (ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 3 ชุด สถานการณ์จำลองละ 1 ชุด)

ขอให้ท่านอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วเลือกระดับการเห็นด้วยกับข้อความจาก 1-7 โดยที่ระดับ 1 หมายถึงเห็นด้วยน้อยที่สุด และระดับ 7 หมายถึงเห็นด้วยมากที่สุด

1. การตัดสินใจครั้งนี้อาจเปลี่ยนไปได้ตามเวลา
2. ไม่ว่าอะไรเกิดขึ้นก็จะไม่เปลี่ยนการตัดสินใจ
3. คงจะลำบากถ้าจะมีการต่อรองกับการตัดสินใจครั้งนี้
4. ในการตัดสินใจครั้งนี้ได้มีการใช้หลักการซึ่งจะยึดไว้ในทุกสถานการณ์
5. เราไม่ควรแลกเปลี่ยนเรื่องความปลอดภัยกับเงินหรือผลตอบแทนอื่น ไม่ว่าจะมีมากเท่าใด
6. ฉันอาจยึดหยุ่นได้ในเรื่องนี้
7. ก่อนตัดสินใจไปรู้สึกกลัวว่าจะตัดสินใจผิด
8. รู้สึกถูกคุกคามในการที่ต้องตัดสินใจเรื่องนี้
9. ไม่อยากที่จะต้องตัดสินใจในเรื่องนี้
10. การตัดสินใจเรื่องนี้ทำให้รู้สึกอึดอัดไม่สบายใจ

11. การตัดสินใจนี้ยากมาก
12. กว่าจะตัดสินใจได้ต้องใช้เวลาไตร่ตรองมาก
13. ถ้าตัดสินใจช้าจะถูกมองในแง่ลบ

เมื่อนำผลการทดลองมาวิเคราะห์แล้ว Hanselmann และ Tanner ได้ข้อสรุป 4 ข้อในประเด็นเปรียบเทียบการตัดสินใจเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนสามประเภทดังนี้

1. การแลกเปลี่ยนที่มีคุณค่าศักดิ์สิทธิ์เข้ามาเกี่ยวข้อง (การแลกเปลี่ยนต้องห้าม และการแลกเปลี่ยนสลดใจ) จะทำให้ผู้ตัดสินใจเกิดความรู้สึกเครียดมากกว่าการแลกเปลี่ยนปกติ และในกรณีนี้การแลกเปลี่ยนสลดใจจะสร้างความเครียดมากกว่าการแลกเปลี่ยนต้องห้าม
2. ลำดับของความยาก-ง่ายของการตัดสินใจเป็นดังนี้คือ การแลกเปลี่ยนต้องห้ามตัดสินใจง่ายที่สุด ต่อมาเป็นการแลกเปลี่ยนปกติ และยากที่สุดคือการแลกเปลี่ยนสลดใจ
3. ความยาก-ง่าย กับ การเกิดความรู้สึกเครียด เป็นความสัมพันธ์กันแบบลำดับไม่ตรง (non-linear) สำหรับการแลกเปลี่ยนปกติกับการแลกเปลี่ยนต้องห้าม คนส่วนใหญ่มองว่าการตัดสินใจในสถานการณ์แลกเปลี่ยนปกติจะเครียดน้อยกว่าแต่ตัดสินใจยากกว่า ส่วนการตัดสินใจในสถานการณ์ต้องห้ามจะเครียดมากกว่าแต่ตัดสินใจง่ายกว่า ส่วนการตัดสินใจในสถานการณ์สลดใจจะทั้งเครียดกว่าและยากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับอีกสองสถานการณ์
4. การตัดสินใจเร็วหรือช้ามีผลต่อภาพพจน์ที่ถูกมองในการแลกเปลี่ยนสามประเภทต่างกัน ในประเภทแลกเปลี่ยนปกติและประเภทแลกเปลี่ยนสลดใจ การใช้เวลามากในการตัดสินใจจะถูกมองในแง่บวกเพราะแสดงว่าใช้เวลาไตร่ตรองและจริงจังกับการหาคำตอบที่ถูก แต่ในประเภทแลกเปลี่ยนต้องห้าม การใช้เวลามากจะถูกมองในแง่ลบเพราะเป็นการบอกว่าอาจพร้อมแลกคุณค่าศักดิ์สิทธิ์กับคุณค่าทางโลกเช่นเงิน

ข้อสรุป 4 ข้อจากการทดลองของ Hanselmann และ Tanner สอดคล้องกับ Sacred Value Protection Model (SVPM) ของ Philip Tetlock (Tetlock, 2003) ที่ได้ตั้งสมมติฐานเช่นนี้ไว้ นอกจากนี้ผลการทดลองก็สอดคล้องกับการอธิบายบทบาทของอารมณ์ความรู้สึกในการตัดสินใจ ตามทฤษฎี “การรู้สึกมีเพื่อการกระทำ” (feeling-is-for-doing theory) ที่ Zeelenberg, Nelissen, Breugelmans and Pieters ได้เคยอธิบายไว้ (Zeelenberg et.al, 2008)

คุณค่าศักดิ์สิทธิ์ของกลุ่ม

ที่กล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นการอธิบายถึงคุณค่าศักดิ์สิทธิ์โดยเริ่มจากบริบทของคุณค่าปัจเจก และได้เห็นลักษณะของการแลกเปลี่ยนคุณค่าของบุคคลที่ตัดสินใจโดยเดี่ยว การทดลองได้ทำกับกลุ่มคนแต่คนในกลุ่มนั้นไม่มีความเกี่ยวข้องกัน ต่อไปจะพิจารณาเรื่องคุณค่าศักดิ์สิทธิ์ของคนที่เป็นสมาชิกของกลุ่มที่มีคุณสมบัติเหมือนกันและมีคุณค่าร่วมบางอย่าง

เมื่อพิจารณาจากบริบทของกลุ่มคนคุณค่าศักดิ์สิทธิ์อาจจะนิยามได้อีกแบบหนึ่ง นอกจากนิยามว่าเป็นคุณค่าที่จะไม่ยอมแลกกับวัตถุ (เช่น เงิน) อาจนิยามได้ว่า คุณค่าศักดิ์สิทธิ์คือคุณค่าที่จะรักษาไว้ไม่ว่าต้องทนความยากลำบากและอันตรายต่อชีวิตอย่างไร Jeremy Ginges และ Scott Atran ในบทความเรื่อง “Sacred Values and Cultural Conflict” (Ginges and Atran, 2013) ได้ใช้นิยามนี้ในการตอบข้อสงสัยว่าคุณค่าศักดิ์สิทธิ์มีจริงหรือ ข้อสงสัยนี้เป็นการกล่าวถึงการทดลองข้างต้นว่าผลอาจดูเหมือนมีคุณค่าศักดิ์สิทธิ์แต่แท้จริงแล้วแค่ยังไม่ได้อธิบายราคาแลกเปลี่ยนสูงพอ ความคิดนี้มาจากการบอกความคิดว่าเราอาศัยอยู่ในโลกที่มีทรัพยากรจำกัดดังนั้นในที่สุดแล้วมนุษย์ทุกคนจะพร้อมแลกทุกสิ่งเพื่ออยู่รอดในยามที่จำเป็นและเมื่อราคาข้อเสนอสูงพอ สำหรับ Ginges และ Atran นั้นความเห็นดังกล่าวเกี่ยวกับการไม่มีคุณค่าศักดิ์สิทธิ์จริง ไม่สอดคล้องกับสิ่งที่เขาศึกษามาในเรื่องของพฤติกรรมของสมาชิกของกลุ่มที่มีความขัดแย้งกันและใช้ความรุนแรงในการโต้ตอบกัน ในการทำวิจัยงานหนึ่ง Ginges และ Atran ได้ถามชาวอิสราเอลกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ใน West Bank ว่าทำไมในการเดินทางระหว่างบ้านของเขาและที่ทำงานของเขาในอิสราเอล เขาจึงไม่ใช้ถนนที่รัฐสร้างไว้เพื่อไม่ต้องผ่านหมู่บ้านปาเลสไตน์ แต่กลับใช้ถนนเก่าที่ผ่านกลางหมู่บ้านและเสี่ยงต่ออันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา กลุ่มนี้ตอบว่า “นี่คือที่ของเรา ไม่ควรที่จะกลัว เกิดอะไรก็เกิดไป” เพราะตัวอย่างแบบนี้หลายตัวอย่าง ทั้งจากชาวอิสราเอลและชาวปาเลสไตน์ Ginges และ Atran จึงคิดว่าคุณค่าศักดิ์สิทธิ์มีจริง ไม่ใช่เป็นเพียงการแก่งอ้างเพื่อต่อกรราคา

เพื่อทดสอบข้อสังเกตนี้เขาได้ทำการทดลองเกี่ยวกับคุณค่าศักดิ์สิทธิ์ที่ต่างจากการทดลองที่เคยมีการทำไว้ โดยครั้งนี้เป็นการทดลองโดยใช้สมาชิกของกลุ่มที่มีความขัดแย้งอย่างหนักกับกลุ่มอื่นมาศึกษา เช่นกลุ่มจากอิสราเอล และปาเลสไตน์ ประเด็นสำคัญที่จะศึกษาระหว่างชาวอิสราเอลและชาวปาเลสไตน์นั้น คือ ชาวอิสราเอลจะให้คุณค่าสูงสุดกับการได้ดินแดนที่เป็นของตนตั้งแต่โบราณกาล (Eretz Israel) คืบมา สำหรับชาวปาเลสไตน์คือสิทธิที่จะกลับบ้านเกิดก่อนที่ถูกยึดเมื่อตั้งรัฐอิสราเอล (right to return) และในการทดลองทั้งสองนี้จะศึกษาเรื่องผลที่ตามมาจากการเสนอสิ่งของทางวัตถุเพื่อเป็นแรงจูงใจให้ทั้งทั้งคุณค่าเดิมพร้อมกับการกระทำที่ตามมาจากคุณค่านั้น

การทดลองกับชาวอิสราเอลที่ตั้งถิ่นฐานในเขต West Bank และ Gaza

การทดลองครั้งนี้ทำกับชาวอิสราเอลที่ตั้งถิ่นฐานในเขต West Bank และ Gaza 601 คนและสุ่มแบ่ง 601 คนนี้ไปอยู่ในกลุ่มการทดลอง A (Eretz Israel experiment) และกลุ่มการทดลอง B (right of return experiment)

สำหรับสมาชิกกลุ่มทดลอง A (Eretz Israel experiment) กำหนดให้พิจารณาข้อตกลงจากการเจรจาสันติภาพระหว่างอิสราเอลกับปาเลสไตน์ที่สหรัฐอเมริกาได้จัดขึ้น ข้อตกลงนี้คือ

- (i) ประเทศอิสราเอลจะยกเลิกการอ้างสิทธิใน Eretz Israel บางส่วน (คือ 99% ของ Judea, Samaria และ Gaza).
- (ii) ประเทศอิสราเอลไม่จำเป็นต้องรับผู้ลี้ภัยชาวปาเลสไตน์เข้ามาอยู่ในประเทศอิสราเอล
- (iii) จะมีรัฐอยู่ข้างกันสองรัฐคือ รัฐอิสราเอลและรัฐปาเลสไตน์

หลังจากพิจารณาข้อตกลงสันติภาพนี้ สมาชิกกลุ่มทดลอง A ถูกแบ่งออกเป็น 3 พวก โดยพวกที่สองและสามจะมีเงื่อนไขเพิ่มเติม 1 ข้อจากข้อตกลงสามข้อ

พวกต้องห้าม (taboo condition group) ไม่ได้รับเงื่อนไขเพิ่มเข้ามา

พวกต้องห้าม+ (taboo+ condition group) เงื่อนไขที่เพิ่มเข้ามาคือ “ประเทศสหรัฐอเมริกาจะให้ประเทศอิสราเอล 1 พันล้านเหรียญต่อปีเป็นเวลา 100 ปี”

พวกสัญลักษณ์ (symbolic condition group) เงื่อนไขที่เพิ่มเข้ามาคือ “ชาวปาเลสไตน์จะยกเลิกการเรียกร้องสิทธิกลับบ้านเกิด (right of return)”

สำหรับสมาชิกกลุ่มทดลอง B (right of return experiment) กำหนดให้พิจารณาข้อตกลงจากการเจรจาสันติภาพระหว่างอิสราเอลกับปาเลสไตน์ที่สหรัฐอเมริกาได้จัดขึ้น ข้อตกลงนี้คือ

- (i) ประเทศอิสราเอลจะยอมรับความชอบธรรมของการเรียกร้องสิทธิกลับบ้านเกิด (right to return) ของชาวปาเลสไตน์ แต่ ประเทศอิสราเอลไม่จำเป็นต้องรับผู้ลี้ภัยชาวปาเลสไตน์เข้ามาอยู่ในประเทศอิสราเอล
- (ii) จะมีรัฐอยู่ข้างกันสองรัฐคือ รัฐอิสราเอลและรัฐปาเลสไตน์ซึ่งจะครอบคลุม Judea, Samaria, และ Gaza

หลังจากพิจารณาข้อตกลงสันติภาพนี้ สมาชิกกลุ่มทดลอง B ถูกแบ่งออกเป็น 3 พวก โดยพวกที่สองและสามจะมีเงื่อนไขเพิ่มเติม 1 ข้อจากข้อตกลงสามข้อ

พวกต้องห้าม (taboo condition group) ไม่ได้รับเงื่อนไขเพิ่มเข้ามา

พวกต้องห้าม+ (taboo+ condition group) เงื่อนไขที่เพิ่มเข้ามาคือ “รัฐอิสราเอลจะดำรงอยู่ท่ามกลางสันติภาพและความมั่งคั่งโดยปราศจากภัยการก่อการร้าย”

พวกสัญลักษณ์ (symbolic condition group) เงื่อนไขที่เพิ่มเข้ามาคือ “ชาวปาเลสไตน์จะยอมรับว่าชาวยิวมีสิทธิใน Eretz Israel”

คำถามที่ใช้ถามทั้ง 3 พวกของการทดลองทั้งกลุ่ม A และกลุ่ม B คือ

- ยอมรับข้อตกลงสันติภาพหรือไม่
- ถ้าไม่รับข้อตกลง มีความหนักแน่นในคำตอบแค่ไหน พร้อมประณิประนอมหรือไม่
- คิดว่าคนที่คัดค้านข้อตกลงนี้พร้อมจะใช้ความรุนแรงในการยึดจุดยืนของตนหรือไม่

ผลของการทดลอง คือ

1. พวกที่ 1 ของกลุ่มทดลองทั้ง A และ B (taboo condition groups) ไม่ยอมรับข้อตกลงสันติภาพเนื่องจากไม่ยอมแลกคุณค่าศักดิ์สิทธิ์กับคุณค่าทางโลก และไม่ได้ตอบว่าพร้อมจะประณิประนอมหรือไม่ และไม่รู้ว่าจะมีคนคัดค้านจะใช้ความรุนแรงหรือไม่

2. พวกที่ 2 ของกลุ่มทดลองทั้ง A และ B (taboo+ condition groups) ไม่ยอมรับข้อตกลงสันติภาพ เนื่องจากไม่ยอมแลกคุณค่าศักดิ์สิทธิ์กับคุณค่าทางโลก แล้วยังโกรธที่เสนอเงินหรือความสบายทางกายมา แลกเปลี่ยน พวกนี้บอกว่าจะไม่วันประนีประนอมเกี่ยวกับข้อตกลงสันติภาพนี้ และคิดว่าคนที่คัดค้านคงใช้ ความรุนแรง
3. พวกที่ 3 ของกลุ่มทดลองทั้ง A และ B (symbolic condition groups) ไม่ยอมรับข้อตกลงสันติภาพ เนื่องจากไม่ยอมแลกคุณค่าศักดิ์สิทธิ์กับคุณค่าทางโลก แต่อาจพร้อมที่จะประนีประนอมเกี่ยวกับข้อตกลง สันติภาพนี้ และคิดว่าคนที่คัดค้านคงไม่ใช้ความรุนแรง

ข้อน่าสังเกตเกี่ยวกับผลการทดลองคือความแตกต่างมากระหว่างกลุ่ม 2 และกลุ่ม 3 ในประเด็นการพร้อมที่จะประนีประนอม Ginges และ Atran อธิบายข้อน่าสังเกตนี้ว่า ถ้ามีการเสนอของทางวัตถุเพื่อแลกกับการ ยึดคุณค่าศักดิ์สิทธิ์จะเกิดปฏิกิริยาตรงกันข้ามกับที่ต้องการ ซึ่งเขาเรียกว่า ผลตีกลับ (backfire effect) ผล ตีกลับนี้มาจากผู้รับข้อเสนอมองว่ามาตุถูกเขาว่าพร้อมขายจุดยืนทางศีลธรรม แต่ในทางกลับกันถ้ามีการ เสนอว่าคู่ขัดแย้งพร้อมลดบางส่วนของคุณค่าศักดิ์สิทธิ์ของเขาเพื่อแลกกับการลดระดับการยึดในคุณค่าศักดิ์ สิทธิ์ของตนก็พร้อมที่จะพิจารณา เสมือนกับว่าถ้าเราต้องสูญเสียสิ่งที่สำคัญอีกฝ่ายก็ต้องสูญเสียสิ่งสำคัญ เช่นกัน และในเมื่อเป็นเช่นนั้นทำไมในการเจรจาจะอ่อนลง

การทดลองกับชาวปาเลสไตน์ที่เป็นผู้ลี้ภัย

การทดลองครั้งนี้ทำกับชาวปาเลสไตน์ที่เป็นผู้ลี้ภัย 535 คน (ซึ่ง 80% ของกลุ่มนี้ถือว่าสิทธิการกลับบ้าน (right of return) เป็นคุณค่าศักดิ์สิทธิ์) และสุ่มแบ่ง 535 คนนี้ไปอยู่ในกลุ่มการทดลอง A (right of return experiment) และกลุ่มการทดลอง B (legitimacy of Jewish State (ความชอบธรรมของการมีอยู่ของรัฐชนชาติยิว) experiment)

สำหรับสมาชิกกลุ่มทดลอง A (right of return experiment) กำหนดให้พิจารณาข้อตกลงจากการเจรจา สันติภาพระหว่างอิสราเอลกับปาเลสไตน์ที่สหรัฐอเมริกาได้จัดขึ้น ข้อตกลงนี้คือ

- (i) ชาวปาเลสไตน์จะยกเลิกการอ้างสิทธิใน right of return
- (ii) ชาวปาเลสไตน์จะมีรัฐของตนเองในพื้นที่ West Bank และ Gaza

หลังจากพิจารณาข้อตกลงสันติภาพนี้ สมาชิกกลุ่มทดลอง A ถูกแบ่งออกเป็น 3 พวก โดยพวกที่สองและสามจะมี เงื่อนไขเพิ่มเติม 1 ข้อจากข้อตกลงสามข้อ

พวกต้องห้าม (taboo condition group) ไม่ได้รับเงื่อนไขเพิ่มเติมเข้ามา

พวกต้องห้าม+ (taboo+ condition group) เงื่อนไขที่เพิ่มเข้ามาคือ “รัฐปาเลสไตน์จะได้เงินจำนวนหนึ่งเพื่อช่วยใน การก่อตั้งรัฐ”

พวกสัญลักษณ์ (symbolic condition group) เงื่อนไขที่เพิ่มเข้ามาคือ “ประเทศอิสราเอลจะยกเลิกการอ้างสิทธิการเป็นเจ้าของพื้นที่ Gaza”

สำหรับสมาชิกกลุ่มทดลอง B (legitimacy of Jewish State (ความชอบธรรมของการมีอยู่ของรัฐชนชาติยิว) experiment) กำหนดให้พิจารณาข้อตกลงจากการเจรจาสันติภาพระหว่างอิสราเอลกับปาเลสไตน์ที่สหรัฐอเมริกาได้จัดขึ้น ข้อตกลงนี้คือ

- (i) ชาวปาเลสไตน์จะยอมรับความชอบธรรมของการมีอยู่ของรัฐชนชาติยิว
- (ii) ชาวปาเลสไตน์จะมีรัฐของตนเองในพื้นที่ West Bank และ Gaza

หลังจากพิจารณาข้อตกลงสันติภาพนี้ สมาชิกกลุ่มทดลอง B ถูกแบ่งออกเป็น 3 พวก โดยพวกที่สองและสามจะมีเงื่อนไขเพิ่มเติม 1 ข้อจากข้อตกลงสามข้อ

พวกต้องห้าม (taboo condition group) ไม่ได้รับเงื่อนไขเพิ่มเข้ามา

พวกต้องห้าม+ (taboo+ condition group) เงื่อนไขที่เพิ่มเข้ามาคือ “จะสามารถดำรงชีวิตโดยปราศจากความรุนแรง”

พวกสัญลักษณ์ (symbolic condition group) เงื่อนไขที่เพิ่มเข้ามาคือ “อิสราเอลยอมรับสิทธิกลับบ้านเกิด (right of return) ของชาวปาเลสไตน์”

คำถามที่ใช้ถามทั้ง 3 พวกของการทดลองทั้งกลุ่ม A และกลุ่ม B คือคำถามเดียวกับที่ถามในการทดลองกับชาวอิสราเอลที่ตั้งถิ่นฐานในเขต West Bank และ Gaza

- ยอมรับข้อตกลงสันติภาพหรือไม่
- ถ้าไม่รับข้อตกลง มีความหนักแน่นในคำตอบแค่ไหน พร้อมประนีประนอมหรือไม่
- คิดว่าคนที่คัดค้านข้อตกลงนี้พร้อมจะใช้ความรุนแรงในการยึดจุดยืนของตนหรือไม่

ผลของการทดลองเหมือนกับผลการทดลองอันก่อน คือ

1. พวกที่ 1 ของกลุ่มทดลองทั้ง A และ B (taboo condition groups) ไม่ยอมรับข้อตกลงสันติภาพเนื่องจากไม่ยอมรับแลกสิทธิ right of return และการไม่ยอมรับสิทธิของชาวยิวที่จะมีรัฐ กับคุณค่าทางโลก (ชาวปาเลสไตน์มีรัฐของตนเอง) ไม่ได้ตอบว่าพร้อมจะประนีประนอมหรือไม่ และไม่รู้ว่าจะคัดค้านจะใช้ความรุนแรงหรือไม่
2. พวกที่ 2 ของกลุ่มทดลองทั้ง A และ B (taboo+ condition groups) ไม่ยอมรับข้อตกลงสันติภาพเนื่องจากไม่ยอมรับแลกสิทธิ right of return และการไม่ยอมรับสิทธิของชาวยิวที่จะมีรัฐ กับคุณค่าทางโลก แล้วยังโกรธที่เสนอเงินหรือความสบายทางกายมาแลกเปลี่ยน พวกนี้บอกว่าจะไม่วันประนีประนอมเกี่ยวกับข้อตกลงสันติภาพนี้ และคิดว่าคนที่คัดค้านคงใช้ความรุนแรง

3. พวกที่ 3 ของกลุ่มทดลองทั้ง A และ B (symbolic condition groups) ไม่ยอมรับข้อตกลงสันติภาพเนื่องจากไม่ยอมรับแลกคุณค่าศักดิ์สิทธิ์กับคุณค่าทางโลก แต่อาจพร้อมที่จะประนีประนอมเกี่ยวกับข้อตกลงสันติภาพนี้ และคิดว่าคนที่คัดค้านคงไม่ใช้ความรุนแรง

การที่ผลการทดลองกับชาวปาเลสไตน์ที่ลี้ภัยเหมือนกับการทดลองกับชาวอิสราเอลที่ตั้งถิ่นฐานในเขต West Bank และ Gaza ในเรื่องความแตกต่างระหว่างกลุ่ม 2 และกลุ่ม 3 คือการพร้อมที่จะประนีประนอมหรือไม่เมื่อไรทำให้ Ginges และ Atran เชื่อมมั่นในคำอธิบายของเขาที่ให้ไว้หลังการทดลองครั้งก่อนว่า **ถ้ามีการเสนอของทางวัตถุเพื่อแลกกับการยึดคุณค่าศักดิ์สิทธิ์จะเกิดผลตรงกันข้ามกับที่ต้องการ (ผลตีกลับ - backfire effect) แต่ในทางกลับกันถ้ามีการเสนอว่าคู่ขัดแย้งพร้อมลดบางส่วนของคุณค่าศักดิ์สิทธิ์ของเขาเพื่อแลกกับการลดระดับการยึดในคุณค่าศักดิ์สิทธิ์ของตนก็พร้อมที่จะพิจารณาและทำที่ในการเจรจาจะอ่อนลง**

คุณค่าศักดิ์สิทธิ์กับความรุนแรง

- ระหว่างกลุ่มที่ขัดแย้งกัน ถ้ามีคุณค่าศักดิ์สิทธิ์ของกลุ่มที่ต่างกัน เช่น กรณีคนคาตาลันกับคนสเปน ชาวอิสราเอลและชาวปาเลสไตน์ กลุ่มเสื้อแดงกับกลุ่มเสื้อเหลืองในประเทศไทย (หรือเปล่า) ชาวปัตตานีกับรัฐไทย (หรือเปล่า) ทำให้การแก้ปัญหาและหนทางไปสู่สันติภาพต้องใช้ความละเอียดอ่อนในการดำเนินการเป็นพิเศษ ถ้าไม่ระวังสามารถเกิด backfire effect ได้ซึ่งนำไปสู่ความรุนแรงใหม่หรือต่อความรุนแรงเดิม
- ขณะเดียวกันอาจมีแนวทางที่นำไปสู่การประนีประนอมหากใช้ symbolic condition ตามแนวที่พบในการทดลอง ซึ่งข้อนี้หมายความว่าต่างฝ่ายต้องรู้คุณค่าศักดิ์สิทธิ์ของอีกฝ่าย
- ในเมื่อเหตุผลของการตัดสินใจต่างๆ เป็นเรื่องของการรักษาคุณค่าศักดิ์สิทธิ์ไว้ ถ้าการใช้ความรุนแรงเป็นวิธีเดียวให้คุณค่านี้ดำรงอยู่ในชีวิตได้ ความรุนแรงก็จะอยู่ต่อไป แต่ถ้าสามารถหาทางอื่นซึ่งรักษาคุณค่าศักดิ์สิทธิ์ไว้โดยไม่ใช้ความรุนแรง แนวทางนั้นก็อาจเป็นทางออกได้

บทที่ 6. ปาตานี: ทำไมต้องเอกราช

ข้อมูลกับการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่นำเสนอในบทนี้คือข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ชาวปาตานี 1,000 คนซึ่งสนับสนุนเอกราชสำหรับปาตานี โดยที่คำถามหลักคือการขอให้บอกเหตุผลว่าทำไมจึงสนับสนุนเอกราช

เพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้นจะอธิบายบางประเด็นเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้มา พร้อมการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออ่านได้ง่ายขึ้น

1. คนที่ให้สัมภาษณ์มีทั้งหมด 1,000 คน แต่บางคนตอบคำถามว่าทำไมต้องเอกราชโดยให้มากกว่าหนึ่งเหตุผล ดังนั้นในการนำเสนอข้อมูลจะพบว่ากล่าวถึงเหตุผล 1,660 เหตุผล เมื่อมาเทียบสัดส่วนของประเภทเหตุผลที่ได้จาก 1,000 คน ก็จะแยกตารางให้เห็นชัดว่ากำลังเทียบกับจำนวนคนหรือจำนวนเหตุผล
2. ในการนำเสนอเหตุผลของทั้ง 1,000 คน ได้นำเสนอตรงตามที่ได้มา ข้อใดมีตัวหนาที่บ หรือมีการขีดเส้นใต้ เป็นเพราะผู้ตอบเขียนมาเช่นนั้น
3. มีการเขียนเหตุผลโดยผู้สัมภาษณ์เฉพาะในกรณีที่ต้องมีการแปลเป็นภาษาไทย ซึ่งจะรวมคำตอบภาษาเดิมไว้ด้วย
4. ในบางกรณีผู้ให้สัมภาษณ์จะไม่เขียนแต่พูดให้ฟังและให้ผู้สัมภาษณ์จดสิ่งที่พูดไว้ ในกรณีเช่นนี้ผู้สัมภาษณ์จะอ่านสิ่งที่บรรทัดไว้กลับให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เพื่อยืนยันว่าตรงกับเจตนา
5. เมื่อได้เหตุผลมา 1,660 เหตุผลจาก 1,000 คนแล้ว ผู้วิจัยและผู้เก็บข้อมูล 10 คนได้ร่วมกันพิจารณาจัดเหตุผลเป็นกลุ่มที่มีความคล้ายกันเพื่อดูว่ามีกี่ประเภท แล้วได้ตั้งชื่อกลุ่มเหตุผลประเภทต่าง ๆ ตามลักษณะของประเภทนั้น ผลก็คือว่าจัดได้เป็น 5 ประเภท และกำหนดชื่อของประเภทเหตุผลดังนี้
 - เหตุผลประเภท “ดินแดนของฉัน”
 - เหตุผลประเภท “มีอนาคตตามที่ต้องการ”
 - เหตุผลประเภท “ศาสนา”
 - เหตุผลประเภท “แก้ปัญหาที่กำลังมีอยู่กับรัฐไทย” (ซึ่งแบ่งออกเป็นข้อย่อย 3 ข้อคือ “ความเป็นธรรม” “ความรุนแรง” และ “การจำกัดสิทธิกำหนดชะตากรรมตนเอง”)
 - เหตุผลประเภท อื่น ๆ

ข้อสังเกตจากการวิเคราะห์ข้อมูล

1. โดยส่วนใหญ่แล้วไม่มีความแตกต่างเมื่อเทียบเหตุผลที่ต้องการเอกราช กับ เพศ อายุ การศึกษา ที่อยู่ และระดับความสุข
2. ความแตกต่างที่ปรากฏที่ชัดที่สุดคือเมื่อเทียบเหตุผลที่ต้องการเอกราชข้อ “มีอนาคตตามที่ต้องการ” กับอายุของผู้ตอบ คนที่อายุมากจะให้เหตุผลนี้น้อยกว่าคนที่อายุน้อยอย่างมีนัยยะสำคัญ ข้อนี้ก็สอดคล้องกับสามัญสำนึกว่าคนสูงอายุจะไม่ให้ความสำคัญกับสิ่งที่เป็นรูปธรรมที่จะเกิดในอนาคตเท่ากับสิ่งที่เป็นรูปธรรมที่จะเกิดในปัจจุบันอันใกล้ แต่ถ้าเป็นนามธรรม (เช่นข้อ “ดินแดนของฉัน”) ก็ยังให้ความสำคัญอยู่
3. เมื่อดูเหตุผลของ ทำไมต้องเอกราช ที่ 1,000 คนให้คำตอบทีละข้อ จะมีเหตุผล 3 ข้อที่เข้าข่ายการวางอยู่บนฐานของคุณค่าศักดิ์สิทธิ์คือ ข้อ “ดินแดนของฉัน” ข้อ “มีอนาคตตามที่ต้องการ” และ ข้อ “ศาสนา” การที่พิจารณาเห็นว่าเหตุผลในสามประเภทนี้แสดงถึงคุณค่าศักดิ์สิทธิ์เพราะมีลักษณะที่จะไม่ยอมแลกเปลี่ยนกับผลตอบแทนทางวัตถุ

ส่วนอีก 1 ข้อคือ ข้อ “จัดการกับปัญหาที่มีกับรัฐไทยได้ดีกว่า” ไม่ได้มีฐานทางคุณค่าเช่นนี้เนื่องจากเป็นไปได้ที่จะยุติการอ้างเหตุผลข้อนี้หากรัฐไทยมีการปรับปรุงในเรื่องกระบวนการยุติธรรมและสามารถลดความรุนแรงในพื้นที่

ตัวอย่างของเหตุผลจากทั้ง 4 ประเภทที่สุ่มมาดูในรอบของข้อสังเกตข้อ 3 นี้

1. ข้อ “ดินแดนของฉัน”

คนที่ 1 ปาตานีในอดีต เป็นที่รู้จักในนาม “ดินแดนแห่งอิสรภาพ” (NEGARA KEMERDEKAAN) และเมืองแห่งความศิวไลซ์ (ERDAULAH) และเป็นสถานที่ศาสนาอิสลามได้เจริญงอกงามมากกว่า 300 ปี ตั้งแต่ศตวรรษที่ 15-16 (ก่อนที่กษัตริย์ของปาตานีจะเข้ารับอิสลาม) แต่ปาตานีในทุกวันนี้ (ปัจจุบัน) เป็นที่รู้จักในนาม “ดินแดนแห่งการถูกกดขี่ข่มเหง” (BUMI JAJAHAN SIAM) ตั้งแต่ที่สยามนักล่าอาณานิคมได้เข้ามายึดครองตั้งแต่ปี 1785 ด้วยเหตุผลข้างต้น ข้าพเจ้าต้องการเอกราช (ปลดแอกจากสยาม) เพื่อทวงคืนศักดิ์ศรีและเกียรติยศของปาตานีให้กลับคืนมา เพราะเราเป็นเจ้าของผืนแผ่นดินแห่งนี้ เราจึงมีสิทธิที่จะจัดการแผ่นดินมาตุภูมิของตนเอง

คนที่ 60 เพราะอุดมการณ์ทางการเมืองของชนชาติปาตานีฝ่ายที่ต้องการเอกราช ถูกส่งต่อภารกิจในการ “ทวงคืนสิทธิแห่งความเป็นเจ้าของ” จากรุ่นสู่รุ่น เพื่อให้ผืนแผ่นดินปาตานีมีชื่อกำกับอยู่บนแผนที่โลก จนกลายเป็น “ความทรงจำร่วม” ของคนในพื้นที่ เอกราช จะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของชาวปาตานีให้ดีขึ้น เพราะเมื่อเรามีประเทศเป็นของตนเอง เราจึงมีสิทธิที่จะออกแบบอนาคตของประเทศว่า ควรเป็นไปในรูปแบบใด

คนที่ 167 เพราะเราไม่ใช่คนไทย เราคือคนมลายูปาตานี ซึ่งเป็นสิ่งที่เราต้องได้รับเอกราช มันคือความต้องการของเรา

2. ข้อ “มีอนาคตตามที่ต้องการ”

คนที่ 555 เพราะทุกวันนี้ในสังคมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เหมือนอยู่ภายใต้การปกครองของเจ้าหน้าที่ จึงทำให้เศรษฐกิจและหลายอย่างที่จะส่งผลกระทบต่อความเจริญ แต่ไม่ได้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างเห็นได้ชัด

คนที่ 461 ผมต้องการชีวิตที่ดีกว่า สังคมประชาธิปไตย ไม่ใช่เผด็จการแบบประเทศไทย เมื่อปาตานีได้รับเอกราช เราก็จะไปสู่สังคมแบบนั้น

คนที่ 381 เรามีความแตกต่างจากรัฐอย่างสิ้นเชิง ภาษา อัตลักษณ์ วัฒนธรรมและความเชื่อ แม้รัฐไทยจะปกครองดีแค่ไหนก็ไม่ตอบโจทย์อัตลักษณ์ของคนที่นี้ เพราะรัฐไทยไม่เคยเข้าใจเราและจะไม่มีวันเข้าใจ เราจึงต้องการเอกราช

3. ข้อ “ศาสนา”

คนที่ 601 ปาตานีเป็นแผ่นดินเดิมที่สามารถใช้กฎหมายอิสลามในการดำรงชีวิตได้ มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ ที่สำคัญคือ ความหลากหลาย ความไม่จริงใจของรัฐไทย เช่น นโยบายต่าง ๆ ที่นำมาใช้เพื่อแก้ปัญหาในสามจังหวัด หรือการใช้กฎหมายที่ไม่เข้มข้น ไม่จริงจังในการปราบปรามยาเสพติด เช่นเดียวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง ผมเคยถูกทหารเกณฑ์และในระหว่างเป็นทหารเกณฑ์ ผมถูกเขียนตีจากหัวหน้า จนได้รับบาดเจ็บสาหัสและต้องใช้เวลานานในการรักษา และยังคงไม่ได้รับเงินเยียวยาหรือเหลียวแล ทั้ง ๆ ที่เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐด้วยกันเอง

คนที่ 610 อยากได้ประเทศของปาตานีให้กลับมาเหมือนเดิม โดยไม่ตกเป็นทาสของมือผู้มอำนาจที่ไม่มีความยุติธรรมของรัฐไทย โดยสามารถเดินหน้าบังคับใช้กฎหมายอิสลามได้อย่างเต็มแท้

คนที่ 715 ไม่อยากอยู่ภายใต้การปกครองของใคร เพราะจะได้บังคับใช้กฎหมายชาลีอะห์

4. ข้อ “จัดการกับปัญหาที่มีกับรัฐไทยได้ดีกว่า”

คนที่ 806 ถ้าถามความคิดของคนที่ไม่ค่อยรู้เรื่องอะไรแบบนี้มากนักอย่างผม สมควรที่จะต้องกอบกู้เอกราชคืน เพราะว่า จากที่ได้ติดตามข่าวตามเพจสำหรับเรื่องพวกนี้ คนแถวบ้านเรา มักถูกรุกรานจากเหล่าเจ้าหน้าที่ไม่รู้กี่ครั้งต่อกี่ครั้ง ซึ่งสร้างความหวาดกลัว สร้างความโกลาหลต่อคนในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ทั้งในเรื่องของการเป็นอยู่ ความปลอดภัยในชีวิต ความอิสระที่จะออกไปไหนมาไหน ซึ่งเป็นเรื่องที่คนแถวบ้านเรามาานหลายต่อหลายปี ดังนั้น ผมคิดว่า ถ้าเราสามารถกู้เอกราชมาได้ มันจะสร้างความสบายใจ สร้างความสุข สร้างความเป็นอยู่ในสังคมให้มีความปลอดภัยมากขึ้น ทำให้เราไม่ต้องคอยพะวงต่อคนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการพะวงต่อกลุ่ม Pemuda การถูกข่มขืนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ..... “จากใจคนที่ไม่ได้รู้เรื่องอะไร แต่ก็สนใจอะไรเกี่ยวกับเรื่องแบบนี้ และพยายามจะนำเสนอข้อเสนอข้อมูลเหล่านั้น”

คนที่ 857 ความสูญเสีย ความยุติธรรม ความไร้มนุษยธรรม ที่ถูกกระทำจากอำนาจรัฐไทย และการพยายามกลืนวัฒนธรรมของนักล่าอาณานิคมสยามที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ถือเป็นบาดแผลอันเจ็บปวดที่ฝังลึกอยู่ในใจ จนทำให้เราในฐานะที่เป็นประชาชนชาวปาตานี ประเทศที่มีอัตลักษณ์ ประเพณี วัฒนธรรม และภาษาของตัวเอง ต้องลุกขึ้นมาต่อสู้กับอำนาจรัฐ เพื่อให้ได้มาซึ่งความเป็นธรรมและอิสรภาพที่สามารถปกครองโดยไม่ขึ้นกับใครได้

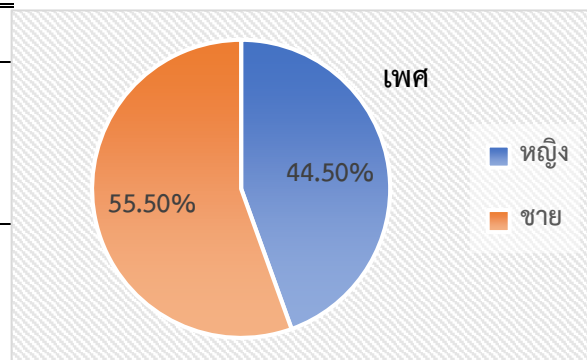
คนที่ 929 เพราะเอกราช คือ สิ่งเดียวเท่านั้นที่จะยังรักษาความสัมพันธ์ระหว่างเราชาวปาตานีกับชาวไทย ความขัดแย้งจะไม่มีวันยุติลงได้จนกว่าเจ้าของที่ดินจะได้ดินแดนของตนเองกลับคืนมา เราไม่ได้เป็นพี่น้องกัน ไม่จำเป็นต้องอยู่บ้านหลังเดียวกัน แต่เราเป็นเพื่อนบ้านกันได้ ซึ่งเพื่อนบ้านที่ดี ควรสนับสนุนให้เพื่อนได้สร้างบ้านของตนเอง

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
หญิง	444 คน	44.4
ชาย	555 คน	55.5
ไม่ระบุ	1 คน	0.1
รวม	1,000 คน	100.00
2. อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	152 คน	15.2
21-30 ปี	540 คน	54.0
31-40 ปี	160 คน	16.0
41-50 ปี	78 คน	7.8
51-60 ปี	50 คน	5.0
60 ปีขึ้นไป	19 คน	1.9
รวม	1,000 คน	100.00
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	71 คน	7.1
มัธยมศึกษาตอนต้น	67 คน	6.7
มัธยมศึกษาตอนปลาย	191 คน	19.1
ปริญญาตรี	526 คน	52.6
ปริญญาโท	40 คน	4.0
ปริญญาเอก	3 คน	0.3
อื่นๆ	102 คน	10.2
รวม	1,000 คน	100.00
4. ที่อยู่อาศัย		
ในเขตเทศบาล	411 คน	41.1
นอกเขตเทศบาล	589 คน	58.9
รวม	1,000 คน	100.00
6. ระดับความสุข		
ไม่ระบุ	1 คน	0.1
ระดับ 1	59 คน	5.9
ระดับ 2	173 คน	17.3
ระดับ 3	395 คน	39.5
ระดับ 4	280 คน	28.0
ระดับ 5	92 คน	9.2
รวม	1,000 คน	100.00

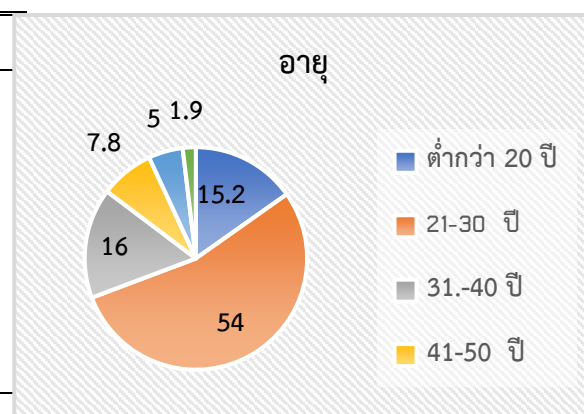
ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
หญิง	444 คน	44.5
ชาย	555 คน	55.5
รวม	1,000 คน	100.00

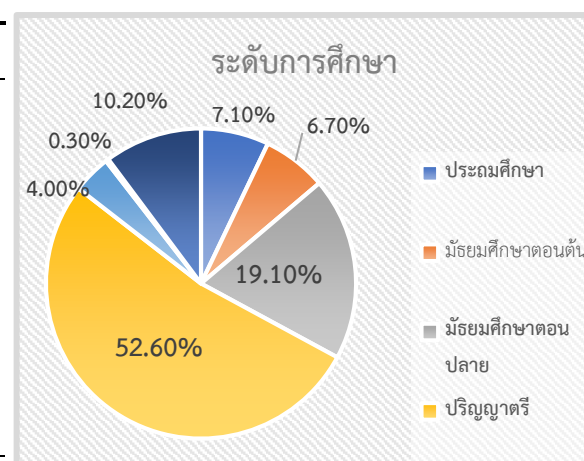
ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม อายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	152 คน	15.2
21-30 ปี	540 คน	54.0
31-40 ปี	160 คน	16.0
41-50 ปี	78 คน	7.8
51-60 ปี	50 คน	5.0
60 ปีขึ้นไป	19 คน	1.9
รวม	1,000 คน	100.00

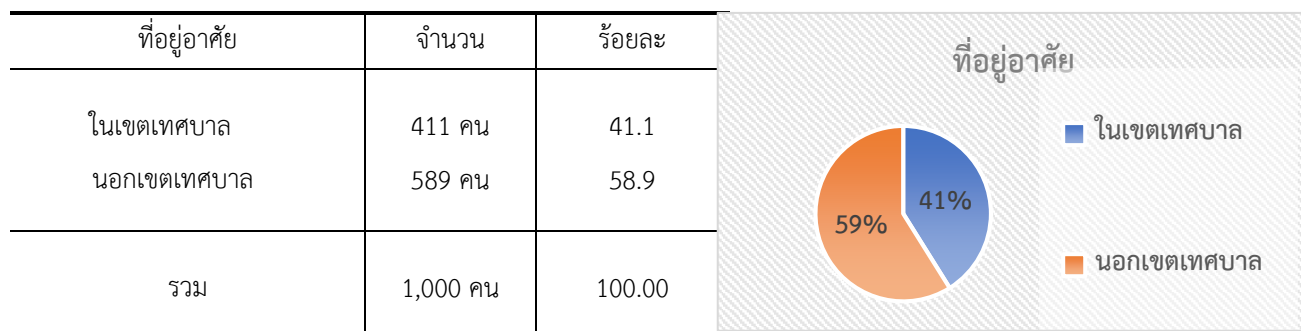

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม ระดับการศึกษา

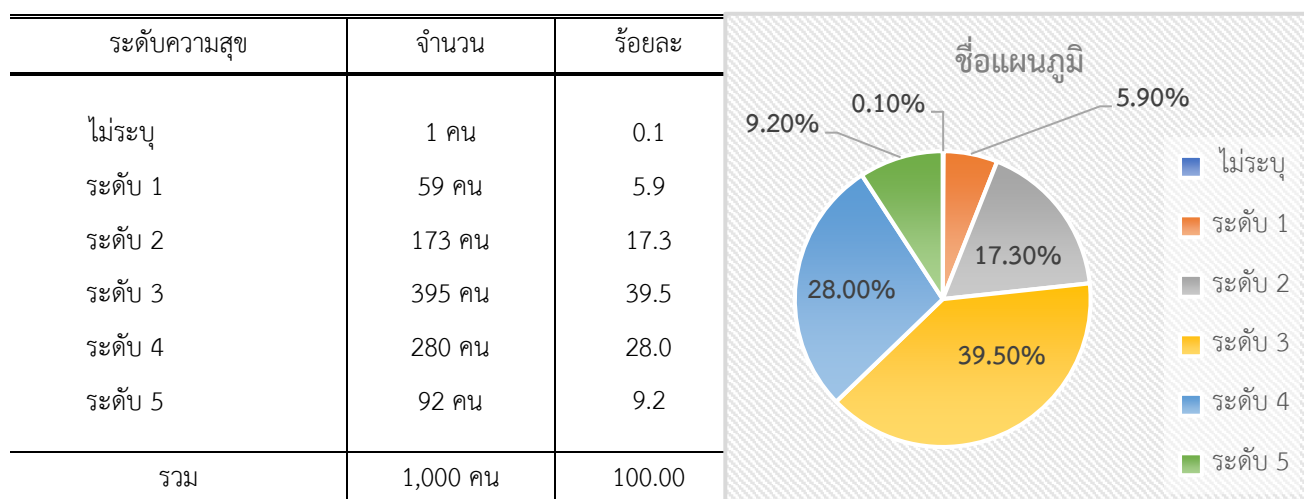
ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	71 คน	7.1
มัธยมศึกษาตอนต้น	67 คน	6.7
มัธยมศึกษาตอนปลาย	191 คน	19.1
ปริญญาตรี	526 คน	52.6
ปริญญาโท	40 คน	4.0
ปริญญาเอก	3 คน	0.3
อื่นๆ	102 คน	10.2
รวม	1,000 คน	100.00

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม ที่อยู่อาศัย

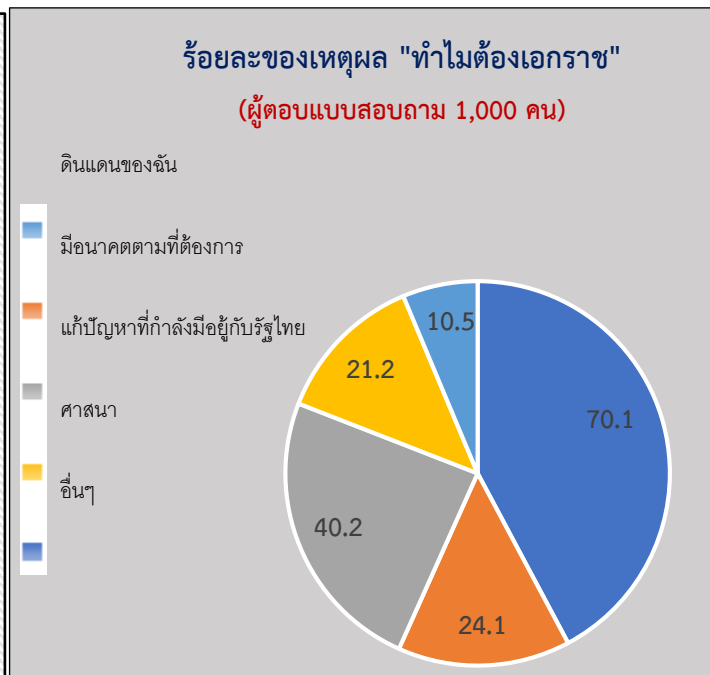
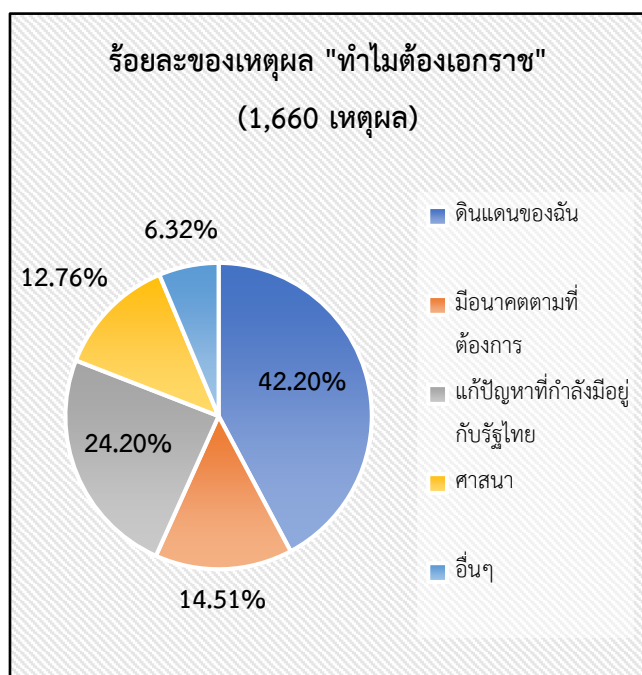
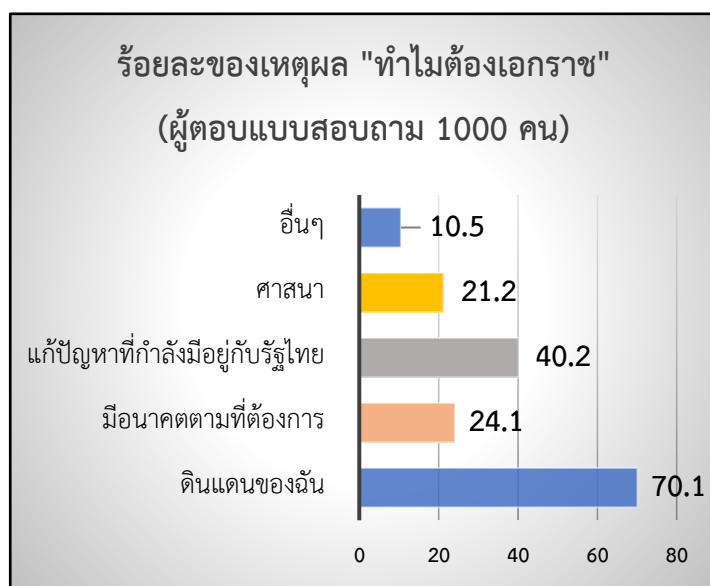
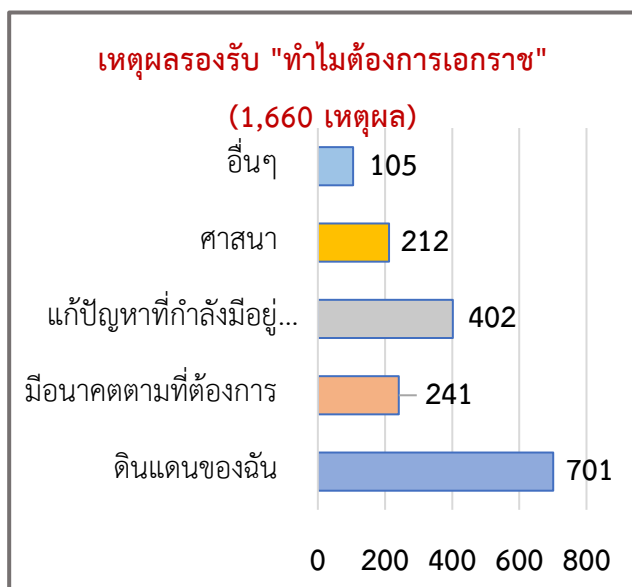

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม ระดับความสุข

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของเหตุผล “ทำไมต้องเอกราช”

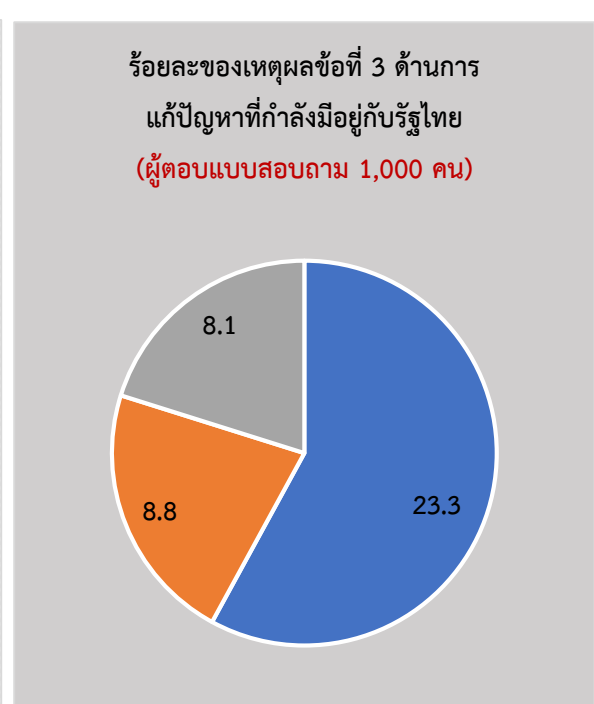
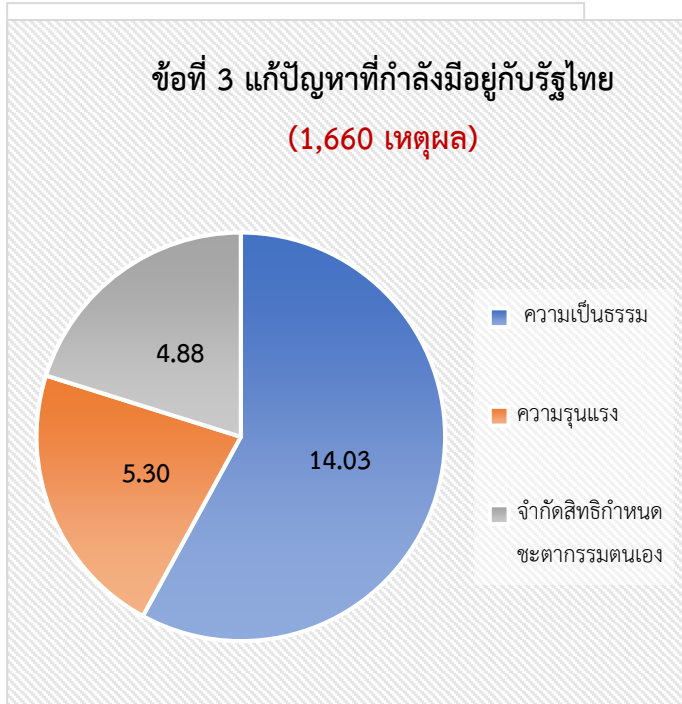
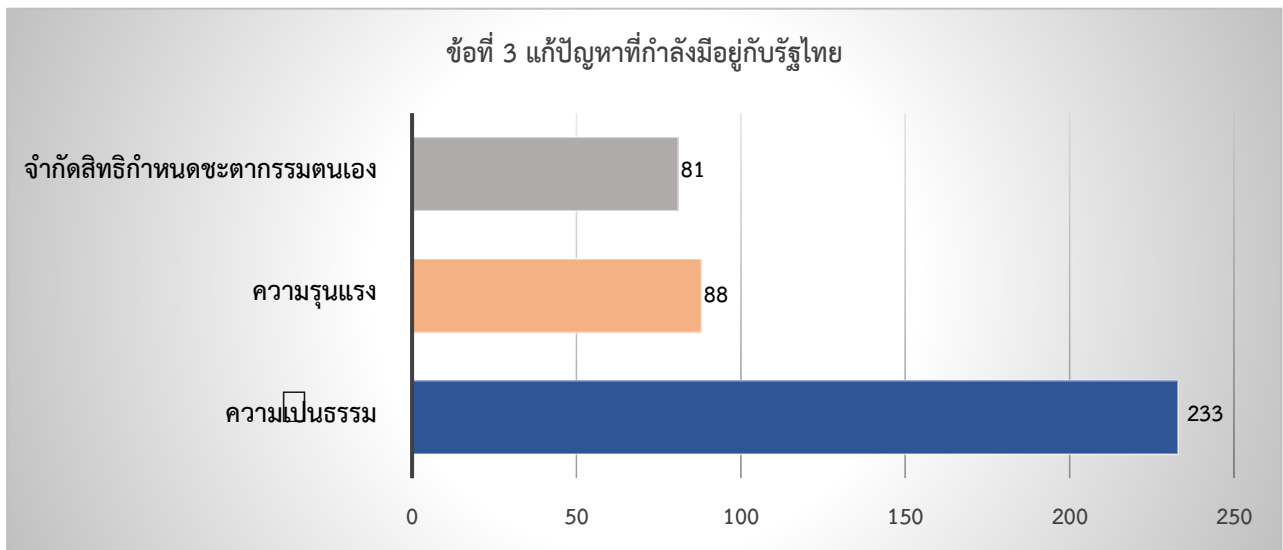
เหตุผลรองรับ “ทำไมต้องเอกราช”	1,660 เหตุผล		ผู้ตอบแบบสอบถาม 1,000 คน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ดินแดนของฉันทัน	701	42.20	701	70.1
2. มีอนาคตตามที่ต้องการ	241	14.51	241	24.1
3. แก้ปัญหาที่กำลังมีอยู่กับรัฐไทย	402	24.20	402	40.2
4. ศาสนา	212	12.76	212	21.2
5. อื่นๆ	105	6.32	105	10.5
รวม	1661	100.00	1661	166.1

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของเหตุผล ข้อที่ 3 “แก่ปัญหาที่กำลังมื่ออยู่...กับรัฐไทย”

ข้อย่อยที่	เหตุผลรองรับที่ 3	1,660 เหตุผล		ผู้ตอบแบบสอบถาม 1,000 คน	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
3.1	ความเป็นธรรม	233	14.03	233	23.3
3.2	ความรุนแรง	88	5.30	88	8.8
3.3	จำกัดสิทธิกำหนดชะตากรรมตนเอง	81	4.88	81	8.1

	รวม	402	24.20	402	40.2
--	-----	-----	-------	-----	------

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบความต้องการเอกราช จำแนกตามเพศ

เหตุผลที่	ประเด็น	ทั้งหมด (1,000)	ผู้หญิง (444 คน)		ผู้ชาย (555 คน)	
			ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่
1.	ดินแดนของฉิ่น	จำนวน	311	134	390	165
		ร้อยละ	70.05	30.18	70.27	29.73
2.	มีอนาคตตามที่ต้องการ	จำนวน	95	347	118	437
		ร้อยละ	21.40	78.15	21.26	78.74
3.	แก้ปัญหาที่กำลังมีอยู่กับรัฐไทย (ความไม่เป็นธรรม)	จำนวน	112	332	121	434
		ร้อยละ	25.23	74.77	21.80	78.20
4.	แก้ปัญหาที่กำลังมีอยู่กับรัฐไทย (ยุติความรุนแรง/ความขัดแย้ง)	จำนวน	54	390	34	521
		ร้อยละ	12.16	87.84	6.13	93.87
5	แก้ปัญหาที่กำลังมีอยู่กับรัฐไทย (จำกัดสิทธิกำหนดชะตากรรมตนเอง)	จำนวน	28	416	52	502
		ร้อยละ	6.31	93.69	9.37	90.45
6.	ศาสนา	จำนวน	68	376	128	427
		ร้อยละ	15.32	84.68	23.06	76.93
8.	อื่นๆ	จำนวน	47	397	58	497
		ร้อยละ	10.59	89.41	10.45	89.55
รวม		1,000	444		555	

หมายเหตุ ไม่ระบุ เพศ 1 คน

ตารางที่ 10 การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่าง “เพศ” ต่อเหตุผล “ทำไมต้องเอกราช”

เพศ	n	x	S.D.	t	p
ด้าน ดินแดนของฉิ่น					
หญิง	444	0.70	0.460	-0.154	0.877
ชาย	555	0.70	0.457		
ด้าน มีอนาคตตามที่ต้องการ					
หญิง	444	0.22	0.427	0.388	0.388
ชาย	555	0.21	0.410		
ด้าน แก้ปัญหาที่กำลังมีอยู่กับรัฐไทย (ความไม่เป็นธรรม)					
หญิง	444	0.25	0.435	1.264	0.207
ชาย	555	0.22	0.413		
ด้าน แก้ปัญหาที่กำลังมีอยู่กับรัฐไทย (ยุติความรุนแรง/ความขัดแย้ง)					
หญิง	444	0.12	0.327	3.250	***0.001
ชาย	555	0.06	0.240		

เพศ	n	x	S.D.	t	p
ด้าน แก้อุปสรรคที่กำลังมีอยู่กับรัฐไทย (จำกัดสิทธิกำหนดชะตากรรมตนเอง)					
หญิง	444	0.06	0.243	-2.075	*0.038
ชาย	555	0.10	0.358		
ด้าน ศาสนา					
หญิง	444	0.15	0.361	-3.129	**0.002
ชาย	555	0.23	0.422		
ด้าน อื่นๆ					
หญิง	444	0.11	0.308	0.069	0.945
ชาย	555	0.10	0.306		

หมายเหตุ ไม่ระบุเพศ 1

* $p < .05$

** $p < .01$

*** $p < .001$

จากตารางที่ 11 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีเพศต่างกัน มีความต้องการเอกราชด้วยเหตุผลด้าน “ดินแดนของฉัน” ไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนปัจจัยด้านอื่นๆ ไม่ได้เป็นปัจจัยหลักที่รองรับเหตุผล “ทำไมต้องเอกราช” โดยพบว่า เหตุผลด้าน “มีอนาคตตามที่ต้องการ” (รูป 2B), เหตุผล เพื่อแก้ปัญหาลูกที่กำลังมีอยู่กับรัฐไทย ด้านความไม่เป็นธรรม (รูป 2C) และเหตุผลด้านอื่นๆ ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งเพศหญิง และ เพศชาย ไม่มีความแตกต่างกัน

ในขณะที่ความต้องการเอกราชด้วยเหตุผลด้านการถูกจำกัดสิทธิในการกำหนดชะตากรรมตนเอง (รูป 2E) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนเหตุผลด้านศาสนา พบว่า เพศที่แตกต่างกัน มีเหตุผลรองรับ “ทำไมต้องเอกราช” มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ส่วนเหตุผลที่ต้องการเอกราชด้วยเหตุผลเพื่อแก้ปัญหาคความรุนแรงและการยุติความขัดแย้งที่ยืดเยื้อ (รูป 2D) มีความแตกต่างกันระหว่างเพศชายและเพศหญิงที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001

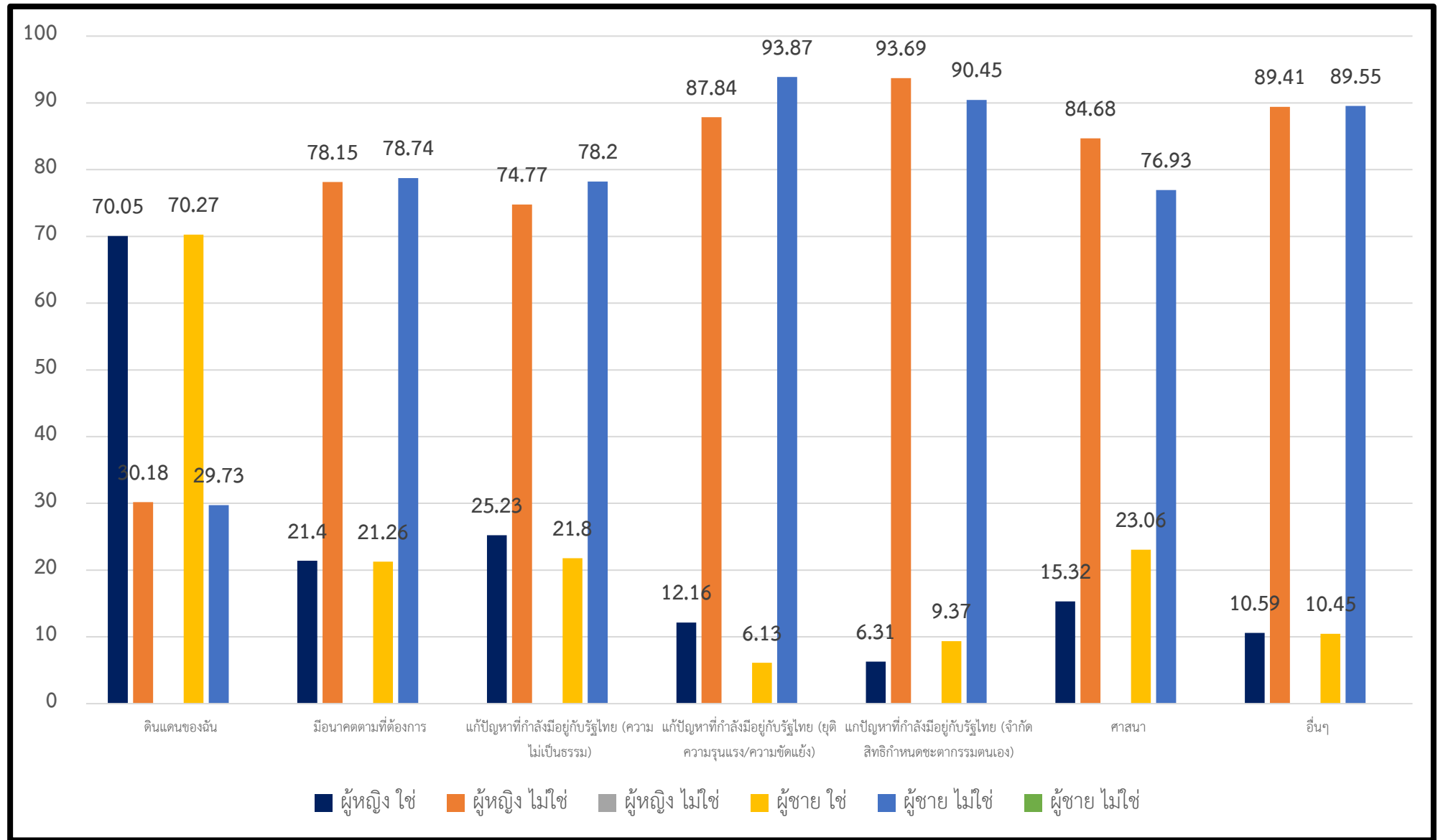
เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่รองรับเหตุผล “ทำไมต้องเอกราช” เป็นรายด้าน พบว่า เพศหญิงมีความต้องการเอกราช สูงกว่า เพศชาย 4 ด้าน คือ เหตุผลด้านมีอนาคตตามที่ต้องการ (รูป 2B), เหตุผลเพื่อแก้ปัญหาลูกที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม (รูป 2C), เหตุผลเพื่อแก้ปัญหาคความรุนแรงและยุติความขัดแย้งที่ยืดเยื้อ (รูป 2D) และเหตุผลด้านอื่นๆ (รูป 2H) ในขณะที่เพศชายต้องการเอกราช สูงกว่า เพศหญิง ด้วยเหตุผล 4 ด้าน คือ เหตุผลด้านดินแดนของฉัน (รูป 2A), เหตุผลด้านการถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพในการกำหนดชะตากรรมตนเอง (รูป 2E), และเหตุผลด้านศาสนา

ความต้องการเอกราชด้วยเหตุผลด้าน “ดินแดนของฉัน” (รูป 2A) เพศชายมีความต้องการเอกราช ร้อยละ 70.27 สูงกว่าเพศหญิง ร้อยละ 0.22 ส่วนความต้องการเอกราชด้วยเหตุผลด้าน “มีอนาคตตามที่ต้องการ” พบว่า เพศหญิงมีความต้องการเอกราช ร้อยละ 21.40 สูงกว่าเพศชาย ร้อยละ 0.14

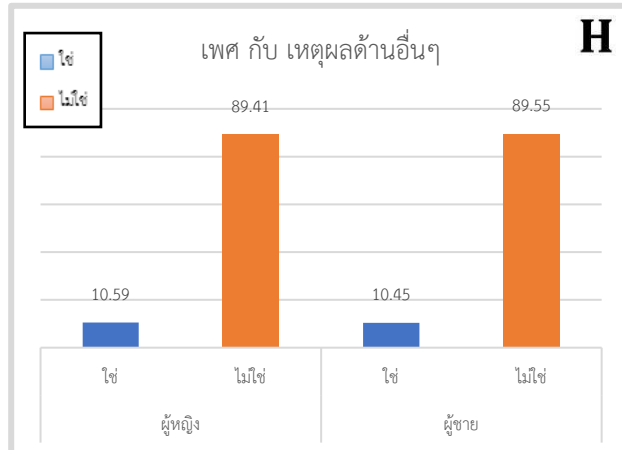
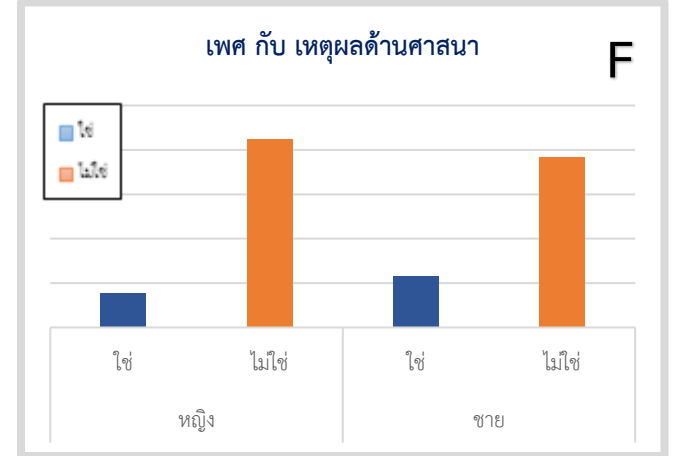
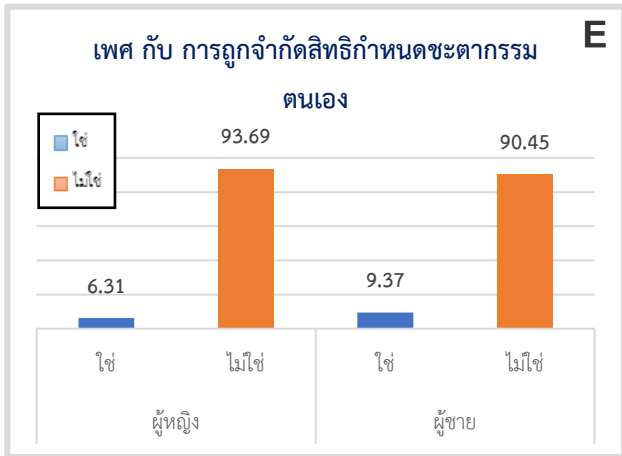
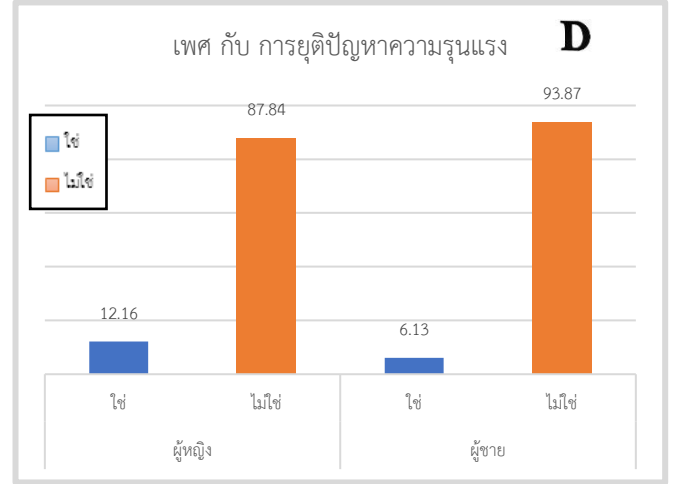
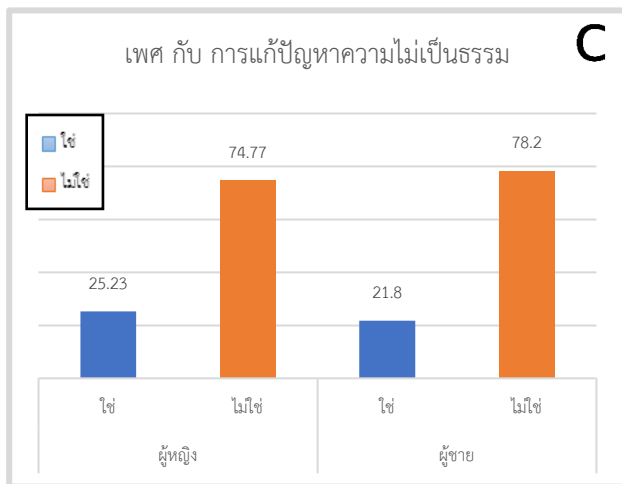
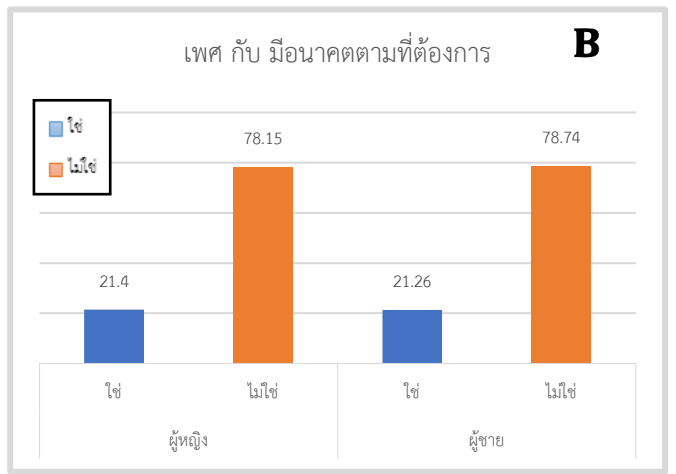
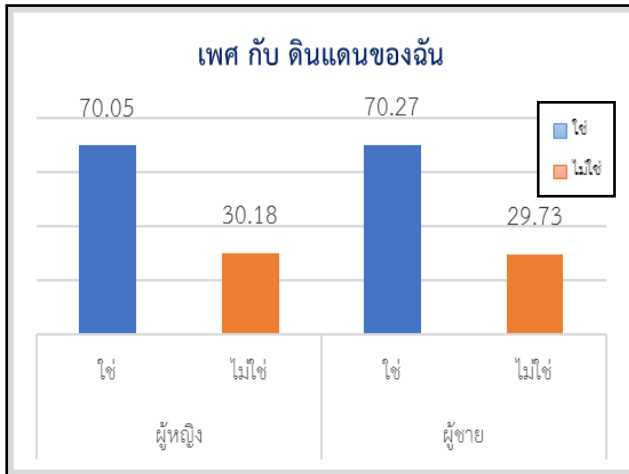
ความต้องการเอกราชด้วยเหตุผลเพื่อแก้ปัญหาที่กำลังมีอยู่กับรัฐไทย ด้านความไม่เป็นธรรม (รูป 2C) เพศหญิงมีความต้องการเอกราช ร้อยละ 25.23 สูงกว่าเพศชาย ร้อยละ 3.43 เหตุผลเพื่อแก้ปัญหาความรุนแรง และการยุติความขัดแย้งที่ยืดเยื้อ (รูป 2D) เพศหญิงมีความต้องการเอกราช ร้อยละ 12.16 สูงกว่าเพศชาย ร้อยละ 6.03 และเหตุผลด้านการถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพในการกำหนดชะตากรรมตนเอง (รูป 2E) เพศชายมีความต้องการเอกราช ร้อยละ 9.37 สูงกว่าเพศหญิง ร้อยละ 3.06

ในขณะที่ความต้องการเอกราชด้วยเหตุผลด้านศาสนา (รูป 2F) เพศชายมีความต้องการเอกราช ร้อยละ 23.06 สูงกว่าเพศหญิง ร้อยละ 7.74 แต่ความต้องการเอกราชด้วยเหตุผลด้านอื่นๆ (รูป 2G) เพศหญิงมีความต้องการเอกราช ร้อยละ 10.59 สูงกว่าเพศชาย ร้อยละ 0.14

รูปที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่าง “เพศ” ต่อเหตุผล “ทำไมต้องเอกราช”

รูปที่ 1 ความสัมพันธ์ของ “เพศ” ต่อเหตุผล “ทำไมต้องเอกราช”

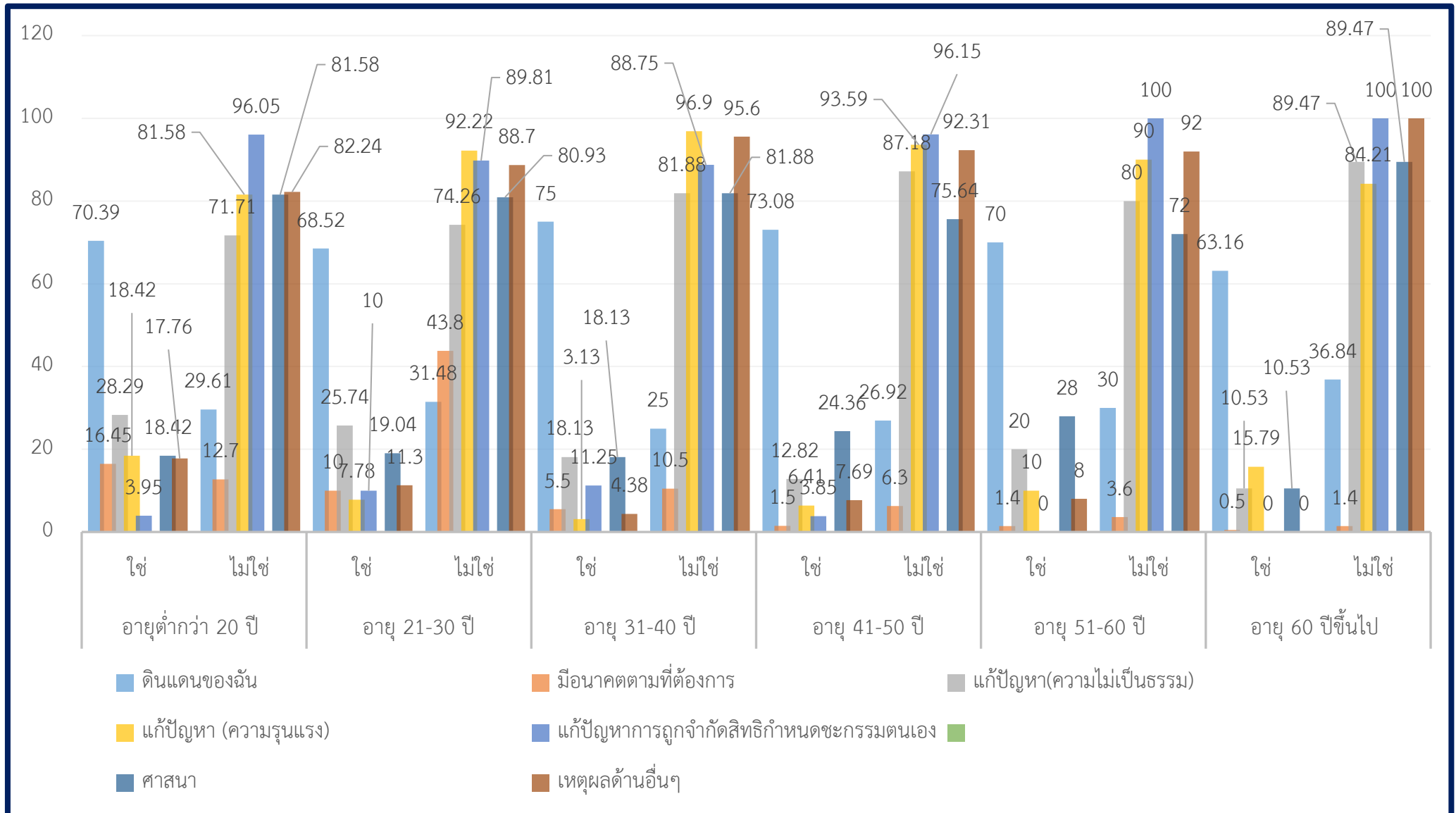

รูปที่ 2 แผนภูมิแสดงความต้องการเอกราช จำแนกตามเพศ

ตารางที่ 12 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง “อายุ” กับ “เหตุผลที่ต้องการเอกราช”

ที่	ประเด็น		อายุต่ำกว่า 20 ปี (152 คน)		อายุ 21-30 ปี (540 คน)		อายุ 31-40 ปี (160 คน)		อายุ 41-50 ปี (78 คน)		อายุ 51-60 ปี (50 คน)		อายุ 60 ปีขึ้นไป (19 คน)		รวมทั้งหมด (1,000 คน)	
			ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่
1.	ดินแดนของฉิ่น	จำนวน	107	45	370	170	120	40	57	21	35	15	12	7	701	299
		ร้อยละ	70.39	29.61	68.52	31.48	75.00	25.00	73.08	26.92	70.00	30.00	63.16	36.84	70.10	29.90
2.	มีอนาคตตามที่ต้องการ	จำนวน	25	127	100	438	55	105	15	63	14	36	5	14	214	784
		ร้อยละ	16.45	12.7	10	43.8	5.5	10.5	1.5	6.3	1.4	3.6	0.5	1.4	21.40	78.40
3.	แก้ปัญหาที่ที่กำลังมีอยู่ กับรัฐไทย (ความไม่เป็นธรรม)	จำนวน	43	109	139	401	29	131	10	68	10	40	2	17	233	767
		ร้อยละ	28.29	71.71	25.74	74.26	18.13	81.88	12.82	87.18	20.00	80.00	10.53	89.47	23.30	76.70
4.	แก้ปัญหาที่ที่กำลังมีอยู่ กับรัฐไทย (ยุติความ รุนแรง/ความขัดแย้ง)	จำนวน	28	124	42	498	5	155	5	73	5	45	3	16	88	912
		ร้อยละ	18.42	81.58	7.78	92.22	3.13	96.9	6.41	93.59	10.00	90.00	15.79	84.21	8.80	91.20
5	แก้ปัญหาที่ที่กำลังมีอยู่ กับรัฐไทย (จำกัดสิทธิ กำหนดชะตากรรม ตนเอง)	จำนวน	6	146	54	485	18	142	3	75	0	50	0	19	81	918
		ร้อยละ	3.95	96.05	10.00	89.81	11.25	88.75	3.85	96.15	0.00	100.00	0.00	100	8.10	91.80
6.	ศาสนา	จำนวน	28	124	103	437	29	131	19	59	14	36	2	17	196	804
		ร้อยละ	18.42	81.58	19.04	80.93	18.13	81.88	24.36	75.64	28.00	72.00	10.53	89.47	19.6	80.4
7.	อื่นๆ	จำนวน	27	125	61	479	7	153	6	72	4	46	0	19	105	895
		ร้อยละ	17.76	82.24	11.30	88.70	4.38	95.6	7.69	92.31	8.00	92.00	0.00	100	10.50	89.50
รวม		1,000	152		540		160		78		50		19		100.00	

ความสัมพันธ์ระหว่าง “อายุ” กับเหตุผล “ทำไมต้องเอกราช”

รูปที่ 3 แผนภูมิแสดงความต้องการเอกราช จำแนกตามอายุ

ตารางที่ 13 การเปรียบเทียบเหตุผล “ทำไมต้องเอกราช” จำแนกตามอายุ

อายุ	df	Ss	Ms	F	p
ด้าน ดินแดนของฉันท					
ระหว่างกลุ่ม	6	1.173	0.195	0.931	0.472
ภายในกลุ่ม	993	208.426	0.210		
รวม	999	209.599			
ด้าน มือนาคตามที่ต้องการ					
ระหว่างกลุ่ม	6	3.644	0.607	3.530	0.002**
ภายในกลุ่ม	993	170.832	0.172		
รวม	999	174.476			
ด้าน แก้ปัญหาที่กำลังมีอยู่กับรัฐไทย (ความไม่เป็นธรรม)					
ระหว่างกลุ่ม	6	2.404	0.401	2.257	0.036*
ภายในกลุ่ม	993	176.307	0.178		
รวม	999	178.711			
ด้าน แก้ปัญหาที่กำลังมีอยู่กับรัฐไทย (ยุติความรุนแรง/ความขัดแย้ง)					
ระหว่างกลุ่ม	6	2.131	0.355	4.514	0.000***
ภายในกลุ่ม	993	78.125	0.079		
รวม	999	80.256			
ด้าน แก้ปัญหาที่กำลังมีอยู่กับรัฐไทย (จำกัดสิทธิกำหนดชะตากรรมตนเอง)					
ระหว่างกลุ่ม	6	1.428	0.238	2.431	0.024*
ภายในกลุ่ม	993	97.176	0.098		
รวม	999	98.604			
ด้าน ศาสนา					
ระหว่างกลุ่ม	6	1.403	0.234	1.487	0.179
ภายในกลุ่ม	993	156.181	0.157		
รวม	999	157.584			
อื่นๆ					
ระหว่างกลุ่ม	6	1.750	0.292	3.140	0.005**
ภายในกลุ่ม	993	92.225	0.093		
รวม	999	93.975			

* $p < .05$

** $p < .01$

*** $p < .001$

จากตารางที่ 13 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีช่วงอายุต่างกัน มีความต้องการเอกราชด้วยเหตุผลด้าน “ดินแดนของฉันท” ไม่แตกต่างกัน โดยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 75.00 มีความต้องการเอกราช ด้วยเหตุผลด้านดินแดน มากที่สุด รองลงมา คือ ช่วงอายุ 41-50 ปี ร้อยละ 73.08 ช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 70.39 ช่วงอายุ 51-60 ปี ร้อยละ 70.00 ช่วงอายุ 21-30 ปี ร้อยละ 68.52 และ ช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อย

ละ 63.16 (ปรากฏตามรูปภาพที่ 3) สอดคล้องกับผลการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนความต้องการเอกราชด้วยเหตุผลด้านศาสนา ไม่ได้เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกเป็นเหตุผลรองรับความต้องการเอกราช และทุกช่วงอายุ ก็มีลักษณะที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ส่วนปัจจัยอื่นๆ ในการรองรับเหตุผล “ทำไมต้องเอกราช” ขึ้นอยู่กับ “ช่วงอายุ” ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเหตุผลเพื่อการแก้ปัญหาที่กำลังมีอยู่กับรัฐไทยด้าน “ต้องการยุติความรุนแรงและแก้ปัญหาความขัดแย้งที่ดำเนินอย่างยืดเยื้อ” (รูป 4D) มีความแตกต่างกันของช่วงอายุมากที่สุด โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001 ส่วนเหตุผลด้านมีอนาคตตามที่ต้องการ (รูป 4B) และเหตุผลด้านอื่นๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ในขณะที่เหตุผลเพื่อแก้ปัญหาที่กำลังมีกับรัฐไทยด้านความไม่เป็นธรรม (รูป 4C) และเหตุผลด้านการถูกจำกัดสิทธิในการกำหนดชะตากรรมของตนเอง (รูปที่ 4E) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งทุกช่วงอายุมีความต้องการเอกราชด้วยเหตุผลดังกล่าว

ความต้องการเอกราชด้วยเหตุผลด้าน “มีอนาคตตามที่ต้องการ” (รูป 4B) ช่วงอายุที่มีความต้องการเอกราชมากที่สุด คือ ช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 16.45 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 21-30 ปี ร้อยละ 10.00 ช่วงอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 5.5 ช่วงอายุ 41-50 ปี ร้อยละ 1.5 อายุ 51-60 ปี ร้อยละ 20.00 และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีความต้องการเอกราชด้วยเหตุผลดังกล่าว ร้อยละ 0.5

ความต้องการเอกราชด้วยเหตุผลเพื่อแก้ปัญหาที่กำลังมีอยู่กับรัฐไทยด้านความไม่เป็นธรรม (รูป 4C) ช่วงอายุที่มีความต้องการเอกราช มากที่สุด คือ ช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 28.29 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 21-30 ปี ร้อยละ 25.74 ช่วงอายุ 51-60 ปี ร้อยละ 18.13 ช่วงอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 18.13 อายุ 41-50 ปี ร้อยละ 12.82 และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป มีความต้องการเอกราชด้วยเหตุผลดังกล่าว ร้อยละ 10.53

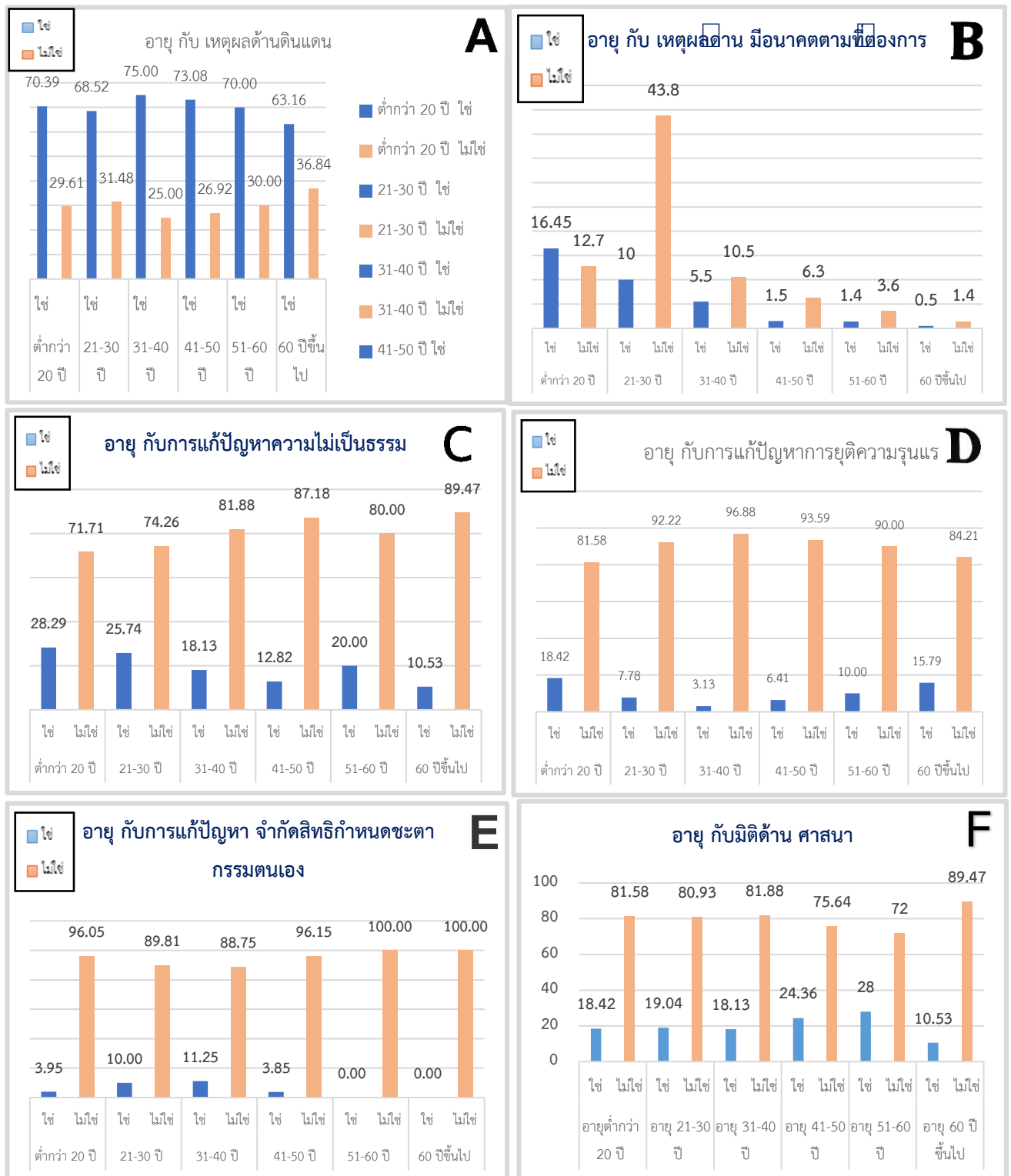
ความต้องการเอกราชด้วยเหตุผลเพื่อแก้ปัญหาที่กำลังมีอยู่กับรัฐไทย ด้านเอกราชจะเป็นทางออกเดียวที่จะสามารถยุติความรุนแรงและความขัดแย้งที่ดำเนินมาอย่างยืดเยื้อยาวนาน (รูป 4D) ช่วงอายุที่มีความต้องการเอกราชมากที่สุด คือ ช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 18.42 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 15.79 ช่วงอายุ 51-60 ปี ร้อยละ 10.00 ช่วงอายุ 21-30 ปี ร้อยละ 7.78 อายุ 41-50 ปี ร้อยละ 6.41 และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 3.13

ความต้องการเอกราชด้วยเหตุผลเพื่อแก้ปัญหาที่กำลังมีอยู่กับรัฐไทยด้านการถูกจำกัดสิทธิในการกำหนดชะตากรรมตนเอง (รูป 4E) ช่วงอายุที่มีความต้องการเอกราช มากที่สุด คือ ช่วงอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 11.25 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 21-30 ปี ร้อยละ 10.00 ช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 3.95 และช่วงอายุ 41-50 ปี ร้อยละ 3.85 ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 51-60 ปี และ ช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป ไม่มีจำนวนผู้ให้ตอบแบบสอบถามที่ต้องการเอกราชด้วยเหตุผลดังกล่าว

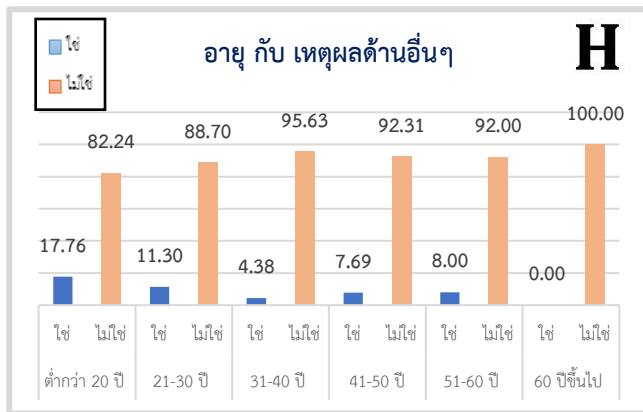
ความต้องการเอกราชด้วยเหตุผลศาสนา ช่วงอายุที่มีความต้องการเอกราช มากที่สุด คือ ช่วงอายุ 51-60 ปี ร้อยละ 28.00 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 41-50 ปี ร้อยละ 24.36 ช่วงอายุ 21-30 ปี ร้อยละ 19.04 ช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 18.42 อายุ 31-40 ปี ร้อยละ 18.13 และผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ร้อยละ 10.53

ความต้องการเอกราชด้วยเหตุผลอื่นๆ (รูป 4H) ช่วงอายุที่มีความต้องการเอกราช มากที่สุด คือ ช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 17.76 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 21-30 ปี ร้อยละ 11.30 ช่วงอายุ 51-60 ปี ร้อยละ 8.00 ช่วงอายุ

41-50 ปี ร้อยละ 7.69 และช่วงอายุ 31-40 ร้อยละ 4.38 ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป ไม่มีจำนวนผู้ให้ตอบแบบสอบถามที่ต้องการเอกราชด้วยเหตุผลดังกล่าว (ปรากฏตามรูปที่ 3 A-H)

รูปที่ 4 (A-H) แผนภูมิแสดง เหตุผลที่ต้องการเอกราช จำแนกตามอายุ

ตารางที่ 14 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผล “ทำไมต้องเอกราช” จำแนกตามระดับการศึกษา

ที่	ประเด็น		ประถมศึกษา (71 คน)		ม.ต้น (67 คน)		ม.ปลาย (191 คน)		ป.ตรี (526 คน)		ป.โท (40 คน)		ป.เอก (3 คน)		อื่นๆ (102 คน)		รวม	
			ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่
1.	ดินแดนของฉันทัน	จำนวน	46	25	44	23	151	40	358	168	32	2	3	0	67	35	701	299
		ร้อยละ	64.79	35.21	65.67	34.33	79.06	20.94	68.06	31.94	80.00	5.00	100.00	0.00	65.69	34.31	70.10	29.90
2.	มีอนาคตตามที่ต้องการ	จำนวน	12	59	12	55	25	166	116	408	25	15	0.00	3	24	78	214	784
		ร้อยละ	16.90	83.10	17.91	82.09	13.09	86.91	22.05	77.57	62.50	37.50	0.00	100	23.53	76.47	21.40	78.40
3.	แก้ปัญหาที่ที่กำลังมืออยู่กับรัฐไทย (ความไม่เป็นธรรม)	จำนวน	8	63	12	55	44	147	147	379	5	35	0	3	17	85	233	767
		ร้อยละ	11.27	88.73	17.91	82.09	23.04	76.96	27.95	72.05	12.50	87.50	0	100	16.67	83.33	23.30	76.70
4.	แก้ปัญหาที่ที่กำลังมืออยู่กับรัฐไทย (ยุติความรุนแรง/ความขัดแย้ง)	จำนวน	6	65	4	63	22	169	45	481	1	39	0	3	10	92	88	912
		ร้อยละ	8.45	91.55	5.97	94.03	11.52	88.48	8.56	91.44	2.50	97.50	0	100	9.80	90.20	8.80	91.20
5	แก้ปัญหาที่ที่กำลังมืออยู่กับรัฐไทย (จำกัดสิทธิกำหนดชะตากรรมตนเอง)	จำนวน	1	70	2	65	6	185	60	465	7	33	0	3	5	97	81	918
		ร้อยละ	1.41	98.59	2.99	97.01	3.14	96.86	11.41	88.40	17.50	82.50	0	100	4.90	95.10	8.10	91.80
6.	ศาสนา	จำนวน	16	55	9	58	30	161	105	421	5	35	1	2	30	70	196	804
		ร้อยละ	22.54	77.46	13.43	86.57	5.70	84.29	19.96	80.03	12.5	87.5	33.33	66.66	29.41	68.63	19.6	80.4
7.	อื่นๆ	จำนวน	7	64	6	61	27	164	60	466	0	40	0	3	5	97	105	895
		ร้อยละ	9.86	90.14	8.96	91.04	14.14	85.86	11.41	88.59	0	100	0	100	4.90	95.10	10.50	89.50
รวม			71		67		191		526		40		3		102		1,000	

ตารางที่ 15 เปรียบเทียบเหตุผล “ทำไมต้องเอกราช” จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	df	Ss	Ms	F	p
ด้าน ดินแดนของฉนั้น					
ระหว่างกลุ่ม	6	2.942	0.490	2.356	0.029*
ภายในกลุ่ม	993	206.657	0.280		
รวม	999	209.599			
ด้าน มือนาคตตามที่ตองการ					
ระหว่างกลุ่ม	6	8.574	1.429	8.553	0.000***
ภายในกลุ่ม	993	165.902	0.167		
รวม	999	174.476			
ด้าน แก่ปญหาที่กาลังมียูกับรัฐไทย(ความไม เป็นธรรม)	6	3.438	0.573	3.246	0.004**
ระหว่างกลุ่ม	993	175.273	0.177		
ภายในกลุ่ม	999	178.711			
รวม					
ด้าน แก่ปญหาที่กาลังมียูกับรัฐไทย (ยุติความรุนแรง/ความขัดแยง)					
ระหว่างกลุ่ม	6	0.391	0.065	0.810	0.562
ภายในกลุ่ม	993	79.865	0.080		
รวม	999	80.256			
ด้าน แก่ปญหาที่กาลังมียูกับรัฐไทย (จำกัดสิทธิกำหนดชะตากรรมตนเอง)					
ระหว่างกลุ่ม	6	2.369	0.395	4.074	0.000***
ภายในกลุ่ม	993	96.235	0.097		
รวม	999	98.604			
ด้าน ศาสนา					
ระหว่างกลุ่ม	6	1.853	0.309	1.969	0.067
ภายในกลุ่ม	993	153.731	0.157		
รวม	999	157.584			
อื่นๆ					
ระหว่างกลุ่ม	6	1.108	0.185	1.975	0.066
ภายในกลุ่ม	993	92.867	0.094		
รวม	999	93.975			

* p < .05

** p < .01 *** p < .001

จากตารางที่ 15 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ไม่ได้เลือกปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาที่กำลังมีอยู่กัประเทศไทย ด้านเอกราชจะเป็นทางออกเดียวที่จะสามารถยุติความรุนแรงและความขัดแย้งที่ดำเนินมาอย่างยืดยาวนานาน (รูป 6D), เหตุผลด้านศาสนา (รูป 6F) เหตุผลด้านอื่นๆ (รูป 6H) เป็นปัจจัยหลักในการรองรับเหตุผล “ทำไมต้องเอกราช” และทุกระดับการศึกษา มีการให้คำตอบในลักษณะที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนปัจจัยอื่นๆ ก็ไม่ได้ถูกเลือกให้เป็นเหตุผลในการรองรับ “ทำไมต้องเอกราช” แต่ร้อยละของการให้เหตุผลมีความแตกต่างกัน ตามระดับการศึกษา โดยพบว่า เหตุผลด้าน “มีอนาคตตามที่ต้องการ” (รูป 6B), และเหตุผลด้านการถูกจำกัดสิทธิในการกำหนดชะตากรรมของตนเอง (รูป 6E) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001 รองลงมา คือ เหตุผลเพื่อแก้ปัญหาที่กำลังมีอยู่กับรัฐไทยด้านความไม่เป็นธรรม (รูป 6C) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 แม้ว่า เหตุผลของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษา การศึกษาต่างกัน จะมีนัยสำคัญทางสถิติที่แตกต่างกันอยู่ในระดับ 0.001 และ 0.01 ก็ไม่ใช่ปัจจัยที่รองรับเหตุผล ทำไมต้องเอกราช ยกเว้นเหตุผลด้าน “ดินแดนของฉัน” ที่ผู้ตอบแบบสอบถามในทุกระดับการศึกษาจะเลือกใช้ เป็นเหตุผลในการเลือกทำไมต้องเอกราช โดยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทุกระดับการศึกษา ต้องการเอกราชด้วย เหตุผลด้านดินแดนของฉัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ความต้องการเอกราชด้วยเหตุผลด้าน “ดินแดนของฉัน” (รูป 6A) ผู้ตอบแบบสอบถามที่ต้องการเอกราช มากที่สุด คือ คนที่มีการศึกษาระดับปริญญาเอก ร้อยละ 100 รองลงมา คือ ระดับปริญญาโท ร้อยละ 80.00 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 79.06 ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 68.06 ระดับอื่นๆ (สถาบันปอเนาะ, การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย, วิทยาลัยการอาชีพและวิทยาลัยเทคนิค ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช,ปวส.), ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน รวมทั้งบุคคลที่ไม่เรียนหนังสือ) ร้อยละ 65.69 และระดับประถมศึกษา ร้อยละ 64.79

ความต้องการเอกราชด้วยเหตุผลด้าน “มีอนาคตตามที่ต้องการ” (รูป 6B) ผู้ตอบแบบสอบถามที่ต้องการเอกราช มากที่สุด คือ 62.50 รองลงมา คือ ระดับอื่นๆ (สถาบันปอเนาะ, การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย, วิทยาลัยการอาชีพและวิทยาลัยเทคนิค ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช,ปวส.), ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน รวมทั้งบุคคลที่ไม่เรียนหนังสือ) ร้อยละ 23.55 ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 22.05 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 17.91 ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 16.90 และ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 13.09 ส่วนคนที่มีการศึกษาระดับปริญญาเอก ไม่เลือกเหตุผลด้าน “มีอนาคตตามที่ต้องการ” เป็นปัจจัยสำคัญของความต้องการเอกราช

ความต้องการเอกราชด้วยเหตุผลด้าน “แก้ปัญหาที่กำลังมีอยู่กับรัฐไทยด้านความไม่เป็นธรรม (รูป 6C) ผู้ตอบแบบสอบถามที่ต้องการเอกราช มากที่สุด คือ คนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 27.95 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 23.04 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 17.91 ระดับอื่นๆ (สถาบันปอเนาะ, การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย, วิทยาลัยการอาชีพและวิทยาลัยเทคนิค ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช,ปวส.), ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน รวมทั้งบุคคลที่ไม่เรียนหนังสือ) ร้อยละ 16.67 ระดับปริญญาโท ร้อยละ 12.50 และระดับประถมศึกษา ร้อยละ 11.27 ส่วนคนที่มีการศึกษาระดับปริญญาเอก ไม่เลือกเหตุผลด้าน “แก้ปัญหาที่กำลังมีอยู่กับรัฐไทยด้านความไม่เป็นธรรม เป็นปัจจัยสำคัญของความต้องการเอกราช

ความต้องการเอกราชด้วยเหตุผลด้าน “เอกราชจะเป็นทางออกเดียวที่จะสามารถยุติความรุนแรงและความขัดแย้งที่ดำเนินมาอย่างยืดยาว” (รูป 6D) ผู้ตอบแบบสอบถามที่ต้องการเอกราช มากที่สุด คือ คนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 11.52 รองลงมา คือ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช,ปวส.), ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน รวมทั้งบุคคลที่ไม่เรียนหนังสือ) ร้อยละ 9.80 ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 8.56 ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 8.45 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 5.97 และระดับปริญญาโท ร้อยละ 2.50 ส่วนคน

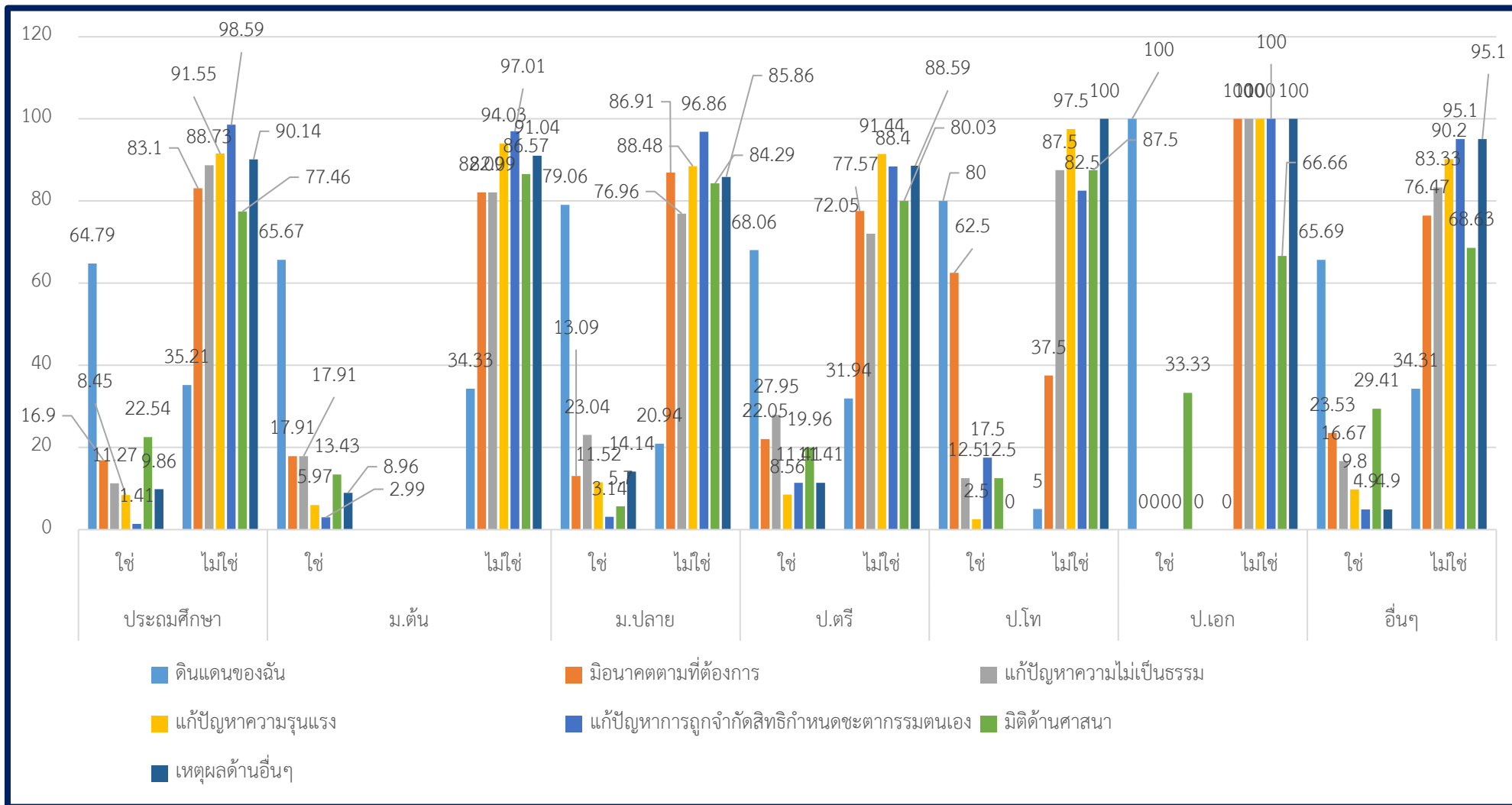
ที่มีการศึกษาระดับปริญญาเอก ไม่เลือกเหตุผลด้าน “มีอนาคตตามที่ต้องการ” เป็นปัจจัยสำคัญของความต้องการเอกราช

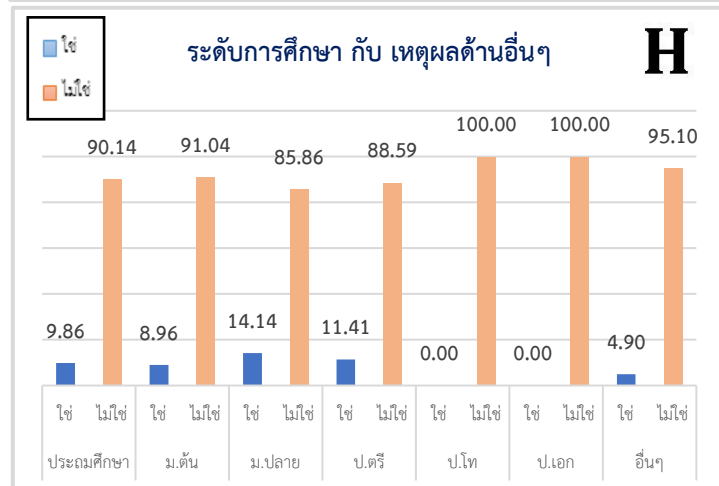
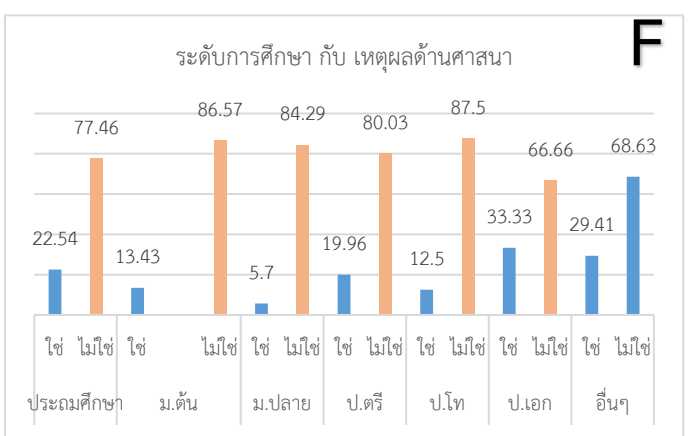
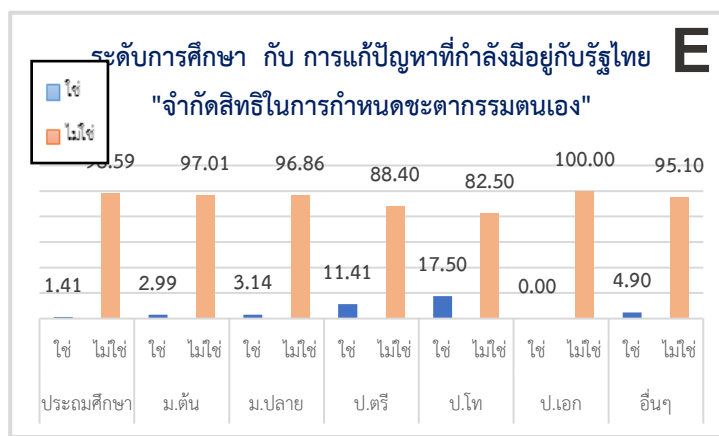
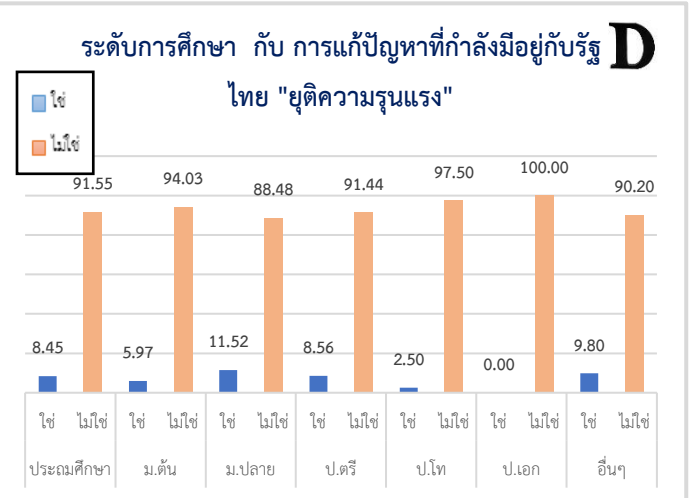
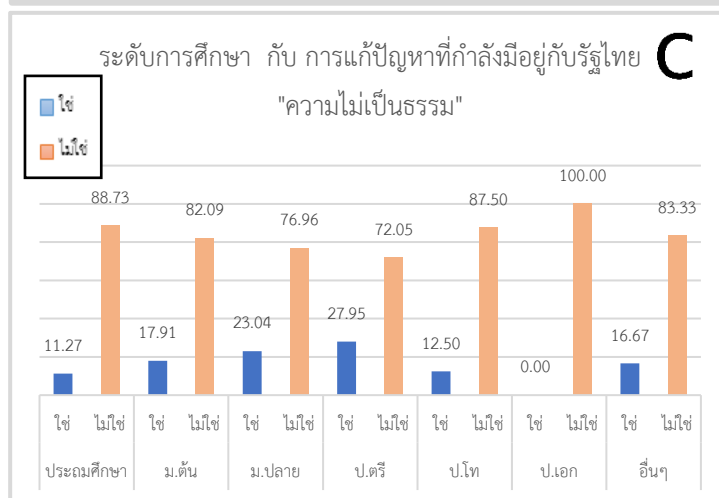
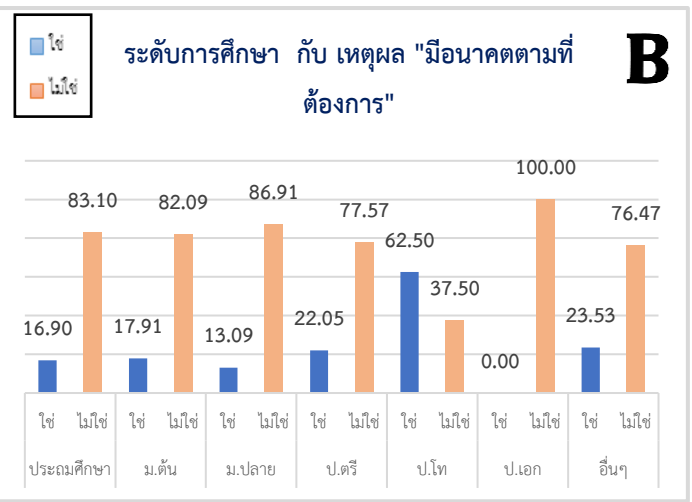
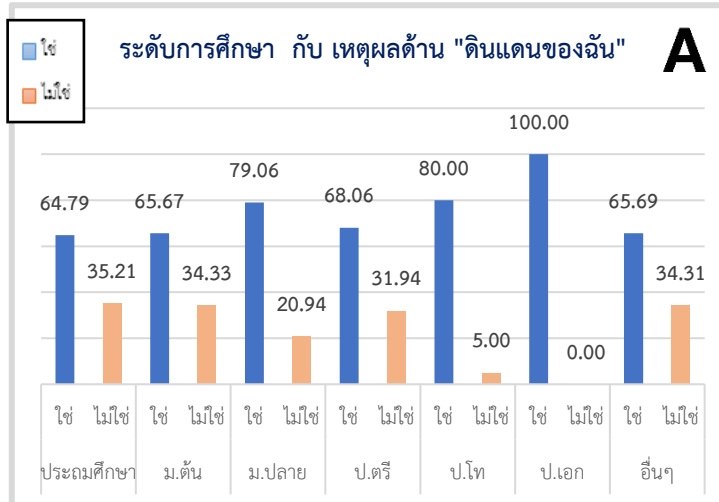
ความต้องการเอกราชด้วยเหตุผลเพื่อแก้ปัญหาที่กำลังมีอยู่กับรัฐไทยด้าน “การถูกจำกัดสิทธิในการกำหนดชะตากรรมตนเอง” (รูป 6E) ผู้ตอบแบบสอบถามที่ต้องการเอกราช มากที่สุด คือ คนที่มีการศึกษาระดับปริญญาโท ร้อยละ 17.50 รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 11.41 ระดับอื่นๆ (สถาบันปอเนาะ, การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย, วิทยาลัยการอาชีพและวิทยาลัยเทคนิค ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช,ปวส.) , ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน รวมทั้งบุคคลที่ไม่เรียนหนังสือ) ร้อยละ 4.90 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 3.14 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 2.99 และระดับประถมศึกษา ร้อยละ 1.41 ส่วนคนที่มีการศึกษาระดับปริญญาเอก ไม่เลือกเหตุผลด้าน “การถูกจำกัดสิทธิในการกำหนดชะตากรรมตนเอง” เป็นปัจจัยสำคัญของความต้องการเอกราช

ความต้องการเอกราชด้วยเหตุผลด้านศาสนา (รูป 6F) ผู้ตอบแบบสอบถามที่ต้องการเอกราช มากที่สุด คือ คนที่มีการศึกษาระดับปริญญาเอก ร้อยละ 33.33 รองลงมา ระดับอื่นๆ (สถาบันปอเนาะ, การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย, วิทยาลัยการอาชีพและวิทยาลัยเทคนิค ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช,ปวส.) , ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน รวมทั้งบุคคลที่ไม่เรียนหนังสือ) ร้อยละ 29.41 ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 22.54 ร้อยละปริญญาตรี ร้อยละ 19.96 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 15.70 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 13.43 และระดับปริญญาโท ร้อยละ 12.5

ความต้องการเอกราชด้วยเหตุผลด้านเหตุผลอื่นๆ (รูป 6H) ผู้ตอบแบบสอบถามที่ต้องการเอกราช มากที่สุด คือ คนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 14.14 รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี ร้อยละ 11.41 ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 9.86 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 8.96 และระดับอื่นๆ อื่นๆ (สถาบันปอเนาะ, การศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย, วิทยาลัยการอาชีพและวิทยาลัยเทคนิค ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช,ปวส.) , ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน รวมทั้งบุคคลที่ไม่เรียนหนังสือ) ร้อยละ 4.90 ส่วนคนที่มีการศึกษาระดับปริญญาโท และปริญญาเอก ไม่เลือกเหตุผลด้านอื่นๆ เป็นปัจจัยสำคัญของความต้องการเอกราช (ปรากฏตามรูปที่ 4)

รูปที่ 5 แผนภูมิแสดง ระดับการศึกษา กับ เหตุผลทำไมต้องเอกราช

รูปที่ 6 (A-H) แผนภูมิแสดง เหตุผลที่ต้องการเอกราช จำแนกตามระดับการศึกษา

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบเหตุผล “ทำไมต้องเอกราช” จำแนกตาม เขตที่อยู่อาศัย

ที่	ประเด็น		ในเขตเทศบาล (410 คน)		นอกเขตเทศบาล (589 คน)		รวม (1,000)	
			ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่
1.	ดินแดนของฉันทัน	จำนวน	275	135	426	163	701	299
		ร้อยละ	67.07	32.93	72.33	27.67	70.1	29.9
2.	มีอนาคตตามที่ ต้องการ	จำนวน	82	328	132	455	214	784
		ร้อยละ	20.00	80.00	22.411	77.250	21.40	78.40
3.	แก้ปัญหาที่ที่กำลังมี อยู่กับรัฐไทย (ความไม่เป็นธรรม)	จำนวน	84	326	149	440	233	767
		ร้อยละ	20.49	79.51	25.30	74.70	23.30	76.70
4.	แก้ปัญหาที่ที่กำลังมี อยู่กับรัฐไทย (ยุติความรุนแรง/ ความขัดแย้ง)	จำนวน	34	376	54	535	88	912
		ร้อยละ	8.29	91.71	9.17	90.83	8.80	91.20
5	แก้ปัญหาที่ที่กำลังมี อยู่กับรัฐไทย (จำกัดสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง)	จำนวน	34	375	47	542	81	918
		ร้อยละ	8.29	91.46	7.98	92.02	8.10	91.80
6.	ศาสนา	จำนวน	70	340	126	463	196	804
		ร้อยละ	17.07	82.93	21.39	78.61	19.6	80.4
7.	อื่นๆ	จำนวน	41	369	64	525	105	895
		ร้อยละ	10.00	90.00	10.87	89.13	10.50	89.50

ตารางที่ 17 การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่าง “ที่อยู่อาศัย” ต่อเหตุผล “ทำไมต้องเอกราช”

ที่อยู่อาศัย	n	x	S.D.	t	p
ด้าน ดินแดนของฉัณ					
ในเขตเทศบาล	410	.67	.471	-1.770	.0077
นอกเขตเทศบาล	589	.72	.448		
ด้าน มีอนาคตตามที่ต้องการ					
ในเขตเทศบาล	410	.20	.400	1.164	0.245
นอกเขตเทศบาล	589	.23	.430		
ด้าน แก้ปัญหาที่กำลังมีอยู่กับรัฐไทย (ความไม่เป็นธรรม)					
ในเขตเทศบาล	410	.20	.404	1.793	.073
นอกเขตเทศบาล	589	.25	.435		
ด้าน แก้ปัญหาที่กำลังมีอยู่กับรัฐไทย (ยุติความรุนแรง/ความขัดแย้ง)					
ในเขตเทศบาล	410	.08	.276	0.484	.0.629
นอกเขตเทศบาล	589	.09	.289		
ด้าน แก้ปัญหาที่กำลังมีอยู่กับรัฐไทย (จำกัดสิทธิกำหนดชะตากรรมตนเอง)					
ในเขตเทศบาล	410	.10	.368	0.719	0.473
นอกเขตเทศบาล	589	.08	.271		
ด้าน ศาสนา					
ในเขตเทศบาล	410	0.17	0.377	1.718	0.086
นอกเขตเทศบาล	589	0.21	0.41		
ด้าน อื่นๆ					
ในเขตเทศบาล	0.10	0.10	.300	0.441	.659
นอกเขตเทศบาล	0.11	0.11	.311		

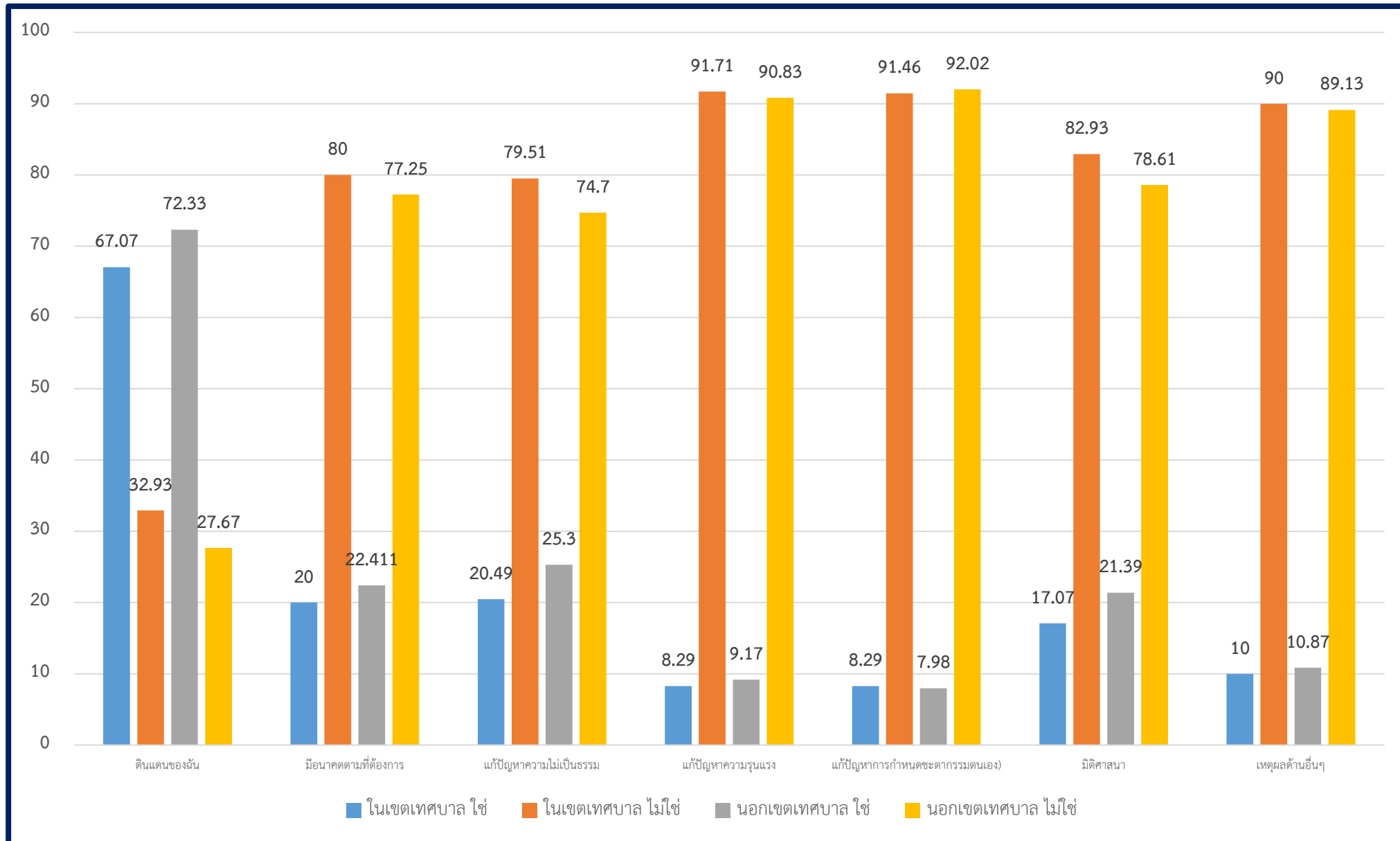
จากตารางที่ 17 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล มีความต้องการเอกราช ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อจำแนกปัจจัยที่เป็นเหตุผลที่ต้องการเอกราชในแต่ละด้าน พบว่า คนที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล มีความต้องการเอกราช สูงกว่าคนในเขตเทศบาลในทุกด้าน ยกเว้น ประเด็นการแก้ปัญหาเรื่องการถูกจำกัดสิทธิในการกำหนดชะตากรรมตนเอง ที่คนในเขตเทศบาลมีความต้องการเอกราช สูงกว่า คนนอกเขตเทศบาล ร้อยละ 0.31

ความต้องการเอกราชด้วยเหตุผลด้าน “ดินแดนของฉัน” (รูป 8A)" พบว่า คนที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลมีความต้องการเอกราช มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.33 ซึ่งมากกว่าคนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ร้อยละ 5.26 ส่วนเหตุผลด้าน “มีอนาคตตามที่ต้องการ” (รูป 8B)" พบว่า คนที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล ร้อยละ 22.41 ต้องการเอกราชสูงกว่าคนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ร้อยละ 2.41

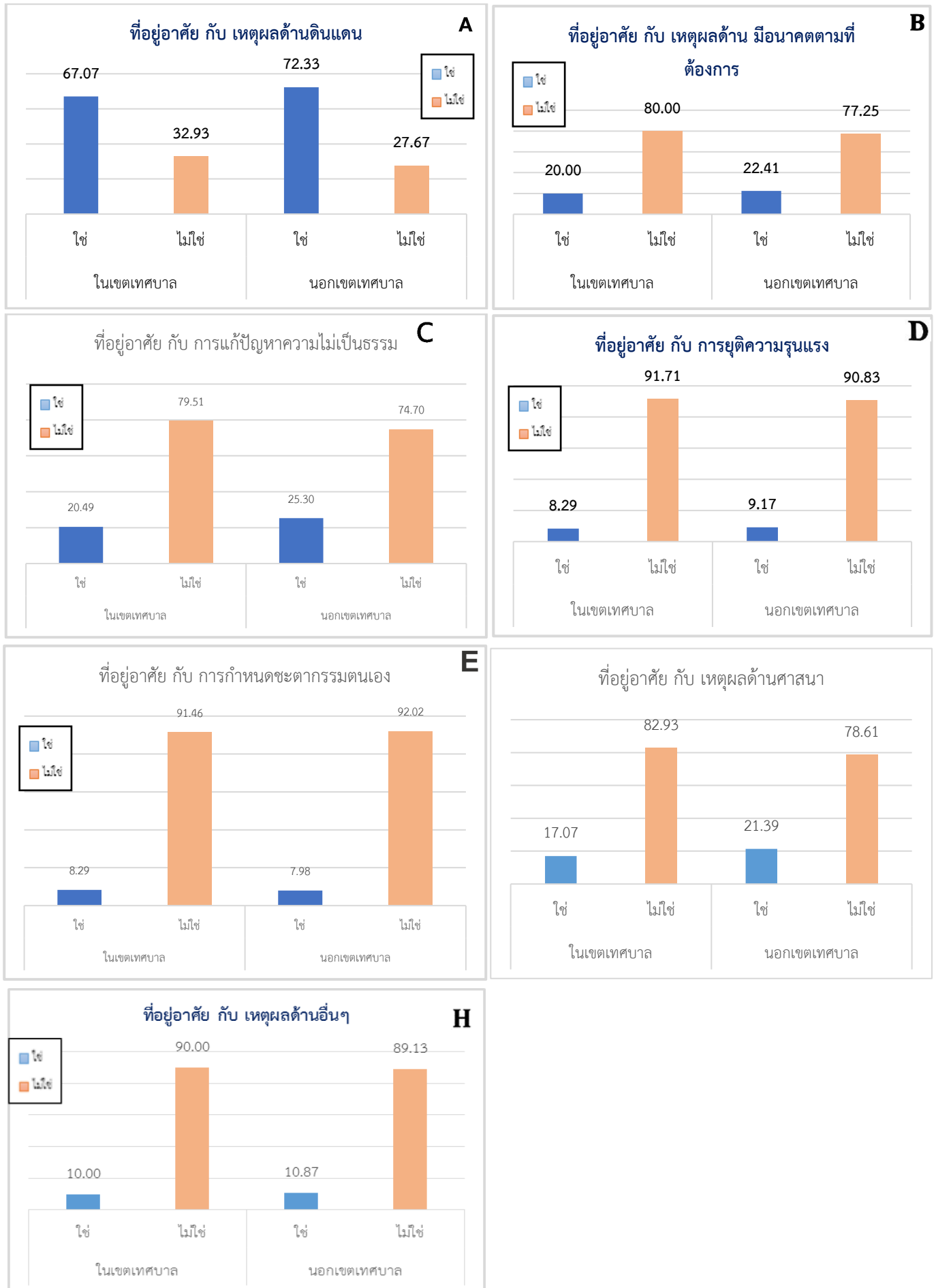
ในขณะที่ ความต้องการเอกราชด้วยเหตุผลเพื่อแก้ปัญหาความไม่เป็นธรรม (รูป 8C) พบว่า คนที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล ร้อยละ 25.30 ต้องการเอกราชสูงกว่าคนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ร้อยละ 4.81 ส่วนเหตุผลด้านการแก้ปัญหาความรุนแรงและเป็นทางเลือกเดียวในการยุติความขัดแย้งยืดเยื้อ (รูป 8D) พบว่า คนที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล ร้อยละ 9.17 ต้องการเอกราชสูงกว่าคนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ร้อยละ 0.88 ส่วนเหตุผลด้านการถูกจำกัดสิทธิในการกำหนดชะตากรรมตนเอง คนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีความต้องการเอกราช สูงกว่า คนนอกเขตเทศบาล ร้อยละ 0.31

ส่วนความต้องการเอกราชด้วยเหตุผลด้าน พบว่า คนที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล ร้อยละ 14.94 ต้องการเอกราชสูงกว่าคนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ร้อยละ 21.39 ต้องการเอกราชสูงกว่าคนอาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ร้อยละ 4.32 ในขณะที่เหตุผลด้านอื่นๆ (ต้องการให้เกิดสันติภาพ อยากอยู่อย่างสงบ ต้องการเอกราช เพราะคนรักของตนเองเข้าร่วมการต่อสู้ ไม่สามารถระบุหรืออธิบายเหตุผลได้ ฯลฯ) (รูป 8D) พบว่า คนที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล ร้อยละ 10.87 ต้องการเอกราชสูงกว่าคนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ร้อยละ 0.87

ที่อยู่อาศัย กับ เหตุผล ทำไมต้องเอกราช

รูปที่ 7 แผนภูมิแสดง เหตุผลที่ต้องการเอกราช จำแนกตาม เขตที่อยู่อาศัย (ภาพรวม)

รูปที่ 8 (A-H) แผนภูมิแสดง เหตุผลที่ต้องการเอกราช จำแนกตาม เขตที่อยู่อาศัย

ตารางที่ 18 เปรียบเทียบเหตุผล “ทำไมต้องเอกราช” จำแนกตาม ระดับความสุข

ที่	ประเด็น		ความสุขระดับ 1 (59 คน)		ความสุขระดับ 2 (173 คน)		ความสุขระดับ 3 (395 คน)		ความสุขระดับ 4 (280 คน)		ความสุขระดับ 5 (92 คน)		รวม (1,000)	
			ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่	ใช่	ไม่ใช่
1.	ดินแดนของ ฉัน	จำนวน	34	25	100	73	276	119	210	70	81	11	701	299
		ร้อยละ	57.63	42.37	57.80	42.20	69.87	30.13	75.00	25.00	88.04	11.96	70.10	29.90
2.	มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	จำนวน	10	48	40	133	78	316	61	219	25	67	214	784
		ร้อยละ	16.95	81.36	23.12	76.88	19.75	80.00	21.79	78.21	27.17	72.83	21.40	78.40
3.	แก้ปัญหาในที่ กำลังมืออยู่กับ รัฐไทย (ความไม่เป็น ธรรม)	จำนวน	21	38	47	126	96	299	63	217	6	86	233	767
		ร้อยละ	35.59	64.41	27.17	72.83	24.30	75.70	22.50	77.50	6.52	93.48	23.30	76.70
4.	แก้ปัญหาในที่ กำลังมืออยู่กับ รัฐไทย (ยุติความ รุนแรง/ ความ ขัดแย้ง)	จำนวน	10	49	22	151	34	361	18	262	4	88	88	912
		ร้อยละ	16.95	83.05	12.72	87.28	8.61	91.39	6.43	93.57	4.35	95.65	8.80	91.20
5	แก้ปัญหาในที่ กำลังมืออยู่กับ รัฐไทย (จำกัดสิทธิ กำหนด ชะตากรรม ตนเอง)	จำนวน	3	56	20	153	25	369	25	255	8	84	81	918
		ร้อยละ	5.08	94.92	11.56	88.44	6.33	93.42	8.93	91.07	8.70	91.30	8.10	91.80
6.	ศาสนา	จำนวน	14	45	34	139	87	308	43	237	17	75	196	804
		ร้อยละ	23.73	76.73	19.65	80.35	22.03	77.97	15.36	84.64	18.48	81.52	19.6	80.4
7.	อื่นๆ	จำนวน	12	47	18	155	46	349	24	256	5	87	105	895
		ร้อยละ	20.34	79.66	10.40	89.60	11.65	88.35	8.57	91.43	5.43	94.57	10.50	89.50

ตารางที่ 19 การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่าง “ระดับความสุข” ต่อเหตุผล “ทำไมต้องเอกราช”

ระดับความสุข	df	Ss	Ms	F	p
ด้าน ดินแดนของฉิน					
ระหว่างกลุ่ม	5	7.662	1.532	7.543	0.000***
ภายในกลุ่ม	994	201.937	0.203		
รวม	999	209.599			
ด้าน มื่อนาคตามที่ต้องการ					
ระหว่างกลุ่ม	5	0.451	0.090	0.515	0.765
ภายในกลุ่ม	994	174.025	0.175		
รวม	999	174.476			
ด้าน แก้ปัญหาที่กำลังมีอยู่กับรัฐไทย (ความไม่เป็นธรรม)					
ระหว่างกลุ่ม	5	3.852	0.770	4.380	0.001***
ภายในกลุ่ม	994	174.859	0.176		
รวม	999	178.711			
ด้าน แก้ปัญหาที่กำลังมีอยู่กับรัฐไทย (ยุติความรุนแรง/ความขัดแย้ง)					
ระหว่างกลุ่ม	5	1.006	0.201	2.524	0.028*
ภายในกลุ่ม	994	79.250	0.080		
รวม	999	80.256			
ด้าน แก้ปัญหาที่กำลังมีอยู่กับรัฐไทย (จำกัดสิทธิกำหนดชะตากรรมตนเอง)					
ระหว่างกลุ่ม	5	0.275	0.055	0.556	0.734
ภายในกลุ่ม	994	98.329	0.099		
รวม	999	98.604			
ด้าน ศาสนา					
ระหว่างกลุ่ม	5	1.495	0.299	1.904	0.091
ภายในกลุ่ม	994	156.089	0.157		
รวม	999	157.584			
อื่นๆ					
ระหว่างกลุ่ม	5	0.974	0.195	2.083	0.065
ภายในกลุ่ม	994	93.001	0.094		
รวม	999	93.975			

จากตารางที่ 19 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีระดับความสุขต่างกัน มีความต้องการเอกราชด้วยเหตุผลด้าน “ดินแดนของฉิน” แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001 ในขณะที่เหตุผลด้านอื่นๆ ไม่ได้เป็น

ปัจจัยหลักที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกเหตุผลว่าทำไมต้อง เกราะ แต่ยังคงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001 และ 0.5 กล่าวคือ เหตุผลเพื่อแก้ปัญหาความไม่เป็นธรรม (รูป 10C) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.001 ส่วนเหตุผลเพื่อแก้ปัญหาความรุนแรงและต้องการยุติความขัดแย้งที่ยืดเยื้อ ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5 ในขณะที่เหตุผลด้าน มื่อนาคตตามที่ต้องการ (รูป 10B), การถูกจำกัดสิทธิในการกำหนดชะตากรรมตนเอง (รูป 10E), เหตุผลด้านศาสนา ไม่มีความแตกต่างกัน

ความต้องการเกราะด้วยเหตุผลด้าน “ดินแดนของฉัน” (รูป 10A) ผู้ตอบแบบสอบถามที่ต้องการเกราะมากที่สุด คือ คนที่ความสุจริตระดับ 5 ร้อยละ 88.04 รองลงมา คือ คนที่ความสุจริตระดับ 4 ร้อยละ 75.00 คนที่ความสุจริตระดับ 3 ร้อยละ 69.87 คนที่ความสุจริตระดับ 2 ร้อยละ 57.80 และ คนที่ความสุจริตระดับ 1 ร้อยละ 57.63

ความต้องการเกราะด้วยเหตุผลด้าน “มื่อนาคตตามที่ต้องการ” (รูป 10B) ผู้ตอบแบบสอบถามที่ต้องการเกราะมากที่สุด คือ คนที่ความสุจริตระดับ 5 ร้อยละ 27.17 รองลงมา คือ คนที่ความสุจริตระดับ 2 ร้อยละ 23.12 คนที่ความสุจริตระดับ 4 ร้อยละ 21.79 คนที่ความสุจริตระดับ 3 ร้อยละ 19.75 และ คนที่ความสุจริตระดับ 1 ร้อยละ 16.95

ความต้องการเกราะด้วยเหตุผลด้าน “แก้ปัญหาความไม่เป็นธรรม” (รูป 10C) ผู้ตอบแบบสอบถามที่ต้องการเกราะมากที่สุด คือ คนที่ความสุจริตระดับ 1 ร้อยละ 35.59 รองลงมา คือ คนที่ความสุจริตระดับ 2 ร้อยละ 27.17 คนที่ความสุจริตระดับ 3 ร้อยละ 24.30 คนที่ความสุจริตระดับ 4 ร้อยละ 22.50 และ คนที่ความสุจริตระดับ 1 ร้อยละ 6.52

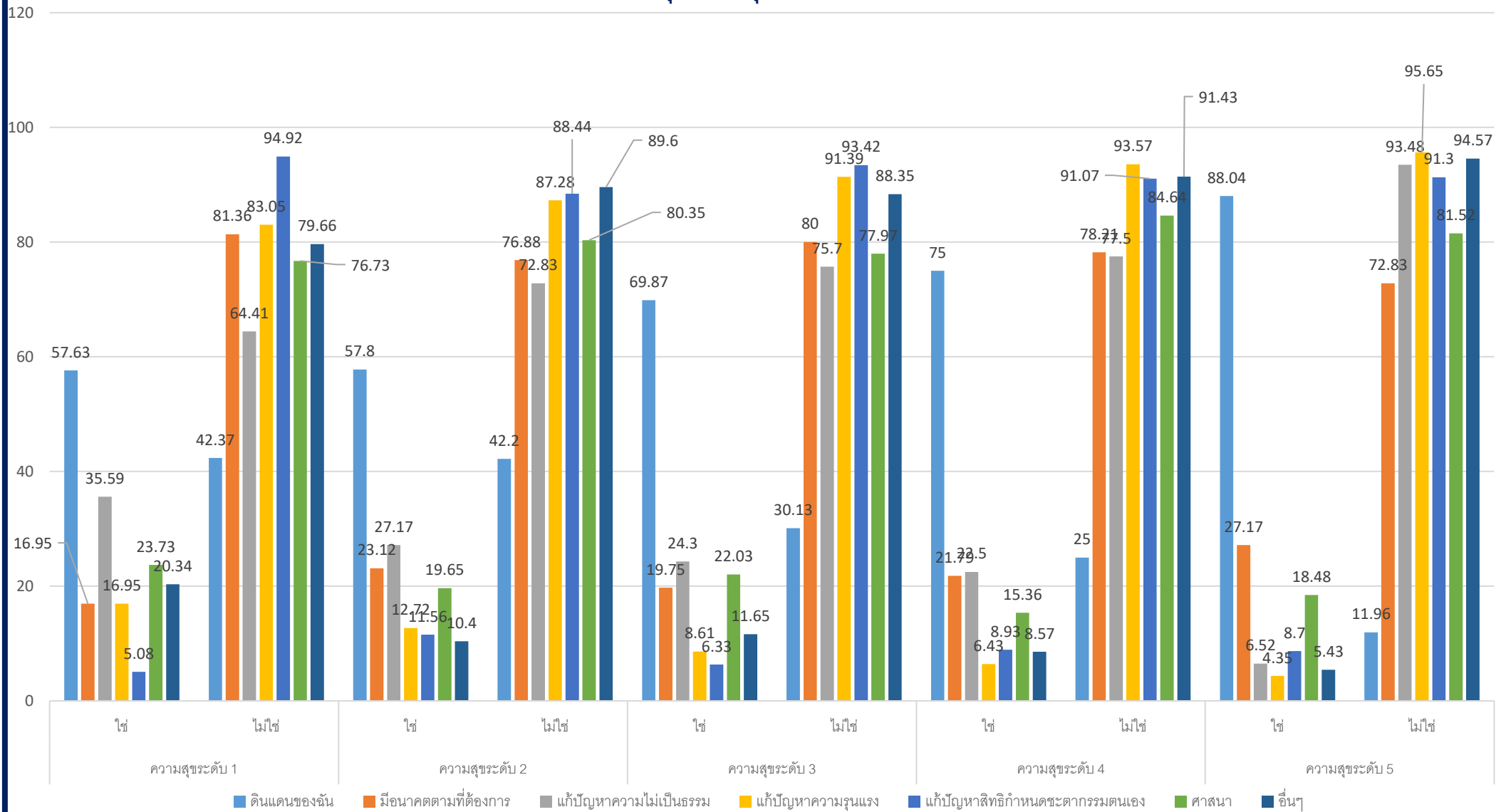
ความต้องการเกราะด้วยเหตุผลด้าน “แก้ปัญหาความรุนแรงและทางเลือกเดียวในการยุติความขัดแย้ง” (รูป 10D) ผู้ตอบแบบสอบถามที่ต้องการเกราะมากที่สุด คือ คนที่ความสุจริตระดับ 1 ร้อยละ 16.95 รองลงมา คือ คนที่ความสุจริตระดับ 2 ร้อยละ 12.72 คนที่ความสุจริตระดับ 3 ร้อยละ 8.61 คนที่ความสุจริตระดับ 4 ร้อยละ 6.43 และ คนที่ความสุจริตระดับ 1 ร้อยละ 4.35

ความต้องการเกราะด้วยเหตุผลด้าน “ถูกจำกัดสิทธิในการกำหนดชะตากรรมตนเอง” (รูป 10E) ผู้ตอบแบบสอบถามที่ต้องการเกราะมากที่สุด คือ คนที่ความสุจริตระดับ 2 ร้อยละ 11.56 รองลงมา คือ คนที่ความสุจริตระดับ 4 ร้อยละ 8.93 คนที่ความสุจริตระดับ 5 ร้อยละ 8.70 คนที่ความสุจริตระดับ 3 ร้อยละ 6.33 และ คนที่ความสุจริตระดับ 1 ร้อยละ 5.08

ความต้องการเกราะด้วยเหตุผลด้าน “ศาสนา ผู้ตอบแบบสอบถามที่ต้องการเกราะมากที่สุด คือ คนที่ความสุจริตระดับ 1 ร้อยละ 23.73 รองลงมา คือ คนที่ความสุจริตระดับ 3 ร้อยละ 22.03 คนที่ความสุจริตระดับ 2 ร้อยละ 19.65 คนที่ความสุจริตระดับ 5 ร้อยละ 18.48 และ คนที่ความสุจริตระดับ 4 ร้อยละ 15.36

ความต้องการเกราะด้วยเหตุผลอื่นๆ (รูป 10H) ผู้ตอบแบบสอบถามที่ต้องการเกราะมากที่สุด คือ คนที่ความสุจริตระดับ 1 ร้อยละ 20.34 รองลงมา คือ คนที่ความสุจริตระดับ 3 ร้อยละ 11.65 คนที่ความสุจริตระดับ 2 ร้อยละ 10.40 คนที่ความสุจริตระดับ 4 ร้อยละ 8.57 และ คนที่ความสุจริตระดับ 5 ร้อยละ 5.43

ระดับความสุข กับเหตุผล "ทำไมต้องเอกราช"

รูปที่ 10 (A-H) แผนภูมิแสดง เหตุผลที่ต้องการเอกราช จำแนกตาม ระดับความสุข

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันทัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			(4) ศาสนา	(5) อื่นๆ
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
1	หญิง	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	0	0
2	ชาย	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	1	0
3	ชาย	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	1	0	0	0	0	0
4	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	1	0	1	0	0	0
5	ชาย	31-40 ปี	ปริญญาโท	นอกเขต	ระดับ 5	1	1	0	0	0	0	0
6	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาโท	ในเขต	ระดับ 5	1	1	0	0	0	0	0
7	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาโท	ในเขต	ระดับ 5	1	1	0	0	0	0	0
8	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาโท	นอกเขต	ระดับ 5	0	1	0	0	0	0	0
9	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 5	1	1	0	0	0	0	0
10	ชาย	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	1	0	0	0	1	0
11	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาโท	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
12	ชาย	31-40 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	1	0	0	1	0	0
13	ชาย	31-40 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	1	0	0
14	ชาย	31-40 ปี	ปริญญาโท	นอกเขต	ระดับ 5	1	1	0	0	1	0	0
15	ชาย	31-40 ปี	ปริญญาโท	ในเขต	ระดับ 5	1	1	0	0	1	0	0
16	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาโท	นอกเขต	ระดับ 4	1	1	0	0	0	0	0
17	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	0	1	0	0	1	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันท	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
18	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาโท	นอกเขต	ระดับ 4	1	1	0	0	0	0	0
19	ชาย	41-50 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	1	0	0	0	1	0
20	หญิง	41-50 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	0	0
21	หญิง	41-50 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	0	0
22	ชาย	51-50 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	1	0	0	0
23	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาโท	ในเขต	ระดับ 4	1	1	0	0	0	0	0
24	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาโท	ในเขต	ระดับ 5	0	1	0	0	0	0	0
25	ชาย	21-30 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	1	0
26	หญิง	41-50 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	0	0
27	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	1	0	0	1	0	0
28	หญิง	31-50 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	0	0
29	หญิง	31-50 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	0	0
30	ชาย	51-50 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	0	0
31	ชาย	21-30 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	1	0
32	ชาย	21-30 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
33	หญิง	41-50 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	0	0
34	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	1	0	0	0	1	0
35	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
36	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	1	0	0	1	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันท	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
37	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	1	0
38	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	1	0
39	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 3	0	1	0	0	0	0	0
40	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	1	0	1	0
41	ชาย	21-30 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	1	0
42	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
43	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	1	0	0	0	0	0
44	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	1	0
45	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
46	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	1	0	0
47	หญิง	21-30 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	1	0
48	หญิง	31-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	0	1	0	0	0	0	0
49	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาโท	นอกเขต	ระดับ 4	0	1	0	0	1	0	0
50	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	0	1	0	0	0	0	0
51	หญิง	31-30 ปี	ปริญญาโท	นอกเขต	ระดับ 5	1	1	0	0	0	0	0
52	ชาย	41-50 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	1	0	0
53	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาโท	ในเขต	ระดับ 5	0	1	0	0	0	0	0
54	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาโท	นอกเขต	ระดับ 4	0	1	0	0	0	0	0
55	ชาย	51-60 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 4	1	1	0	0	0	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันทัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
56	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	1	0	0	0	0	0
57	หญิง	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 4	1	1	1	1	0	0	0
58	ชาย	60 ปีขึ้นไป	ปริญญาโท	ในเขต	ระดับ 4	1	1	0	0	0	0	0
59	ชาย	60 ปีขึ้นไป	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 4	0	0	0	1	0	0	0
60	ชาย	60 ปีขึ้นไป	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 4	1	1	0	0	0	0	0
61	ชาย	60 ปีขึ้นไป	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 4	0	0	0	1	0	0	0
62	หญิง	60 ปีขึ้นไป	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 4	1	1	0	0	0	0	0
63	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 5	1	1	0	0	0	0	0
64	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาโท	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
65	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 5	1	1	0	0	0	0	0
66	หญิง	31-40 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	0	0
67	หญิง	41-50 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
68	ชาย	51-60 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
69	หญิง	51-60 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	1	0	0	0
70	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	0	0
71	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	0	0
72	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	1	0	0	0	0	0
73	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
74	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	1	0	1	0	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันท	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
75	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 5	1	1	0	0	1	0	0
76	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
77	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
78	หญิง	41-40 ปี	ปริญญาโท	ในเขต	ระดับ 4	0	1	0	0	0	0	0
79	หญิง	41-50 ปี	ปริญญาโท	ในเขต	ระดับ 5	1	0	0	1	0	1	0
80	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	0	0
81	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	1	0	0	0	0	0
82	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	1	1	1	1	0	0
83	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 3	0	1	0	0	0	0	0
84	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	1	1	0
85	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 2	1	1	0	0	0	1	0
86	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 2	1	1	0	0	0	1	0
87	ชาย	31-40 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	1	0	0	1	0	0
88	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
89	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 5	1	1	0	0	1	1	0
90	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	1	0	0
91	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาโท	ในเขต	ระดับ 4	1	1	0	0	0	0	0
92	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	1	0	0	0	1	0
93	ชาย	31-40 ปี	ปริญญาโท	ในเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	1	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันทัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
94	ชาย	31-40 ปี	ปริญญาโท	ในเขต	ระดับ 5	1	1	1	0	0	1	0
95	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาโท	ในเขต	ระดับ 4	1	1	1	0	0	0	0
96	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	0	0	0	0	0	1	0
97	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	1	0
98	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	1	0	0	0	0
99	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	1	1	0
100	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	1	1	0
101	หญิง	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 4	1	0	1	0	0	0	0
102	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	1	0	1	0	0
103	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
104	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 1	0	0	1	0	0	0	0
105	หญิง	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	ในเขต	ระดับ 1	0	0	1	1	0	0	0
106	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 1	1	0	0	0	0	0	0
107	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	0	0
108	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	1	0	0	0	0
109	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
110	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
111	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
112	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 1	0	0	0	1	0	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันทัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
113	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 2	0	1	0	0	0	0	0
114	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 1	1	0	0	0	0	0	0
115	ชาย	51-60 ปี	ประถม	นอกเขต	ระดับ 2	1	1	1	0	0	0	0
116	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
117	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 2	1	1	1	0	0	0	0
118	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 5	1	1	0	0	0	0	0
119	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
120	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 2	0	1	0	0	0	0	0
121	ชาย	41-50 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	1	0
122	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	1	0	0	0	0	0
123	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	1	0
124	หญิง	41-50 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	0	0
125	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	1	0	0	0	0
126	หญิง	51-60 ปี	ประถม	ในเขต	ระดับ 1	1	1	0	0	0	0	0
127	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	0	0
128	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	0	0	0	0	1	0	1
129	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	1	0	0
130	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	1	1	0	0	0	1	0
131	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	1	1	0	0	1	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันทัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
132	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	1	0	0	0
133	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 5	1	1	0	0	0	0	0
134	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	1	0	0	0	0	0
135	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
136	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
137	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
138	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 2	1	1	1	0	0	0	1
139	ชาย	21-30 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 2	1	1	0	0	0	0	0
140	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	0	0	0	0	0	1	0
141	ชาย	31-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
142	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 1	1	0	0	0	0	0	1
143	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 1	1	1	1	0	0	0	0
144	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	1	0	1	0
145	หญิง	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	1	0	0	0	0
146	หญิง	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
147	ชาย	31-30 ปี	ประถม	นอกเขต	ระดับ 2	0	0	0	1	0	0	0
148	หญิง	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 2	0	0	0	1	0	0	0
149	ชาย	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 2	0	0	0	0	1	0	0
150	หญิง	41-50 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 2	1	1	0	0	0	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันทัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
151	หญิง	51-60 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	0	1
152	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	1	0	0	0	0
153	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 1	0	0	0	0	0	0	1
154	ชาย	31-40 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	1	0
155	ชาย	21-30 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	0	1
156	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 1	1	0	0	0	0	0	0
157	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 1	1	0	0	0	0	0	0
158	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	0	1	0	0	0	0	0
159	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 1	0	1	0	0	0	0	0
160	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	0	0	1	0	0	1	0
161	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	1	1
162	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
163	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	0	1	0	0	0	0	0
164	ชาย	31-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 2	1	1	0	0	0	0	0
165	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
166	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 1	1	0	0	0	0	0	0
167	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
168	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	0	0	0	0	0	0	1
169	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 1	1	0	0	0	0	1	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันทัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
170	ชาย	31-40 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	1	0
171	ชาย	41-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	0	0	1	0	0	0	0
172	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	1	0	0
173	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
174	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	0	0
175	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	0	0	0	0	0	0	1
176	ชาย	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
177	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
178	ชาย	31-40 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 2	0	0	1	0	0	0	0
179	ชาย	41-50 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 2	0	0	1	0	0	0	0
180	ชาย	31-40 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 2	0	0	0	0	1	0	0
181	ชาย	31-40 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	1	0	0
182	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
183	ชาย	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 2	0	0	1	0	0	0	0
184	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 1	1	0	1	0	0	0	0
185	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 1	1	0	0	0	1	0	0
186	ชาย	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
187	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	1	0	0	0	0
188	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	0	1

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
189	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 1	1	0	0	0	0	0	0
190	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 1	1	0	0	0	0	0	0
191	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	0	1	0	0	0
192	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
193	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
194	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
195	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
196	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
197	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
198	ชาย	31-40 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
199	ชาย	41-50 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
200	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 5	1	1	1	1	1	1	1
201	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
202	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
203	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	1	1	0	0	0	0	0
204	หญิง	41-50 ปี	ประถม	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	1	0
205	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
206	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
207	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 5	0	0	0	0	0	0	1

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันท	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
208	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
209	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	1	0	0
210	ชาย	21-30 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
211	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	1	0	0	0	0
212	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาโท	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	0	0
213	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	0	0	1	0	0	0	0
214	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	1	0
215	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	1	0	0	0	0
216	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	1	0
217	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	0	0	1	0	0	0	0
218	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	1	1	0	0	0
219	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
220	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
221	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
222	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
223	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	0	0	1	0	0	0	0
224	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
225	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
226	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันทัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
227	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	0	0	0	0	1	0	0
228	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 1	0	0	1	1	0	0	0
229	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	1	0	0	0	0
230	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	1	1
231	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	0	1	0	0	1	0	1
232	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	0	1	0	0	0	0
233	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	1	0	0
234	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	1	1	0	0	1	0	0
235	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
236	ชาย	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
237	หญิง	41-50 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	0	0
238	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 4	1	0	1	0	0	0	0
239	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
240	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
241	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
242	ชาย	21-30 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
243	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
244	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	1	0	0
245	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	1	1

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันท	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
246	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	ในเขต	ระดับ 2	1	1	0	0	0	0	0
247	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
248	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
249	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	1	0
250	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
251	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	1	0
252	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 4	1	1	0	0	0	0	0
253	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
254	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
255	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	0	0	1	0	0	0	0
256	ชาย	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	0	0	1	0	0	0	0
257	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	0	1	0	0	1	0
258	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	0	0	1	0	0	0	0
259	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	0	0	1	0	1	0	0
260	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	1	0	0
261	หญิง	21-30 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 3	0	0	1	0	0	0	0
262	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
263	หญิง	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
264	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันทัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
265	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
266	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
267	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	0	0	0	0	0	0	1
268	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
269	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาโท	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	1	0	0
270	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
271	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	0	0	1	1	0	0	0
272	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 1	1	0	1	1	0	0	0
273	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
274	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	0	0	0	1	0	0	0
275	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	0	0	0	0	0	0	1
276	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	0	1	1	0	0	0	0
277	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	0	0	0	1	0	0	0
278	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	0	0	0	0	0	0	1
279	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
280	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	1	0	0
281	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	0	1	0	0	0	0	0
282	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	0	1	0	0	0	0
283	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันท	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
284	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	0	0	0	1	0	0	0
285	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
286	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
287	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
288	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	0	0	1	0	0	0	0
289	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
290	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
291	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	0	0	1	0	0	0	0
292	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	1	0
293	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	0	0	0	0	0	1	0
294	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	0	0	0	0	0	1	0
295	หญิง	21-30 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 4	0	0	0	0	0	1	0
296	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 1	0	0	1	0	0	0	0
297	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	ประถม	นอกเขต	ระดับ 0	0	0	0	0	0	1	0
298	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	0	0	0	0	0	1	0
299	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	0	0	1	0	0	0	0
300	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	0	0	1	0	0	1	0
301	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
302	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันท	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
303	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	1	1	0	0	0	0	0
304	หญิง	41-50 ปี	ประถม	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	1	0
305	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
306	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	1	0
307	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 5	0	0	0	0	0	0	1
308	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
309	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	1	0	0
310	ชาย	21-30 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
311	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	1	0	0	0	0
312	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาโท	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	0	0
313	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	0	0	1	0	0	0	0
314	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	1	0
315	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	1	0	0	0	0
316	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	1	0
317	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	0	0	1	0	0	0	0
318	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	1	1	0	0	0
319	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
320	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
321	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันท	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
322	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
323	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	0	0	1	0	0	0	0
224	ชาย	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 1	0	0	0	0	0	0	0
325	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
326	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
327	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	0	0	0	0	1	0	0
328	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 1	0	0	1	1	0	0	0
329	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	1	0	0	0	0
330	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	1	1
331	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	0	1	0	0	1	0	1
332	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	0	1	0	0	0	0
333	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	1	0	0
334	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	1	1	0	0	1	0	0
335	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
336	ชาย	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
337	หญิง	41-50 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	0	0
338	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 4	1	0	1	0	0	0	0
339	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
340	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันทัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
341	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
342	ชาย	21-30 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
343	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
344	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	1	0	0
345	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	1	1
346	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	ในเขต	ระดับ 2	1	1	0	0	0	0	0
347	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
348	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
349	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	1	0
350	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
351	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	1	0
352	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 4	1	1	0	0	0	0	0
353	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
354	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
355	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	0	0	1	0	0	0	0
356	ชาย	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	0	0	1	0	0	0	0
357	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	0	1	0	0	1	0
358	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	0	0	1	0	0	0	0
359	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	0	0	1	0	1	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันทัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
360	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	1	0	0
361	หญิง	21-30 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 3	0	0	1	0	0	0	0
362	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
363	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
364	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
365	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
366	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
367	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	0	0	0	0	0	0	1
368	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
369	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาโท	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	1	0	0
370	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
371	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	0	0	1	1	0	0	0
372	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 1	1	0	1	1	0	0	0
373	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
374	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	0	0	0	1	0	0	0
375	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	0	0	0	0	0	0	1
376	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	0	1	1	0	0	0	0
377	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	0	0	0	1	0	0	0
378	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	0	0	0	0	0	0	1

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
379	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
380	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	1	0	0
381	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	0	1	0	0	0	0	0
382	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	0	1	0	0	0	0
383	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
384	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	0	0	0	1	0	0	0
385	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
386	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
387	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
388	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	0	0	1	0	0	0	0
389	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
390	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
391	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	0	0	1	0	0	0	0
392	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	1	0
393	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	0	0	0	0	0	1	0
394	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	0	0	0	0	0	1	0
395	หญิง	21-30 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 4	0	0	0	0	0	1	0
396	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 1	0	0	1	0	0	0	0
397	ชาย	21-30 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 2	0	0	0	0	0	1	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันทัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
398	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	0	0	0	0	0	1	0
399	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	0	0	1	0	0	0	0
400	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	0	0	1	0	0	1	0
401	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	0	0	1	0	0	0	0
402	ชาย	31-40 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	1	0	0	0	0	0
403	หญิง	41-50 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	1	0
404	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	1	0	0	0	0	0
405	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	1	0	0	0	0
406	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	1	0	0	0	0
407	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
408	ชาย	21-30 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
409	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
410	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	1	0	0	1	0	0	0
411	หญิง	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
412	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
413	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	1	0
414	ชาย	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
415	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
416	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันทัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
417	ชาย	31-40 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
418	ชาย	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	0	0
419	ชาย	51-60 ปี	ประถม	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
420	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
421	ชาย	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	0	1	0	0	0	0	0
422	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
423	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
424	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
425	ชาย	31-40 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 4	1	1	0	0	0	1	0
426	ชาย	31-40 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
427	ชาย	41-50 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	1	0
428	ชาย	51-60 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	1	0
429	หญิง	41-50 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	1	0
430	ชาย	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
431	หญิง	41-50 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	1	0
432	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 1	0	1	0	0	1	0	0
433	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	1	0	0	0	0
434	หญิง	60 ปีขึ้นไป	ประถม	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
435	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	5	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันทัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
436	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
437	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
438	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	1	0	0
439	ชาย	31-40 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	1	1	0	0	0	0
440	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	1	0	0
441	ชาย	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	1	0
442	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	1	0
443	ชาย	31-40 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	1	0
444	หญิง	41-50 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 1	0	0	0	0	0	0	1
445	ชาย	41-50 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	1	0
446	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	1	0
447	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	0	1	0	0	0	0
448	ชาย	51-60 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
449	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
450	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	0	0
451	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	0	0
452	ชาย	31-40 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
453	ชาย	31-40 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	1	0
454	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันทัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
455	ชาย	21-30 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	1	0
456	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
457	ชาย	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	0	0
458	ชาย	51-60 ปี	ประถม	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
459	ชาย	31-40 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
460	ชาย	31-40 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	1	0
461	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	1	0	0	0	0	0
462	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	1	0
463	ชาย	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	0	0
464	ชาย	51-60 ปี	ประถม	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	1	0
465	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	1	0
466	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	1	0	0	0	1	0
467	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
468	ชาย	31-40 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
469	ชาย	31-40 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
470	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
471	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
472	ชาย	31-40 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
473	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 4	1	1	0	0	0	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันทัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
475	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 5	1	0	0	1	0	0	0
476	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
477	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	0	0	0	0	0	1	0
478	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	1
479	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	1	0
480	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
481	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
482	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
483	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	1	0	0	0	0
484	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	1	0
485	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	0	0	1	0	0	0	0
486	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
487	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 2	0	0	1	0	0	0	0
488	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 3	0	0	0	1	0	0	0
489	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	0	0	1	0	0	1	0
490	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	1	1	0	0	0
491	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันทัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
492	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	1	0
493	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	1	0	0	1	0
494	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	1	0	0	0	0
495	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	1	0	0	0	0
496	ชาย	41-50 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
497	ชาย	31-40 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
498	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	1	0
499	ชาย	41-50 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	1	0	0	0	0
500	ชาย	31-40 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	0	0
501	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
502	ชาย	51-60 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	0	1
503	หญิง	51-60 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 3	0	1	0	0	0	0	0
504	หญิง	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	ในเขต	ระดับ 3	0	0	0	1	0	0	0
505	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	0	1	0	0	0
506	ชาย	41-50 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	ในเขต	ระดับ 2	0	0	0	1	0	1	0
507	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	ในเขต	ระดับ 3	0	1	0	0	0	0	0
508	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	1	1
509	ชาย	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	0	0	0	1	0	0	1
510	ชาย	51-60 ปี	ประถมศึกษา	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	1	0	0	1	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันทัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
511	ชาย	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	0	1
512	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	ในเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	0	1
513	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	0	1
514	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 4	0	0	0	0	0	1	0
515	หญิง	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	1	0
516	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 2	0	0	0	0	0	1	1
517	หญิง	41-50 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	0	1
518	หญิง	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 2	0	0	1	0	0	0	0
519	หญิง	60 ปีขึ้นไป	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 2	0	0	1	0	0	0	0
520	หญิง	51-60 ปี	ประถมศึกษา	ในเขต	ระดับ 2	0	0	1	0	0	1	0
521	ชาย	21-30 ปี	ประถมศึกษา	ในเขต	ระดับ 2	1	0	0	1	0	0	0
522	หญิง	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	ในเขต	ระดับ 3	0	1	0	0	0	0	0
523	หญิง	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	0	1
524	หญิง	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	ในเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
525	หญิง	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	1	0
526	หญิง	41-50 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 2	0	0	0	0	0	1	0
527	หญิง	41-50 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 2	0	1	0	0	0	0	0
528	ชาย	31-40 ปี	ประถมศึกษา	ในเขต	ระดับ 2	0	0	1	0	0	0	0
529	ชาย	21-30 ปี	ประถมศึกษา	ในเขต	ระดับ 3	0	0	1	0	0	0	1

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันทัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
530	ชาย	21-30 ปี	ประถมศึกษา	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	0	1	0	0	0
531	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	0	1	0	0	0	0	0
532	ชาย	31-40 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	1	0	0	0
533	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
534	หญิง	51-60 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 2	1	1	0	1	0	0	0
535	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	1	0
536	ชาย	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	1	0	0	0	0	1
537	หญิง	51-60 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 2	0	1	1	0	0	0	0
538	หญิง	41-50 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 2	1	0	0	1	0	0	0
539	ชาย	41-50 ปี	ประถมศึกษา	ในเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	0	1
540	หญิง	51-60 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 2	0	1	1	0	0	0	0
541	ชาย	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	ในเขต	ระดับ 2	1	0	1	0	0	0	0
542	หญิง	41-50 ปี	ประถมศึกษา	ในเขต	ระดับ 4	0	0	0	0	0	0	1
543	หญิง	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
544	ชาย	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 2	0	1	1	0	0	1	0
545	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
546	หญิง	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 2	0	0	0	0	0	0	1
547	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	0	1	0	0	0	0	0
548	หญิง	41-50 ปี	ประถมศึกษา	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันทัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
549	หญิง	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
550	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 3	0	0	1	1	0	0	0
551	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
552	หญิง	51-60 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
553	ชาย	51-60 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
554	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	1	0
555	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	0	1	0	0	0	0	0
556	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	1	0
557	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	1	0	1	0	0	0
558	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	0	1	0	0	0
559	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	1	1	0	0	0	0
560	หญิง	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
561	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
562	หญิง	41-50 ปี	ประถมศึกษา	ในเขต	ระดับ 2	0	1	0	0	0	0	0
563	ชาย	21-30 ปี	ประถมศึกษา	ในเขต	ระดับ 3	0	1	0	1	0	0	0
564	ชาย	21-30 ปี	ประถมศึกษา	ในเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	1	0
565	หญิง	21-30 ปี	ประถมศึกษา	ในเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
566	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	1	0
567	หญิง	51-60 ปี	ประถมศึกษา	ในเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	1	1

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันท	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
568	หญิง	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	0	0
569	หญิง	41-50 ปี	ประถมศึกษา	ในเขต	ระดับ 3	0	1	0	0	0	0	0
570	หญิง	21-30 ปี	ประถมศึกษา	ในเขต	ระดับ 4	0	1	0	0	0	1	0
571	ชาย	21-30 ปี	ประถมศึกษา	ในเขต	ระดับ 2	0	1	0	1	0	0	0
572	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	0	1	0	0	0
573	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
574	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 1	1	0	0	0	0	0	0
575	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	0	0	1	0	0	0	0
576	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาโท	ในเขต	ระดับ 3	0	0	1	0	0	1	0
577	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	0	0	0	0	0	1	0
578	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาโท	ในเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
579	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 1	1	0	0	0	0	0	0
580	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาโท	ในเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
581	หญิง	41-50 ปี	ประถมศึกษา	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	1	0	0	0	0
582	หญิง	51-60 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	1	0
583	ชาย	60 ปีขึ้นไป	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 3	0	0	1	0	0	1	0
584	หญิง	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	ในเขต	ระดับ 2	0	1	0	0	0	0	0
585	หญิง	51-60 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 2	0	1	0	1	0	0	0
586	หญิง	41-50 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 2	0	0	1	1	0	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันทัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
587	หญิง	51-60 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 4	0	1	0	0	0	1	0
588	ชาย	60 ปีขึ้นไป	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 2	0	1	0	1	0	0	0
589	ชาย	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	ในเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
590	หญิง	41-50 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	1	0	0	0	0	0
591	ชาย	51-60 ปี	ประถมศึกษา	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
592	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	ในเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	0	1
593	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 2	0	0	1	0	0	1	0
594	หญิง	21-30 ปี	ประถมศึกษา	ในเขต	ระดับ 2	0	0	0	1	0	0	0
595	หญิง	41-50 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	1	0	0	0	0	0
596	หญิง	31-40 ปี	ประถมศึกษา	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	0	0
597	ชาย	51-60 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 3	0	1	1	0	0	1	0
598	หญิง	41-50 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	0	0	0	1	0	1	0
599	ชาย	51-60 ปี	ประถมศึกษา	ในเขต	ระดับ 2	0	1	0	0	0	0	0
600	หญิง	51-60 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 3	0	1	0	0	0	0	0
601	ชาย	51-60 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	1	0	0	1	0
602	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	1	1	0	0	0
603	ชาย	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
604	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
605	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันทัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
606	ชาย	41-50 ปี	ประถมศึกษา	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
607	ชาย	51-60 ปี	ประถมศึกษา	นอกเขต	ระดับ 4	0	1	0	0	0	0	0
608	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	0	0	1	0	0	0	0
609	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 1	1	0	0	0	0	1	0
610	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	1	0	0	1	0
611	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	1	1	0	0	1	0
612	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	1	1	0	0	0	0
613	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	1	1	0	0	0	0	0
614	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 1	0	1	0	0	0	0	0
615	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	1	1	0	1	0	0	0
616	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
617	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	1	0	0	0	0
618	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	0	0	1	0	0	0	0
619	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	0	0	1	0	0	0	0
620	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	0	0
621	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
622	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	1	1	0	0	0
623	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	1	0	0	0	1	0
624	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันทัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
625	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
626	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	1	0	0	0	0
627	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	1	0	0	0	0
628	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
629	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	0	0	0	0	0	0	1
630	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 5	1	1	1	0	0	0	0
631	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
632	หญิง	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 4	1	1	0	0	0	0	0
633	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 4	1	1	0	0	0	0	0
634	หญิง	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 4	0	0	1	0	0	0	0
635	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	1	0	0
636	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	0	0	1	0	0	1	0
637	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 4	0	1	0	0	0	0	0
638	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 4	0	0	1	0	0	0	0
639	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
640	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 5	0	0	0	0	0	1	0
641	ชาย	31-40 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	1	0	0
642	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	1	0	0	0	0	0
643	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	1	0	0	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันทัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
644	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	0	1
645	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	1	0	1	0	0
646	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	0	0	1	0	0	0	0
647	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาโท	นอกเขต	ระดับ 4	1	1	1	0	0	0	0
648	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	0	0
649	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	1	0	0
650	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	1	1	0	0	1	0	0
651	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	2	0	0	0	0	0
652	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 1	1	2	0	0	0	0	0
653	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	1	1	0	0	1	0	0
654	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	1	0
655	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
656	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	1	0	0
657	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	1	0	0	1	0
658	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 1	0	0	1	0	0	0	0
659	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
660	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	0	1	0	0	0	0	0
661	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
662	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันทัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
663	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	0	1
664	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	0	1
665	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
666	ชาย	21-30 ปี	ประถมศึกษา	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	0	1
667	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	0	0	1	0	0	0	0
668	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
669	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
670	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 5	1	0	1	0	0	0	0
671	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	ประถมศึกษา	นอกเขต	ระดับ 4	0	0	0	0	0	1	0
672	ชาย	21-30 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	1	0
673	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	1	0
674	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	1	0	1	0
675	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	1	0
676	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	0	0	0	0	0	0	1
677	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	0	1	0	0	0	0	0
678	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
679	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	0	0	1	0	0	0	0
680	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 4	0	1	0	0	0	0	0
681	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 5	1	1	0	0	0	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันท	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
682	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	0	1	0	0	0
683	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	0	0	1	0	0	0	0
684	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 5	1	1	0	0	1	0	0
685	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	0	0	1	0	0	0	0
686	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 4	0	1	0	0	0	0	0
687	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	0	1	0	0	0	0
688	หญิง	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 4	1	1	0	0	0	0	0
689	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
690	หญิง	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	0	1	0	0	1
691	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
692	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
693	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	1	0	0
694	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	1
695	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	0	0	0	0	0	1	0
696	ชาย	41-50 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	ในเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	1	0
697	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	1	0	0	0	0
698	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
699	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	1	0	0	0	0	0
700	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 5	0	1	0	0	0	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันท	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
701	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
702	ชาย	31-40 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 1	1	1	1	0	0	0	0
703	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 4	1	0	1	0	0	0	0
704	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	ในเขต	ระดับ 1	0	0	1	1	0	0	1
705	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 5	1	0	1	0	0	0	0
706	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	0	0
707	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	0	0
708	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	1	0	0	0	1
709	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	ในเขต	ระดับ 3	0	0	1	0	0	0	0
710	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	0	1
711	ชาย	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	1	0	0	0	0
712	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	1
713	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	1
714	ชาย	21-30 ปี	ประถมศึกษา	ในเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
715	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 2	0	0	0	0	0	1	0
716	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 1	0	0	0	0	0	1	1
717	ชาย	31-40 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 5	0	0	0	0	0	1	0
718	ชาย	21-30 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 4	0	0	0	0	0	1	0
719	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 1	0	0	0	0	0	1	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันทัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
720	ชาย	21-30 ปี	ประถมศึกษา	นอกเขต	ระดับ 1	0	0	0	0	0	1	0
721	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	1	0	0	1
722	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	1	0	0	0	0
723	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	0	1	0	0	0	0	1
724	ชาย	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 1	1	0	0	0	0	1	0
725	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	0	1	0	0	1
726	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	1
727	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	1	0	0	0	0
728	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	1	0	0	0	0
729	ชาย	21-30 ปี	ประถมศึกษา	นอกเขต	ระดับ 1	1	0	0	0	0	0	0
730	ชาย	41-50 ปี	ประถมศึกษา	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
731	ชาย	51-60 ปี	ประถมศึกษา	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
732	ชาย	41-50 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
733	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
734	ชาย	41-50 ปี	ประถมศึกษา	นอกเขต	ระดับ 4	0	0	0	0	0	1	0
735	ชาย	31-40 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
736	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาโท	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	1	0	0
737	หญิง	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	1	0	0	0	0
738	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	0	1	1	0	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันทัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
739	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
740	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 2	0	0	0	0	0	0	1
741	ชาย	51-60 ปี	ประถมศึกษา	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	1	0
742	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	1	0
743	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	1	0
744	ชาย	41-50 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
745	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	0	0	0	0	0	0	1
746	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	1	0	1
747	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
748	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาโท	นอกเขต	ระดับ 3	0	1	0	0	1	0	0
749	ชาย	51-60 ปี	ประถมศึกษา	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
750	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	0	0	0	0	0	0	1
751	หญิง	51-60 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	0	0
752	หญิง	41-50 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
753	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
754	ชาย	31-40 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
755	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
756	หญิง	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
757	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันท	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
758	หญิง	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	1	0	0
759	ชาย	41-50 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
760	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	1	0	0	1
761	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	1
762	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	0	0
763	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
764	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	0	0
765	ชาย	41-50 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
766	ชาย	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
767	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	0	0
768	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
769	ชาย	41-50 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
770	ชาย	51-60 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	1	0	0	1	1
771	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 2	1	0	0	1	0	0	0
772	ชาย	21-30 ปี	ประถมศึกษา	นอกเขต	ระดับ 1	0	0	0	0	0	0	1
773	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 1	1	0	0	0	0	0	0
774	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 1	1	0	0	0	0	0	1
775	ชาย	41-50 ปี	ประถมศึกษา	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
776	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	1

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันทัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
777	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	1	1	0	0	0
778	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	0	1
779	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	0	0
780	ชาย	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 2	0	0	1	0	0	1	0
781	หญิง	41-50 ปี	ประถมศึกษา	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	1	0
782	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	0	0	0	0	0	0	1
783	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	0	0	0	0	0	0	1
784	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 3	0	0	0	1	0	0	0
785	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 1	0	1	0	0	0	0	1
786	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 1	0	0	0	0	0	0	1
787	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	1	1	0	0	0
788	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	0	0	0	1	0	0	1
789	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาโท	นอกเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
790	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 2	0	0	1	1	0	0	0
791	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	0	0	1	0	0	0	0
792	หญิง	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	0	0
793	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	1
794	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 3	1	0	1	1	0	0	1
795	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 1	1	0	1	0	0	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันทัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
796	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
797	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 1	1	1	1	0	0	0	0
798	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 1	0	0	1	0	0	0	0
799	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	0	0	1	0	0	0	0
800	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 1	0	0	1	0	0	0	1
801	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	0	0	0	0	0	0	1
802	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	0	0
803	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
804	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
805	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	1	1	0	0	0	0
806	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	0	0	1	0	0	0	0
807	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 1	1	1	0	0	0	1	0
808	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 1	1	1	0	0	0	1	1
809	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	1	1	0	1	0	0
810	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	0	0
811	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	1	0	0	0	0	0
812	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	1	1	1	0	1	1	0
813	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
814	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	1	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันทัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
815	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 1	1	0	1	0	0	1	0
816	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	1	0
817	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 5	1	1	0	0	0	1	0
818	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	1	0
819	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	1	1	0	0	0
820	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	0	0
821	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	1	0
822	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	1	0	0	0	0
823	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 4	1	1	0	0	0	0	0
824	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	0	0
825	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 1	1	0	1	0	0	1	0
826	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	1	0
827	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
828	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	1	0	0
829	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 1	1	0	0	0	0	1	0
830	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
831	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	1
832	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	0	1
833	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	1	1	0	0	0	1	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันท	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
834	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	1	0
835	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	0	0
836	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	0	0
837	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
838	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
839	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	1	0	1	0	1	0	0
840	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	1	1	0	0	0	1
841	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	1	1	0	0	1
842	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	1	1	1	0	1
843	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 1	1	0	0	1	0	1	0
844	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 1	1	0	1	1	0	0	0
845	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	1	1	0	0	0
846	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 1	0	0	0	1	0	0	1
847	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	1	0
848	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	1	0
849	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
850	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
851	ชาย	31-40 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	0	0
852	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	0	1

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันทัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
853	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	0	0	1	0	0	0	0
854	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาโท	นอกเขต	ระดับ 2	1	1	0	0	0	0	0
855	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาโท	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	0	0
856	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	1	1	0	0	0	0
857	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	1	0	1	1
858	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	1	0
859	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	0	1
860	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
861	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 1	1	0	0	0	0	1	0
862	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	1	0	0	0	0
863	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	1	0	0	0	1	0
864	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	1	0
865	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	1	0	1	0
866	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	0	0	0	1	1	0	1
867	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	0	0
868	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	1	0	1	1	1
869	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	1	1
870	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	0	1
871	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	1	1	0	1	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันท	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
872	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	1
873	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	1	1	0	0	0
874	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	0	1	1	1	0	1	0
875	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	1	0	0	1	0
876	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	1	1	0
877	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	0	0
878	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	1	0
879	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	1	0
880	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
881	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	1	0	0
882	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	1	0	0	0	0
883	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	0	0	1	0	0	0	1
884	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	1
885	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
886	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
887	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	1	0	0	0	1
888	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	0	1	0	0	1	0	1
889	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	1	0
890	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันทัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
891	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
892	ชาย	31-40 ปี	ประถมศึกษา	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	0	0
893	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
894	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	1	0	0	0	1
895	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	1	0	0
896	ชาย	ต่ำกว่า 20 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	0	0	0	0	0
897	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	1	0
898	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 1	0	0	1	0	1	1	0
899	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	1	0	1	0	0	0	0
900	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	1	1	0	0	0	0	0
901	ชาย	21-30 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 2	0	0	0	0	1	0	0
902	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	0	0
903	ชาย	41-50 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	1	0
904	ชาย	21-30 ปี	ประถมศึกษา	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
905	หญิง	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
906	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
907	ชาย	41-50 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
908	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	ในเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
909	หญิง	51-60 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	ในเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันท	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
910	หญิง	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	ในเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
911	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาโท	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
912	ชาย	41-50 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	1	0	0
913	ชาย	41-50 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 3	0	0	0	0	0	0	1
914	หญิง	51-60 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
915	หญิง	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
916	ชาย	60 ปี ขึ้นไป	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 5	0	1	0	0	0	0	0
917	ชาย	41-50 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	1
918	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	ประถมศึกษา	ในเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	0	0
919	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	ประถมศึกษา	ในเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	1
920	ชาย	41-50 ปี	ประถมศึกษา	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
921	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	ในเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
922	หญิง	31-40 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
923	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 4	1	1	0	0	0	0	0
924	ชาย	41-50 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
925	หญิง	31-40 ปี	ประถมศึกษา	ในเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
926	หญิง	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
927	ชาย	41-50 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
928	หญิง	31-40 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
929	หญิง	51-60 ปี	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 5	1	0	0	1	0	0	0
930	หญิง	31-40 ปี	ประถมศึกษา	นอกเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	1	0
931	หญิง	21-30 ปี	ประถมศึกษา	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
932	หญิง	41-50 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	1	0
933	หญิง	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
934	หญิง	51-60 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	1	0
935	หญิง	51-60 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	ในเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
936	หญิง	21-30 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
937	ชาย	60 ปี ขึ้นไป	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
938	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	ประถมศึกษา	ในเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	1	0
939	หญิง	51-60 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
940	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	1	0
941	ชาย	60 ปี ขึ้นไป	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
942	หญิง	41-50 ปี	ปริญญาโท	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	1	0
943	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	ประถมศึกษา	ในเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
944	หญิง	51-60 ปี	ปริญญาเอก	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	1	0
945	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
946	หญิง	31-40 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	1	0
947	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 5	0	0	0	0	0	0	1

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันทัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
948	หญิง	51-60 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	ในเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
949	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	ประถมศึกษา	ในเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
950	ชาย	60 ปี ขึ้นไป	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
951	ชาย	41-50 ปี	ประถมศึกษา	นอกเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
952	หญิง	51-60 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	ในเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
953	หญิง	31-40 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
954	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
955	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	ประถมศึกษา	ในเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
956	ชาย	60 ปี ขึ้นไป	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
957	ชาย	41-50 ปี	ประถมศึกษา	นอกเขต	ระดับ 5	1	0	1	0	0	0	0
958	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาโท	นอกเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	0	0
959	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 5	1	1	0	0	0	0	0
960	หญิง	41-50 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
961	ชาย	21-30 ปี	ประถมศึกษา	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	1	0	0
962	หญิง	51-60 ปี	ประถมศึกษา	นอกเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
963	หญิง	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	ในเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
964	หญิง	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	ในเขต	ระดับ 3	1	0	1	0	0	1	0
965	ชาย	41-50 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันท	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
966	หญิง	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
967	ชาย	60 ปี ขึ้นไป	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 5	0	0	0	0	0	1	0
968	ชาย	41-50 ปี	ประถมศึกษา	ในเขต	ระดับ 3	1	1	0	0	0	0	0
969	หญิง	51-60 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
970	หญิง	31-40 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	1	0
971	ชาย	60 ปี ขึ้นไป	อื่นๆ	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
972	หญิง	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
973	หญิง	41-50 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	1	0
974	หญิง	41-50 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	1	0	0
975	หญิง	51-60 ปี	ปริญญาตรี	นอกเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	1	0
976	หญิง	21-30 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
977	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
978	หญิง	31-40 ปี	ประถมศึกษา	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
979	ชาย	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
980	ชาย	41-50 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
981	ชาย	41-50 ปี	ประถมศึกษา	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
982	หญิง	31-40 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
983	หญิง	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
984	ชาย	41-50 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0

คนที่	เพศ	อายุ	การศึกษา	ที่อยู่อาศัย (เทศบาล)	ความสุข	(1) ดินแดน ของฉันทัน	(2) มีอนาคต ตามที่ ต้องการ	(3)แก้ปัญหาที่มีอยู่กับรัฐไทย			ศาสนา	อื่น
								ความไม่เป็น ธรรม	ยุติความ รุนแรง	ไม่มีสิทธิกำหนด ชะตากรรมตนเอง		
966	หญิง	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
987	ชาย	41-50 ปี	ประถมศึกษา	นอกเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
988	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	ประถมศึกษา	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	0	0
989	หญิง	51-60 ปี	ปริญญาตรี	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
990	หญิง	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	ในเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
991	ชาย	60 ปี ขึ้นไป	ปริญญาโท	นอกเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
992	ชาย	41-50 ปี	ประถมศึกษา	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0
993	หญิง	ต่ำกว่า 20 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	1	0	0
994	หญิง	31-40 ปี	อื่นๆ	ในเขต	ระดับ 3	1	0	0	0	0	1	0
995	ชาย	21-30 ปี	ประถมศึกษา	นอกเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	1	0
996	ชาย	41-50 ปี	ปริญญาเอก	ในเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
997	ชาย	60 ปี ขึ้นไป	ประถมศึกษา	นอกเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
998	ชาย	60 ปี ขึ้นไป	ปริญญาเอก	นอกเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
999	หญิง	31-40 ปี	มัธยมศึกษาตอนต้น	ในเขต	ระดับ 5	1	0	0	0	0	0	0
1000	หญิง	21-30 ปี	มัธยมศึกษาตอนปลาย	ในเขต	ระดับ 4	1	0	0	0	0	0	0

เหตุผลสนับสนุน “ทำไมจึงต้องเอกราช”

คนที่	เหตุผลรองรับ
1.	PATANI DI HULU TERKENAL DENGAN SEBUAH NEGARA KEMERDEKAAN DAN BERDAULAH, DAN TEMPAT TUMBUHAN PERKEMBANGAN AGAMA ISLAM, YANG MANA AGAMA ISLAM BERKEMBANG DI PATANI, ISLAM TERDIRI DI PATANI DENGAN TEKUHNYA KIRA-KIRA DALAM ABAD 15-16 M. SETELAH BERKEMBANG ISLAM DI PATANI LEBEH DARI 300 TAHUN, BARULAH RAJA MEMELUK AGAMA ISLAM. TETEPI PATANI DI HARI INI [SEKARANG], TERKENAL SEBAGAI BUMI JAJAHAN SIAM SETELAH PATANI JATUH KETANGAN SIAM PADA TAHUN 1785M. DEGNAN SEBAB INI SAYA MAU ‘MERDEKA’ SEBAB BUMI PATANI IDALAH “HAK AKU” HAK YANG AKU DAN ORANG TUA PERNAH DI MILIKI, NEGARA AKU, AKU ADA HAK UNTOK NILAI. <u>แปล :</u> ปาตานีในอดีต เป็นที่รู้จักในนาม “ดินแดนแห่งอิสราฟ” (NEGARA KEMERDEKAAN) และเมืองแห่งความศิวไลซ์ (ERDAULAH) และเป็นสถานที่ศาสนาอิสลามได้เจริญงอกงามมากกว่า 300 ปี ตั้งแต่ศตวรรษที่ 15-16 (ก่อนที่กษัตริย์ของปาตานีจะเข้ารับอิสลาม) แต่ปาตานีในทุกวันนี้ (ปัจจุบัน) เป็นที่รู้จักในนาม “ดินแดนแห่งการถูกกดขี่ข่มเหง” (BUMI JAJAHAN SIAM) ตั้งแต่ที่สยามนักล้าอาณานิคมได้เข้ามายึดครองตั้งแต่ปี 1785 <u>ด้วยเหตุผลข้างต้น ข้าพเจ้าต้องการเอกราช (ปลดแอกจากสยาม) เพื่อทวงคืนศักดิ์ศรีและเกียรติยศของปาตานีให้กลับคืนมา เพราะเราเป็นเจ้าของผืนแผ่นดินแห่งนี้ เราจึงมีสิทธิที่จะจัดการแผ่นดินมาตุภูมิของตนเอง</u>
2.	SEBAB PEMUDA HARAPAN BANGSA, PEMUDI TIANG NEGARA, SEBAB INI KITA BERTANGUNG JAWAB DALAM IJARAN ; MASTI DI BEBAS KAN NEGANI PATANI KEMBALI SEBAGAI NEGARA ISLAM YANG MERDEKA DAN BERDAULAH. RAKYAT PATANI MASTI BANGKIT DAN PARTI-PARTI DENGAN PEMBEASSAN, PATANI SUDAH MEMAHAMAN KEDUDUKAN KITA MASTI BERTANGGUNG JAWAB UNTUK MERBUWAT ATAW MENGAMBALIKAN HAK PERTUANNAN BANGSA DAN TANAH AIR SETIAP IDEWEDIAL WAJIB [FARDU IEN] BERJIHAT UNTOK KEMBALI BUMI PATANI DARI PENJAJAH SIAM LA’NATUL LAH, PATANI TETAP MERDEKA SEBAB AJARAN TERSEBUT, SAYA MAU MERDEKA, SEBAB INILAH ADALAH KEWAJIPAN DAN TUGAS KU [AMANAH] DALAM MEMBEBAS KAN PATANI <u>แปล :</u> เยาวชนชายคือความหวังของชาติ เยาวชนหญิงคือเสาหลักของประเทศชาติ ด้วยเหตุผลข้างต้น จึงเป็นภาระ/ความรับผิดชอบของพวกเราในการทวงคืนความเป็นอิสลามกลับคืนสู่ดินแดนมาตุภูมิ

	(ปาตานี) ประชาชนชาวปาตานีทุกคนต้องร่วมมือกันในการปลุกจิตวิญญาณแห่งการปลดแอก (เพื่อสานต่อภารกิจจากบรรพบุรุษ) เพื่อให้ปาตานีได้รับอิสรภาพ
3.	เหตุผลเดียวที่ผมต้องการแยกเป็นอิสระจากรัฐไทย เพราะ ปาตานีและสยาม เหมือนเป็น “น้ำ” กับ “น้ำมัน” ที่ไม่มีวันเข้ากันได้ เราแตกต่างกันจนเกินไปที่จะร่วมอยู่บนผืนแผ่นดินเดียวกัน เราจึงจำเป็นต้องทำทุกวิถีทางเพื่อสร้างแผ่นดินของตนเอง เพราะปาตานีมีประวัติศาสตร์ของตนเอง มีภาษาและสิทธิเหนือดินแดนของตนเอง เพราะ “สิทธิแห่งความเป็นเจ้าของเหนือดินแดน” ที่ถูกส่งต่อภารกิจในการ “กู้คืนสิทธิแห่งความเป็นเจ้าของ” จากรุ่นสู่รุ่น ทำให้เจตนารมณ์ในการสร้างชาติของตนเองยังคงต้องดำเนินต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด “ผมต้องการสร้างชาติปาตานีที่แตกต่างและดีกว่าที่เป็นอยู่” (ภายใต้การปกครองของสยาม) ผมเชื่อว่าเอกราช จะทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีกว่าที่เป็นอยู่ ณ ปัจจุบัน
4.	เพราะผมต้องการทวงคืน “ดินแดนทองคำ เมืองแห่งศิริไลซ์” กลับคืนมา ผมต้องการ “ก้าวข้ามความเจ็บปวด” เพราะตราบดีที่ปาตานียังไม่ได้รับเอกราช ตรานั้นความสงบสุขจะยังคงไม่เกิดขึ้น.... ปัญหาความรุนแรง/ความขัดแย้งจะยุติลงได้ มีเพียงทางเลือกเดียว คือ “ปาตานีต้องได้รับอิสรภาพ” เพราะเอกราชเป็นทางออกเดียวสำหรับการยุติปัญหา และเป็นคำตอบสำหรับความเจริญรุ่งเรืองให้เกิดขึ้นบนผืนแผ่นดิน ต่อให้ประเทศไทยสามารถให้อิสรภาพและมีเสรีภาพในการปกครองตนเอง (เขตปกครองพิเศษ) แต่มีเงื่อนไขว่า ต้องอยู่ภายใต้รัฐไทย ผมก็ยังคงต้องการเอกราชอยู่ดี เพราะเอกราชเป็นเสมือน “สัญญาใจ” ที่ถูกส่งทอดภารกิจในการทวงคืนดินแดนจากรุ่นสู่รุ่น
5.	เพราะต้องการสร้างประเทศปาตานีให้เป็นชาติที่ทันสมัย มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจที่ทัดเทียมกับประเทศแถบตะวันตก สร้างผังเมืองให้น่าอยู่ นำลงทุน พัฒนาคุณภาพความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น เปลี่ยนผ่านสถานะจาก “ประเทศด้อยพัฒนา” สู่ “ประเทศที่พัฒนาแล้ว” สิ่งที่ตนเองจะร่วมกันผลักดัน (ต่อสู้/เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราช) คือ การให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เพราะตนเองเชื่อว่า “ถ้าเศรษฐกิจดี มีความเจริญรุ่งเรือง เรื่องอื่นๆ ก็จะตามมาเอง” นอกจากนั้น เหตุผลที่ผมต้องการแยกเป็นรัฐอิสระ คือ ผมต้องการพัฒนาระบบการศึกษาที่สามารถตอบโจทย์อัตลักษณ์ของปาตานี มีการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันอย่างจริงจัง มีการพัฒนาเทคโนโลยีขั้นสูงสู่การเป็นเมืองแห่งนวัตกรรม สร้างเมืองปาตานีให้เป็นศูนย์กลางทางการเงินและการค้าภายในภูมิภาคอาเซียน ภายใต้กรอบแนวคิด “การสร้างประเทศใหม่ที่มีอัตลักษณ์เป็นของตนเอง” (PATANI DARUSLAM)

	<u>ซึ่งความปรารถนาทั้งหมดนี้ ไม่มีวันเกิดขึ้นได้ ตราบใดที่ยังคงอยู่ภายใต้อาณานิคมของสยาม</u> <u>ผมต้องการสร้างประเทศใหม่ที่ดีกว่าเดิมและแตกต่างกว่าที่เป็นอยู่ เพราะเราแตกต่างกันตั้งแต่ต้น แต่</u> <u>สยามพยายามทำให้เราเหมือนเขา ทั้งๆ ที่เราไม่ใช่เขา</u>
6.	เพราะอยากเห็นช่วงชีวิตของตนเองกลับมาอีกครั้ง ความโชคดีของตนเอง คือ การเป็นคนรอยต่อระหว่าง “คนยุคที่มีชีวิตอยู่ในสังคมที่เคยสงบสุข ไม่มีความรุนแรง” กับ “ยุคที่มีการปะทะกันด้วยอาวุธ ความคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองอย่างรุนแรง” ส่วนตัวไม่เชื่อว่า สังคมจะสงบสุขได้ ตราบใดที่ความปรารถนาที่ซ่อนลึกอยู่ภายในจิตใจ/จิตวิญญาณได้รับการตอบสนอง..... อุดมการณ์ทางการเมืองที่ต้องการเป็นไท (อิสรภาพ) จากรัฐไทย ทำให้ตนเองพยายามที่จะสร้างโรงเรียนต้นแบบที่รองรับอัตลักษณ์ของตนเองและชุมชนตนเอง (ปาดานี) แม้ว่าตนเองจะมีสถานะทางสังคมที่ดี ได้รับการยอมรับจากสังคม มีเงินเดือนและวิทยฐานะที่เหมาะสมกับอาชีพ (45,000 บาท/เดือน) มีสิทธิและสวัสดิภาพที่รัฐ (ไทย) ให้มาอย่างดี แต่ตนเองก็ยังต้องการแยกเป็นอิสระจากรัฐสยาม เพราะตนเองไม่ใช่คนสยาม แต่สยามพยายามทำให้เราเป็นเขา ทั้งๆ ที่เราไม่ใช่เขา เราคือคนปาดานี ไม่ใช่สยาม เราจึงต้องการอิสรภาพที่จะสร้างประเทศใหม่ (ที่มีระบบการเมืองการปกครองของตนเอง) <u>“ไม่อย่างใช้ชีวิตธรรมดาในแผ่นดินของคนอื่น อยากเดินอย่างสง่างามบนผืนแผ่นดินของตนเอง ถ้าตายไปจะได้พบกับบรรพบุรุษของตนเองได้อย่างเต็มปากว่า ตนเองได้สานต่อภารกิจที่ถูกมอบหมายไว้แล้วจากรุ่นสู่รุ่น” (JIWA KEMERDEKAAN)</u>
7.	เพราะการอยู่ภายใต้รัฐไทย ไม่อาจทำให้ความปรารถนาสูงสุดในชีวิตของตนเองเป็นจริงได้ ตราบใดที่ยังอยู่ภายใต้การเมืองการปกครองของรัฐสยาม (นักล่าอาณานิคม) ตราบนั้นไม่อาจพัฒนาอนาคตของที่นี่ให้เป็นไปตามบริบท สภาพสังคมและอัตลักษณ์ของปาดานีได้ ในฐานะที่ตนเองอยู่ในแวดวงการศึกษา (ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาลมากกว่า 7 ปี) ทำให้ตนเองเห็นว่า “การศึกษาของปาดานีจะไม่มีวันไปถึงฝั่งฝัน ถ้าเราไม่ปลดแอกแผ่นดินและจิตวิญญาณของตนเอง” หนึ่งในเหตุผลสำคัญที่ทำให้ตนเองมีความปรารถนาอันแน่วแน่ (ต้องการเอกราช) เพราะตนเองต้องการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างคนให้มีคุณภาพ ต้องการเปลี่ยนการต่อสู้ด้วยอาวุธเป็นการ “ยัดอาวุธใส่สมอง” ของเยาวชนด้วยการศึกษา นั่นเป็นเหตุผล/ที่มาของการผลักดันตนเองจากการเป็นครูชั้นผู้น้อยสู่การเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาของรัฐ เพื่อสร้างระบบการศึกษาที่ตอบโจทย์อัตลักษณ์ของที่นี่ <u>“ปาดานีก็คือปาดานี ต่อให้สยามพยายามทำอย่างไร (ดำเนินนโยบายต่างๆ) ก็ไม่อาจเปลี่ยนแปลงตัวตนของเราได้ เพราะเรามีอัตลักษณ์ของตนเองที่แตกต่างจากสยามอย่างสิ้นเชิง”</u>
8.	เพราะการจัดการศึกษาภายใต้การปกครองของรัฐสยาม ไม่สามารถ “สร้างผู้เรียน” ให้มีคุณภาพที่สอดคล้องกับสภาพสังคมในยุคศตวรรษที่ 21 ได้ ระบบการศึกษาที่เป็นอยู่ ณ ขณะนี้ “เหลวแหลก” ขาด

	ธรรมาภิบาล ไม่มีกระบวนการตรวจการทำงาน/การจัดสรรงบประมาณไม่มีความโปร่งใสตราบไต่ที่ยังไม่ได้รับเอกราช ระบบการศึกษาก็ไม่มีวันที่จะแก้ไขได้ เพราะมันฝังรากจนกลายเป็นค่านิยมและวัฒนธรรมองค์กรของสยาม ทุกวันนี้การศึกษาเริ่มหมดแรงและไม่เห็นทางออก ทุกวันนี้ ทุกครั้งที่โรงเรียนได้รับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลส่วนกลาง ความขอกข้าของตนเองในฐานะผู้อำนวยการโรงเรียน คือ ตนเองต้องแบ่ง เบอร์เซนต์ ให้หน่วยเหนือ (ซึ่งมีการโก่งกิน/คอร์ปชั่นเป็นทอดๆ) กว่าที่ผลประโยชน์จะตกถึงเด็กก็เหลือไม่กี่บาท ถ้าเราไม่ยอมรับ “เงินทอนจากโครงการ” ก็จะทำให้หน่วยงานต้นสังกัดไม่พอใจ และจะส่งผลไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในครั้งต่อไป ด้วยเหตุผลข้างต้น ทำให้ตนเองต้องการเอกราช เพราะการอยู่ภายใต้รัฐไทย ทำให้เราไม่อาจพัฒนาการศึกษาให้ถึงฝั่งฝันได้ดังที่คาดหวังไว้
9.	บ้านเมืองของเราอยู่ใน “สภาวะวิกฤติ” และ“เน่าเฟะ” จนไม่สามารถปกครองปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยที่เน้นเสียงข้างมากได้อีกต่อไป แม้ประเทศไทยจะมีกฎหมายและนโยบายที่ดี แต่เรายังมีปัญหาเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย เพราะคนที่คุมกฎหมายกลับเป็นคนแหกกฎเสียเอง ตำรวจทำให้กฎหมายไม่ศักดิ์สิทธิ์ มีการเลือกปฏิบัติในการบังคับใช้ หย่อนยานและขาดประสิทธิภาพในการทำงาน ด้วยเหตุผลข้างต้น ตนเองจึงต้องการสร้างประเทศใหม่ที่ดีกว่าเดิม มีระบบธรรมาภิบาลที่ดี มีกระบวนการตรวจสอบการทำงานที่โปร่งใส เสมอภาค ซึ่งการอยู่ภายใต้การเมืองการปกครองของรัฐไทย ไม่มีวันที่ทำให้ความไผ่ผืน/ความปรารถนาสูงสุดของตนเองเกิดขึ้นได้จริง แต่ต่อให้ประเทศไทยสามารถปฏิรูปการเมืองการปกครองให้เป็นประเทศที่เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แล้ว... ตนเองก็ยังคงต้องการเอกราชอยู่ดี เพราะดินแดนแห่งนี้ เป็นดินแดนศักดิ์สิทธิ์ ที่ถูกส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น หน้าที่ของตนเอง คือ การธำรงรักษาและทวงคืนสิทธิแห่งความเป็นเจ้าของของผืนแผ่นดินแห่งนี้ทุกตารางนิ้ว แม้ความไผ่ผืนนี้ มีอาจบรรลุได้ในรุ่นของตนเอง ตนเองก็จะไม่มีวันย่อท้อและละทิ้งความปรารถนานี้ไป เพราะตนเองเชื่อว่า รุ่นลูกรุ่นหลานจะยังคงสานต่อภารกิจ “กอบกู้เอกราช” เพื่อให้ปาตานีกลายเป็นดินแดนแห่งอิสรภาพ “PATANI MERDEKA”
10.	การศึกษาที่เป็นอยู่ ณ ขณะนี้ ยังไม่สามารถแก้ปัญหาเรื่อง “การอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ คิดไม่เป็น และไม่มีทักษะชีวิต” แต่สิ่งที่น่าเศร้า คือ โรงเรียนไม่สามารถ“รายงานสภาพจริง” ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสาธารณะทราบอย่างตรงไปตรงมาได้ เพราะ (อาจจะ) ส่งผลกระทบต่องานของโรงเรียน และ (อาจ) เป็นเหตุให้โรงเรียนไม่ได้รับ “การจัดสรรงบประมาณ” จากหน่วยงานต้นสังกัดในครั้งต่อไป ด้วยเหตุผลข้างต้น “เอกราชจึงเป็นคำตอบ/ทางออกของการปฏิรูปการศึกษา” ที่สามารถจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของปาตานี ทุกวันนี้ ตนเองต้องทำในสิ่งที่ไม่อยากทำ เป็นครูที่ไม่ได้ทำหน้าที่ “สร้างคน” ให้เป็นไปตามความต้องการของคนในพื้นที่ (ปาตานี) ทุกวันนี้ ตนเองต้องทำงานให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลส่วนกลาง แม้จะรู้อยู่เต็มอกว่า สิ่งที่ทำ (ภาระหน้าที่) ไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ใดๆ ต่อมาตุภูมิของตนเองเลย เพราะหน่วยเหนือสั่งการให้จัดกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์ “ประวัติศาสตร์ของชาติไทย” และครูต้องระลึกเสมอว่า “ประเทศไทยเป็นรัฐเดี่ยว ไม่สามารถแบ่งแยก

	ได้” ทั้งๆ ที่ความจริง การต่อสู้เพื่อเอกราช ไม่ใช่การต่อสู้เพื่อแบ่งแยกดินแดน หากแต่เป็นเพราะต้องการทวงคืนสิทธิของตนเองและบรรพบุรุษให้กลับคืนมา เพราะสยามเข้าครอบครองปาตานี ด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง..... เราในฐานะ “ลูกหลานคนปาตานี” จึงต้องทวงคืนผืนแผ่นดินของตนเองและบรรพบุรุษ.....และนี่คือเหตุผล “ทำไมต้องเอกราช”
11.	“ทุกคนมีความสุขในวิถีแห่งการดำเนินชีวิตของตนเอง แต่ยังคงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่” ต่อให้คนๆ หนึ่ง มีฐานะยากจน แต่ถ้าเขาสามารถใช้ชีวิตในครอบครัวที่อบอุ่น มีความรัก ความเข้าใจและมีความพึงพอใจต่อชีวิตที่ตนเองมี คนๆ นั้น ก็จะมีสุขได้มากกว่าคนที่ร่ำรวยล้านฟ้า มีคนนับหน้าถือตาจำนวนมาก แต่ก็ยังไม่พอใจในสิ่งที่ตนเองมี ยังคงไขว่คว้าและแสวงหาแนวทางเพื่อให้ความใฝ่ฝันของตนเองบรรลุผล คนนั้นย่อมถือว่า เป็นคนที่ยังไม่ค้นพบความหมายของคำว่าความสุขที่แท้จริง” นี่จึงเป็นเหตุผลว่า “ทำไมต้องเอกราช” เพราะตราบไคที่ความปรารถนาสูงสุดในชีวิต (การมีชีวิตอยู่อย่างสงบสุขบนผืนแผ่นดินของตนเองอย่างมีเกียรติและมีศักดิ์ศรี) ยังไม่ได้รับการตอบสนอง ตราบนั้นความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่ต้องการอิสรภาพยังคงก้องกังวานอยู่ในในจิตวิญญาณของคนมลายูปาตานีทุกคน ต่อให้ประเทศใหม่ที่เราร่วมกันสร้างขึ้น จะยากจนหรือแร้นแค้นกว่าการอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศไทย เรายังมีความภาคภูมิใจมากกว่า เพราะเราได้อาศัยอยู่ในบ้านของตนเอง ไม่ต้องไปอาศัยบ้านคนอื่นอยู่
12.	ต้องการรักษาไว้ซึ่งความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติไว้ชั่วลูกชั่วหลาน เอกราชจึงเป็นเพียงวิธีการเดียวที่จะทำให้เราสามารถรักษา “มรดกของบรรพบุรุษ” เพื่อส่งต่อไปสู่บุตรหลานของตนเองได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน เป็นผืนแผ่นดินที่ทุกคน (ชาวปาตานี) มีสิทธิแห่งความเป็นเจ้าของเหนือดินแดนของตนเอง ซึ่งคนปาตานีทุกคนเป็นเจ้าของมรดกนั้น ไม่ใช่คนอื่น (ซีแยะ) เอกราชจะเป็นเพียงวิธีการเดียวที่จะทำให้ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการรักษาและฟื้นฟูให้กลับมาสมบูรณ์และยั่งยืนได้อีกครั้ง ซึ่งการรักษาไว้ซึ่งผืนแผ่นดินที่อุดมสมบูรณ์ ทำให้ปาตานีมีแม่น้ำภูเขา ต้นไม้และแร่ธาตุที่สมดุล จะเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศโดยรวม ซึ่งการอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศไทย ทำให้เราไม่สามารถปกป้องทรัพยากรธรรมชาติที่เราหวงแหนไว้ชั่วลูกชั่วหลานได้ เพราะเรา (ชาวปาตานี) ไม่มีสิทธิในการกำหนดชะตากรรมของตนเอง ทำให้การพัฒนาประเทศไม่เป็นไปตามความต้องการของเรา....การบริหารประเทศที่ผ่านมา เป็นเพียงการตอบสนองความต้องการของรัฐบาลส่วนกลางเท่านั้น ทำให้เราไม่มีสิทธิที่จะปกครองประเทศตามอัตลักษณ์ของเราจริงๆ
13.	เพราะปาตานีเป็นดินแดนที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศมีความสมดุล เป็นประเทศที่มีความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติแร่ธาตุและวัตถุดิบ (ทองคำ/น้ำมัน)การอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศไทย ทำให้เราขาดโอกาสในการพัฒนาประเทศ (ตามสภาพที่ควรจะเป็น) เพราะ

	ทุกวันนี้ การกำหนดนโยบายล้วนมาจาก “การสั่งการ” จากรัฐบาลส่วนกลาง โดยที่ประชาชนในพื้นที่ไม่มีส่วนร่วมในการออกแบบนโยบายและวางผังเมืองของประเทศ “เอกราช จึงเป็นคำตอบสุดท้ายสำหรับการรักษามรดกที่บรรพบุรุษมอบให้” เพราะมรดกชิ้นนี้ (ทรัพยากรธรรมชาติ ป่าไม้ ภูเขา แร่ธาตุ/ทองคำ) เป็นสิทธิ (Right) สำหรับลูกหลานของปาตานีเท่านั้น คนซีแยะ (สยาม) ไม่มีสิทธิอันชอบธรรม ที่จะเข้ามาฉกฉวยผลประโยชน์นี้ เพราะดินแดนแห่งนี้ เป็นของคนปาตานี ไม่ใช่ของคนซีแยะ (นักล่าอาณานิคมสยาม)
14.	เพราะเอกราช จะทำให้ชาวปาตานี สามารถ “ยึดกุมความรับผิดชอบต่อบ้านเมืองตนเองได้” การที่ปาตานีสามารถแยกตัวเป็นอิสระจากรัฐไทย (ปลดแอก) จึงเป็นโอกาสที่ทำให้ชาวปาตานีมี “ที่ยืนในสังคมได้อย่างมีเกียรติและมีศักดิ์ศรี” ในฐานะที่เป็นคนดั้งเดิมของดินแดนแห่งนี้ (Motherland) เป็นความท้าทายที่เปิดกว้างต่อการถ่ายโอนภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการบริหารบ้านเมืองเข้ามาอยู่ในมือ/อำนาจของประชาชนชาวปาตานีมากขึ้น (ภายใต้กรอบประชาธิปไตย) ที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน (ปาตานี) จากทุกภาคส่วนเกี่ยวข้อง แทนที่จะ “ยอมจำนน” และ “ยอมรับชะตากรรม” ที่ถูกกำหนดมาจากแผนงาน/นโยบายของรัฐบาลจากส่วนกลาง (สยามนักล่าอาณานิคม) การที่อำนาจปกครองทั้งหมดเคลื่อนมาสู่ศูนย์กลางอำนาจของปาตานี จึงไม่ใช่เพียงการกระจายอำนาจในรูปของรัฐบาลท้องถิ่น แต่ยังหมายความว่า โอกาสที่ชาวปาตานีที่ทุกคน จะสามารถกำหนดชะตาอนาคตของตนเอง (Self-determination) ในการสร้างประเทศใหม่ (PATANI DARUSLAM) ให้มีความเจริญรุ่งเรืองและมีความศิวิไลซ์ กว่าสภาพที่เป็นอยู่ ณ ขณะนี้
15.	เพราะเอกราช จะสามารถตอบโจทย์เรื่อง “การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” ของมาตุภูมิ/ผืนแผ่นดินของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับบริบทและสภาพสังคมของปาตานี... เพราะปาตานี มีอัตลักษณ์ และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ทำให้วิถีแห่งการดำเนินชีวิตมีความแตกต่างกันไปจากสังคมส่วนใหญ่ของประเทศ ดังนั้น <u>“เรื่องของคนปาตานี ชาวปาตานีต้องเป็นคนจัดการเรื่องของตนเอง ด้วยตัวของคนปาตานีเอง คนซีแยะ/ไต่ะนา ไม่มีสิทธิมาก้าวก่าย”</u> และด้วยเหตุผลที่ว่า ทรัพยากรธรรมชาติ เป็น “สมบัติส่วนรวม” ที่ถูกส่งทอดจากรุ่นสู่รุ่นตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ เราในฐานะคนรุ่นใหม่ ซึ่งเป็นลูกหลานของปาตานี จึงมีภาระหน้าที่ในการปกป้องทรัพยากรสมบัติของประเทศ และขัดขวางทุกวิถีทางเพื่อมิให้คนนอก (นายทุน/สยามนักล่าอาณานิคม) เข้ามาฉกฉวยผลประโยชน์จาก “มรดกตกทอด” ของบรรพบุรุษปาตานี เอกราช จะทำให้เราสามารถกำหนดมาตรฐานด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม สามารถควบคุมและติดตามการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลในการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติ <u>ซึ่งการอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศไทย ไม่อาจทำให้เราบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้ เพราะสยามไม่ใช่คนปาตานี สยามจึงไม่มีสิทธิที่จะมากำหนดรูปแบบการพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติภายในดินแดนแห่งนี้ โดยไม่ฟังเสียงเจ้าของดินแดนที่แท้จริง</u>

16.	เพราะเรามองเห็น “ความฝันร่วมกันในความเป็นอยู่ที่ดีกว่า” แต่ถึงแม้ว่า สังคมแห่งความฝันบังเอิญได้เกิดขึ้นภายในรัฐสยามแล้ว ตนเองก็ยังคงรู้สึกไม่ปลอดภัยในการใช้ชีวิตอยู่ดี ตนเองรู้สึกกระวนกระวายทุกครั้งที่ต้องหยุดพาหนะ ในขณะที่กำลังไปขับขีเพื่อไปทำหน้าที่ครู สอนหนังสือเด็กๆ ในชนบท แล้วต้องหยุดรถกะทันหัน เพื่อเตรียมตัวเคารพธงชาติตอนแปดโมงเช้าและหกโมงเย็น ช่วงเวลาที่ตนเองต้องทำหน้าที่ “คุณนักเรียนเข้าแถว” แล้วสั่งให้นักเรียนร้องเพลงชาติ (ไทย) ให้ถูกต้องด้วยน้ำเสียงที่ตั้งฟังชัดเจน ทั้งๆ ที่ตนเองรู้สึกว่า “มันคงจะรู้สึกดีกว่า ถ้านักเรียนขับร้องเพลงชาติ (ไทย) ด้วยเสียงที่เบากว่า เพลงมลายูที่ถูกขับร้องขณะเข้าแถวช่วงที่เรียนตาดิกาในวันเสาร์-อาทิตย์” ตนเองรู้สึกไม่ปลอดภัยทุกครั้งที่ต้องอธิบายเหตุผลให้นักเรียนทราบ ว่าทำไมเราต้องยกมือไหว้ (ช่วงก่อนเข้าเรียนเพื่อทำความเคารพคุณครู)ทั้งหมดล้วนเป็นสิ่งที่ต้องทำ แต่ไม่ได้ก่อให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้ทำ (ในฐานะครูคนหนึ่งสมควรรู้สึก) ทั้งสองเหตุผล เพียงพอแล้วที่จะตอบว่า ทำไมถึงต้องการเอกราช
17.	เพราะหลักสูตรการศึกษาที่เป็นอยู่ ณ ขณะนี้ ยังไม่ตอบโจทย์สภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ปาตานี กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นอยู่ไม่ได้คำนึงถึงอัตลักษณ์ ภาษา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์อันยาวนานของปาตานี ที่ผ่านมา การจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการของรัฐบาลส่วนกลาง มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็น “คนไทยที่สมบูรณ์ ใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง มีกิริยามารยาทแบบไทยๆ มีสำนึกแบบไทยๆ และมีการปลูกฝังค่านิยมแบบไทยๆ ห้ามมิให้จัดการศึกษาที่สอดคล้องประวัติศาสตร์ของปาตานี ทำให้เด็กรุ่นใหม่ ลืมรากเหง้าของตนเอง” วันนี้ ประวัติศาสตร์ปาตานีไม่ถูกบรรจุในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติ เรามีแต่ประวัติศาสตร์สุโขทัย อยุธยา ธนบุรีและรัตนโกสินทร์ แต่เราไม่สามารถเรียนเรื่องราวของเราในโรงเรียนที่เราต้องไปในทุกๆ วัน ตราบไคที่ปาตานีไม่ได้รับอิสรภาพ (ปลดแอกจากรัฐไทย) ตราบนั้นการจัดการศึกษาก็จะอยู่ที่เดิมหรืออาจเลวร้ายกว่านั้น คือ ถอยหลังเข้าคลอง ด้วยเหตุผลข้างต้น สำหรับตนเอง แค่นี้ก็เพียงพอแล้วสำหรับ “ทำไมต้องเอกราช”
18	ต้องการเอกราช เพราะตนเองเห็นโอกาสที่ปาตานีจะสามารถพัฒนาระบบการศึกษาและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ดีขึ้น เห็นโอกาสที่จะทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา (รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครองและคนในชุมชน) สามารถเข้ามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพราะเอกราช จะเป็นกุญแจที่ทำให้เราสามารถหันหน้ามาคุยกัน ด้วยจิตวิญญาณเดียวกัน คือ มุ่งสร้างคน (เด็กปาตานี) ให้มีจิตวิญญาณความเป็นปาตานี ร่วมกัน โดยส่วนตัวมองว่า เอกราชจะเป็นแนวทางในการปลดล็อกกุญแจสำคัญที่ขัดขวางการปฏิรูปการศึกษา ทุกคนที่เกี่ยวข้องจะสามารถเข้ามีส่วนร่วมในการจัดการเนื้อหาสาระการเรียนรู้และพัฒนาหลักสูตรให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและความต้องการของท้องถิ่นนั้นๆ

	เมื่อคนปาตานี เข้ามาบริหารจัดการประเทศด้วยตัวของคนปาตานีเอง (ปลดแอกจากสยาม และวางโครงสร้างการเมืองการปกครองใหม่) จะทำให้การบริหารจัดการประเทศเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนมากขึ้น โดยสามารถเข้ามาจัดการศึกษาให้สอดคล้อง “อัตลักษณ์ที่แตกต่างระหว่างเรา (ชาวปาตานี) และเขา (ชีเย่/สยามนักล่าอาณานิคม”
19.	เพราะตนเองเห็นโอกาสในการพัฒนาประเทศปาตานีให้ทันเทียมกับประเทศอื่นๆ ในแถบยุโรป เพราะปาตานีมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีแหล่งน้ำทะเล ภูเขา ต้นไม้ หากเรามีอำนาจในการบริหารจัดการและปกครองประเทศ จะทำให้ประชาชนในพื้นที่ปาตานีมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และสามารถที่แก้ปัญหาแรงงานข้ามชาติที่ต้องระหกระเหินอยู่ในต่างประเทศ ในความเป็นจริง เรามีทรัพยากรธรรมชาติมากมาย แต่ทำไมประชาชนยังคงยากจน นั้นเป็นเพราะความล้มเหลวในการบริหารจัดการ การได้รับอิสรภาพจากสยาม (เอกราช) จะทำให้ปาตานีสามารถนำหลักการ Baitul Mal (การจัดการทรัพย์สมบัติสาธารณะ) เข้ามาใช้ในการแก้ปัญหาเรื่องเศรษฐกิจภายในประเทศ แทนที่คนรวย/คนทำงานมีรายได้ต้องเสียภาษีให้รัฐบาลส่วนกลาง เราก็ใช้ระบบการจัดเก็บภาษีเพื่อให้เฉพาะพื้นที่ปาตานี เมื่อนั้นเราจะมีโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและทำให้ประชาชนสามารถลืมตาอ้าปากได้อย่างสมศักดิ์ศรี ด้วยเหตุผลข้างต้น ทำไมจึงต้องเอกราช จึงสามารถตอบโจทย์ความปรารถนาในจิตใจของตนเองได้
20.	เพราะตนเองเห็นโอกาสในการพัฒนาประเทศปาตานีให้มีความเจริญรุ่งเรืองเหมือนกับประเทศบรูไน เพราะความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของบรูไนขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากปาตานีได้รับเอกราช จะทำให้ปาตานีมีโอกาสในการพัฒนาประเทศได้ทัดเทียมกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่นประเทศบรูไน สิงคโปร์ ฯลฯ หากชาวปาตานีสมาชิกปกครองดินแดนแห่งนี้ด้วยตัวของคนปาตานีเอง จะทำให้ชาวปาตานีสามารถดำเนินมาตรการส่งออกก๊าซธรรมชาติและน้ำมันด้วยตนเอง ทำให้รายได้มวลรวมของประเทศมีการหมุนเวียนภายในประเทศ (ปาตานี) ไม่ต้องจัดสรรและแบ่งปันผลประโยชน์ให้สยามนักล่าอาณานิคม) ทุกวันนี้ หากมาตรการด้านการจัดเก็บภาษีมีประสิทธิภาพ มีการนำภาษีที่จัดเก็บได้มาใช้ในการบริหารจัดการและใช้จ่ายสำหรับการพัฒนาและแก้ปัญหาเฉพาะในพื้นที่ปาตานี (ไม่ต้องส่งภาษีให้รัฐบาลส่วนกลาง) ก็จะทำให้ปาตานีมีโอกาสในการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีกว่าที่เป็นอยู่ ณ ขณะนี้
21.	ต้องการเอกราช เพราะตนเองเห็นโอกาสในการพัฒนาในรัฐสมัยใหม่และเห็นความสามารถในการบริหารจัดการบ้านเมืองให้สอดคล้องกับความต้องการสมัยใหม่ของประชาชนปาตานี ตลอดจน เห็นโอกาสในการสร้างประเทศให้มีเสถียรภาพและความปลอดภัยให้เกิดขึ้นกับประชาชน

	“การบริหารจัดการและปกครองประเทศโดยคนปาตานี เพื่อคนปาตานี จะทำให้ประเทศชาติมีโอกาสที่จะได้รับการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการและสภาพปัญหาของคนปาตานี” เพราะคนซีแย/โต๊ะนา (สยาม) ไม่ใช่คนปาตานี คนซีแย จึงไม่มีสิทธิที่จะมาปกครองปาตานี เพราะนอกจากจะไม่เข้าใจความแตกต่างระหว่างเรา (อัตลักษณ์ / ภาษา/ความเชื่อ วัฒนธรรม) แล้ว ยังมาสร้างปัญหาให้กับพื้นที่ปาตานีอีกด้วย
22.	เหตุผลสำคัญของการเรียกร้องอิสรภาพ (ปลดแอกจากสยาม) เพราะ “คนปาตานีไม่ใช่คนซีแย” เรามีประวัติศาสตร์ที่เราภาคภูมิใจเป็นของตนเอง เรามีภาษาที่เรารักและหวงแหน และรู้สึกภาคภูมิใจทุกครั้ง ที่เรามีโอกาสได้พูดคุยและสื่อสาร เรามีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่งดงามและ ไม่เหมือนกับ “ออแรซีแย” อย่างสิ้นเชิง บ้านเราเลี้ยงแมว แต่บ้านเขาเลี้ยงสุนัข เราไม่กินหมู แต่หมูเป็นอาหารจานโปรดที่แต่ละครอบครัวขาดไม่ได้ เราไม่ดื่มเหล้า เพราะสุราเมรัยเป็นสิ่งหวงห้ามตามหลักศาสนา ไม่รวมประเพณีกับหญิงอื่นที่มีใช้ภรรยาของตนเอง เราไม่เคารพสักการะพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์ เราไม่กราบไหว้บนบานสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ไม่ได้มีอยู่จริง เราแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง เหมือน “น้ำ” กับ “น้ำมัน” ที่ไม่มีวันมาบรรจบเป็นสิ่งของชนิดเดียวกันได้ การฝืนอยู่ต่อไป ทั้งๆ ที่เราไม่ได้รับกัน มันก็ไม่ได้มีประโยชน์อะไร มีแต่จะนำมาซึ่งความเจ็บปวดของทั้งสองฝ่าย “เพราะเราแตกต่างเกินไปที่จะอยู่ด้วยกัน เราจึงจำเป็นต้องแยกตัวเป็นอิสระ” “ตราบไตที่สยามยังไม่ปล่อยให้ปาตานีเป็นอิสระ ตราบนั้น ผู้คนก็จะบาดเจ็บล้มตายอย่างไม่วันสิ้นสุด เพราะการปฏิบัติการทางการทหาร (การใช้อาวุธ) เป็นหนึ่งในยุทธวิธีการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราช แม้ว่าเราจะไม่ต้องการให้ผู้คนในพื้นที่ได้รับบาดเจ็บและล้มตายก็ตาม”
23.	เพราะเอกราช คือคำตอบของการปฏิวัติระบบการศึกษา คุณภาพการศึกษาของปาตานี มีแนวโน้มตกต่ำลงเรื่อยๆ จน “ไม่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์ และไม่สามารถแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านได้” คุณภาพผู้เรียนไม่เป็นที่พอใจและมีผลสัมฤทธิ์ต่ำในทุกวิชา ส่วนบัณฑิตที่จบออกมาไม่มีคุณภาพ ไม่ตอบโจทย์ความต้องการของตลาดแรงงานและภาคอุตสาหกรรม กระบวนการจัดการเรียนการสอนขาดการอบรมบ่มนิสัย ไม่ได้มีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันดีงาม ทำให้เด็กรุ่นใหม่ขาดจิตสำนึกต่อส่วนรวม ขาดจิตวิญญาณแห่งความเป็นปาตานี (JIWA KEMERDEKAAN) ทำให้บางส่วนลืมหืมตาของตัวเอง (ลืมไปว่าตนเองคือใคร : คนปาตานี นับถือศาสนาอิสลาม เกิดและอาศัยอยู่บนผืนแผ่นดินปาตานี (TANAH AIR PATANI) การเข้ารับการการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันยังไม่เปิดกว้าง ไม่ทั่วถึง และไม่เป็นธรรม เกิดความเหลื่อมล้ำในการเข้ารับการการศึกษา ทำให้ยังมีคนจำนวนมากพลาดโอกาสที่จะเข้าศึกษาต่อ ในขณะเดียวกัน การจัดการศึกษาในปัจจุบันยังมีลักษณะ “แบบแยกส่วน” ที่ไม่สอดคล้องกับหลักแห่งการดำรงชีวิตในสังคม ขาดการบูรณาการและเชื่อมโยงการบริหารจัดการศึกษาไทยที่มีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุผลข้างต้น จึงสามารถตอบคำถาม “ทำไมต้องเอกราช” เพราะหากปาตานียังคงจัดการศึกษาภายใต้รัฐไทย ปาตานีไม่มีวันที่จะจัดการศึกษา

	ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปาตานีได้ เพราะปาตานีมีอัตลักษณ์ ภาษา ประวัติศาสตร์ ค่านิยม วัฒนธรรม ที่แตกต่างจากสยามอย่างสิ้นเชิง
24.	เอกราช ทำให้ตนเอง “เห็นโอกาสในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของปาตานี” ตนเองมีความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าว่า ภายหลังปาตานีได้รับเอกราช ปาตานีจะสามารถจัดทำหลักสูตร กำหนดสาระการเรียนรู้และสมรรถนะของผู้เรียนให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกสมัยใหม่ที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ ภาษา วัฒนธรรมและค่านิยมที่แตกต่างจากสยามอย่างสิ้นเชิง การจัดการศึกษาของปาตานี จะมุ่ง <u>“สร้างคน สร้างงาน สร้างชาติ”</u> โดยปฏิวัติการศึกษาให้มี “การจัดการศึกษาแบบองค์รวม” มุ่งเน้นการ บูรณาการและเชื่อมโยงกับมิติทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ศาสนาและการเมืองของปาตานี ที่มีอัตลักษณ์แตกต่างจากสยาม กำหนดนโยบายการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของปาตานีและคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้เรียน มุ่งกระจายอำนาจสู่ประชาชนและชุมชนมากขึ้น <u>ซึ่งความปรารถนาข้างต้น ไม่มีวันเกิดขึ้นภายใต้การปกครองของประเทศไทย เพราะระบบการศึกษาของประเทศไทย “เน่าเฟะ” และ “เหลวไหล” จนไม่สามารถปฏิรูปได้ เราจำเป็นต้อง “ปฏิวัติการศึกษา” เท่านั้น ซึ่งเอกราชจะเป็นคำตอบสำหรับการปลดล็อกปัญหาและบริหารจัดการศึกษาใหม่ให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของคนปาตานี</u>
25.	เพราะสยาม (นักล่าอาณานิคม) เข้ามาเหยียบย่ำผลประโยชน์จากดินแดนปาตานีตั้งแต่ยุคบรรพบุรุษ จนกระทั่งมาถึงทุกวันนี้ สันดานของสยาม/ ออแระ ซีแย ก็ยังไม่เคยเปลี่ยนแปลง เราในฐานะลูกหลานชาวปาตานี ต้องทวงคืนสิทธิความเจ้าของเหนือดินแดนของปาตานีกลับคืนมา ถือเป็นภาระหน้าที่ (ฟิรดูอิน) ของมุสลิมทุกคน.....เพื่อให้การปกครองประเทศ เป็นสิทธิอันชอบธรรมของชาวปาตานี “การปกครองโดยคนปาตานี เพื่อคนปาตานี พิทักษ์สิทธิคนปาตานี และทวงคืนสิทธิของคนปาตานี”
26.	เพราะเอกราช จะเป็นกุญแจสำคัญในการเปิดพื้นที่/สร้างโอกาสให้ชาวปาตานีสามารถเข้าสู่ “อำนาจการปกครองประเทศ” และ “บริหารจัดการบ้านเมือง” ให้สอดคล้องกับบริบทของปาตานี ที่มีอัตลักษณ์ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และวิถีแห่งการดำเนินชีวิตที่แตกต่างจากออแระซีแย เอกราช จะทำให้ชาวปาตานีสามารถจัดสรรอำนาจการปกครองและบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (ที่ดิน แม่น้ำ ทะเล ป่าไม้ ภูเขา แร่ธาตุ ฯลฯ) ได้อย่างเสมอภาคและเป็นธรรม ลดช่องว่างระหว่าง “เศรษฐี” และ “ยาก” ลดความเหลื่อมล้ำระหว่าง “คนรวย” และ “คนยากจน” เพราะเราจะมีการจัดสรรผลประโยชน์เสียใหม่ให้ลงตัว โดยคำนึงถึงมาตรฐานสากลว่าด้วยการ “การสร้างรัฐใหม่และการจัดสรรอำนาจ” โดยถอดบทเรียนจากประสบการณ์การต่อสู้ การจัดวางโครงสร้างอำนาจรัฐและการบริหารจัดการประเทศ จากประเทศต่างๆ ที่ประสบความสำเร็จและล้มเหลวในการสร้างประเทศเกิดใหม่ในอดีตและปัจจุบัน
27.	เพราะเอกราช ทำให้ตนเอง “เห็นโอกาสในการสร้างงานและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน” ให้ดีขึ้น เพราะเอกราช จะเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้เกิดผลประโยชน์สูงสุด ทำให้ชาวปาตานีมีโอกาสดำเนินการบริหารจัดการรายได้ของประเทศผ่านการจัดเก็บ

	ภาษาที่เป็นธรรม และมีการนำภาษาไปใช้ในการพัฒนาประเทศ เฉพาะในพื้นที่ปาตานี (ไม่ต้องจ่ายภาษีให้รัฐบาลส่วนกลาง/สยาม) ทำให้ปาตานีมีโอกาสที่จะพัฒนาประเทศให้มีความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ และสังคมที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ ในปัจจุบัน <u>“การอยู่ภายใต้รัฐไทย ทำให้เราไม่มีแม้แต่โอกาสที่จะฝันถึงความรุ่งโรจน์ของแผ่นดินปาตานี”</u> เพราะการดำเนินนโยบายต่างๆ ถูกสั่งการมาจากส่วนกลาง ข้าราชการพลเรือนเป็นเพียงลูกจ้างของรัฐที่ทำงานเพื่อตอบสนองความต้องการของส่วนกลาง โดยที่คนปาตานี (เจ้าของดินแดนที่แท้จริง) ไม่มีสิทธิในการกำหนดชะตากรรมของตนเอง <u>มีสิทธิแค่คิดและจินตนาการ แต่ไม่สามารถดำเนินการใดๆ ที่แตกต่างจากรัฐสยาม</u>
28.	เห็นโอกาสในการ “จัดสรรที่ทำกินให้เกษตรกรผู้ยากไร้” เพื่อแก้ปัญหาปากท้อง และการขาดแคลนที่ทำกินของประชาชน หากปาตานีได้รับเอกราช จะเป็นโอกาสสำหรับการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติเสียใหม่ให้มีความเป็นธรรมและเสมอภาคมากขึ้น โดยปาตานีในฐานะประเทศเกิดใหม่ จะต้องหามาตรการเพื่อให้ทุกคน (ชาวมลายูปาตานี) ได้ใช้ประโยชน์จากที่ดินได้อย่างเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำระหว่างคนจน กับ คนรวย
29.	เพราะเอกราช จะทำให้ชาวมลายูปาตานีได้รับประโยชน์จาก <u>“ความเป็นภูมิบุตร” (Bumiputeras)</u> ในฐานะที่เป็นเจ้าของดินแดนดั้งเดิม เพราะสยามนักล่าอาณานิคมเข้ายึดครองปาตานีด้วยวิธีการที่ไม่ชอบ ดังนั้น ปาตานีในฐานะรัฐเกิดใหม่ จะเป็นโอกาสในการดำเนินนโยบาย “ภูมิบุตรลูกของแผ่นดิน” เพื่อให้เจ้าของดินแดนที่แท้จริง (ชาวมลายูปาตานี) สมควรที่จะได้รับ “สิทธิพิเศษ” แก่คนปาตานีเชื้อสายมลายูในการทำธุรกิจ ศึกษาเล่าเรียน รับราชการ เข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การได้รับการจัดสรรที่ดิน รวมทั้งการประมงงานของรัฐ (สัมปทาน) ฯลฯ เพื่อให้ชาวมลายูปาตานี สามารถทำมาหากินได้ทัดเทียมกับกลุ่มเชื้อสายจีนและเชื้อสายสยาม เพราะ “สิทธิเสรีภาพตามระบอบประชาธิปไตยจะเกิดขึ้นได้จริง ก็ต่อเมื่อ คนแต่ละคนอยู่ในสถานะที่เท่าเทียมกันเสียก่อน” ด้วยเหตุผลข้างต้น จึงเป็นเหตุผลว่า ทำไมจึงต้องเอกราช ?

30.	เพราะเอกราช จะทำให้ปาตานีสามารถให้ “สิทธิพิเศษ” แก่คนปาตานีดั้งเดิมที่เป็นเจ้าของดินแดนที่แท้จริง ผ่านนโยบาย New Economic Policy (NEP) เฉกเช่นที่ประเทศมาเลเซียดำเนินการเพื่อให้ “สถานะของคนปาตานี” มีสถานะที่เท่าเทียมกับกลุ่มอื่นๆ ภายในประเทศ คำถามคือ ทำไมปาตานีต้องดำเนินนโยบาย “ภูมิบุตร” เพราะคนปาตานีมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี ถูกกลืนรอนสิทธิของตนเองมาอย่างยาวนานตั้งแต่ยุคบรรพบุรุษ (ทั้งๆ ที่ชาวมาลายูปาตานี เป็นเจ้าของดินแดน แต่กลับ ไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิทธิการถือครองที่ดิน รวมทั้งการเข้าถึงสิทธิทางการค้าได้อย่างทัดเทียมกับคนเชื้อสายจีนภายในประเทศ) ด้วยเหตุผลข้างต้น เอกราชจึงเป็นคำตอบสำหรับ <u>“การทวงคืนสิทธิอันชอบธรรมแก่เจ้าของดินแดนที่แท้จริง”</u> ยกระดับและเพิ่ม <u>“สถานะความเป็นพลเมืองของคนปาตานี”</u> ให้มีความเท่าเทียมกับพลเมืองเชื้อสายอื่นๆ ภายในประเทศ
	ตราบใดที่ปาตานียังไม่ได้รับเอกราช ตราบนั้นชาวปาตานี จะไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติและโอกาสทางสังคมที่ทัดเทียมกับกลุ่มคนเชื้อสายอื่นๆ (แม้นโยบายของรัฐจะเขียนไว้สวยหรูก็ตาม : คนไทยทุกคนเป็นพลเมืองไทย มีสิทธิเสรีภาพที่เท่าเทียมกัน.... เพราะ “เราไม่ใช่ซีแยะ และซีแยะก็ไม่ใช่เรา เราไม่มีอะไรที่เหมือนกัน อย่ามาหลอกให้เราเป็นเขาทั้งๆ ที่เราไม่ใช่”
31.	เพราะเป็น “ภาระหน้าที่” (TANGGUNG JAWAB) ที่บังคับให้มุสลิมทุกคนกระทำ : ฟิรดูอิน (FARDU EAN) ในการปกป้องชาติ ศาสนาและผืนแผ่นดิน (MEMBENA BANGSA, AGAMA, DAN TANAH AIR)
32.	เพราะเป็น “ฟิรดู อิน” (ภาระหน้าที่/ความรับผิดชอบ) ที่มุสลิมทุกคนต้องต่อสู้เพื่อรักษาไว้ซึ่งดินแดน ภาษา ชาติพันธุ์ และผืนแผ่นดินอันเป็นที่รักของเขาปาตานีถูกสยามยึดครองด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง จึงเป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคนที่จะต้องต่อสู้เพื่อ “ทวงคืนสิทธิแห่งความเป็นเจ้าของเหนือดินแดน” ของตนเอง เพื่อทวงคืนเกียรติยศและศักดิ์ศรีของปาตานี ถือเป็นภาระหน้าที่ถูกส่งมอบภารกิจตั้งแต่บรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่น
33.	เพราะเอกราชจะทำเศรษฐกิจของปาตานีขยายตัวอย่างยั่งยืนและเท่าเทียม แต่การพัฒนาเศรษฐกิจภายหลังได้รับเอกราช ต้องมีความแตกต่างจากแนวทางการกระตุ้นเศรษฐกิจเหมือนที่รัฐบาลสยามได้ทำอยู่ในปัจจุบัน เพราะเอกราชจะเป็นประตูที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองของรัฐใหม่สามารถดำเนินนโยบาย “ภูมิบุตร” ที่ให้ <u>“สิทธิพิเศษ”</u> แก่คนปาตานีเชื้อสายมาลายูดั้งเดิมที่เป็นเจ้าของดินแดนที่แท้จริง
34.	เพราะตนเองต้องการ “อนาคตที่ดีกว่า” มีความปรารถนาอย่างแน่วแน่ที่จะใช้ชีวิตอยู่บนผืนแผ่นดินที่มีการนำกฎหมายอิสลาม (SHARI-AH) มาเป็นหนทางการในการดำเนินชีวิต โดยมีรูปแบบ

	การเมืองการปกครองที่ใช้ “หลักการของศาสนาอิสลาม” มาบังคับใช้กับประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลาม (ไม่ใช่มีผลบังคับใช้เฉพาะกฎหมายครอบครัวและมรดกเท่านั้น) หากแต่มีการนำกฎหมายอิสลามเข้าสู่วิถีชีวิต ทำให้การบังคับใช้ทางกฎหมายมีผลบังคับใช้ที่ครอบคลุมในทุกวิถีแห่งการดำเนินชีวิต ตั้งแต่การทำธุรกิจ การค้า การลงทุน การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนต่างศาสนา รวมทั้ง การดำเนินนโยบายทางการทูตและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้วย..... หากปาตานีเป็นประเทศอิสระ (ปลดแอกจากประเทศไทย) จะทำให้ปาตานีมีสิทธิที่จะให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแก่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกได้อย่างอิสระและเสรี สามารถเปิดประเทศเพื่อรองรับผู้ลี้ภัยจากซีเรียและโรฮิงญาได้..... แต่ทั้งหมดที่กล่าว เป็นได้แค่จินตนาการที่สวยงาม トラบใดที่ปาตานียังไม่ได้เป็นอิสระ..... “เอกราช จึงเป็นคำตอบสำหรับการตอบสนองความปรารถนาสูงสุดในชีวิต”
35.	เพราะเอกราชจะทำให้ชาวมลายูปาตานีได้รับ “สิทธิพิเศษ” เหนือกว่าคนอื่นที่ไม่ใช่คนปาตานี เพราะคนปาตานีเป็นคนดั้งเดิมและเจ้าของดินแดนที่แท้จริง คนปาตานี จึงสมควรที่จะได้รับสิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติและสวัสดิการของรัฐอย่างเต็มที่ สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในผืนแผ่นดินของตนเองได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี ปาตานีถูกลิดรอนสิทธิเสรีภาพมาอย่างยาวนานตั้งแต่ยุคบรรพบุรุษ ภายหลังที่สยามได้ยึดครองดินแดนปาตานีด้วยวิธีการที่ไม่ชอบธรรม ดังนั้น เอกราช จึงเป็นวิธีการในการ “คืนสิทธิอันชอบธรรม” แก่คนปาตานีที่ถูกลิดรอน ให้สามารถกลับมาดำเนินชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรี
36.	เพราะการอยู่ภายใต้รัฐสยามในปัจจุบัน ทำให้ชาวปาตานี “ถูกลิดรอนสิทธิอันควรจะมีตั้งแต่อดีตสมัยบรรพบุรุษ” จนกลายเป็นความรู้สึกชาชินและไม่รู้ตัวด้วยซ้ำว่า “ตนเองถูกลิดรอนสิทธิแห่งความเป็นเจ้าของดินแดนปาตานีดั้งเดิมอย่างไร” ข้อสังเกตง่าย ๆ คือ ความแตกต่างด้านฐานะระหว่าง “ชาวมลายูปาตานี” กับ “ชาวจีน” ที่ห่างไกลกันมาก (ความเหลื่อมล้ำทางสังคมและคุณภาพชีวิตระหว่างคนรวยกับคนจน) ทั้ง ๆ ที่ชาวมลายูปาตานีเป็นคนพื้นเมืองที่อยู่อาศัยอยู่บนผืนแผ่นดินแห่งนี้ตั้งแต่ดั้งเดิม และเป็นกลุ่มคนที่สามารถอ้างสิทธิแห่งความเป็น “เจ้าของประเทศปาตานี” ด้วยซ้ำ..... ซึ่งการอยู่ภายใต้รัฐไทย ทำให้เราไม่สามารถดำเนินนโยบาย “ภูมิบุตรา” ได้.... เอกราชจึงเป็นคำตอบเดียวที่จะตอบโจทย์ความปรารถนาสูงสุดของชีวิต เพื่อให้ชาวมลายูปาตานีสามารถดำเนินชีวิตอยู่บนผืนแผ่นดินของตนเองได้อย่างมีเกียรติและมีศักดิ์ศรี สามารถเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติและได้รับการสวัสดิการของรัฐอย่างเป็นธรรม ยกย่องคุณภาพชีวิตให้ดีกว่าที่เป็นอยู่ ณ ปัจจุบัน
37.	เพราะเป็นภาระหน้าที่ (ฟิรดูอิน) ที่มุสลิมทุกคนต้องปกป้องชาติพันธุ์ ศาสนา ผืนแผ่นดินและมาตุภูมิของตนเอง
38.	เพราะเป็นภาระหน้าที่ (ฟิรดูอิน) ที่มุสลิมทุกคนต้องต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราช เพราะเอกราชจะเป็นเพียงกุญแจดอกเดียวที่จะสามารถปกป้องชาติพันธุ์ ศาสนา ผืนแผ่นดินและมาตุภูมิของ

	ตนเอง ตราบใดที่ปาตานียังคงอยู่ภายใต้การเมืองการปกครองของประเทศไทย ตรานั้น ปาตานีจะไม่มีวันที่จะนำหลักการของกฎหมายอิสลาม (กฎหมายชารีอะห์) มาใช้เป็นทางนำในการดำเนินชีวิต..... แม้ตนเองต้องตายในหนทางแห่งการต่อสู้ ตนเองก็พร้อมที่จะดำเนินการทุกวิถีทางเพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราชของปาตานี (PATANI MERDEKA)
39	การได้รับเอกราช จะทำให้เราสามารถปกครองและบริหารจัดการรัฐกิจได้ดีกว่าอยู่ภายใต้ประเทศไทย
40.	<u>เพราะเอกราชเป็นตัวเลือกเดียวที่พวกเรามีเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวปาตานีให้ดีขึ้น</u> เป็นเพียงทางออกเดียวที่จะทำให้ชาวปาตานีสามารถเข้าถึงทรัพยากรทางธรรมชาติและโอกาสทางสังคมได้อย่างเท่าเทียมกับชนกลุ่มอื่น ๆ.....เอกราชเป็นความหวังเดียวที่จะทำให้คนปาตานีสามารถ/กล้าที่จะ “ไผ่ฝืนถึงอนาคตที่ดีกว่า” การอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศไทย” <u>เพราะ “ปาตานี” กับ “สยาม” มีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงจนมิอาจหลอมรวมเป็นหนึ่งเดียวได้ เรามีภาษาที่แตกต่างกัน มีวัฒนธรรม ความเชื่อ ขาดพันธู์ และวิถีแห่งการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน ดังนั้น เอกราช จึงเป็นคำตอบสำหรับการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของสองชาติพันธุ์”</u>ตราบใดที่ปาตานียังไม่ได้รับเอกราช ตรานั้นประชาชนก็จะบาดเจ็บล้มตายอย่างไม่สิ้นสุด เพราะปฏิบัติการทางการเมือง/ การใช้อาวุธ เป็นหนึ่งในยุทธวิธีในการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราชแม้ว่าเราไม่ต้องการให้เกิดความสูญเสียต่อพลเรือน แต่เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่คาดหวัง/ความปรารถนาสูงสุดในการสร้างประเทศของตนเองที่มีการปกครองด้วยระบอบอิสลาม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องดำเนินการดังกล่าว “เอกราชจึงเป็นเพียงทางออกเดียวที่จะสามารถลดความสูญเสียต่อพลเรือน และทำให้ความปรารถนาสูงสุดของชีวิตบรรลุผล”
41.	เพราะเอกราช จะทำให้ความปรารถนาสูงสุดของชีวิตบรรลุผล.... เอกราชเป็นเพียงตัวเลือกเดียวที่จะทำให้ปาตานีมีประเทศของตนเอง เป็นประเทศที่มีการนำหลักการของกฎหมายอิสลาม (กฎหมายชารีอะห์) เป็นทางนำในการปกครองประเทศ โดยยังคงให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนชาวปาตานีในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี เอกราช ทำให้ชาวปาตานีมีอนาคตและคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าความเป็นอยู่ในปัจจุบัน
42.	เพราะต้องการอำนาจอธิปไตยในการปกครองประเทศ เพื่อให้ฝ่ายปาตานี สามารถจัดวางโครงสร้างทางการเมืองและกำหนดรูปแบบการปกครองที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ ภาษา วัฒนธรรมและวิถีแห่งการดำเนินชีวิตของชาวปาตานี
43.	เพราะ <u>“เอกราช จะเป็นโอกาสในการพัฒนาประเทศและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีกว่าการอยู่ภายใต้การปกครองของสยาม”.....</u>เอกราช ทำให้เราสามารถออกแบบระบอบการเมืองการปกครองให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความเชื่อ วัฒนธรรมและบริบทของปาตานี เพราะ “ปาตานี” และ “สยาม” มีอัตลักษณ์ที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงจนไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้ เหมือน “น้ำ” กับ “น้ำมัน” ที่ไม่ว่าจะใช้ความพยายามมากเพียงใด เราก็ไม่สามารถที่จะหลอมรวมให้ “ปาตานี” กับ “สยาม” กลายเป็นหนึ่งเดียว/สิ่งเดียวกันได้ <u>การปกครองประเทศ ต้องดำเนินการภายใต้ “การมีอำนาจอธิปไตย</u>

	เป็นของตนเอง” เท่านั้น.... ด้วยเหตุผลสำคัญที่ตนเองไม่ต้องการอยู่ภายใต้การปกครองของสยามนักล่าอาณานิคม ทำให้ตนเองพร้อมที่ดำเนินการทุกอย่าง แม้ต้องสละความสุขส่วนตัวและความมั่นคงของชีวิต เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายสูงสุดของชีวิต คือ การมีประเทศเป็นของตนเอง ที่สามารถกำหนดรูปแบบการปกครองตามความปรารถนาของตนเอง
44.	เป็นฟิรดูอิน (หน้าที่ของมุสลิมทุกคน) ต้องรับผิดชอบและดำเนินการ เพื่อปกป้องชาติพันธุ์ ศาสนา และผืนแผ่นดินของปาตานี โดยถือเป็น “ภารกิจที่ถูกส่งมอบจากบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่น” เพื่อทวงคืนดินแดนซึ่งเป็น “มรดกตกทอดของบรรพบุรุษ” เพราะสยามนักล่าอาณานิคมเข้ายึดครองประเทศปาตานีด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง.....เราในฐานะลูกหลานของปาตานีจึงมีหน้าที่ในการ “ทวงคืนสิทธิอันชอบธรรมในฐานะเจ้าของประเทศกลับคืนมา” การได้มาซึ่งเอกราช (ปลดแอกจากสยามนักล่าอาณานิคม) ถือเป็นความปรารถนาสูงสุดในชีวิต
45.	“FARDU EAN [WAJIB] BAGI MUSLIM SETIAP ORANG DALAM MEMBENA BANGSA, AGAMA DAN NEGARA” แปล : เป็นภาระหน้าที่ (ฟิรดูอิน) ของมุสลิมทุกคนในการปกป้องชาติพันธุ์ของตนเอง ศาสนาและผืนแผ่นดินปาตานีอันศักดิ์สิทธิ์”
46.	การได้มาซึ่งเอกราช (ปลดแอกจากสยามนักล่าอาณานิคม) จะทำให้ปาตานีมี “อำนาจอธิปไตยเป็นของตนเอง” ทำให้ปาตานีมีสิทธิในการออกแบบ/กำหนดรูปแบบการเมืองการปกครองให้สอดคล้องกับความต้องการ สภาพปัญหา และบริบทของปาตานี
47.	MERDEKA ADALAH TANGGA UNTOK MENJAGA DIRI KITA SENDIRI DAN KELUARGA KITA DARIPADA API NERAKA, DENGAN SEBAB MERDEKA KITA DAPAT TUNAI AJARAN TUHAN, DAPAT TUNAI TUGAS SEORANG MUSLIM DEGNAN SEMPERNA แปล : เอกราช จะเป็นปัจจัยสำคัญในการปกป้องตนเองและครอบครัวให้รอดพ้น/ห่างไกลจากไฟนรก เพราะ เอกราช จะทำให้มุสลิมทุกคนสามารถปฏิบัติหน้าที่ของความเป็นมุสลิมได้อย่างสมบูรณ์ สามารถปฏิบัติศาสนกิจตามหลักศาสนากำหนดได้อย่างอิสระและเสรี
48.	เพราะเอกราช จะเป็นกุญแจดอกสำคัญที่จะช่วยให้การจัดการศึกษาสามารถตอบโจทย์งานอุตสาหกรรม ที่มุ่งเน้นความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผลัดคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อให้บัณฑิตที่จบออกมาไม่ต้องตกงาน และไม่กลายเป็นภาระของสังคม เช่นทุกวันนี้
	ซึ่งการจัดการศึกษาภายใต้การปกครองของประเทศไทย ทำให้การศึกษาไม่ไปถึงไหน และไม่สามารถบรรลุเป้าหมายของการสร้างคนเพื่อตอบโจทย์เป้าหมายแห่งการเป็นประเทศอุตสาหกรรมและเมืองแห่งนวัตกรรมในอนาคตได้.... เอกราช จะทำให้เราสามารถพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ทัดเทียมกับประเทศสิงคโปร์และประเทศแถบยุโรป เพราะเมื่อปาตานีได้รับเอกราช จะทำปาตานี

	สามารถออกแบบระบบการศึกษาและสร้างหลักสูตรการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชาวปาดานี
49.	เอกราช จะสามารถตอบโจทย์งานสร้างคนที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมปาดานี (ที่มีอัตลักษณ์แตกต่างจากสยามอย่างสิ้นเชิง) ภายหลังปาดานีได้รับเอกราช นักการศึกษาของฝ่ายปาดานีจะร่วมออกแบบหลักสูตรการศึกษา และกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างคนรุ่นใหม่ ๆ (Next Generation) ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ กล้าเถียงกับครูอย่างมีเหตุผล กระบวนการจัดการเรียนรู้มีความหลากหลาย สร้างบรรยากาศแห่งการเถียงอย่างสร้างสรรค์ <u>ซึ่งการจัดการศึกษาภายใต้การปกครองของประเทศไทย ทำให้ความปรารถนาของปาดานีในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ทัดเทียมกับประเทศที่พัฒนาแล้ว ไม่มีความเป็นไปได้ เพราะทุกอย่างขึ้นอยู่กับคำสั่งการของรัฐบาลส่วนกลาง (สยาม) โดยคนปาดานีไม่สามารถออกแบบการศึกษาให้ตรงกับความต้องการและสภาพปัญหาของชุมชน</u> ดังนั้น เอกราช จะทำให้ชาวปาดานีมีสิทธิที่จะกำหนดชะตากรรมของตนเอง ภายใต้บริบทของพื้นที่และอัตลักษณ์ของพลเมืองที่แตกต่างจากสยาม
50.	เพราะเอกราช จะเป็นทางเลือกเดียวที่ทำให้เกิด “การศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่” เอกราชจะทำให้เราสามารถจัดการศึกษาได้ตรงตามความสนใจของเด็ก ไม่ใช่ยึดเยื้อดเนื้อหาการเรียนรู้ที่เกินความจำเป็น ภายหลังได้รับเอกราช ปาดานีจะจัดการศึกษาให้ตรงกับ “ความพึงพอใจของผู้เรียน” <u>โดยระดับประถมศึกษา</u> จะจัดกระบวนการเพื่อให้เด็กมีเวลาแห่งความเป็นเด็ก เรียนรู้ตามธรรมชาติ มีเวลาได้เล่น ได้หัวเราะตามประสาเด็ก ทำให้นักเรียนสามารถค้นพบตัวเองในมุมที่ควรจะเป็น “โตขึ้นอยากเป็นอะไร” เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการเลือกทางเดินของตนเอง <u>ส่วนระดับมัธยมศึกษา</u> ควรเป็นไปเพื่อเตรียมพร้อมก่อนเข้าสู่มหาวิทยาลัย และมีทักษะชีวิตที่เพียงพอสำหรับการอยู่รอดในสังคมยุคศตวรรษที่ 21 <u>และการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา</u> ควรเน้นความเป็นเลิศทางสาขาวิชาเฉพาะ มีศักยภาพเพียงพอต่อการป้อนผลผลิตเข้าสู่ตลาดแรงงานและภาคอุตสาหกรรมอย่างมืออาชีพ <u>ซึ่งความปรารถนาเหล่านี้ ไม่มีวันที่จะเกิดขึ้นได้จริง ตราบใดที่การศึกษาของปาดานีอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลสยาม ฉะนั้น ทางเดียวที่จะปลดล็อกปัญหาดังกล่าว คือ การให้อิสระแก่ปาดานี (ปลดแอกจากรัฐบาลสยาม/เอกราช)</u>
51.	เพราะการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ไม่ตอบโจทย์การพัฒนาด้านอุตสาหกรรมและตลาดแรงงาน ทำให้บัณฑิตที่จบออกมาไม่มีงานทำ ซึ่งอาจเป็นส่วนหนึ่งในการก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมในอนาคต ปัญหาสำคัญของการศึกษาในปัจจุบัน คือ ทุกระดับการศึกษา ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษา มีลักษณะต่างคนต่างเดิน เป็นไปคนละทิศคนละทาง ไม่มีการเชื่อมประสานระหว่างหน่วยงานและขาดการติดตามผลผลิตของตนเองในแต่ละระดับ <u>ดังนั้น ทางออกเดียวที่จะปลดล็อกปัญหาดังกล่าว คือ ต้องได้รับเอกราช (มีอำนาจอธิปไตยเป็นของตนเอง) เพื่อให้ปาดานีสามารถ</u>

	<u>จัดทำหลักสูตรและออกแบบการศึกษาให้ตอบโจทย์การพัฒนาด้านอุตสาหกรรม ที่คำนึงถึงอัตลักษณ์ของปาดานีที่มีความแตกต่างจากสยามอย่างสิ้นเชิง</u>
52.	เพราะปัญหาปาดานี เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรอำนาจระหว่างส่วนกลางกับคนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นผลมาจากโครงสร้างการเมืองการปกครองระหว่างกรุงเทพฯ กับ ปาดานี ที่ยังตกลงกันไม่ได้ <u>ผมอยากอยู่ในประเทศที่ให้คนมีเสรีภาพ สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี ทุกคนสามารถใช้ชีวิตได้ตามความพึงพอใจของตนเอง</u> <u>เอกราช จึงเป็นกุญแจดอกสำคัญที่จะปลดล็อกปัญหาดังกล่าว</u> <u>เพราะตราบโดที่ปาดานียังไม่สามารถมี “อำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนเป็นของตนเอง”</u> <u>ตราบนั้น ปัญหาความขัดแย้งที่นี้ก็จะไม่มีวันสิ้นสุด</u> ถ้าอยากให้ที่นี้สงบ ทางแก้มีทางเดียว คือ ให้เอกราชแก่ปาดานี แล้วให้อำนาจแก่คนปาดานีในการปกครองประเทศด้วยตนเอง <u>เพราะ “ปาดานี” กับ “สยาม” ไม่ใช่คนที่มาจาก “ประเทศเดียวกัน” ตั้งแต่ต้น ทั้งสองประเทศ ล้วนมีประวัติศาสตร์/ความเป็นมาที่แตกต่างกัน มีอัตลักษณ์ ความเชื่อ ภาษา วัฒนธรรมที่ไม่เหมือนกัน</u>
53.	เพราะต้องการให้คนปาดานีมีวิธีการคิดแบบวิทยาศาสตร์ ไม่มมงายกับความเชื่อและวาทกรรมที่ไม่สร้างสรรค์และไม่ก่อให้เกิดการพัฒนาเอกราช จึงเป็นกุญแจดอกสำคัญที่จะปลดล็อกให้ปาดานีสามารถก้าวข้าม “ความมมงาย” สู่ “การคิดและแก้ปัญหาแบบวิทยาศาสตร์”
54.	เชื่อว่า เรามี “ต้นทุนทางภูมิศาสตร์” ค่อนข้างดี เศรษฐกิจของปาดานีน่าจะดีที่สุดในภูมิภาคอาคเนย์ เพราะเราเป็นเมืองท่าที่ติดชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน <u>แต่ทำไมที่นี้กลับเต็มไปด้วยคนยากจน</u> ในขณะเดียวกัน เรามี “ต้นทุนทางภาษาที่หลากหลาย” เพราะเรามีชายแดนที่ติดอยู่กับประเทศมาเลเซีย เราจึงน่าจะพูดภาษามลายู ภาษาอังกฤษ และภาษาจีนได้ดีกว่านี้ เพราะเราต้องติดต่อกับค้าขายกับคนชายแดน นอกจากนั้น เราก็อ่านอัล-กุรอาน ทุกวันจนกลายเป็นกิจวัตรประจำวัน เราก็น่าจะพูดภาษาอาหรับได้ แต่ทำไมผลจึงกลับตรงกันข้าม ทุกวันนี้เด็กของเราอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ คิดไม่เป็น ไม่มีทักษะชีวิตและไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารทั้ง ๆ ที่เรามีชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านที่พัฒนากว่าเราเยอะ
	เอกราช จึงเป็นคำตอบสำหรับ “การสร้างโอกาสในการพัฒนา” ที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์และวิถีชีวิตของคนปาดานี.... เพราะ ที่ผ่านมาได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า การอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศไทย ไม่อาจทำให้เราบรรลุผลในการพัฒนาประเทศและยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น <u>ซึ่งเอกราชทำให้เรามีอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนเป็นของตนเอง ทำให้เราสามารถออกแบบรูปแบบการปกครองที่สอดคล้องกับความต้องการ สภาพปัญหาและบริบทของปาดานี และ เอกราช จึงเป็นกุญแจที่จะปลดล็อกความล้มเหลวในการปกครองประเทศที่ผ่านมา</u>
55.	

	“ผมไม่อยากจะให้คุณพูดถึงความทรงจำที่เจ็บปวด จนไม่มีพื้นที่สำหรับการทำสิ่งที่สร้างสรรค์และสร้างความเจริญก้าวหน้าแก่นุชนชาติ ยิ่งเราเจ็บปวดกับความทรงจำอันเลวร้ายในอดีตเรายังต้องสืบทอดวาทกรรมเชิงบวก เพื่อให้ลูกหลานพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง” เอกราช จะเป็นการเปิดประตูเพื่อให้ชาวปาตานี เห็นโอกาสในการพัฒนาประเทศและยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเองให้สูงขึ้น ซึ่งการที่จะปกครองประเทศให้สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของสังคมปาตานี มี การคำนึงถึงอัตลักษณ์ ความเชื่อ ภาษา วัฒนธรรมและวิถีแห่งการดำเนินชีวิตของชาวปาตานีนั่น เราจำเป็นต้อง “มีอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนเป็นของตนเอง” เพราะการมีอำนาจอธิปไตย จะทำให้เราสามารถออกแบบการเมือง การปกครอง และการพัฒนาที่ตอบโจทย์ความต้องการของเราได้อย่างแท้จริง <u>เอกราช จึงเป็นทางออกเดียวที่จะทำให้ความปรารถนาสูงสุดของชีวิต เกิดขึ้นได้จริง</u>
56.	“ความขัดแย้งที่ดำเนินมาตลอดระยะเวลา 10 กว่าปีที่ผ่านมา ถือเป็นการลงทุนที่ BRN ยอมแลกกับเลือดเนื้อและชีวิต เราจึงควรให้เครดิตแก่ BRN ในฐานะกลุ่มคนที่มีส่วนในการทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนปาตานีดีกว่าเดิมเยอะ ทั้ง ๆ ที่ความเป็นจริง สิทธิดังกล่าวเป็นของเรามาตั้งนานแล้ว เพียงแต่รัฐได้มองข้าม การต่อสู้ของ BRN เพื่อพิทักษ์สิทธิแห่งมาตุภูมิ ถือเป็นความเสียสละที่ต้องการให้พลเมืองปาตานีมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น แต่การหวังจะเอาชนะสงครามด้วยกองกำลังติดอาวุธ อาจไม่เหมาะกับสังคมยุคปัจจุบัน เพราะโลกเล็กลงถึง “เส้นแบ่งเขตแดนของประเทศ” ไปแล้ว <u>แม้ตนเองจะไม่ใช้ BRN แต่ตนเองก็มีเป้าหมายเดียวกันกับ BRN คือ “เอกราช เพียงแต่เราใช้วิธีการที่แตกต่างกัน”</u> เอกราช จะทำให้ปาตานีมี “อำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนเป็นของตนเอง” ทำให้ปาตานีมีโอกาสที่จะออกแบบประเทศให้สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของปาตานี ที่มีต้นกำเนิด อัตลักษณ์ ชาติพันธุ์ ภาษา วัฒนธรรม และวิถีชีวิตเป็นของตนเองที่แตกต่างจากสยาม (นักล่าอาณานิคม) อย่างสิ้นเชิง
57.	เอกราช จะทำให้ชาวปาตานีทำมาหากินได้ง่ายขึ้น มีความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิต เกิดความอยู่ดีมีสุขน้อยลง ทำให้กฎหมายมีความเป็นกฎหมายมากขึ้น เพราะตราบไต่ที่เรายังไม่ได้รับเอกราช ตรานั้น ความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินของพลเรือนก็ย่อมได้รับผลกระทบอย่างไม่สิ้นสุด เพราะปฏิบัติการทางการทหาร/การใช้อาวุธ เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์การต่อสู้เพื่อเอกราช <u>เอกราชจะทำให้พลเมืองปาตานี สามารถใช้ชีวิตได้อย่างปลอดภัย มีความมั่นคงในชีวิตและอาศัยอยู่บนผืนแผ่นดินนี้อย่างมีเกียรติและมีศักดิ์ศรี</u>
58.	“เพราะปาตานีเป็นพื้นที่ที่หลอมรวมความหลากหลายของผู้คน เรามีความแตกต่างจากสยามอย่างสิ้นเชิง ไม่ว่าจะเป็นด้านอัตลักษณ์ ภาษา เชื้อชาติ วัฒนธรรม แม้จะรู้อยู่เต็มอกว่า เป้าหมายการได้มาซึ่งเอกราช จะเป็นเรื่องที่ยากและเป็นไปไม่ได้ในโลกสมัยใหม่ และไม่มีวันที่รัฐไทย จะยินยอมให้ผืนแผ่นดินเพียงตารางเมตรเดียวถูกแยกออกจากแผนที่ของประเทศไทย <u>แต่ถึงกระนั้น ตนเองก็ยังคงปรารถนาถึง</u>

	<u>เอกราชอยู่ดี เพราะเอกราช จะทำให้ปาดานี กลายเป็นชนชาติที่มีความเจริญรุ่งเรือง เอกราช ถือเป็นภารกิจศักดิ์สิทธิ์ที่ถูกส่งมอบหมายมาตั้งแต่บรรพบุรุษ จากรุ่นสู่รุ่น เพื่อทวงคืนสิทธิเหนือดินแดนของปาดานีกลับคืนมา</u>
59.	เพราะตนเองเริ่มหมดหวังกับสังคมใหญ่ที่เป็นอยู่ ณ ขณะนี้ เมื่อเราเปลี่ยนความเป็นสยามโดยรวมไม่ได้ เราก็ควรแสวงหาทางเลือกใหม่ ๆ ในการจัดการความขัดแย้งที่เป็นอยู่ <u>“เอกราช” จึงเป็นทางออกสำหรับการยุติปัญหาความรุนแรงที่เป็นอยู่</u>
60.	“เพราะอุดมการณ์ทางการเมืองของชนชาติปาดานีฝ่ายที่ต้องการเอกราช ถูกส่งต่อภารกิจในการ “ทวงคืนสิทธิแห่งความเป็นเจ้าของ” จากรุ่นสู่รุ่น เพื่อให้ผืนแผ่นดินปาดานีมีชื่อกำกับอยู่บนแผนที่โลก จนกลายเป็น “ความทรงจำร่วม” ของคนในพื้นที่ เอกราช จะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของชาวปาดานีให้ดีขึ้น เพราะเมื่อเรามีประเทศเป็นของตนเอง เราจึงมีสิทธิที่จะออกแบบอนาคตของประเทศว่า ควรเป็นไปในรูปแบบใด
61	<u>“เอกราช คือความปรารถนาสูงสุดของชีวิต”</u> トラバโดที่เป้าหมายสูงสุดของการต่อสู้ยังไม่บรรลุผล トラバนั้น อุดมการณ์ทางการเมืองอันเป็นคุณค่าศักดิ์สิทธิ์ จะยังคง “ถูกส่งต่อ” จากรุ่นสู่รุ่นอย่างไม่มีวันสิ้นสุด.....トラバโดที่ปาดานียังไม่ได้รับเอกราช トラバนั้น ความสูญเสียต่อชีวิตของพลเรือนยังคงเกิดขึ้นอยู่เสมอ เพราะปฏิบัติการทางการทหาร เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์การต่อสู้.
62.	เอกราช จะทำให้การศึกษาไม่ “จมดิ่ง” กว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน..... เอกราชเท่านั้น ที่จะแก้ปัญหาการศึกษาได้ เพราะการศึกษาของปาดานีเหลวแหลกเกินกว่าที่แก้ไขด้วยแนวทางการปฏิรูปได้ (ปฏิวัติการศึกษา เป็นทางออกเดียวที่เรามี และเอกราชก็เป็นคำตอบนั้น) <u>トラバโดที่ปาดานีไม่มี “อำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนเป็นของตนเอง” ปาดานีก็ไม่มีวันที่จะแก้ปัญหาการศึกษาและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น ซึ่งการจะได้มาซึ่งอำนาจอธิปไตยเพื่อให้ปาดานีสามารถออกแบบ “รูปแบบประเทศของตนเอง มีเพียงหนทางเดียว คือ การได้มาซึ่งเอกราช”</u>
63.	เพราะประเทศเหลวแหลกเกินไปที่จะเยียวยา เราจึงจำเป็นต้องสร้างประเทศใหม่ เพื่อรองรับการยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น เอกราช จะทำให้ประชาชนมีความหวังและกล้าที่จะฝันถึงอนาคตที่ดีกว่า “ถ้าพูดถึงความถดถอยของประเทศไทยในตอนนี้ วันนี้ไม่ใช่แค่ BRN ที่ต้องลุกขึ้นต่อสู้ แต่ทุกภาคส่วนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นคนรุ่นใหม่ คนแก่ เด็ก ต้องลุกขึ้นมาต่อสู้เหมือน BRN หากเราไม่ผนึกกำลังกันต่อสู้ เราจะไม่มีผืนแผ่นดินให้ลูกหลานอน เพราะทุกวันนี้เจ้าหน้าที่รัฐมีการทุจริตงบประมาณมหาศาลเข้ากระเป๋าดตัวเอง ใช้ตำแหน่งหน้าที่เอื้อประโยชน์ต่อพวกพ้อง เหล่านี้ ล้วนเป็นเหตุผลว่า ทำไมต้องเอกราช?
64.	เพราะระบบการศึกษาที่ถูกครอบงำโดยนายทุนและระบบการเมือง/การปกครองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย ทำให้เด็กกลายเป็นผู้ใหญ่ที่ยอมจำนนต่ออำนาจรัฐและปลายกระบองปืน “ตนเองเคยตั้ง

	คำถามว่า หากประเทศไทยเป็นชาติที่สมบูรณ์แบบ เคารพเสียงประชาชน มีหลักธรรมาภิบาลและมีกลไกการตรวจสอบที่ดี ผมยังคงต้องการเอกราชอยู่อีกหรือไม่ คำตอบของผม คือ แม้จะตัดเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เป็นตัวปัญหาและอุปสรรคสำหรับการพัฒนาประเทศแล้ว ตนเองก็ยังคงต้องการเอกราชอยู่ดี” <u>เพราะเอกราช คือความปรารถนาสูงสุดในชีวิต ดิฉันต้องการอยู่ในประเทศของตนเอง (ประเทศปาตานี) ต้องการมีสถานะความเป็นพลเมืองปาตานี (ไม่ใช่ประชาชนชาวไทย) และใช้ชีวิตอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรีภายใต้ประเทศที่มีระบอบการปกครองที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ ภาษา วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของตนเอง</u>
65.	เพราะต้องการกำหนดชะตากรรมของตนเอง.....ต้องการใช้ชีวิตอยู่ในประเทศที่มีระบอบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยที่เคารพความสามารถของคนแต่ละคน มีระบอบเศรษฐกิจที่เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันได้อย่างเสรี แต่ต้องมีกลไกหรือเงื่อนไขบางอย่างที่ทำให้คนด้อยกว่ามีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรได้อย่างทัดเทียมกับคนรวย “เอกราช จะตอบโจทย์วิสัยทัศน์ของการสร้างประเทศใหม่ “ณ ประเทศแห่งนี้ เป็นโอกาสของคนทุกคนที่มีความสามารถ” (เฉกเช่นเดียวกับวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Share Vision) ของสหรัฐอเมริกา
66.	เพราะต้องการให้ตาติกาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถสร้างคนให้มีคุณภาพ ปลุกฝังให้เด็กดำเนินชีวิตตามหลักการของศาสนาอิสลาม ยึดเอาพระมหาคัมภีร์อัล-กุรอาน และจริยวัตรของท่านนบี (ซุนนะห์/ฮาดิส) เป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิต ควบคู่กับการให้สร้างเด็กให้สามารถใช้ภาษาที่หลากหลาย โดยเฉพาะภาษามลายู ภาษาอาหรับ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาไทย <u>เอกราช จึงเป็นทางออกในการแก้ปัญหาการศึกษาและยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีกว่าที่เป็นอยู่</u> トラバドที่ปาตานียังไม่ได้รับเอกราช ปาตานีจะไม่มีวันทำความไฝ่ฝันของตนเองให้เป็นจริง เพราะการอยู่ภายใต้รัฐไทย หมายถึง “การไม่มีอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนเป็นของตนเอง” เราจึงไม่สามารถออกแบบ “ระบอบการปกครองและพัฒนาประเทศ” ให้เป็นไปตามต้องการของตนเอง
67.	<u>เพราะเอกราช จะเป็น “ตัวเลือกเดียวที่จะรักษาไว้ซึ่งภาษา เชื้อชาติ แผ่นดินและมาตุภูมิที่เราหวงแหนไว้ได้”</u> ที่ผ่านมา รัฐสยามพยายามปลุกฝังให้เด็กและเยาวชนของปาตานี มีจิตสำนึกของความเป็นชาติไทย ขณะที่ครูตาติกา ก็พยายาม(อย่างหนัก) เพื่อมิให้ลูกหลานของตนเองถูก “กลืน” จนกลายเป็น “คนอื่นที่ไม่ใช่คนปาตานี” เราพยายามส่งเสริมให้เด็ก ๆ สามารถเขียนภาษายาวี และพูดภาษามลายูได้ เพราะภาษามลายู คือ อัตลักษณ์ของความเป็นปาตานี และตาติกา ก็เป็นรูปแบบการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนที่นี่”
68.	<u>เพราะเอกราช จะทำให้เราสามารถอนุรักษ์/ปกป้อง/รักษาไว้ซึ่งภาษา/ศาสนา/วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของตนเอง</u> สิ่งที่ทำให้ตนเองรู้สึกเจ็บปวดที่สุด คือ การที่บุตรหลานของเราถือดอกไม้ประจำชาติ (Bunga bangsa/Bunga Sereh) ซึ่งเป็น “ตัวแทนของความเป็นปาตานี” แต่กลับต้องมีลายของธงชาติไทย..... ถ้า

	ดูจากภาพที่ปรากฏ อาจสะท้อนให้เห็นว่า คนปาตานีสามารถอยู่ร่วมกับประเทศไทยได้ ภายใต้ “ความเป็นพหุวัฒนธรรม ได้รับพระบารมี” เด็กของเราต้องแต่งชุดมลายูในเครื่องท่อนบน และเครื่องท่อนล่างด้วยโจมกระเบน ซึ่งเป็นวัฒนธรรมการแต่งกายของสยาม เหล่านี้ ล้วนเป็นความเจ็บปวดที่เราารู้สึกว่า <u>รัฐไทย/สยามกำลังเหยียบย่ำศักดิ์ศรีความเป็นชาติของปาตานี พยายามทำให้ที่นี่กลายเป็นสยามที่ไม่หลงเหลือความเป็นปาตานีอีกต่อไป</u> เหล่านี้ ล้วนเป็นเหตุผล “ทำไมต้องเอกราช?”
69.	“เพราะเอกราช จะทำให้ปาตานีกลายเป็นประเทศแห่งสันติ ทำให้ทั้งสองประเทศ “ปาตานี” และ “สยาม” ไม่ต้องสู้รบและฆ่าฟันกันอีกต่อไป” โดยเหตุผลที่เรายังคงต้องสู้รบ เพราะทั้งสองฝ่ายยัง ดูเล่ห์เหลี่ยมของกันและกันไม่ได้ เมื่อไรก็ตามที่เราสามารถตกลงกันได้ เมื่อนั้น เราก็ไม่ต้องสู้รบกันอีกต่อไป เอกราช เป็นความปรารถนาสูงสุดของชีวิตเพื่อแสวงหาทางออกในการยุติความขัดแย้ง และเปิดโอกาสให้ทั้งสองประเทศ “สร้างประเทศของตนเองบนพื้นฐานของการให้เกียรติกันและกัน” สยามก็ปกครองประเทศของตน ปาตานีก็สร้างชาติของตนเอง โดยต่างคนต่างมีอำนาจอธิปไตยเป็นของตนเอง เราไม่มีวันที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติภายใต้ “ประเทศเดียวกันได้” เอกราชจึงเป็นทางออกในการแก้ปัญหา นั้น
70.	เพราะเอกราช เป็นคำตอบที่จะทำให้ชาวปาตานีสามารถ “ดำเนินชีวิตได้อย่างมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี และปลอดภัยทั้งในโลกนี้และโลกหน้า ทำให้ชาวปาตานีทุกคนสามารถใช้ชีวิตอย่างสงบสุข ตั้งแต่ระดับตัวเอง ครอบครัว หมู่บ้านและประเทศชาติ
71.	เพราะผืนแผ่นดินแห่งนี้ เคยเป็นของเรามาก่อน และการที่สยามเข้ามายึดครอง ก็ไม่ได้ทำให้มีชีวิตความเป็นอยู่ของเราดีขึ้น ตรงกันข้าม ชาวบ้านยังคงอดอยากหิวโหย อดมือกินมือ ทั้งๆ ที่เรามีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์
72.	เพราะต้องการสร้างอนาคตของปาตานีให้ดีกว่าที่เป็นอยู่ กำหนดรูปแบบการปกครองที่สามารถตอบโจทย์เรื่องปากท้อง จัดการศึกษาที่ตอบโจทย์งานสร้างคนและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่เน้นทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่นบนโลกใบนี้อย่างมีความสุข จัดสรรทรัพยากรธรรมชาติและการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐอย่างเท่าเทียม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและช่องว่างระหว่างคนจนกับคนรวย
73.	เพราะต้องการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างทางสังคม ต้องการให้มีการจัดสรรอำนาจและผลประโยชน์แก่คนปาตานีอย่างแท้จริง..... มันกลายเป็นคุณค่าอันศักดิ์สิทธิ์ที่เราพร้อมจะทำ แม้ต้องแลกด้วยความเจ็บปวดบางประการ แม้จะรู้อยู่เต็มอกว่า เอกราชเป็นไปได้ยาก (หรืออาจเป็นไปได้เลย) ในโลกสมัยใหม่ แต่ตนเองยังคงพร้อมที่จะเดินหน้า เพราะความเชื่อมั่นอย่างแน่วแน่ ว่า แม้ความสำเร็จ (เอกราช) จะไม่บังเกิดในรุ่นของเรา แต่ภารกิจ “การทวงคืนสิทธิความเป็นเจ้าของเหนือดินแดน” ได้ถูกส่งต่อไปยังลูกหลานของเราแล้ว

74	เอกราช จะทำให้ฝ่ายปาตานีมีอำนาจอธิปไตยเป็นของตนเอง เพื่อออกแบบระบบการเมือง การปกครองและการบริหารจัดการภายในประเทศที่สามารถตอบสนองความต้องการ สภาพปัญหา และบริบทของปาตานีที่มีอัตลักษณ์ที่แตกต่างจากสยามอย่างสิ้นเชิง..... <u>หากต้องการยุติปัญหาความขัดแย้งและความสูญเสียต่อชีวิตของพลเรือน เอกราชจึงเป็นทางออกเดียวที่จะแก้ปัญหา</u> นั้นได้
75	“การศึกษาสำคัญที่สุด แต่เราไม่อาจคาดหวังต่อการศึกษาได้ トラバโตที่เรายังไม่สามารถเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม ซึ่งหนทางหนึ่งที่จะเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมได้ คือ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการเมืองการปกครอง <u>ดังนั้น เอกราช จึงเป็นคำตอบที่จะทำให้ประชาชนสามารถกำหนดชะตากรรมของตนเองได้</u> ”
76	“รัฐอาจทำสำเร็จในแง่ของการดำเนินนโยบายกลมกลืนวัฒนธรรม กับตาดิกาในจังหวัดสงขลา และสตูล แต่สิ่งที่รัฐพึงระลึก คือ รัฐไทยไม่มีทางเปลี่ยน “ปาตานี” ให้เป็น “สยาม” ได้ ไม่มีวันที่จะบังคับให้ตาดิกาใช้ภาษาไทยในโรงเรียนตาดิกาในพื้นที่ปาตานีได้เด็ดขาด สิ่งที่น่าเศร้า สำหรับเราในวันนี้ คือ ตาดิกากลายเป็นเครื่องมือทางการเมือง ที่รัฐ พยายามเปลี่ยน “ความเป็นปาตานี” สู่ “ความเป็นสยาม” โดยใช้การศึกษาเป็นข้ออ้างในการสร้างคนและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เสมือนว่าเรากำลังโดนกดขี่ซ้ำซ้อน <u>ด้วยเหตุนี้ เราจึงต้องการเอกราช (ปลดแอกจากรัฐไทย) เพราะเอกราชเป็นเพียงทางเลือกเดียวที่จะรักษา “มรดกของบรรพบุรุษ” (ภาษา ชาตัพันธ์ และดินแดน/มาตุภูมิ) ที่ถูกส่งมอบจากรุ่นสู่รุ่น..... หากเรายังคงอยู่ภายใต้การปกครองของสยาม จะทำให้เราสูญเสียภาษาและผืนแผ่นดินของตนเองในที่สุด</u> HILANG BAHASA, (สูญเสียภาษา) HILANG BANGSA, (สูญเสียชาติพันธุ์) HILANG NEGARA (สูญเสียประเทศชาติ)
77	“เพราะสยาม บังคับให้เรา (ชาวปาตานี) เป็น เขา (สยาม) ทั้ง ๆ ที่เราไม่ใช่เขา” แต่สิ่งรัฐไทยพึงระลึก คือ คุณบังคับเราได้แค่การกระทำ/พฤติกรรม แต่ข้างในเราต่อต้าน เราทำตามคุณเพราะเรากลัวกฎหมายที่คุณถืออยู่ในมือ การแสดงออกว่าเราเป็นไทย ไม่ได้เป็นไปเพราะความจงรักภักดี แต่เพราะเราไม่สามารถแสดงเจตจำนงทางการเมืองว่าต้องการเอกราชให้สาธารณะเห็น เพราะมาตรา 1 แห่งราชอาณาจักรไทย มิให้อิสระแก่เราในการแสดงออกถึงเจตจำนงทางการเมือง <u>“ประเทศไทยเป็นรัฐเดี่ยว มีอาจแบ่งแยกได้”</u> ทำให้เราต้องปิดบัง/ซ่อนเร้นความปรารถนาสูงสุดของชีวิต..... <u>“เอกราช เป็นความปรารถนาสูงสุดของชีวิต เพื่อปกป้องไว้ซึ่งภาษา ชาตัพันธ์ ศาสนา และผืนแผ่นดินศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งเป็นดินแดนที่ชาวปาตานีรักและหวงแหน”</u>
78	“เพราะเอกราช จะทำให้เราสามารถออกแบบระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการ “สร้างมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นบ่าวที่ดีของอัลลอฮ์ มีความยำเกรงและศรัทธาต่อพระผู้เป็นเจ้า สามารถอาศัยอยู่บนโลกใบนี้อย่างปลอดภัยและมีความสุข ประสบความสำเร็จทั้งในโลกนี้และโลกหน้า”

	เอกราช จะช่วย “ปลดล็อก” ปัญหาการจัดการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของปาดานี ทำให้เราสามารถออกแบบระบบการศึกษาและสร้างโรงเรียนที่ตอบโจทย์การสร้างเด็กให้กลายเป็นคนที่มีคุณภาพ สามารถ
	เอาชีวิตรอดอยู่ในสังคม ได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักการศาสนา สอดคล้องกับวัฒนธรรม จารีตประเพณี และวิถีชีวิตของคนปาดานี โดยมีเป้าหมายสูงสุด คือ การสร้างเด็กให้เป็นคนดี สร้างครอบครัวที่มีความสุข สร้างชุมชนให้มีความสามัคคี สร้างประเทศชาติที่เจริญก้าวหน้าและมั่นคง ภายใต้วิสัยทัศน์ร่วมของคนปาดานี คือ “คน ๆ หนึ่งให้สามารถใช้ชีวิตอย่างมีความสุข ทั้งในโลกนี้และโลกหลังความตาย (อาคีเราะห์) ตราบไตที่ปาดานียังคงอยู่ภายใต้การปกครองของสยาม ตราบนั้น ปาดานีไม่อาจออกแบบระบบการศึกษาที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของปาดานีที่มีความแตกต่างจากสยามอย่างสิ้นเชิง ไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างทางภาษา ศาสนา ชาติพันธุ์และประวัติศาสตร์ความเป็นมา (รากเหง้า) ของตนเอง ด้วยเหตุผลข้างต้น จึงเป็นคำตอบว่า “ทำไมต้องเอกราช?”
79	เพราะการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราช เป็นฟิรดูอิน (ภาระหน้าที่/ความรับผิดชอบ) ของมุสลิมทุกคน เพื่อพิทักษ์ไว้ซึ่งภาษา ศาสนา ชาติพันธุ์และมาตุภูมิอันเป็นที่รักและหวงแหน หากต้องการให้ปาดานีเป็นเมืองแห่ง “สันติสุข” (PATANI DARUSSALAM) ที่มีความสงบสุขและปลอดภัย มีเพียงทางเลือกเดียว คือ นักล่าอาณานิคมสยามต้องคืนอิสรภาพ เพราะเราเชื่อว่า เอกราชจะทำให้เรามี “อำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนเป็นของตนเอง” และการมีอำนาจอธิปไตย จะทำให้เรามีสิทธิที่จะกำหนดชะตากรรมของตนเอง มีสิทธิที่จะออกแบบระบอบการปกครองและจัดวางโครงสร้างอำนาจรัฐ (ใหม่) ให้สอดคล้องกับบริบทของปาดานี ที่มีความแตกต่างจากสยามอย่างสิ้นเชิง (ในทุก ๆ ด้าน) ตราบไตที่ปาดานียังไม่ได้รับเอกราช ตราบนั้น ก็ยังคงมีคนบาดเจ็บล้มตายเป็นจำนวนมาก เพราะ การปฏิบัติการทางทหาร เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์การต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราช แม้ไม่ยอมให้มีคนตายจากการต่อสู้ด้วยอาวุธก็ตาม
80.	เอกราช จะทำให้ปาดานีสามารถออกแบบและสร้างประเทศให้สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของตนเอง โดยคำนึงถึงอัตลักษณ์ของความเป็นมลายูปาดานี (ชาวปาดานี เชื้อสายมลายู นับถือศาสนาอิสลาม และอาศัยอยู่ในดินแดนศักดิ์สิทธิ์ : ระเบียบมักกะห์)
81.	เอกราช จะทำให้ปาดานีมี “โอกาสที่จะพัฒนาระบบการศึกษา” ให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของความเป็นปาดานี การศึกษาที่เป็นอยู่ ในปัจจุบัน เป็นไปเพื่อตอบสนองนโยบายจากรัฐบาลส่วนกลาง (นักล่าอาณานิคมสยาม) มีการใช้ระบบการศึกษาเพื่อกล่อมเกลายาวชนให้กลายเป็น “สยาม” (ผ่านระบบการศึกษา) มีการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามคุณค่า/ค่านิยมของความเป็นสยาม (เป็นบุคคลที่สามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษา กล่าวสวัสดิ์เป็นคำทักทาย กราบไหว้บูชาเพื่อแสดงความเคารพต่อผู้หลักผู้ใหญ่/อาวุโส และมีกิริยามารยาทตามแบบฉบับของความเป็นไทยวัฒนธรรมสยาม) เอกราช เป็นทางเลือกเดียวที่จะให้ชาวปาดานีสามารถรักษาไว้ซึ่ง “อัตลักษณ์ของความเป็นปาดานี” เป็นเครื่องมือสำคัญในการ อนุรักษ์/ปกป้อง/รักษาไว้ซึ่งภาษา/ศาสนา/

	ชาติพันธุ์และวัฒนธรรมแห่งความเป็นปาดานี <u>“ถ้าเราไม่ปกป้องภาษาของเรา ลักวันหนึ่งเราจะสูญเสียชาติพันธุ์ หากเราไม่ปกป้องชาติพันธุ์ เราจะสูญเสียผืนแผ่นดินและความเป็นชาติในที่สุด”</u> HILANG BAHASA ,HILANG BANGSA, HILANG NEGARA เพราะสยามได้กดขี่ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและทุกวิถีแห่งการดำเนินชีวิต จนกลายเป็นความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเกิดช่องว่างระหว่าง “คนจน” และ “คนรวย” อย่างมหาศาล มีการผสมผสานและกลมกลืนทางวัฒนธรรม จนกลายเป็นการ <u>“กลืนกลายทางชาติพันธุ์”</u> ทำให้ “ปาดานี” กลายเป็น “สยาม” ทั้ง ๆ ที่เราไม่ใช่ “สยาม” เพราะเรา (ปาดานีและสยาม) แตกต่างกันในทุกด้านจนไม่มีวันที่จะมาบรรจบเป็น “ทองแผ่นเดียวกันได้” เพราะสยามได้กดขี่ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและทุกวิถีแห่งการดำเนินชีวิต จนกลายเป็นความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเกิดช่องว่างระหว่าง “คนจน” และ “คนรวย” อย่างมหาศาล
82.	เพราะสยามได้กดขี่ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและทุกวิถีแห่งการดำเนินชีวิต จนกลายเป็นความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเกิดช่องว่างระหว่าง “คนจน” และ “คนรวย” อย่างมหาศาล มีการผสมผสานและกลมกลืนทางวัฒนธรรม จนกลายเป็นการ <u>“กลืนกลายทางชาติพันธุ์”</u> ทำให้ “ปาดานี” กลายเป็น “สยาม” ทั้ง ๆ ที่เราไม่ใช่ “สยาม” เพราะเรา (ปาดานีและสยาม) แตกต่างกันในทุกด้านจนไม่มีวันที่จะมาบรรจบเป็น “ทองแผ่นเดียวกันได้” เอกราช จึงเป็นทางออกเดียวที่จะ “ปลดปล่อยปัญหาที่ถูกหมักหมมมานาน” จนมีอาจแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีการปกติ (ปฏิรูป) ผ่านกลไก/รูปแบบการเมืองการปกครองภายใต้การยึดครองของสยาม ทางออกในการยุติปัญหาความขัดแย้ง มีเพียงทางเลือกเดียว คือ <u>“การคืนอิสรภาพให้ปาดานี (ปลดแอกจากการยึดครองของสยามนักล่าอาณานิคม) เพื่อให้ปาดานีสามารถออกแบบรูปแบบการปกครองและอนาคตของปาดานีด้วยตัวของชาวปาดานีเอง</u> เพราะชาวปาดานีเท่านั้น ที่ควรมีสิทธิในการปกครองประเทศปาดานี ไม่ใช่สยามที่เข้ายึดครองปาดานีด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้องตั้งแต่ต้น
83.	เพราะต้องการอนาคตที่ดีกว่า (ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน) ต้องการสร้างสังคมที่เสมอภาค เท่าเทียม และ ยุติธรรม
84.	เพราะผืนแผ่นดินแห่งนี้เคยเป็น อาณาจักรปาดานีดารุสซาลาม มาก่อน (PATANI DARUSALAM) ก่อนที่จะถูกสยามยึดครองด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง ในปี 2329 อาณาเขตของปาดานีครอบคลุมจังหวัด ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และบางส่วนของจังหวัดสงขลา (อำเภอเทพา จะนะ สะบ้าย้อย นาทวี และ สะเดา ซึ่งเป็นอำเภอที่ประชากรส่วนใหญ่เป็นมุสลิม) รวมถึงรัฐกลันตันและตรังกานู ด้วยเหตุข้างต้น จึง<u>เป็นหน้าที่ของมุสลิม/บุตรหลานของชาวปาดานีทุกคน ที่ต้องร่วมกันต่อสู้เพื่อ</u> <u>ทวงคืน “มรดกของบรรพบุรุษ”</u> ที่ถูกส่งต่อภารกิจจากรุ่นสู่รุ่น.... หากปาดานีได้รับอิสรภาพ (ปลดแอกจากการยึดครองของสยาม) จะทำให้ปาดานีมี “อำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนของตนเอง” และทำให้ปาดานี สามารถกำหนดรูปแบบการปกครองและออกแบบอนาคตของประเทศให้สอดคล้องกับ “อัตลักษณ์

	ความเป็นปัตตานี” ที่แตกต่างจากสยามอย่างสิ้นเชิง ทั้งทางด้านภาษา ศาสนา ชาติพันธุ์และประวัติศาสตร์ของชาติ (รากเหง้า)
85.	เพราะปัตตานีเคยเป็นเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรือง เป็นเมืองท่าที่สำคัญของเอเชียอาคเนย์ เป็นประเทศที่เคยมีความเข้มแข็งทางการทหารและการค้า/การลงทุนกับต่างชาติ เคยเป็น “ระบียงมังกะห์” ที่อุดมไปด้วยนักปราชญ์และผู้เชี่ยวชาญด้านศาสนา/นักวิชาการจำนวนมากแต่เมื่อสยามเข้ายึดครองปัตตานีด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง ทำให้ปัตตานีกลายเป็น “เมืองที่ถดถอย” ลงอย่างต่อเนื่อง เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมอย่างเห็นได้ชัด ชาวปัตตานีดั้งเดิมที่เป็นเจ้าของดินแดนอันศักดิ์สิทธิ์ไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติและสวัสดิการของรัฐได้อย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม ทำให้ชาวปัตตานีจำนวนมากมีฐานะยากจน ทั้ง ๆ ที่อาศัยอยู่ในประเทศที่อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติทั้งทางบก ใต้ดินและท้องทะเล ระบบการศึกษาถูกทำให้ด้อยคุณภาพจนไม่สามารถแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านได้ด้วยเหตุนี้ จึงเป็น <u>หน้าที่ของมุสลิม/บุตรหลานของชาวปัตตานีทุกคน ที่ต้องร่วมกันต่อสู้เพื่อนำความเจริญรุ่งเรืองกลับคืนสู่ปัตตานีอีกครั้ง</u>
86.	เรากำลังต่อสู้เพื่อชาวปัตตานีทุกคนที่อาศัยอยู่บนผืนแผ่นดินแห่งนี้ และได้รับความทุกข์ทรมานจากการถูกยึดครองของสยาม (นักล่าอาณานิคม) ด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง เอกราช จะทำให้ปัตตานีกลายเป็นดินแดนที่มีระบอบการปกครองที่สมบูรณ์ มีอำนาจอธิปไตยที่ทำให้เราสามารถปกครองและพัฒนาประเทศให้มีความเจริญรุ่งเรือง เพื่อให้ชาวปัตตานี (ทุกคน) สามารถใช้ชีวิตอยู่บนผืนแผ่นดินแห่งนี้ได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี <u>จึงเป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคน (ฟิรดูอิน) ที่จะต้องต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราชและนำหลักการของศาสนาอิสลามมา</u> <u>เป็น “ทางนำ” ในการดำเนินชีวิต ทวงคืนความเจริญรุ่งเรืองของปัตตานีในอดีต (PATANI DARUSALAM) กลับคืนมาอีกครั้ง การต่อสู้เพื่อเอกราช ถือเป็นภารกิจศักดิ์สิทธิ์ที่ถูกส่งมอบจากบรรพบุรุษสู่รุ่นลูกหลานของตนเองอย่างไม่สิ้นสุด</u>
87.	เพราะเอกราช จะสร้างโอกาสให้ “ปัตตานีมีอนาคตที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน” เอกราช ทำให้ปัตตานีมี “อำนาจอธิปไตยเป็นของตนเอง” และการมีอำนาจอธิปไตยจะทำให้ปัตตานีมีสิทธิที่จะออกแบบระบอบการปกครองและพัฒนาประเทศให้เป็นไปตามความต้องการของคนปัตตานี เพราะความต้องการระหว่าง “ชาวปัตตานี” กับ “ชาวสยาม” ไม่มีวันที่จะเป็น “ความต้องการร่วม” ได้ “เพราะปัตตานีไม่ใช่สยาม” และ “สยามไม่ใช่ปัตตานี” ต่อให้สยามใช้ความพยายามในการผสมผสานกลมกลืนทางวัฒนธรรม เพื่อให้ปัตตานีกลายเป็นสยาม.... สยามก็ไม่มีวันทำสำเร็จ เพราะเราแตกต่างกันกว่าที่จะอยู่ร่วมกันได้ เสมือน “น้ำ” กับ “น้ำมัน” ที่ไม่สามารถหลอมรวมให้เป็นสิ่งของชนิดเดียวกันได้
88	เพราะ “สยาม” กับ “ปัตตานี” มีความแตกต่างกันทางชาติพันธุ์ ศาสนา วิถีชีวิต ค่านิยม และการให้คุณค่าในมิติของการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิต อย่างมาก

	“สยาม” ต้องการพัฒนาประเทศสู่ “ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจด้วยระบอบทุนนิยมเสรี” ในขณะที่ “ปาตานี” ต้องการพัฒนาประเทศ สู่การเป็นชาติที่ยึดหลักการของศาสนาอิสลามเป็นทางนำในการดำเนินชีวิต ปาตานีไม่ต้องการสร้างประเทศให้กลายเป็นชาติที่ร่ำรวยมหาศาลด้วยการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่พระเจ้า (อัลลอฮ์) ให้มาอย่างไม่ลืมหืมตา แต่เราจะใช้ทรัพยากรธรรมชาติทั้งทางบก ทางน้ำและใต้ดินอย่างพอประมาณและเกิดความคุ้มค่าให้มากที่สุด เพื่อส่งต่อทรัพยากรธรรมชาติให้รุ่นลูกรุ่นหลานได้ใช้ประโยชน์ต่อไป ปาตานีจะไม่จัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการแข่งขัน และทำให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการเอาเปรียบผู้คนและสร้างความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยกับคนจน แต่เราจะใช้การศึกษาเพื่อพัฒนาคนและยกระดับจิตวิญญาณของผู้คนให้มีความยำเกรงต่อพระผู้เป็นเจ้า เอกราช จึงเป็นคำตอบที่จะทำให้ความปรารถนานี้เป็นจริงได้ เพราะตราบไคที่ปาตานียังคงอยู่ภายใต้การยึดครองของประเทศไทย ปาตานีไม่สามารถที่จะสร้างประเทศในอุดมคติได้ เพราะ “สยาม” กับ “ปาตานี” มีความเชื่อและค่านิยมที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง เราแตกต่างกันจนไม่สามารถหลอมรวมเป็นชาติเดียวกันได้ และไม่สามารถอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งรัฐฉบับเดียวกันได้)
89.	เพราะเอกราชจะสร้างโอกาสในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของชาวปาตานีให้ดีขึ้น สร้างกลไกทางการตลาดที่เน้นให้เกิดการแข่งขันกันอย่างเสรี แต่ยังคงคำนึงถึงหลักการแห่งความพอเพียง และไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติที่พระเจ้าให้มาในปริมาณที่มากจนเกินไป ภายหลังได้รับเอกราช ชาวปาตานีสามารถดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างเสรี เท่าเทียมและเป็นธรรม มีการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และเข้าถึงสวัสดิการของรัฐได้อย่างทั่วถึง โดยปาตานีจะออกแบบ นโยบายที่เอื้อต่อการกระจายรายได้และสร้างความมั่นคงแก่ชาวปาตานีทุกคนอย่างยุติธรรม ทำให้ชาวปาตานีสามารถใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างเท่าเทียมและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีการประกันรายได้ขั้นต่ำ เพื่อให้ชาวปาตานีทุกคนสามารถอาศัยอยู่บนผืนแผ่นดินได้อย่างสมศักดิ์ศรี และมีเกียรติ ตราบไคที่ปาตานียังไม่ได้รับเอกราช ปาตานีไม่มีวันที่จะออกแบบระบอบการปกครองและสร้างประเทศใหม่ให้เป็นไปตามความปรารถนาของตนเอง เพราะตราบไคที่เราไม่มีอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนเป็นของตนเอง ตรานั้น ความปรารถนาเหล่านั้นก็เป็นเพียงความพ้อฝันและไม่มีวันเป็นจริง.... ในฐานะลูกหลานชาวปาตานีทุกคน เป็นหน้าที่ (ฟิรดูอิน) ในการทวงคืนแผ่นดินบรรพบุรุษให้กลับมาเป็นของชาวปาตานีอีกครั้ง
90.	เพราะเอกราช จะเป็นการ “เปิดประตูแห่งโอกาส” ที่จะทำให้เกิดการลงทุนภายในประเทศ ที่มีการเชื่อมต่อกับเศรษฐกิจโลกมากขึ้น สามารถสร้างโอกาสในการพัฒนาด้านการค้า การเงินและการลงทุนด้วยรูปแบบใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมปาตานี ซึ่งความปรารถนาเหล่านี้ มีอาจเกิดขึ้นได้จริงภายใต้การยึดครองของสยามนักล่าอาณานิคม เพราะ “สยามไม่ใช่ปาตานี” สยามจึงไม่เข้าใจอัตลักษณ์

	และความเป็นตัวตนของเรา ในขณะเดียวกัน “เราชาวปัตตานีก็ไม่ใช่สยาม” เราจึงไม่ยอมรับการปกครองของสยาม เอกราช จึงเป็นหนทางที่ทำให้ความปรารถนาที่เกิดขึ้นได้จริง เพราะการได้มาซึ่งเอกราช หมายถึง การที่ปัตตานีมี “อำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนเป็นของตนเอง” และการมีอำนาจอธิปไตย หมายถึง การที่ชาวปัตตานีสามารถออกแบบ “อนาคตของประเทศ ปัตตานี” ให้สอดคล้องกับความต้องการ/ความปรารถนา สภาพปัญหาและบริบทของปัตตานีที่มีความแตกต่างจากสยาม อย่างสิ้นเชิง
91.	เอกราช จะทำให้เราสามารถออกแบบ “ระบอบเศรษฐกิจ” เพื่อแก้ปัญหาความยากจน และยกระดับคุณภาพชีวิตของชาว ปัตตานีให้ดีขึ้น สามารถออกแบบ “ระบอบการเมืองการปกครอง” ให้เป็นรัฐสวัสดิการ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยกับคนจน ออกแบบ “ระบอบสังคม” เพื่อให้ชาวปัตตานีทุกคนสามารถอาศัยอยู่บนผืนแผ่นดินแห่งนี้ได้อย่างสมเกียรติและมีศักดิ์ศรี ออกแบบ “ระบอบการศึกษา” ที่สามารถจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา บริบททางสังคม และสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของความเป็นปัตตานี เพื่อให้เยาวชนคนรุ่นใหม่เป็นคนที่มีคุณภาพ มีทักษะชีวิตและมีศักยภาพเพียงพอที่จะเอาตัวรอดในสังคมยุคปัจจุบัน ออกแบบ “ระบอบศาสนา” ให้รองรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมยุคโลกาภิวัตน์ สร้างเด็กรุ่นใหม่ให้มีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักการทางศาสนาและจารีตประเพณีอันดีงามของสังคมปัตตานี ความปรารถนาเหล่านี้มีอาจเกิดขึ้นได้เลย ตราบใดที่ปัตตานียังคงอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐไทย เพราะ “ปัตตานี” กับ “สยาม” มีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างทางภาษา ศาสนา อัตลักษณ์ วัฒนธรรม การให้คุณค่าและวิธีการแห่งการดำเนินชีวิต เพราะ “ปัตตานีไม่ใช่สยาม และสยามก็ไม่ใช่ปัตตานี” ต่อให้สยามใช้ความพยายามในการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมมากเพียงใด ก็มีโอกาสหลอมรวมจิตวิญญาณของชาวปัตตานีให้กลายเป็นสยามได้
92.	เพราะเอกราช จะทำให้ปัตตานีมีโอกาสในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของชาวปัตตานีให้ดีขึ้น มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจของ ประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า ภายใต้แนวคิดการสร้าง “ระบบการแข่งขันทางการค้าและการลงทุน” อย่างเป็นธรรมและเสรี เอกราชจะตอบโจทย์เรื่องการพัฒนาประเทศให้มี “ความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุ” ควบคู่กับ “การพัฒนาทางจิตวิญญาณ” โดยมุ่งเน้นการสร้าง “ความรู้โรจน์” ควบคู่กับ “การสร้างประเทศที่ใช้หลักศาสนาอิสลามเป็นทางนำในการปกครองประเทศ” เพื่อให้ความศักดิ์สิทธิ์ของ “ความเป็นระเบียบมักกะห์” กลับคืนสู่ดินแดนของปัตตานีอีกครั้ง ตราบใดที่ปัตตานีไม่มี “อำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนเป็นของตนเอง” ปัตตานีก็ไม่สามารถที่จะออกแบบ “ระบอบการเมืองการปกครองของประเทศ” ให้เป็นไปตามความปรารถนาของตนเอง โดยการออกแบบรูปแบบการเมืองการปกครองของประเทศในอนาคต ต้องคำนึงถึง “อัตลักษณ์ของความเป็นปัตตานี” ที่แตกต่างจากสยามอย่างสิ้นเชิง ไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างทางชาติพันธุ์ ศาสนา ภาษา และประวัติความเป็นมาของตนเอง (รากเหง้า)

93.	<u>“เพราะปาตานีเป็นดาร์ลฮาร์บี (DARUL HARBI) จึงเป็นหน้าที่ของมุสลิม (ฟิรดูอิน) ชาวปาตานีทุกคนที่ต้องเข้าร่วมต่อสู้ เพื่อพิทักษ์ไว้ซึ่งชาติพันธุ์ ศาสนาและผืนแผ่นดินอันศักดิ์สิทธิ์ของตนเอง”</u> เหตุผลที่ทำให้ชาวมุสลิมต้องต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราช เพราะเรามีอาจปฏิบัติตามหลักการของศาสนาอิสลามได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ แม้สยามจะดำเนินนโยบายที่<u>มิได้ปิดกั้นมิให้มีการ</u>ละเมิด ถือศีลอด จ่ายชะกาต ประกอบพิธีฮัจญ์ และอนุญาต/ ส่งเสริมให้เราสามารถประกอบศาสนกิจต่างๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการนำกฎหมายชารีอะห์ และนาระบอบ “คอลีฟะห์” มาใช้ในการเมืองการปกครอง แต่หากการใดที่เป็นการขัดขวาง “ศูนย์กลางอำนาจการปกครองของสยาม” โดยเฉพาะ การกำหนดรูปแบบการปกครองให้สอดคล้องกับ “อัตลักษณ์ของความเป็นปาตานี” และนำหลักการศาสนาอิสลามเป็นทางนำแห่งการดำเนินชีวิต ชาวปาตานีไม่อาจใช้ “ระบอบอิสลาม” และ “กฎหมายชารีอะห์” มาใช้ในการปกครองประเทศได้ เพราะ “การใดที่เป็นการกระทำที่มุ่งขัดขวาง/เปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การนั้น ถือว่ามีความผิดฐานก่อกบฏและขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในมาตรา 1 <u>“ประเทศไทยเป็นรัฐเดี่ยว มีอาจแบ่งแยกได้”</u>
94.	เพราะการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราช เป็นหน้าที่ (ฟิรดูอิน) ของมุสลิมทุกคนในการคืนความเป็นธรรมแก่ชาวปาตานี และทวงคืนอำนาจอธิปไตย/สิทธิเหนือดินแดนจากนักล่าอาณานิคมสยาม เพราะศาสนาอิสลามที่ได้บัญญัติไว้ว่า “ชาวมุสลิมที่ถูกกดขี่ข่มเหงไม่ว่าในประเด็นใด เขาก็มีความชอบธรรมที่จะต่อสู้ ถ้าหากว่าเขาไม่กำลัง...แต่ถ้าหากว่าไม่มีกำลัง พวกเขาก็มีสิทธิที่จะอพยพไปอยู่ในดินแดนอื่นที่ให้ความเป็นธรรมต่อพวกเขา หากผู้นำ ปกครองด้วยความไม่เป็นธรรม ใช้มาตรฐานที่ต่างกันในการปกครองพลเมือง มีนโยบายบางอย่างที่เห็นได้ว่าเป็นการทำลายอัตลักษณ์ของชนมุสลิม เมื่อมีคนอาสาที่จะต่อสู้ เราก็ต้องเข้าร่วมในการต่อสู้กับพวกเขา เพราะดินแดนแห่งนี้กำลังตกอยู่ในสถานะ “ดาร์ลฮาร์บี” ดังนั้น เราลูกหลานปาตานีจึงมีหน้าที่ในการต่อสู้ เพื่ออนาคตของลูกหลานของเราจะได้ใช้ชีวิต/อาศัยอยู่บนผืนแผ่นดินของตนเองอย่างมีเกียรติและมีศักดิ์ศรี <u>แม้ตอนนี้ตนเองจะรับราชการพลเรือนที่มีหน้าที่การงานดี ได้รับเงินและสวัสดิการของรัฐที่สูงพอสมควร แต่ตนเองก็ยังไม่ได้เกิด “ความภาคภูมิใจในจุดที่ตนเองยืนอยู่”</u> ตนเองยังคงปรารถนาอยู่ลึกๆ ว่า สักวันหนึ่งตนเองจะสามารถถือสัญชาติปาตานี ถือบัตรประชาชนในฐานะพลเมืองปาตานี ถือพาสปอร์ตของประเทศปาตานี และสามารถใช้ชีวิตใน “บ้านปลายของชีวิต” ร่วมกับภรรยาและบุตรหลานบนผืนแผ่นดินของตนเอง
95.	เพราะชาวมุสลิมปาตานีถูกกดขี่ข่มเหงมาอย่างยาวนาน (ตั้งแต่สยามเข้ายึดครองปาตานีด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง) มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างกว้างขวางตั้งแต่มีการบังคับใช้กฎหมายพิเศษในพื้นที่ (ไม่ว่าจะเป็น กฎอัยการศึก, พรก.ฉุกเฉิน, พรบ.ความมั่นคง) ทำให้ตนเองและพี่น้องชาวปาตานีต้องร่วมกันต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราช และทวงคืนสิทธิเหนือดินแดนของตนเองกลับคืนมา เพราะผืนแผ่นดินปาตานี เป็นดินแดนศักดิ์สิทธิ์ที่ถูกส่งมอบภารกิจจากบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่น..... ชาวปาตานีเท่านั้นมีสิทธิที่จะปกครองประเทศของตนเอง สยามไม่มีสิทธิเข้ามายึดครอง เพราะดินแดนแห่งนี้ ชาวมลายูปาตานีเป็น

	เจ้าของมาตั้งแต่ต้น แต่สยามเข้ามาปล้นและยึดครองด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง แล้วมาอ้างความเป็นเจ้าของ ทั้งๆ ที่สยามไม่มีสิทธิใดๆ เพราะเอกราช จะทำให้ปาตานีมี “อำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนเป็นของตนเอง” และ การมีอำนาจอธิปไตย จะทำให้ปาตานีสามารถออกแบบระบอบการปกครองและพัฒนาประเทศให้เป็นไปตามความต้องการและบริบทของปาตานีที่มีความแตกต่างจากสยามอย่างสิ้นเชิง <u>เอกราชจะทำให้ปาตานีสามารถสร้าง “อนาคตที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ภายใต้การยึดครองสยาม” เป็นเครื่องมือในการ “ปกป้องและรักษาไว้ซึ่งชาติพันธุ์ ศาสนา ภาษาและผืนแผ่นดินของตนเอง”</u>
96.	เพราะเป็นหน้าที่ของมุสลิม (ฟิรดูอิน) สำหรับลูกหลานของชาวปาตานีทุกคนที่ต้องเข้าร่วมในการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราช เป็นภารกิจศักดิ์สิทธิ์ที่ถูกส่งต่อภารกิจจากบรรพบุรุษ (จากรุ่นสู่รุ่น) แม้ภารกิจนี้จะไม่ประสบผลสำเร็จในรุ่นของเรา ก็ไม่เป็นไร แต่ขอให้ได้ทำหน้าที่ของตนเองในฐานะมุสลิมคนหนึ่งที่เป็นบุตรหลานของชาวปาตานี “เราไม่สนใจหรอกว่า ผลสุดท้ายของสงครามจะเป็นอย่างไร (แพ้หรือชนะ) แต่สิ่งเดียวที่เราสนใจ คือ ภารกิจนี้เป็นสิ่งที่ต้องทำ ไม่ใช่ชนะหรือแพ้ เพราะนั่นเป็นเรื่องของพระเจ้า และการต่อสู้ ถือเป็นความรับผิดชอบ เป็นพันธะ “เราไม่สนใจด้วยซ้ำว่า เอกราชจะนำมาซึ่ง “อนาคตที่ดีกว่า” หรือไม่ แต่สิ่งเดียวที่เราสนใจ คือ “พวกเราพร้อมที่จะสละชีพ /ยอมตายในหนทางแห่งความโปรดปรานของพระเจ้า.....แต่สิ่งหนึ่งที่ตนเองมั่นใจ คือ “เราจะไม่มีความรู้สึกภาคภูมิใจในความเป็นไทย และไม่ได้สำนึกในความเป็นพลเมืองไทยแต่อย่างใด พวกเราพร้อมที่จะเป็นหนึ่งใน “จีกซอ” และเข้าเป็นส่วนหนึ่งในการต่อสู้กับเหล่าอธรรม (PENJAJAH)
97.	เพราะต้องการสร้างประเทศใหม่ที่เป็นดินแดนแห่งความสันติ (PATANI DARUS-SA-LAM) ที่มีการนำ “ระบอบอิสลาม” มาใช้ในการบริหารประเทศและมีการรื้อฟื้นระบอบการปกครองแบบ “คอลีฟะห์” กลับคืนมาอีกครั้ง เพื่อสร้างประเทศปาตานีให้เป็นดินแดน “ดาร์ลุสลาม” ที่มีการใช้อัลกุรอ่านเป็นธรรมนูญในการปกครองและมีชาวมลายูปาตานี (มุสลิม) เป็นผู้ปกครอง ยึดถือพระมหาคัมภีร์อัล-กุรอ่านและพระจริยวัตร (ฮาดีษ) ของท่านศาสดามูฮัมหมัดเป็น “ทางนำ” ในการดำเนินชีวิต ดังนั้น เราในฐานะลูกหลานของชาวปาตานี มีหน้าที่ (ฟิรดูอิน) เพื่อทวงคืน “ดินแดนศักดิ์สิทธิ์ที่ตกทอดมาจากบรรพบุรุษ” และ ส่งต่อผืนแผ่นดินอันศักดิ์สิทธิ์แห่งนี้ไปยังลูกหลานรุ่นต่อไป....<u>ทราบใดที่ปาตานียังไม่ได้รับอิสรภาพ (ปลดแอกจากการยึดครองของสยามนักล่าอาณานิคม) ไม่มีทางที่จะทำให้ปาตานีมี “อำนาจอธิปไตย” ในการที่จะออกแบบระบอบการปกครองให้สอดคล้องกับความต้องการและวิถีแห่งการดำเนินชีวิตของตน เราจึงต้องร่วมกันต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราช</u>
98.	เพราะปาตานีไม่ได้รับความเป็นธรรมและถูกกดขี่ข่มเหงมาตั้งแต่ต้น (ตั้งแต่สยามเข้ายึดครองปาตานีด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง) มีการเข่นฆ่าผู้นำศาสนาที่มีบทบาทในการปลุกสำนึกแห่งความเป็นชาติปาตานี โดยเฉพาะกลุ่มอุสตาซที่มีแนวคิดเพื่อทวงคืนสิทธิแห่งความเจ้าของเหนือดินแดนของตนเอง กลับคืนมา มีการจับกุมกลุ่มครูตาดีกาและผู้นำชุมชนเป็นจำนวนมาก ทำให้ชุมชนชาตผู้นำจิตวิญญาณ มี

	การนำคนไทยพุทธจากภาคอื่นของประเทศ (อีสาน) เข้ามายึดพื้นที่ป่าตานิและขับไล่ชาวปาตานีดั้งเดิมให้ออกจากพื้นที่ โดยผ่านนโยบายการตั้งถิ่นฐาน/ย้ายถิ่นฐานเข้ามา/ตั้งถิ่นฐานในแถบอำเภอแว้ง สุคีรินและพื้นที่อื่น ๆ ของปาตานี ทำให้ชาวปาตานีดั้งเดิมซึ่งเป็นเจ้าของผืนแผ่นดินที่แท้จริงไม่มีที่ทำกินและถูกบังคับให้ออกจากพื้นที่อย่างไม่เป็น รวมทั้งกรณีที่ชาวปาตานีจำนวนมากถูกละเมิดสิทธิมนุษยธรรมและย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ในกรณีอื่น ๆ เช่น กรณีนางสาวนุรฮายาตี เจ๊ะเลาะ ชาวปาตานีที่ถูกกลุ่มทหารพรานข่มขืนจนเสียชีวิต ก่อนจะจุดไฟเผาบ้านของเหยื่อผู้เสียชีวิต เหล่านี้ ล้วนเป็นความเจ็บปวดที่ชาวปาตานีถูกระทำอย่างไม่เป็นธรรม ด้วยเหตุผลข้างต้น ปาตานีจึงเป็นดาร์ุลฮาร์บี (DARUL HARBI) จึงเป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคน (ฟิรดูอิน) ที่จะต้องเข้าร่วมในการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราช และทวงคืน “ดินแดนอันศักดิ์สิทธิ์” เพื่อให้ชาวปาตานีสามารถปกครองประเทศของตนเอง ด้วยตัวของชาวปาตานีเอง เพราะ “เราไม่ใช่สยาม สยามก็ไม่ใช่ปาตานี” สยามไม่มีสิทธิที่จะเข้ามาปกครองประเทศของเรา
99.	เพราะปาตานีถูกยึดครองจากสยามนักล่าอาณานิคมด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง ทำให้ชาวปาตานีต้องกลายเป็นคนอื่น “ผู้อาศัย” (แขก) อยู่ในประเทศของตนเอง ชาวปาตานีไม่สามารถที่จะกำหนดชะตากรรมของตนเองได้ เพราะเราไม่มี “อำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนเป็นของตนเอง” ทำให้เราไม่สามารถนำ “ระบอบอิสลาม” มาใช้ในการปกครองประเทศ ไม่สามารถนำ “หลักกฎหมายชารีอะห์” มาใช้เป็นทางนำในการดำเนินชีวิต แม้สยามจะประกาศให้สาธารณะทราบ ว่า “ตนเองดำเนินนโยบายที่ให้เสรีภาพในการนับถือศาสนา” แต่ถ้าสังเกตดีๆ <u>“เรามีสิทธิแค่ปฏิบัติศาสนกิจที่ไม่เกี่ยวข้อง/ไม่แตะกับศูนย์กลางอำนาจการปกครองของสยามเท่านั้น”</u> นั่นหมายความว่า ชาวปาตานีจะกลายเป็น “พลเมืองที่ดีของสยาม” หากชาวปาตานีเคร่งละหมาด ถือศีลอด จ่ายซะกาต ประกอบพิธีฮัจญ์.... แต่เมื่อใดก็ตามที่ชาวปาตานี “ริ่อาจที่จะคิดปกครองประเทศ” ด้วยระบอบการเมืองการปกครองที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของตนเอง เมื่อนั้น ชาวปาตานีก็จะกลายเป็น “กบฏแบ่งแยกดินแดน” ที่เป็น “ภัยต่อความมั่นคงของประเทศสยาม” ขึ้นมาทันที
100.	เพราะ “ปาตานีไม่ใช่สยาม สยามก็ไม่ใช่ชาวปาตานี” ต่อให้สยามพยายามดำเนินนโยบายต่าง ๆ เพื่อเรารู้สึกว่า เราเป็นเขา เราก็ไม่ใช่เขาอยู่ดี เพราะเราแตกต่างกันเกินไปที่จะทำให้เรายอมรับว่า <u>เรามีต้นกำเนิด/บรรพบุรุษคนเดียวกัน ไม่มีอะไรที่เรา (ปาตานี) เหมือนกับสยาม (รัฐไทย) ไม่ว่าจะเป็นชาติพันธุ์ ศาสนา ภาษา และประวัติความเป็นมา (รากเหง้าของตนเอง)</u> และที่สำคัญ ภายหลังที่สยามได้เข้ายึดครองประเทศปาตานี สยามได้ดำเนินนโยบาย “ผสมผสานกลมกลืนทางวัฒนธรรมและเหยียดหยามศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ทำให้เราต้องกลายเป็น “คนอื่น” (แขก) ในผืนแผ่นดินของตนเอง เช่น มีการออกกฏนโยบายจำกัดการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติและที่ดินทำกิน ผ่านการจัดตั้งพื้นที่อุทยานแห่งชาติ และที่พระหับของกษัตริย์ไทย มีการนำนโยบายเปลี่ยน “ชาวปาตานี” ให้เป็น “ชาวสยาม” ผ่านระบบการศึกษา (SEKLOH SIYAM) ในระดับประถมศึกษาที่มีการบังคับให้ใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร แต่งกายตามแบบฉบับของวัฒนธรรมไทย บางโรงเรียนไม่อนุญาตให้ใช้ฮิญาบได้ เราถูกห้ามมิให้เรียน

	ประวัติศาสตร์ของตนเอง เพราะในหนังสือเรียนมีการสอนเฉพาะประวัติศาสตร์สุโขทัย อโยธยา ธนบุรี กรุงรัตนโกสินทร์ และเราไม่เคยได้เรียนเรื่องของเรา (ปาตานี) ในหลักสูตรการศึกษาเลย ฯลฯ ด้วยเหตุนี้ <u>ปาตานีจึงเป็นดาร์ลฮาร์บี (DARUL HARBI) จึงเป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคน (ฟรีดอื่น) ที่จะต้องเข้าร่วมในการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราช เพื่อให้ปาตานีมี “อำนาจอธิปไตยเป็นของตนเอง” เพราะการมีอำนาจอธิปไตย จะทำให้เราสามารถออกแบบประเทศและพัฒนา/บริหารจัดการประเทศให้เป็นไปตามความปรารถนาของตนเองและชาติพันธุ์ของตนเอง</u>
101	พูดถึงเรื่องเอกราชคนส่วนใหญ่ต้องการเอกราช ในความเห็นของข้าพเจ้า จากการมองคนในพื้นที่สามารถจำแนกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกคือ กลุ่มที่พอใจจะอยู่แบบนี้ทุกวันนี้ คือ คือกลุ่ม คือกลุ่มที่มีความแค้นส่วนตัวคน คนในครอบครัวถูกกระทำ ตัวเองถูกกระทำ และมารู้เรื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์ปัจจุบันและประวัติศาสตร์ในอดีต ทำให้เกิดอุดมการณ์ และกลุ่มสุดท้าย คือ กลุ่มที่มีอุดมการณ์ตั้งแต่แรกแล้ว ซึ่งอุดมการณ์ที่เกิดจากการเรียนรู้เรื่องราวในอดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้เกิดสามัญสำนึกภายในตัว ว่ามันเป็นหน้าที่ของตนที่ต้องสานต่อจากบรรพบุรุษ เพื่อรักษาเอกราช
102	เมื่อศึกษาถึงบริษัทประเทศที่มีชื่อว่า PATANI DARUSSALAM จะพบว่ามันเป็นประเทศหนึ่งที่ปกครองด้วยกษัตริย์ที่นับถือศาสนาอิสลาม มีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ มีนักปราชญ์มากมาย และเป็นประเทศที่มีฉายาว่า “ระเบียงมรกต” มีท่าเรือใหญ่ที่เป็นแหล่งการค้าที่สำคัญ มีแหล่งน้ำมันและอื่นๆอีกมากมาย จะเห็นได้ว่า ประเทศเล็กๆนี้ร่ำรวยแค่ไหน ถ้าพูดถึงเอกราชไม่มีใครไม่อยากจะของตัวเองคืน ของของเรามันก็ต้องกลับเป็นของเรา การที่จะได้คืนมานั้นมันอาจจะสาหัส แต่คิดถึงผลที่ได้มันคุ้มค่า ประเทศนี้จะได้กลับมาปกครองตามหลักอิสลามอย่างเคร่งครัด ประชาชนจะไม่ลำบาก ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบ เพราะปัจจุบันประชาชนตาต้า ๆ ถูกคุกคามทารุณ ถูกใส่ร้ายเป็นแพะรับบาปที่ชีวิตต้องสูญเสีย เอกราชเป็นวิธีเดียวที่จะช่วยให้ประชาชนมีวิถีชีวิตที่ดีขึ้น มันไม่ยากถ้า เราช่วยกัน เชื่อเสมอว่าต้องมี อัลลอฮ์ช่วยเราเสมอ PATANI MERDEKA INSYAALLAH
103	รู้สึกตัวเองไม่ใช่คนไทยเลย ต้องการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจการปกครอง อยากมีรัฐของตัวเอง
104	เพื่อความยุติธรรม เพื่อความสันติสุข สันติภาพ สุดเหนือกว่าคำบรรยายกับคำว่า เอกราช
105	ต้องการความสุขในสังคม มีความยุติธรรมในทุกๆ ด้าน ไม่ใช่ความรุนแรง อยู่แบบไม่ต้องใช้อำนาจในการกดขี่ บังคับ
106	เพราะความคิดเห็นต่างกัน และต้องการชาติตนเองกลับคืนมา เพื่อคืนความสุข ให้แก่ประชาชน
107	เพราะว่าการได้รับเอกราชนั้น จะทำให้เรามีชีวิตที่อิสระ ไม่ถูกกดขี่จากทางรัฐ เอกราชนั้นเป็นสิ่งสวยงาม ลองคิดว่าเราไปไหนก็ได้ ทำอะไรก็ได้ที่ไม่ถูกจับตามอง ทำอะไรโดยไม่ต้องกลัว ทำได้ทุกอย่างโดยไม่มีเจ้าหน้าที่รัฐคอยควบคุม เอกราชเป็นสิ่งสวยงาม MERDEKA MERDEKA

108	ความคิดเห็นส่วนตัว 1) การอยู่ใต้อำนาจคนอื่นถ้าตอบเป็นเปอร์เซ็นต์ ต้องเกือบ 100% ที่ทุกคนต้องการเอกราช 2) ทุกอย่างที่เป็นของเรา เราเป็นเจ้าของแต่เราทำอะไรไม่ได้ เพราะว่ายู่ภายใต้การดูแลของคนอื่น ความจริงแล้วเป็นของเรา 3) ความยุติธรรม การที่ชาติเอาเปรียบพวกเรา คิดว่าเราเป็นแขก ทั้งที่จริงแล้ว เราไม่สมควรที่จะถูกเรียกอย่างนั้น
109	เพราะการที่มีเอกราช เราจะได้ไม่ต้องอยู่ในมือของคนที่มีอำนาจ ถ้ามีเอกราชเราจะได้มีความสุข ความสุขของการที่จะดำเนินชีวิตอย่างไม่มี ความกดดันของคนบางกลุ่มที่จะยึดอำนาจ
110	อยากมีชีวิตอิสระ ไม่อยากอยู่ภายใต้ใคร อะไรที่เป็นของเรา ก็อยากให้เป็นของเรา
111	ปาดานี ไม่อยากอยู่ภายใต้อาณานิคมสยาม เราต้องต่อสู้เอาดินแดนเรามา ปาดานีมีทรัพยากรมากมาย สามารถปกครองตนเองได้
112	เนื่องจากประชาชน 3 จังหวัดชายแดนใต้ ไม่ได้ได้รับความยุติธรรมเท่าที่ควร เพราะฝ่ายสยามไม่ไว้วางใจประชาชน 3 จังหวัด อีกรณี เช่น วัชรุนเป็นผู้ต้องสงสัยทำไมฝ่ายสยามต้องจับใส่คุก ทั้งที่จริงแล้วเขาแค่เป็นผู้ต้องสงสัย อันนี้ฝากถามฝ่ายรัฐสยาม
113	ไม่อยากอยู่กับประเทศไทย เพราะที่ผ่านมามันไม่มีอะไรดีขึ้นเลย ผมรู้ระบบการปกครองของประเทศไทย และมันไม่มีอะไรดีเลย อยากเห็นอนาคตใหม่มันจะดีกว่า ถ้าปาดานีได้เอกราช
114	เพราะจะเอาแผ่นดินคืน ถ้าไม่ได้เอกราชก็เอาแผ่นดินคืนไม่ได้
115	ชาวปาดานีต้องการอิสรภาพจากสยาม ไม่ต้องอยู่ภายใต้สยาม เพราะสยามกดขี่ชาวปาดานีมานาน และชาวปาดานีต้องต่อสู้กับสยามเช่นกัน ต้องการปกครองตนเอง มีฐานเศรษฐกิจที่ดีกว่าอยู่ในสยาม มีสังคมที่สงบสุข ปลอดภัยจากอบายมุข
116	ชาวปาดานีไม่ใช่คนไทย ชาวปาดานีต้องการเอกราช ไม่อยากอยู่ภายใต้รัฐไทย ปาดานีต้องการมีรัฐของตนเอง
117	เอกราชมันคืออุดมการณ์ของชาวปาดานีมายาวนานแล้ว เพราะสยามกดขี่ชาวปาดานีมายาวนาน ชาวปาดานีต้องสู้ให้ได้เอกราช มันทำให้ลูกหลานเราได้สบายในอนาคต สักวันปาดานีจะต้องได้เอกราช - ชาวปาดานีต้องการปกครองตนเอง ต้องการอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดน
118	การเป็นเอกราชเป็นหนทางหนึ่งที่จะพัฒนาชีวิตตัวเองให้ดีขึ้นกว่าเดิม เนื่องจากการที่อยู่ภายใต้การปกครองปัจจุบัน บ่งบอกถึงความคงที่ และยิ่งแย่ลงในทุกด้าน ทั้งการศึกษา เศรษฐกิจ ทั้งการอยู่ในชีวิตประจำวันที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจ อาทิเช่น เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ทั้งนี้ดิฉันเชื่อว่า หากมีการเป็นเอกราช จะทำให้สังคมดีขึ้นแน่นอน “หากไม่มีความสามารถที่จะปกครองให้ประชาชนได้ดี จงปล่อยเขาเถิด ปล่อยให้เขาเป็นอิสระ และเป็นเอกราชตามความต้องการของเขา ” จากคนที่ต้องการเอกราชคนหนึ่ง
119	ต้องการอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนปาดานี สืบเนื่องมาจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เราเคยมีดินแดนของตนเอง ปกครองตนเองโดยอิสระ โดยไม่มีข้อผูกมัดใด ๆ ซึ่งบัดนี้แม้แต่ในแผนที่โลก ไม่มีพื้นที่

	เลยสักนิดที่จารึกชื่อของบริเวณตานี ซึ่งเพียงครั้งหนึ่งในชีวิตแค่ได้เห็นชื่อนั้น และได้เห็นธงชาติสะบัดเหนือท้องฟ้า แคนันซีพีนี่ก็คุ้มค่าที่เกิดมาเป็นชาวปาดานีแล้ว
120	ต้องการเอกราช เพราะต้องการใช้นาครดที่ดีกว่า เกิดสันติสุข สันติภาพอย่างแท้จริง การจัดสรรทรัพยากรที่ดีกว่า
121	ต้องการทวงคืนรัฐปาดานีกลับคืนกลับมา และสามารถปกครองตนเอง และใช้กฎหมายของตนเองได้
122	เพราะต้องการใช้ชีวิตที่ดีกว่า แต่ไม่ใช่ Autonomy เชื่อว่า Autonomy ไม่สามารถตอบโจทย์ คนปาดานีได้
123	เอกราช คือความหวังของคนปาดานีทุกคน ชาวปาดานีไม่ได้อยากอยู่ภายใต้สยาม ต้องการมีประเทศของตนเอง มีกฎหมายของตนเอง
124	ไม่ต้องการอยู่ภายใต้การปกครองของสยาม ปาดานีต้องการอิสรภาพ มีรัฐธรรมนูญของตนเอง การอยู่ภายใต้สยามทำให้คนปาดานีไม่ก้าวหน้า การได้ปาดานีซึ่งเอกราช ทำให้ชาวปาดานีมีทางออกเจริญก้าวหน้า
125	เพราะรู้สึกรู้ว่าการเป็นอยู่ทุกวันนี้ อยู่ในสภาวะการกดขี่มาหลายด้าน จึงต้องการได้รับอิสรภาพ ทั้งด้านชาติ วัฒนธรรม ภาษา สภาวะทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง
126	เพราะเอกราชนั้น จะนำพาประเทศชาติเจริญรุ่งเรือง เช่น เจริญในด้านความคิด/เจริญในด้านเศรษฐกิจ/เจริญในด้านการเมือง/เพราะการอยู่ในการครอบครองของสยามนั้น ทำให้ประชาชนชาวปาดานีถูกรวบเข้ามาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และทำให้ชาวปาดานีรู้สึกเบื่อหน่าย จากใจจริงของชาวปาดานี คืออยากให้บริหารประเทศของตัวเอง โดยแยกเอกราชจากสยาม
127	ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนใต้มีรากฐานจากความขัดแย้งเชิงโครงสร้างระหว่างรัฐบาลส่วนกลางกับประชาชนปาดานี ซึ่งมีการดำรงชีวิต ภาษา วัฒนธรรม ชาติพันธุ์ ฯลฯ ที่ไม่เหมือนกัน และรัฐบาลพยายามจะขจัด กำจัดสิ่งเหล่านั้น ส่งผลให้เกิดการละเมิดสิทธิ การเลือกปฏิบัติ ตลอดจนนำไปสู่ความรุนแรงในบางเหตุการณ์ในอดีต จึงก่อเกิดการต่อต้านอำนาจรัฐ เพื่อรักษาสิ่งเหล่านั้นให้อยู่กับลูกหลาน วิวัฒนาการหรือพลวัตการต่อต้านอำนาจเริ่มแนวทางสันติวิธีเช่น ท่านหะยีสุหลง ได้ยื่นข้อเสนอ 7 ข้อ ต่อรัฐบาลซึ่งเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนปาดานี แต่รัฐยื่นความตายให้ ทำให้ท่านถูกอุ้มโดยเจ้าหน้าที่รัฐพร้อมจะหายเสียชีวิตอย่างไร้หลุมฝังศพ จึงทำให้ประชาชนหมดความศรัทธา ในการเป็นพ่อของชาวไทย จึงก่อตัวต่อสู้ด้วยการติดอาวุธขึ้น ปฐมบท 2547 ด้วยปล้นปืน ค่ายทหารที่ปีเหล้ง ปีหลังหลังประมาณ 15 ปี ไม่นับก่อนหน้านี้ที่มีการก่อตัวและต่อสู้ด้วยอาวุธหลายชั่วอายุคน แล้วประชาชนต้องต่อสู้อีกสักกี่ชั่วอายุคน จึงจะได้ความอิสรภาพและความยุติธรรม
128	ถ้าถามว่าแต่ละคนต้องการอิสรภาพในการดำเนินชีวิตหรือไม่ แน่นอนใครๆก็ต้องการความอิสรภาพในการดำเนินชีวิตทั้งนั้น ลองมองในพื้นที่ 3 จังหวัดทุกวันนี้ ประชาชนมีอิสรภาพในการดำเนินชีวิตประมาณไหน พวกเขาเหล่านั้นสามารถกำหนดชะตาชีวิตตัวเองได้หรือไม่ มีการขบขันหรือการส่ายรบน

	ถนนยังมีคนต่างถิ่นคอยสกัดเกือบทุกเส้นทาง ตรวจค้นยานพาหนะบ้าง สอบถามบัตรต่าง ๆ ตรวจค้นร่างกาย ทั้งทั้งเป็นผู้บริสุทธิ์
129	อะไรคือเอกราช ถ้าเอกราช คือ ความเป็นอิสระในการปกครองตนเองของชาติหรือรัฐ มีอำนาจอธิปไตย ไม่ถูกกดขี่ควบคุมทางการเมืองหรือเป็นอาณานิคมของรัฐบาลภายนอก แล้วทุกวันนี้ล่ะเรามีความเป็นอิสระหรือไม่ ในทางการเมืองเราสามารถปกครองตัวเองได้ไหม เราสามารถกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆได้หรือไม่ เราสามารถเลือกผู้นำในวิธีของเราได้หรือไม่ ถึงแม้ว่าการเลือกผู้นำใช้วิธีประชาธิปไตย ฟังเสียงส่วนมาก แล้วถ้าเสียงส่วนมากนั้นมาจากกลุ่มที่ไร้ความรู้ ไร้คุณธรรม จริยธรรม ผู้นำที่ถูกเลือกนั้นมันก็เป็นคนจากกลุ่มนั้น หรือไม่ก็เป็นผู้ที่สนับสนุนกลุ่มนั้น แล้วผู้ที่ไร้ความรู้ ไร้คุณธรรม ขึ้นมาเป็นผู้นำปกครองบ้านเมือง ลองคิดดูบ้านเมืองจะเป็นอย่างไร ในทางเศรษฐกิจ ในทุกวันนี้เราสามารถจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ได้ด้วยตัวเองหรือไม่ ทั้งที่เราเป็นผู้ผลิตทรัพยากรต่าง ๆ เหล่านั้น แต่เราไม่มีสิทธิ์จัดการทรัพยากรเหล่านั้นได้ เพื่อคืนความอิสรภาพในการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่ 3 จังหวัดดังนั้นจึงต้องเอกราช
130	ในพื้นที่ปาตานีอุดมไปด้วยแหล่งทรัพยากรต่างๆ ซึ่งมันเป็นสิทธิของลูกหลานชาวปาตานีที่จะบริหารทรัพยากรดังกล่าวได้อย่างเต็มที่ และตามความเหมาะสม แต่ในตอนนี้นักเป็นเมืองขึ้นของสยามลูกหลานปาตานีไม่มีสิทธิที่จะบริหารบ้านเมืองของตนเอง ไม่สามารถที่จะดำเนินกฎหมายตามแนวทางที่ถูกต้อง ไม่มีสิทธิแม้แต่จะกำหนดราคาทรัพยากรบางอย่างทั้งๆที่เป็นเจ้าของ รวมทั้งการศึกษาของเด็กปาตานีบางพื้นที่ยังไม่ได้รับโอกาสเท่าที่ควร ยังมีเด็กอีกหลายคนที่ยังไม่รับโอกาสทางการศึกษา ด้วยสาเหตุและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ข้าพเจ้ามีความประสงค์ที่จะได้รับเอกราชและคามอิสรภาพของพื้นที่ปาตานีและชาวปาตานี
131	เพราะว่าเศรษฐกิจไม่ค่อยดี ราคาแพงถูก ทั้งที่เราเป็นเจ้าของแต่เราไม่สามารถตั้งราคาตัวเอง ดังนั้นชาวปาตานีจึงต้องการเอกราช
132	อย่างแรกที่เราต้องคำนึงถึงก็คือ คำว่า เอกราช นั้นหมายถึงอะไร เอกราชคือความเป็นอิสระ และใครๆเขาต้องการความเป็นอิสระกันทั้งนั้น เอกราชของใคร ใครก็รัก ใครก็อยากเก็บไว้ให้ตลอดจนชั่วนิรันดร์ แบบนี้แหละเราจึงต้องการเอกราช เพราะว่าถ้ายังไม่ได้เอกราช มันก็จะไม่มีวันสงบและมีความสุข ฉะนั้นขอให้เอกราชจงเกิดขึ้นเร็วๆ เพราะความสุขจะได้เกิดขึ้นเร็วตามไปด้วย
133	เอกราชคือความไฝ่ฝันของชาวปาตานี อยากเห็นปาตานี ได้เอกราช เพราะต้องการสันติภาพที่มีชาวปาตานี มีอำนาจปกครองอธิปไตยเหนือดินแดน มีกฎหมายที่ปกครองอย่างยุติธรรม และมีระบบเศรษฐกิจที่ดีกว่า/มีสังคมที่เกิดสันติสุข
134	ต้องการความสงบสุข สันติ ของคนชาวปาตานี มีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า การบริหารการปกครองตอบสนองการเป็นอยู่ วิถีชีวิตของชาวปาตานี

135	อยากมีประเทศและรัฐบาลเป็นของตนเอง
136	เพราะอยากปกครองด้วยตนเอง ไม่อยากอยู่ภายใต้การปกครองของสยาม เนื่องจากการปกครองด้วยตนเองนั้น สามารถที่จะตั้งกฎเกณฑ์ความประสงค์ที่ต้องการได้หรือที่เรียกว่า อิสระในการคิด และปกครองนั่นเอง
137	เอกราชเป็นความใฝ่ฝันของชาวปาดานีอยู่แล้ว เพราะต้องการปลดปล่อยจากอาณานิคมสยาม - มีอิสรภาพในการปกครองตนเอง ปราศจากเมืองขึ้นของประเทศใด ๆ
138	ต้องการเอกราชเพราะว่าอยู่ภายใต้อาณานิคมสยาม ถูกสยามกดขี่ชาวปาดานีมายาวนาน ดังนั้นต้องการเอกราช - มีรัฐบาลที่ปกครองอย่างยุติธรรม มีความเสมอภาค- มีระบบเศรษฐกิจที่ดีกว่า -ทำให้สังคมเกิดสันติสุข
139	ต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมปาดานีให้ดีกว่าที่เป็นอยู่ ได้ปกครองโดยคนปาดานีเอง และให้สอดคล้องบริบทของชาวปาดานี ชาวปาดานีอยู่กับรัฐไทย ทำให้ชาวปาดานีล้มเหลว สังคมคนมลายูยิ่งเสื่อมเสีย
140	เมื่อไหร่ที่ยังไม่สามารถใช้หลักการของอิสลามได้หมด เมื่อนั้นแหละยังต้องการเอกราช
141	เอกราชสามารถปกครองตนเองได้ เพราะมีอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนอยู่แล้ว นี่คือความหวังของชาวปาดานีทุกคน
142	เพราะจะได้เป็นของตัวเองสักที ไม่อยากอยู่แล้วได้นักล่าอาณานิคม ได้นักล่าอาณานิคม
143	เพราะเราเป็นอิสลาม ที่เราต้องการเอกราชเพราะหลายปีที่ผ่านมา หลังจากที่ปาดานีถูกสยามเอา คนที่ปาดานีมีแต่ถูกระทำหลายอย่าง ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางอ้อมเช่นเศรษฐกิจปาดานี ทำไมคนปาดานีถึงไม่มีกินดีอยู่ดี ทั้งๆที่ปาดานี มีทั้งปลาและผลไม้มากมายส่งของ ส่วนทางตรงก็คือ คนปาดานีถูกระทำอย่างไรความเป็นคน รัฐจับไปโดยไม่มีเหตุผลที่แน่นอนคนปาดานีตั้งแต่เริ่มจนถึงตอนนี้ก็ไม่เคยสงบ การต้องการเอกราชของเรา เป็นเพราะเราไม่ต้องการกฎหมายที่ไม่แน่นอน การบริหารที่ไม่เป็นธรรม การเอาเปรียบกัน เราต้องการเดินเองโดยไม่ต้องมีใครมาทำลายเรา เวลาจะทำให้เราเจริญและดีขึ้น
144	หมายเหตุ 1. เพื่อให้ประชาชนในปัตตานีอยู่อย่างสุขสบายตามความต้องการของประชาชนเนื่องด้วยในเหตุการณ์ 3 จังหวัด จังหวัดคือความวิตกกังวลในเหตุการณ์ดังกล่าวและไปตกเป็นรับกรรมของใครๆทั้งสิ้น 2 เพื่อเปิดสิทธิเสรีภาพมากขึ้นในปาก 3 เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของประชาชน 4 เพื่อดำรงชีวิต ตามหลักการที่เรียกว่า “ชารีอะห์อิสลาม” 5 มีเศรษฐกิจที่ดี และยั่งยืนในการพัฒนา เพราะในปัตตานี เราเป็นดินแดนแห่งสันติภาพ และศักดิ์สิทธิ์ (สมบูรณ์) 6 เพื่อจะปกครองตนเองตามความต้องการ 7 ไม่เปลืองกระสุนที่จะรบกับสยาม

145	ต้องการความสุข เสรีภาพ ความยุติธรรมในทุกๆด้าน อยู่แบบไม่ต้องยกระดับ โดยไม่ต้องใช้อำนาจในการกดขี่ บังคับ
146	ต้องการอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดน ปาตานีมีอิสรภาพจากอาณานิคมสยาม มีรัฐของตนเอง ประชาชนมีอิสรภาพในการดำเนินชีวิตไม่ต้องอยู่ภายใต้ตัวอย่างต่อไป
147	เพราะเอกราชคือสิ่งสวยงามจับต้องได้ และคือทางออกที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหาสามจังหวัด
148	เอกราชคือทางออกที่ดีที่สุดในปัจจุบันก็ไม่สามารถหาทางออกได้จากทุกวิถีทาง
149	การกำหนดชะตากรรมของตนเองเป็นทางออกของสันติภาพอย่างแท้จริง
150	ต้องการอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดน มันทำให้ชาวปัตตานีสามารถออกแบบรัฐ และระบบการปกครอง คนปัตตานีได้รับเอกราชทำให้ชาวปัตตานีดีขึ้นหลายอย่างเช่น มีรัฐธรรมนูญที่ดีกว่า มีระบบเศรษฐกิจที่ดี- มีสังคมที่ก้าวหน้า
151	ต้องการความเท่าเทียมกันในทุกๆด้าน อย่างเช่นด้านการเรียนการสอนศาสนา ในโรงเรียนประถมศึกษา เด็กมีงบอาหารกลางวัน แต่ในโรงเรียนตาดีกา ไม่มีงบในส่วนตรงนี้เลย
152	ความยุติธรรมนำไปสู่ความสุขที่แท้จริง
153	เอกราชคือคุณค่า ที่ทุกคนควรที่จะได้รับจากมัน เป็นคุณค่าอันล้ำค่า ที่คนปาตานีต้องการ
154	ต้องการดำรงไว้ซึ่งหลักการของอิสลามทั้งหมดทุกประการ
155	อธิบายไม่ได้เหมือนกัน แต่ใจต้องการเอกราช
156	อยากเห็นประชาชนมีความสุขสงบสุข เห็นความยุติธรรม เห็นส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ใฝ่ฝัน : อยากเห็นแผนที่ปาตานีครั้งหนึ่งในชีวิต
157	Merdeka adalah kebebasan ku เอกราช คือ สิ่ง que ทุกคนต้องการ ไม่มีใครที่คิดจะนอน คิดจะกิน บนบ้านคนอื่นตลอดไป (คน) คือ เรา ((MERDEKA))
158	เอกราชทำให้ชีวิตชาวปาตานีดีขึ้น เพราะปาตานีมีทรัพยากรมากมาย สามารถใช้ทรัพยากรเหล่านั้นอย่างทั่วถึง แก่ชาวปาตานี
159	เพราะในพื้นที่บ้านเรา เศรษฐกิจส่วนใหญ่โดนควบคุมโดยนายทุนที่ไม่ใช่คนปาตานี ซึ่ง ถ้าเราได้เอกราช การคุมด้านเศรษฐกิจก็จะเป็นของคนปาตานี
160	เพราะว่าคนส่วนใหญ่ในปาตานี หรือปาตานี เป็นเมืองอิสลาม และปาตานี ก็ควรใช้กฎหมายอิสลามในการปกครอง เพราะปัจจุบันคนปาตานีโดนกดขี่ทางด้านศาสนาตลอด และรวมถึงโดนกดขี่ทางด้านอื่น ๆ
161	• ต้องการปกครองด้วยตนเอง • ต้องการใช้รัฐธรรมนูญตามแบบอิสลาม • ต้องการมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน • ต้องการสร้างเศรษฐกิจของแผ่นดินตนเองเพื่อพัฒนาประชาชน

	• เศรษฐกิจแผ่นดินหล่อเลี้ยงประชาชนในแผ่นดิน
162	ความเป็นเอกราชเป็นความภาคภูมิใจของคนในแต่ละเชื้อชาติ ดังนั้นความเป็นเอกราชของปาตานีจึงเป็นความภาคภูมิใจของคนปาตานี เอกราชที่ปลอดจากความครอบงำ หรือควบคุมจากรัฐบาลสยาม เอกราชในการปกครองตนเองของปัตตานี แม้การปกครองตัวเองอาจดีขึ้นหรือแย่ลงต่างจากการปกครองของรัฐบาลสยาม แต่ประชาชนจะภูมิใจในความเป็นเชื้อชาติมลายูปาตานี
163	เพราะรัฐส่วนกลางมีความล้มเหลวทุกด้าน การเมือง เศรษฐกิจ สังคม โดยเฉพาะปัญหาเรื่องปากท้อง มีแต่ภาษีที่เพิ่มขึ้น
164	เอกราชมันเป็นความใฝ่ฝันของชาวปาตานีอยู่แล้ว อยากเป็นสันติภาพอย่างจริงจัง มีรัฐปาตานีของชาวปาตานี มีอำนาจปกครองตนเองอิสระ มีระบบเศรษฐกิจที่ดีกว่า มีสังคมที่ดีกว่าทุกวันนี้
165	เราไม่ได้อยากได้ autonomi autonomi คือจุดสิ้นสุดของความต้องการเอกราช การได้เอกราช คือความต้องการของคนหลายๆคน ที่ไม่อยากให้ใครมาคุมในการใช้ชีวิต
166	เพราะศาสนา เอกราชเป็นสิ่งที่คนอิสลามทุกคนควรจะได้รับจากกาฟิร เมื่อเราได้เอกราช ดินแดนของเราก็จะได้คืนมา
167	เพราะเราไม่ใช่คนไทย เราคือคนมลายูปาตานี ซึ่งเป็นสิ่งที่เราต้องได้รับเอกราช มันคือความต้องการของเรา
168	เอกราช เป็นคุณค่าอันศักดิ์สิทธิ์ ที่ทุกคนต้องได้รับ เป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน ที่ทุกคนควรที่จะได้รับจากมัน เพราะทุกคนก็ต้องการอิสรภาพ
169	เพราะต้องการปกครองด้วยตนเอง ต้องการปกครองชารีอะห์ในรูปแบบอิสลาม โดยใช้อัลกุรอานเป็นรัฐธรรมนูญ
170	ต้องการดินแดนที่ถูกล่าอาณานิคมยึดมาได้ ปกครองตนเอง ใช้กฎหมายของคนปาตานีเอง
171	นานมาแล้วที่อยู่ภายใต้ความไม่ยุติธรรม ต่อให้อยู่อีกนานแค่ไหนมันก็ยังเหมือนเดิม สิ่งที่จะหลุดพ้นจากสิ่งนี้ได้ก็คงเป็นเอกราช
172	ทางออกสุดท้ายคือการกำหนดชะตากรรมตนเอง ซึ่งมันเป็นทางออกทางการเมืองที่ทุกคนหลังจากนี้ไปคงไม่ต้องหาทางออกด้วยอาวุธ
173	ชาวปาตานีไม่ใช่สยาม สยามยึดดินแดนปาตานีในอดีต ดังนั้นชาวปาตานีต้องสู้เพื่อเอาดินแดนนั้นมาใหม่ กรณีต้องการปกครองตนเอง มีรัฐของตนเอง
174	เพราะต้องการความสงบสุขของชนเผ่ามลายู ต้องการปกครองตนเพราะบ้านเมืองเราเป็นพื้นที่สมบูรณ์และเศรษฐกิจสูง รัฐเอาไปหมดทำให้เรายากลำบากในด้านเศรษฐกิจ เพราะรัฐสยามยึดแผ่นดินปาตานีก่อน เราจำเป็นต้องเอกราชคืนมา
175	เพื่อความสันติภาพที่แท้จริง

176	ต้องการปกครองปาตานี ด้วยคนปาตานีเอง เพื่อคนปาตานี ดำเนินชีวิตอย่างสันติอย่างแท้จริง
177	อยากได้อิสราภาพ ปาตานีสามารถปกครองด้วยตนเอง ไม่อยากอยู่ภายใต้รัฐไทย ที่ผ่านมามันไม่ได้ทำให้คนปาตานีดีขึ้นเลย
178	ไม่อยากอยู่ภายใต้รัฐบาลที่ป่าเถื่อน ไม่อยากใช้ชีวิตภายใต้ความไม่ยุติธรรม
179	คนมลายูไม่เคยมีตัวตน และสิทธิในการกำเนิดตัวตนของตัวเอง รักไม่เคยให้ความเป็นส่วนรวมของคน 3 จังหวัด /ถูกกระทำด้วยความรุนแรง
180	เพราะคือทางออกสุดท้ายที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหา โดยที่คนในพื้นที่แก้ปัญหาด้วยตัวเอง
181	เพราะต้องการสิทธิความเป็นเจ้าของและสามารถกำหนดชะตากรรมของตัวเองได้
182	เพราะคือทางออกที่ดีที่สุด คือได้สิทธิความเป็นเจ้าของกลับมา
183	เพราะรัฐไม่มีความยุติธรรม ตลอดระยะเวลาที่ปาตานีอยู่ภายใต้สยาม จะถูกอธรรมตลอด ไม่มีความจริงใจใดๆทั้งสิ้น
184	ประชาชนอยู่ใต้นักล่าอาณานิคมที่กดขี่ ต้องการอิสรภาพ ทวงดินแดนของตนเองคืน
185	Nok buwi ada hari kebangsaan hari kemerdekaan hok sendiri เอกราชเป็นสิทธิชนชาติ กำหนดชะตากรรมตนเอง
186	อยากได้การปกครองตนเอง เหมือนในอดีต
187	เพราะเอกราช จะได้รับความยุติธรรม ความสงบ สันติภาพที่แท้จริง
188	ไม่มีเหตุผลเหมือนกัน แต่ก็อยากได้เอกราช คืออธิบายไม่ถูก
189	Aku ingin kembali semua harta benda, budaya, bangsa, agama dan tanah air ku dan aku ingin pendera bumiku ada di hadapan mata ku ทวงคืนสิทธิของตนเอง (ดินแดน) วัฒนธรรม ชนชาติ ศาสนา ดินแดน/ มาตุภูมิ ต้องการมีมีธงชาติของตนเอง มีประเทศเป็นของตนเอง จารึกบนแผนที่โลก
190	เพราะดั้งเดิมเป็นคนปาตานี เราไม่ใช่คนสยาม การที่เราจะเรียกร้องสิทธิที่เป็นของเรานั้นไม่ผิด เพราะเขาเอาของเรา เขาก็จะต้องคืนของของเรา
191	ก็อยากได้เอกราชของเรากลับมา ไม่อยากอยู่แล้วกับความไม่สงบในพื้นที่แบบนี้ เราไม่อยากสูญเสียคนดี ๆ ไป เราอยากเห็นทุกคนมีความสุข ไม่อยากให้ทุกคนมีความหวาดระแวง อยากให้อยู่อย่างสงบแบบเหมือนเดิม ไม่อยากให้พวกเขามารังควานเรา เราต้องการเอกราชเราคืน เราไม่ยอมกับความไม่ยุติธรรม

	แบบนี้ซึ่งประเทศไทยมีความยุติธรรมแต่ไม่เคยใช้กับคนภายในสามจังหวัด#อยากได้เอกราชคืน หยุด เถอะความรุนแรง
192	เพื่อต้องการแผ่นดินของเรากลับคืนมาและให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
193	คนทุกคนต้องการเอกราช ประเทศเป็นของตนเอง เพราะฉะนั้นเราก็ต้องการเอกราชของเรา และ ต้องการทวงความเป็นประเทศของเราคืน
194	เราไม่ใช่คนไทย เราเป็นปาตานี แต่ดินแดนของเราถูกยึดครองเราจึงเป็นประเทศไม่ได้ เราอยากเป็น ประเทศ ถ้าอังกฤษโหมยกให้สยาม ตอนนี้เราคงเป็นรัฐอิสระไปแล้ว
195	Kembali kepada asal, Agama islam ,Nagara pemerintahan islam
196	ปู่บอกว่าที่นี่เป็นบ้านของเรา เป็นประเทศของเรา เราไม่ใช่คนไทย เมื่อก่อนบรรพบุรุษเรารบ แล้วแพ้สงคราม เราจึงตกเป็นของไทย แต่ปัจจุบันประเทศไทยก็ดูแลเราดีนะ มีทุน มีการศึกษาให้ แต่ผมก็ไม่รู้ว่าทำไมผมยังต้องการเอกราช ขอบคุณคำถามนี้นั้นอาจเป็นเหตุผลเดียวคือผมไม่ใช่คนไทยแล้วก็ไม่อยากเป็นคนไทยด้วย
197	เรามีความฝัน เราอยากปลดแอกเราอยากมีศักดิ์ศรี เราอยากเห็นธงชาติเราในเกมส์แข่งขันฟุตบอลโลก รอบแบ่งกลุ่มเกี่ยวกับประเทศไทยที่ทีมชาติไทยก็ได้ “เราไม่ใช่คนไทย มันชัดพอแล้วว่าทำไมเราถึงต้องการ เอกราช”
198	Di sini nagara kami, nagara kita Patani bukan Siam Siam Penjajah sekarang dia hanya pemerintah, dia bukan tuan nagara dia jajah kita ชาติของเรา ประเทศของเรา ปาตานีไม่ใช่สยาม สยามเป็นนักล่าอาณานิคมเข้ายึดครองปาตานี สยามไม่ใช่เจ้าของประเทศ แต่เป็นผู้รุกราน
199	ที่นี่เป็นประเทศของเรา พวกเขายึดครอง ยึดพื้นที่ทำกินของเรา เช่นฆ่าพี่น้องเรา ห้ามเราไม่ให้ไถ่ไร่ไถ่สวน ตอนนี้เหมือนพวกเขาจะคืนสิ่งเหล่านี้ให้เรา สิ่งเดียวที่เขาจะไม่คืนง่าย ๆ คือ ประเทศของเรา เขาเคยบอกว่าเขาได้มาด้วยเลือดของบรรพบุรุษเขา เราก็ต้องแลกด้วยเลือดของลูกหลานเรา
200	เพราะเราไม่ใช่คนไทยมั้ง
201	เพราะตนเองไม่เคยสำนึกในความเป็นไทย ความต้องการสูงสุดของชีวิต คือ การมีความภาคภูมิใจที่มีชาติ เป็นของตนเอง ชาติ (ปาตานี) ศาสนา (อิสลาม) และมีสิทธิในการออกแบบและจัดการทรัพยากรของ คนในพื้นที่ (ชาติ) ของตนเอง
202	สิทธิของชาวปาตานีที่จะได้ผืนแผ่นดิน (ประเทศปาตานี) กลับคืนมา
203	เพื่อสิ่งที่ดีกว่าที่จะเกิดขึ้นในปัจจุบัน และเพื่อความเป็นมลายูอิสลามปาตานีที่เคยถูกสยามยึดครองปา ตานีมา 200 ปีก่อน เพื่อให้ชาวปาตานีมีวิถีชีวิต อาชีพ และการจัดการของคนปาตานีด้วยตนเอง

204	สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปาตานี) เคยเป็นประเทศของตนเองมาก่อน ตนเองจึงต้องการประเทศของตนเองกลับคืนมา เพื่อให้สามารถออกแบบประเทศ (ปาตานี) ให้สามารถปกครองด้วยระบอบอิสลาม
205	ไม่อยากอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศไทย เพราะสยามยึดครองประเทศของเรามาก่อน
206	ต้องการอิสรภาพ ปราศจากการอยู่ใต้อาณานิคมของสยาม
207	เอกราช จะสามารถแก้ปัญหาและนำมาซึ่งสันติภาพได้
208	ต้องการประเทศของตนเองกลับคืนมา
209	เป็นสิทธิของทุกคนที่จะกำหนดอนาคตของตนเอง อยากมีประเทศเป็นของตนเอง
210	อยากมีประเทศเป็นของตนเอง ต้องการ “รัฐปาตานี” กลับคืนมา
211	ตามประวัติศาสตร์ ปาตานีเคยปกครองตนเอง (เป็นประเทศของตนเอง) มาก่อน แต่ถูกไทยเข้ายึดครอง และกระทำโดยไม่เป็นธรรมมาโดยตลอด ต้องการเป็นอิสระ/เสรีภาพ
212	เอกราช จะทำให้ประชาชนมีอิสระในการปกครองตนเอง และสามารถเข้าถึงหลักการใช้ชีวิตของคนในพื้นที่ได้ดีกว่า
213	เป้าหมายสูงสุดของการดำเนินชีวิต คือ การได้รับความยุติธรรม ความเสมอภาค มีสิทธิเท่าเทียมกัน
214	เอกราช จะทำให้ชาวปาตานีสามารถปกครองตนเองได้ด้วยระบอบอิสลาม (กฎหมายชารีอะห์) ได้อย่างสมบูรณ์ ทำให้รัฐปาตานีเป็น “ดาร์ลุอิสลาม”
215	ต้องการหลุดพ้นจากการถูกกดขี่ข่มเหง
216	ต้องการผืนแผ่นดินของตนเองกลับคืนมา ต้องการบริหารประเทศของตนเอง โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยชาติที่ไม่ปกครองด้วยระบอบอิสลาม
217	เอกราชจะทำให้ชาวปาตานีได้รับความเป็นธรรม ปราศจากการถูกกดขี่ และไม่ถูกเลือกปฏิบัติ “หากปาตานีได้รับเอกราช ความโหดร้ายเหล่านั้นจะหายไป”
218	ไม่ต้องการให้คนปาตานีถูกกดขี่ข่มเหง ถูกซ้อมทรมาน บังคับให้สูญหายจากการกระทำของรัฐ ต้องการให้ปาตานีเกิดสันติภาพ ปลอดภัยจากเสียงปืน เสียงระเบิดให้เร็วที่สุด
219	เชื่อเสมอว่า การได้รับเอกราชเป็นสิ่งสวยงามของคนปาตานี การได้รับประเทศของเรากลับคืนมา เป็นส่วนหนึ่งของการคืนความยุติธรรมที่ยิ่งใหญ่
220	เอกราชเป็นสิ่งที่พวกเราทุกคนต้องการ (ความปรารถนาสูงสุดของชีวิต) เชื่อว่า หากเราได้ประเทศของเรากลับคืนมา หมายถึง การที่เราจะสามารถปกครองประเทศของเราด้วยตัวของเราเอง จะนำมาซึ่งความสุข ความยุติธรรม (ให้กับคนที่ไม่เคยได้รับมันเลย : ความสุข/ความยุติธรรม)
221	ต้องการประเทศของเรากลับคืนมา อยากให้ตัวตนของความเป็นปาตานีเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป
222	เอกราช คือ สิ่งที่เราปรารถนา เพื่อความผาสุกของคนมลายูปาตานีอย่างแท้จริง ,ต้องการมีประเทศเป็นของตนเอง และสามารถปกครองด้วยตัวของเราเอง

223	ไม่ต้องการให้ชาวปาตานีถูกกระทำ (ซ้อมทรมาน/การคุกคาม/ละเมิดสิทธิมนุษยชนของชาวปาตานี) โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ (สยาม)
224	ต้องการแผ่นดินและประเทศของตนเองกลับคืนมา
225	อยากได้ประเทศปาตานี “ดาร์สลาม” กลับคืนมา
226	ต้องการประเทศของตนเอง (ที่ถูกยึดครอง) กลับคืนมา
227	ทุกชนชาติมีสิทธิกำหนดชะตากรรมของตนเอง พวกเรามีเสรีภาพในการตัดสินใจต่อการกำหนด “สถานะทางการเมืองของตนเอง” การพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของตนเองได้อย่างเสรี
228	ต้องการให้คนอิสลามได้ใช้ชีวิตอย่างสงบสุข ไม่มีเสียงปืน ระเบิด และไม่ต้องการให้คนอิสลามถูกทำร้ายไปมากกว่านี้
229	ประชาชนไม่ได้รับความเป็นธรรม ไม่มีความยุติธรรม ประชาชนถูกรังแก รัฐบาลเผด็จการ ละเมิดสิทธิมนุษยชน “ประชาชนทำอะไรก็ผิด แสดงความคิดเห็นก็ผิด อยู่ดีๆ ชาวบ้านก็ถูกจับ ทั้งๆ ที่ไม่ได้กระทำความผิด รัฐ (สยาม) เอาเปรียบประชาชน..... “ของ ๆ ใคร ใครก็รัก ใครที่ขโมยของคนอื่นมา ก็ควรคืน”
230	ต้องการเป็นอิสระ ไม่ถูกบังคับ “อยากอยู่ในแบบที่เราอยากอยู่ อยากเป็นในแบบที่เราอยากเป็น” ไม่ต้องการอยู่ภายใต้การปกครองของใคร (สยาม) อย่างใช้ชีวิตอย่างสงบสุข
231	5 เหตุผลทำไมจึงต้องการเอกราช 1) ทุกคนมีสิทธิที่จะเรียกร้องในสิ่งที่ตนเองต้องการ 2) ต้องการการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่สิ่งที่ดีกว่า 3) เราถูกบิดเบือนเรื่องประวัติศาสตร์และถูกปิดบัง 4) ต้องการสิทธิและเสรีภาพในการกำหนดชะตากรรมของตนเอง 5) ไม่อยากอยู่ร่วมชะตากรรมกับรัฐไทย
232	ย้อนกลับไปในก่อนปี 2547 ในสถานที่ราชการ เช่น โรงเรียนของรัฐ อำเภอ ฯลฯ มีน้อยมากที่คนในพื้นที่ (ปาตานี) จะสามารถเข้าไปทำงาน ถือเป็นการจำกัดสิทธิ แต่เหตุผลนี้เป็นส่วนหนึ่ง ถ้าหากเราย้อนไปอีกในช่วงที่มีอธิปไตยเป็นของตนเอง มีเขตการปกครองเป็นของตนเอง มีพลเมือง แต่รัฐสยามมารุกรานกดขี่คนปาตานี อีกทั้งยังพยายามกลืนกลายให้ “คนปาตานี” กลายเป็น “คนสยาม”
233	ปาตานีเคยเป็นรัฐเอกราช และชาวปาตานีมีสิทธิที่จะกำหนดชะตากรรมของตนเองและประเทศของตนเองได้
234	1) ทุกคนมีสิทธิที่จะกำหนดชะตากรรมของตนเอง 2) ปาตานีเคยเป็นประเทศเอกราชมาก่อน 3) เอกราช ไม่ใช่ทุกที่ที่ล้าหลัง (เห็นโอกาสในการพัฒนา)
235	เอกราช คือ ความปรารถนาในชีวิตที่ต้องการได้มันมา มันเป็นความฝัน (อันสูงส่ง) และสิ่งที่จะให้เกิดความชัดเจนในหลาย ๆ เรื่อง โดยเฉพาะเรื่องตัวตน อัตลักษณ์ สัญชาติและอำนาจอธิปไตย

236	ไม่ต้องการอยู่ร่วมกับคนที่ฆ่าฟันเราในอดีต และอยากได้ประเทศของตนเองคืน
237	ไม่อยากอยู่ร่วมกับคนไทย (สยาม) ที่เคยกดขี่/ปราบปราม/ฆ่าคนที่ต่อสู้เพื่อเอกราชในอดีต อยากได้ประเทศของตนเองกลับคืนมา
238	อิสรภาพของชาวปาตานี (จากการถูกกดขี่) และมันเป็นสิทธิของเรา
239	ผมไม่ใช่คนไทยและผมไม่ใช่เชื้อชาติไทย ผมเป็นคนปาตานี ผมอยู่ไม่ได้ถ้าต้องอยู่ภายใต้รัฐไทยที่ยึดครองปาตานี ผมต้องการเอกราชกลับคืนมา เพราะผมต้องการอยู่ภายใต้รัฐปาตานีของผม และผมอยากเห็นรอยยิ้มของชาวปาตานีที่มีความสุขจากการที่ได้รับเอกราช
240	เอกราช จะทำให้เราสามารถปลดปล่อยจากการถูกล่าอาณานิคม และเพิ่มพูนศักดิ์ศรีความเป็นเรา (ปาตานี)
241	เอกราช ทำให้เรามีตัวตน (แสดงอัตลักษณ์ความเป็นปาตานี) ให้สิทธิเสรีภาพมากกว่าการอยู่ใต้อำนาจของรัฐไทย
242	สิทธิของเราที่ต้องการประเทศของเรากลับคืน
243	ปาตานีเคยเป็นรัฐของตนเองมาก่อน จึงเป็นสิทธิของชนชาติที่จะทวงคืนผืนแผ่นดินของตนเองกลับคืนมา
244	เอกราชเป็นเป้าหมายสูงสุดของคนในพื้นที่ เพื่อจัดสรรผลประโยชน์ในดินแดนที่ตนเองอาศัยอยู่อย่างเต็มที่ ประชาชนทุกคน ควรมีส่วนในการกำหนดชะตากรรมของตนเอง เพื่อให้ตนเองได้รับผลประโยชน์ตามที่ตนพึงได้รับ
245	ไม่สามารถอธิบายได้ แต่รู้ว่าเป็นหน้าที่ของตนเองที่ต้องต่อสู้เพื่อให้ปาตานีเป็น “อิสระ” (ปลดแอก) จากสยาม
246	อยากมีประเทศเป็นของตนเอง สามารถบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ด้วยตนเอง เพื่อให้ชาวปาตานีมีฐานะดีขึ้น
247	เอกราชคือสิทธิของเรา เพราะประเทศถูกยึดและถูกผนวกเป็นส่วนหนึ่งของประเทศใหม่
248	อยากได้ประเทศและรัฐฟาตอนีกลับคืนมา
249	เอกราชคือสิทธิของกลุ่มคนที่ถูกยึดครองประเทศ ยึดอำนาจอธิปไตยของตนและประเทศของตน ดังนั้น การต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราชของรัฐที่ถูกล่าอาณานิคม เป็นสิทธิอันชอบธรรม อยากมีรัฐ PATANI DARUSSALAM
250	ปาตานีเคยเป็นประเทศของตนเองมาก่อน แต่ถูกรัฐไทยยึดครอง เราจึงต้องการปลดปล่อย, อยากมีประเทศของตนเอง (รัฐปาตานี) เหมือนเมื่อก่อน
251	เพื่อความยิ่งใหญ่ของศาสนาอิสลาม ปลดปล่อย/พ้นจากการอยู่ภายใต้การปกครองของศาสนาอื่นและสามารถใช้กฎหมายอิสลามได้ในปาตานี
252	การได้รับเอกราชจะนำสิ่งที่ดีกว่าการอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐ และการเลือกที่จะเป็นเอกราชเป็นสิทธิของเรา เราคือคนปาตานีไม่ใช่คนไทย

253	เราไม่เคยยอมรับว่าเราเป็นคนไทย เราคือคนปาตานี เราไม่ใช่คนไทย การเลือกที่จะปกครองตนเองเป็นสิทธิของเรา
254	มุ่งหน้าสู่การเป็น “สังคมนิยมปาตานี” อย่างเต็มรูปแบบ
255	รู้สึกว่าการโดนรัฐเอาเปรียบ เรื่อง ผลประโยชน์ของคนในพื้นที่ ตั้งคำถามกับตนเองเสมอว่า ทำไมเราต้องแบกรับค่าใช้จ่ายของรัฐบาลกลาง มากกว่าผลประโยชน์ที่เราได้รับคืน ทั้งๆ ที่คนในพื้นที่เองได้รับประโยชน์ (จากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ) ที่ไม่เพียงพอ
256	เพราะสังคมในปัจจุบันมีการปกครองที่ไม่มีความยุติธรรม ทำให้ความเป็นอยู่ในสังคมไม่มีความสุข
257	นักล่าอาณานิคมสยามไม่มีความยุติธรรม กดขี่ข่มเหงลูกหลานชาวมลายู, ต้องการอิสรภาพ และปกครองด้วยระบอบอิสลามบนผืนแผ่นดินของตนเอง , ทวงคืนสิทธิความเป็นเจ้าเหนือดินแดนของตนเองกลับคืนมา “สยามต้องคืนสิ่งที่ตนเองไม่มีสิทธิครอบครอง” “ ผืนแผ่นดิน/ดินแดนแห่งนี้ เป็นของชาวปาตานี ชาวปาตานีเท่านั้นมีสิทธิในอำนาจอธิปไตย สยามไม่มีสิทธิปกครองเรา ”
258	เพราะการอยู่ภายใต้อำนาจของรัฐไทย ทำให้เราไม่ได้รับสิทธิที่เพียงพอที่จะเรียกร้องความเป็นธรรมจากรัฐ
259	การกดขี่ ความยุติธรรม การไม่พัฒนา สิทธิของประชาชนที่จะออกแบบอนาคตของตนเองว่า “เราต้องการแบบไหน”
260	เพราะสิ่งที่เป็นอยู่ เราไม่ได้รับความยุติธรรม ไม่ได้รับการจัดสรรผลประโยชน์อย่างไม่เท่าเทียมกัน (ต้องการความเสมอภาค) “พื้นที่ของเรา (แผ่นดิน) แต่ถูกใครก็ไม่รู้มาออกแบบ/แก้ปัญหา โดยไม่ถามความคิดเห็นของเราในฐานะเจ้าของพื้นที่ (แผ่นดิน)”
261	ไม่อยากให้ถูกกดขี่จากเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยทางอ้อมหรือทางตรง โดยเฉพาะในเรื่องของความมั่นคง/การทำงานอาชีพ สิทธิมนุษยชนสามารถทำได้เฉพาะเรื่อง “พิธีกรรมทางศาสนา” ยกตัวอย่าง พนักงานทำงานร้านก๊ฟช็อป แห่งหนึ่งในจังหวัดยะลา แต่ถูกเจ้าของร้านห้ามมิให้ละหมาด เป็นสิ่งที่เราถูกมองข้าม ถือเป็นการละเมิดสิทธิในการนับถือศาสนาของผู้อื่น
262	อยากได้เอกราช เพื่อรักษาไว้ซึ่ง “ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์” และ “ศักดิ์ศรีแห่งความเป็นชนชาติ” เพราะเราเคยมีประเทศเป็นของตนเอง มีอำนาจอธิปไตยเป็นของตนเอง อยากได้มันกลับคืนมา
263	เราเป็นคนปาตานี ไม่ใช่สยาม และต้องการประเทศของตนเองกลับคืนมา
264	เอกราชคือสิ่งที่ปรารถนา (สิ่งที่อยากได้) การมีประเทศของตนเอง ปกครองด้วยปาตานีเอง เพื่อผลประโยชน์ของคนในพื้นที่เอง
265	เอกราช สามารถให้ความชัดเจนในหลาย ๆ เรื่อง โดยเฉพาะเรื่อง “การมีตัวตน สัญชาติ เชื้อชาติ วัฒนธรรม อัตลักษณ์ ประเพณีของความเป็นมุสลิมปาตานี และการมีประเทศเป็นของเราเอง จะทำให้คนอื่นรู้จักในนามของเรา “ตัวตนของเราเอง คือ คนปาตานี”

266	ทุกวันนี้เราอยู่บนผืนแผ่นดินของเราโดยที่ไม่มีโฉนดที่ดิน เพราะถูกขโมยไป ถ้าไม่มีโฉนดที่ดินแล้ว เราก็ทำอะไรไม่ได้ ฉะนั้น เราต้องการที่จะทำอะไรโดยที่เป็นอิสระ เราก็ต้องเอาโฉนดที่ดินเล่มนั้นกลับคืนมา
267	ถ้าไม่ได้เอกราช เราก็จะไม่รู้จักคำว่า “อิสรภาพ” ชีวิตจะไม่มีความสุขที่แท้จริง “ทุกวันนี้ เรายังคงมีความสุขและความสงบจอมปลอม”
268	เอกราช คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นเราที่มีประวัติศาสตร์ ประเทศ มีบรรพบุรุษที่ต่อสู้มานาน เพื่อรักษาของๆ เราเอาไว้ และต่อสู้เพื่อให้ได้ประเทศของเราคืน หลังจากที่เราสูญเสียเอกราชให้รัฐที่มალ่าอาณานิคม
269	การได้รับเอกราช เป็นสิทธิของคนปาดานีที่จะเลือกรูปแบบการปกครองด้วยตัวของพวกเราเอง “สิทธิที่จะปกครองตนเอง”
270	อยากปกครองตนเอง เป็นสิทธิของชนชาติที่จะปกครองประเทศของตนเอง
271	การได้รับเอกราช เป็นส่วนหนึ่งของการได้รับอิสรภาพ การอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศไทย (ในปัจจุบัน) ทำให้เราถูกเอารัดเอาเปรียบ ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกัน “หากการได้รับเอกราช จะสามารถยุติปัญหาที่ยืดเยื้อมานาน ชาวปาดานีก็สมควรได้รับเอกราช”
272	เอกราช คือ ความต้องการของคนในพื้นที่ปาดานี เพราะถ้าทุก ๆ คนที่เป็นเจ้าของอะไรอย่างหนึ่งหรือบางอย่าง เมื่อของสิ่งนั้นถูกแย่งโดยคนอื่น เราก็ย่อมมีความต้องการที่จะเอาของสิ่งนั้นกลับคืนมา ในพื้นที่แห่งนี้ ผมรู้สึกกว่า ผมไม่ได้รับความยุติธรรม ดังนั้น เอกราช คือ ความถูกต้องและเป็นหนทางที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหา
273	เมื่อรู้ว่า เกิดเหตุการณ์อะไรกับชาติของตนเองในอดีต ทำให้ตนเองรู้สึกเจ็บปวด หากได้รับเอกราช ทำให้เราได้รับสิทธิที่เคยเป็นของเรากลับคืน ทำให้เราสามารถทำอะไรได้โดยไม่มีสิ่งใดมาขัดขวาง “อยากได้เอกราช เมื่อเรามีความพร้อมต่อการแยกออกจากประเทศไทยแล้ว”
274	ลดความรุนแรง ต้องพูดคุยเรื่องเอกราช เมื่อได้รับเอกราช สันติภาพ/อิสรภาพจะเกิดขึ้น
275	ความปรารถนาสูงสุดของชีวิต
276	ต้องการสร้างความยุติธรรมและความมั่นคงให้กับคนทุกคนในพื้นที่ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว เราต้องมีอิสระและมีอำนาจสูงสุด
277	ไม่อยากให้คนตายเพิ่มขึ้น ถ้าเอกราช เรื่องคงจะจบลง
278	ต้องการอิสรภาพที่แท้จริง ไม่ใช่อิสรภาพแค่ในบัญญัติที่มีอาจสัมผัสได้จริง
279	เอกราชเป็นสิทธิของทุกชนชาติที่จะได้มา/ได้รับ เป็นความปรารถนาสูงสุดของชีวิต ถือเป็นศักดิ์ศรีของชนชาติ
280	เอกราชเป็นสิทธิของชนชาติที่จะกำหนดชะตากรรมของตนเอง , มีอำนาจอธิปไตยในการปกครองประเทศให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของความเป็นปาดานี

281	เอกราช จะทำให้ความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ (ปาตานี) มีอิสระ เสรีภาพในทุกด้าน แม้ว่าประเทศไทยจะปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยที่ให้ทุกคนมีสิทธิเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกัน แต่ในความเป็นจริงสิทธิเสรีภาพอยู่ภายใต้การครอบงำของอำนาจมืด
282	ต้องการปกครองประเทศด้วยคนในชาติของตนเอง เพราะคนเชื้อชาติเดียวกัน ย่อมดีกว่าและเข้าใจความเป็นชาติและอัตลักษณ์ของเรามากกว่า (สถานการณ์ในทุกวันนี้ เราถูกกีดกันในทุกด้าน เราถูกบังคับไม่ให้ใส่ผ้าคลุมไปทำงาน เพราะการใส่ผ้าคลุมเป็นเรื่องที่แปลกตา) ซึ่งการกระทำดังกล่าว ถือเป็นการไม่ยอมรับวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของความเป็นปาตานี
283	เอกราชจะนำมาซึ่ง “อิสระภาพ” และ มีอิสระในการปกครองตนเองของชนชาติมลายู
284	อยากหยุดสงคราม ยุติความขัดแย้ง ไม่อยากให้มีใครตาย อยากได้สิทธิเสรีภาพ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตนเอง
285	ไม่อยากให้ใครมองว่าเราเป็นโจร/หัวรุนแรง ถ้าได้รับเอกราช จะทำให้เรามีอำนาจอธิปไตยเป็นของตนเองสามารถปกครองประเทศที่สามารถบ่งบอกถึงความเป็นตัวตนของคนปาตานี
286	เพราะปาตานีเป็นบ้านของเรา เราจะยอมให้คนอื่น (สยาม) มาอยู่และทำมาหากินในบ้าน (แผ่นดิน) ของเราได้อย่างไร เอกราช จึงเป็นสิทธิของทุกคน/ทุกประเทศที่อยู่ภายใต้การยึดครองจากนักล่าอาณานิคม จะได้ถูกปลดปล่อยให้เป็นอิสระ
287	อยากปกครองตนเอง อยากมีประเทศเป็นของตนเอง เหมือนที่เราเคยมีมาก่อน (ที่จะถูกยึดครอง)
288	เราถูกกดขี่ข่มเหงในเรื่องชาติพันธุ์ (ดูถูกเหยียดหยาม) ถึงแม้ว่าสื่อจะพยายามสื่อออกมาว่า ความเป็นชาติก็ตาม แต่ก็มิให้เห็นอยู่บ่อยมาก “โจร ลูกโจร แหก”
289	เพราะการปกครองของรัฐบาล (ปัจจุบัน) เป็นแบบอนุรักษนิยม (ใช้ภาษาไทยในการเรียนการสอน) คนมลายูปิดกั้น มิให้ใช้ภาษาท้องถิ่นในโรงเรียน
290	ต้องการให้เกิดการจัดสรรผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน เช่น การเข้าถึงการรักษาพยาบาล การไม่ถูกเลือกปฏิบัติ การศึกษา การคุ้มครอง ฯลฯ
291	ต้องการอยู่อย่างสงบสุข ไม่ต้องหวาดระแวงเรื่องคดีความมั่นคง
292	คนศาสนาด้วยกัน ย่อมเข้าใจในเรื่องศาสนาด้วยกัน เช่น การที่ศาสนาห้ามแต่กฎของสังคมไม่ห้าม ซึ่งนำมาซึ่งการทำผิดกฎหมายอิสลาม
293	ปกครองด้วยหลักการของศาสนาอิสลาม (กฎหมายชารีอะห์) กำหนดอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ
294	ต้องการตายในหนทางของพระเจ้า
295	ญิฮาด คือ เป้าหมายสูงสุดในชีวิตของมุสลิม
296	ต้องการให้คนอิสลามที่อาศัยอยู่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ใช้ชีวิตแบบอิสระ ไม่ต้องถูกกดขี่ข่มเหง/ถูกทำร้าย (อย่างทุกวันนี้) “ทราบใดที่เรายังไม่ได้รับเอกราช ชีวิตของเราก็ต้องอยู่อย่างเจ็บปวดไปตลอดชีวิต จึงเป็นเหตุผล ทำไมต้องเอกราชเท่านั้นจึงเป็นคำตอบ”

297	การต่อสู้เพื่อปลดแอกที่นำไปสู่ความยิ่งใหญ่ของศาสนาอิสลามในอนาคต “แม้เราตายก็จะเป็นชาฮีด” (ตายในหนทางของศาสนา) ซึ่งจะได้ผลบุญมากมาย
298	ศาสนาบอกให้เราต่อสู้ในหนทางของศาสนาอิสลาม เพื่อความยิ่งใหญ่ของศาสนาอิสลามที่จะสามารถใช้กฎหมายและวิธีการปฏิบัติตามหลักการของศาสนาอิสลาม และทำให้อิสลามไม่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของศาสนาอื่น ดังนั้น เราจึงต้องเอกราชเท่านั้น
299	ทุกวันนี้ใช้ชีวิตแบบไม่มีความสุข ไม่มีความยุติธรรม (สำหรับคนอิสลาม) ถ้าเราได้เอกราช ก็คงจะดีมาก เพราะสามารถทำในสิ่งที่ศาสนาเราควรทำ และได้เดินหน้าศาสนาและความยุติธรรมให้เจริญก้าวหน้าได้นานๆ พอมีสิ่งนี้ (เอกราช) ความสุขที่แท้จริงก็จะมาเอง เพราะเหตุนี้จึงอยากให้ทุกฝ่ายให้ความเป็นธรรมกับเราด้วย และเราต้องการเอกราชโดยเร็วที่สุด อามีน
300	การญิฮาด (ต่อสู้ในหนทางของพระเจ้า) เพื่อให้ศาสนาอิสลามไม่ถูกกดขี่/กดทับด้วยศาสนาอื่น เป็นสิ่งที่ศาสนาอิสลามสั่งให้ทำ (ญิฮาด) เป็นวาญิบ (ต้องทำ) มีอาจะเว้นได้
301	คุณภาพชีวิตของเราต้องมีผู้นำที่เข้าใจเรา เราจะต้องมีประเทศที่จะสร้างกฎหมาย/กติกากในการเลือกผู้นำที่เราต้องการได้
302	เพราะพี่น้องของเราถูกกดขี่ภายใต้การปกครองของสยามมานาน เราจะต้องสร้างประเทศใหม่ที่เป็นของเราเอง และเอาประเทศของเรากลับคืนมา
303	รัฐไทยไม่ใช่มุสลิม เราจึงไม่ยอมรับ เขาจะคุกคามและกดขี่ข่มเหง เราจึงต้องมีประเทศใหม่ที่เป็นของเรา เพื่อที่จะมีผู้นำเป็นคนมุสลิม จึงจะปกครองได้อย่างยุติธรรม
304	เพราะเอกราชจะให้เรามีชีวิตที่สุขสบายมากกว่าที่เป็นอยู่ ถ้าเรามีสิทธิที่จะปกครองประเทศด้วยตนเอง เราจะทำอะไรก็ได้ ถ้าถามว่าอยากได้เอกราชไหม คำตอบคือ อยากได้มาก เพราะเรารอมานานแล้ว อินชาอัลลอฮ์ วันนั้นคงจะมาถึงในไม่ช้าและเร็วๆ นี้
305	เพราะต้องการปลดปล่อยจากความกดขี่ของเจ้าหน้าที่รัฐ และอยากได้แผ่นดินปาตานีกลับคืนมา
306	ต้องการให้เยาวชนชาว PATANI ได้ใช้กฎหมายของตนเอง โดยใช้กฎหมายอิสลามได้อย่างเต็มรูปแบบ และใช้วัฒนธรรมประเพณีที่สืบมายังเป็นของตนเอง ดังนั้น จึงต้องการเอกราชโดยใช้ประเทศเป็นของตนเอง
307	ต้องการเห็นถึง “การเป็นอยู่ที่มั่นเป็นตัวเอง” คือ ความเป็นอิสลามและมลายูในทุกด้าน (PATANI) เช่น ด้านศาสนาที่ใช้ชุกุมฮารีอะห์อิสลาม (ปกครองด้วยระบอบกฎหมายอิสลาม) ด้านสังคมที่เห็นคน “ทำ” มากกว่า “พูด” ด้านการเรียนที่สอนคนให้เป็นคน ด้านความคิดที่ไม่ต้องการอิทธิพลทางความคิดที่เป็น “ของไทย” เข้ามาเผยแพร่ในรุ่นลูกต่อไป และด้านอื่น ๆ ที่สำคัญคือ ด้านคุณค่า ที่สำคัญคือ ด้านคุณค่าต่อให้เราได้ทุกอย่างที่กล่าวมาข้างต้น แต่อย่างเดียวที่เราไม่ได้ คือ เอกราช เรายอมไม่ได้สิ่งนั้น เพื่อแลกเปลี่ยนอย่างเดียว คือ เอกราช ที่จะนำมาซึ่งตัวตนที่แท้จริงของเรา
308	การอยู่ภายใต้อำนาจของไทย ทำให้เราไม่สามารถออกแบบสิ่งที่คาดหวังได้ และไม่ยากเห็นความขัดแย้ง ความรุนแรง จนมีประชาชนล้มตายมากกว่านี้ ภายใต้บรรยากาศความรุนแรงในปัจจุบัน ทำให้เกิดการ

	แทรกแซงในเรื่องของยาเสพติด และระบบการศึกษาที่รัฐไทยไม่ยอมรับระบบปอเนาะ ตาติกา และอีกมากมาย
309	ศักดิ์ศรีชาติ ความเป็น PATANI มันไม่ได้อธิบายแค่เรื่องชาติพันธุ์ แต่มันครอบคลุมถึงความเป็นรัฐ ดังนั้นเอกราช คือ แนวทางเดียวเท่านั้นที่สามารถตอบโจทย์สันติภาพในปาตานีได้
310	อยากมีประเทศเป็นของตนเอง อยากปกครองตนเอง มีอำนาจเบ็ดเสร็จในการบริหารประเทศของตนเอง เพราะ “คนปาตานี” เคยมีประเทศเป็นของตนเอง “คนไทย” ก็เคยมีประเทศเป็นของตนเอง ต่างคนต่างก็รักประเทศของตนเอง จึงเป็น “สิทธิของคนในประเทศที่ต้องต่อสู้เรียกร้องสิทธิการปกครองประเทศของตัวเอง แม้ประเทศจะให้สิทธิแก่คนปาตานีหลายอย่าง แต่มันยังไม่สุด ตราบใดที่คนปาตานียังไม่ได้รับเอกราช และกำหนดชะตากรรมของตนเอง
311	อยากปลดปล่อยจากกรอบของประเทศเขา เราอยากสร้างกรอบเองที่เป็นของเรา อยากได้ในสิ่งที่ควรได้ อยากได้ประเทศที่มีชื่อว่า “ประเทศปาตานี” ให้เหมือนในอดีตที่เคยมีในแผนที่โลก อยากสร้างระบบการศึกษาเอง อยากเปลี่ยนระบอบเศรษฐกิจเองให้ก้าวหน้ากว่าเดิม เราไม่ได้อยู่ภายใต้ใคร เราอยากได้เอกราชของเรา เราต้องการเอกราช “เอกราช คือ นิยามคำว่า สันติภาพของเรา”
312	เพราะต้องการใช้สิทธิของตนเองและของคนในชาติมลายู อยากปกครองประเทศปาตานีด้วยคนของปาตานีเอง รู้สึกว่า ถ้า ปาตานีอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐไทย มันจะไม่สิ้นสุด แม้ว่า รัฐไทยจะให้สิทธิหรืออะไรหลาย ๆ อย่างต่อคนปาตานี ผมรู้สึกว่ามันยังไม่สมบูรณ์ ประเทศปาตานีจะสมบูรณ์ ก็ต่อเมื่อ คนในชาติปาตานีเองที่สามารถเป็นผู้ปกครอง “ผมต้องการเอกราช เพราะผมเชื่อว่า ปาตานีปกครองเอง ย่อมดีกว่าการอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐไทย”
313	เพราะอยากได้ “แผ่นดินของเรากลับคืนมา” ไม่อยากอยู่ภายใต้การปกครองของสยาม ซึ่งยากแก่การใช้ชีวิต แต่ต้องการให้มีการบังคับใช้กฎหมายอิสลามอย่างถ่องแท้ ถึงแม้ว่า รัฐสยามยื่นข้อเสนอ “ให้อิสระ โดยให้เราปกครองกันเองได้/ทำทุกอย่างได้ ยกเว้น/อยู่ใต้เงื่อนไขของการต้องอยู่ภายใต้การปกครองของสยาม ผมก็ยังเชื่อว่า เราก็ยังคงต้องการเอกราชอยู่ดี เพราะเขาอาจจะหลอกเรา เcekเช่นเดียวกับที่สยามเคยหลอกเราในอดีต เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน
314	อัลลอฮ์เลือกให้เราเกิดบนผืนแผ่นดินที่ถูกกดขี่ เพื่อให้เราสำนึกถึงความเมตตาของพระองค์ ด้วยการเลือกต่อสู้เพื่อให้ได้รับปลดปล่อยจากการกดขี่
315	ต้องการปกป้องรักษาแผ่นดินให้ลูกหลาน เรามีอัตลักษณ์ วัฒนธรรม ภาษา และเรามีศักดิ์ศรี เราต้องการเอกราชเพื่อเอาประเทศของเรากลับคืนมา

316	อยากมีอิสระในบ้านของตนเอง ไปไหนมาไหนไม่ต้องหวาดระแวง ไม่ต้องเจอด่านทหารและค่ายทหาร แม้จะมีความสุขแล้ว ตนเองก็ยังต้องการเอกราชอยู่ดี เพราะที่นี่เป็นของเรา ปาตานีต้องได้รับเอกราชจากสยามเท่านั้น
317	ไม่มีสิ่งใดที่จะดีกว่าการได้รับเอกราช มันคือศักดิ์ศรีและความภาคภูมิใจ เพราะเอกราช คือ ความปรารถนาสูงสุดในชีวิต “แม้ที่นี่จะสงบสุข ผมก็ยังต้องการเอกราชอยู่ดี”
318	Tanah Pusaka (แผ่นดินมาตุภูมิ) มรดกที่ถูกต้องจากบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่น Patani Hak Kita (ปาตานี เป็นสิทธิของเรา)
319	Nak Merdeka, X sidok degnan Siam (ต้องการเอกราช เพราะไม่ต้องการอยู่กับสยาม = ไม่ต้องการอยู่ภายใต้การปกครองของสยาม)
320	Nak menutuk HAK nasib deri sendiri (ต้องการกำหนดชะตากรรมของตนเอง) Sebeb Patani ini HAK kita (ปาตานี เป็นสิทธิของเรา) Kena merdeka dari pada SIAM (ต้องปลดปล่อย/อิสรภาพจากสยาม/รัฐไทย)
321	อยากให้คนในพื้นที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เราเห็น “โอกาส” หากปาตานีได้รับเอกราช มันจะมีความเจริญก้าวหน้าและพัฒนาได้มากกว่านี้ ดูอย่างประเทศมาเลเซีย บรูไน เขาไปไกลแค่ไหน เขาพัฒนาไปไกลทั้งที่เป็นคนมลายูเหมือนกัน ถ้าปาตานีได้รับเอกราช คนในพื้นที่ต้องมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ไม่ต้องไปทำงานมาเลเซียหรือเป็นยามที่ภูเก็ต หรือ กรุงเทพฯ
322	อยากได้อำนาจอธิปไตยกลับคืนมาเพื่อให้สามารถบริหารจัดการโดยคนในพื้นที่ เปิดโอกาสให้คนปาตานีสามารถกำหนดนโยบายด้วยตนเอง ไม่อยากอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐไทย
323	ปาตานีมีพร้อมทุกอย่าง เรามีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ ภูเขา ทะเล ทุ่งนา น้ำมัน แร่ธาตุต่าง ๆ แต่เราไม่มีอำนาจอธิปไตย จึงต้องการเอกราช เพื่อให้มีอำนาจในการบริหารจัดการประเทศด้วยตนเอง
324	อยากมีผู้นำที่เป็นธรรม ไม่มีการคอร์รัปชัน ☐ ถ้ามีผู้นำที่เป็นธรรมแล้ว ไม่มีการคอร์รัปชัน ยังคงต้องการเอกราชอีกหรือไม่ ☐ ตนเองยังต้องการเอกราช เพราะจะเอาประเทศของตนเองกลับคืนมา
325	เราเคยไปเที่ยวหลายที่ เพราะเป็นคนชอบท่องเที่ยว เช่น ไปเที่ยวยุโรป การไปเที่ยวในเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรืองแล้ว ทำให้ตนเองคิดได้และหันกลับมามองบ้านของตนเอง เป็นเรื่องที่น่าเศร้าที่เราอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐไทย การไปเที่ยวทำให้ตัวเองรักบ้านของตัวเองมากขึ้นถ้าปาตานีได้รับเอกราช เราเชื่อว่าต้องเป็นประเทศที่น่าอยู่ และสามารถพัฒนาสู้กับยุโรปได้อย่างแน่นอน
326	Patani itu hak kita, Siam mari jajah, tak pelek kalu kita nak deaka. (ปาตานีเป็นสิทธิของเรา เป็นแผ่นดินมาตุภูมิอันศักดิ์สิทธิ์ แต่ถูกสยามเข้ามายึดครองและรุกราน จึงไม่ใช่เรื่องแปลกหากเราต้องการเอกราช
327	อยากได้ความเป็นธรรม ถ้ารัฐไทยให้ความเป็นธรรมทุกอย่างแล้ว ยังคงต้องการเอกราชอีกหรือไม่

	แม้รัฐไทยให้ทุกอย่างแล้ว ตนเองก็ยังคงต้องการเอกราชอยู่ดี เพราะปาดานีเป็นของเรา เราอยากมีอำนาจอธิปไตยเพื่อบริหารจัดการประเทศด้วยตัวเองทุกอย่าง
328	ยังคงยืนยันในหลักการ “ความเป็นเจ้าของแห่งดินแดน” โดยเชื่อว่า “ปาดานีเป็นของเรา” ดังนั้น คนปาดานีจึงมีสิทธิที่จะได้รับเอกราช เพื่อเอาดินแดนแห่งนี้กลับให้มาเป็นประเทศของเรา (กลับคืนมา)
329	เพราะเราไม่เคยยอมรับว่าเป็น “คนไทย” แม้วันนี้ตนเองจะไม่สามารถสื่อสารด้วยภาษามลายูได้อย่างเต็มปาก แต่ตนเองก็ไม่เคยยอมรับว่าตนเองเป็นคนไทย “เราเป็นมลายูปาดานี นับถือศาสนาอิสลาม” เราจึงต้องต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราช เพื่อเอาประเทศของเราให้กลับคืนมา
330	เพราะเราเคยมีตัวตนและประวัติศาสตร์ของตนเอง แต่แล้วถูกนักล่าอาณานิคมโดยสยามปฏิบัติกับเราอย่างไม่เป็นธรรม เราไม่ศักดิ์ศรีและอิสระในบ้านของตนเอง จึงอยากได้เอกราช เพราะมันคือสิทธิของเรา “เอกราชเป็นสิทธิของเรา”
331	ฟิรดูอิน (ข้อบังคับสำหรับคนมุสลิมทุกคน) ที่ต้องต่อสู้เพื่อให้ได้ประเทศของตนเองกลับคืนมา
332	ปาดานีมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ เรามีควนเขา ทะเล แต่เราไม่มีสิทธิจะจัดการมันได้ เราเหมือน “หนูในกรงเหล็ก” เราจึงต้องการเอกราช เพื่อที่จะได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ เราเชื่อว่า จากทรัพยากรธรรมชาติที่อัลลอฮ์ (พระเจ้า) ให้มา คนปาดานีอาจจะมีความร่ำรวยกว่าคนบรูไน เสียอีก
333	อธิบายไม่ได้ว่าทำไมจึงต้องการเอกราช ถ้าตอบแบบเร็วๆ โดยไม่คิดมาก คือ ไม่อยากอยู่กับรัฐไทย เราจึงต้องการเอกราช เราไม่พอใจใน “ความเป็นไทย” ของทุก ๆ ด้าน ที่กระทำผ่านนโยบายต่าง ๆ ที่ผ่านมา
334	เพราะเราถูกสยามยึดครอง และปกครองแบบไม่เป็นธรรม การต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราช จึงเป็นหน้าที่ของเราทุกคน
335	ต้องการให้มีผู้นำและระบบการปกครองที่คนปาดานีพึงพอใจ มีอำนาจที่อิสระจากรัฐไทย สามารถบริหารจัดการทุกอย่างได้อย่างเป็นธรรม
336	ไม่รู้ว่าทำไมจึงต้องการเอกราช บอกไม่ถูก แต่ด้วยบรรยากาศและสภาพแวดล้อม การพูดคุยด้วยภาษามลายู การมีวัฒนธรรมและความเชื่อในประวัติศาสตร์ บ่งบอกว่าเรามีตัวตนและถูกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม นั่นจึงเป็นเหตุผลที่ต้องการเอกราช
337	เพื่อจะได้ดำรงไว้ซึ่งความเป็นธรรมและความสงบสุขให้กับมาตุภูมินี้ ถ้ายังคงอยู่กับรัฐไทยจะไม่มีความเป็นธรรมและความสงบสุขอย่างแน่นอน เอกราชจึงเป็นคำตอบเดียวที่ต้องการ
338	Sebab nak merdeka, Sebab Hak kita (ต้องการเอกราช เพราะ เอกราชเป็นสิทธิของเรา)
339	เพราะอยากปกป้อง/รักษาอัตลักษณ์ วัฒนธรรมของมลายูปาดานี เราถูกรัฐไทยใช้นโยบายผสมกลมกลืนมาอย่างช้านาน ทุกวันนี้ หลายคนไม่สามารถพูดภาษามลายูได้ เป็นอะไรที่เจ็บปวดมาก จริงอยู่ที่รัฐไทยไม่ได้ห้ามเราเรื่องการดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของตนเอง แต่มันรู้สึกไม่ใช่ เพราะ เราไม่มีอำนาจในการออกแบบชีวิตของเราเองได้ เราจึงต้องการเอกราช
340	เป็นสิทธิของประเทศที่ถูกอาณานิคมโดยนักล่าอาณานิคมที่จะต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราช

341	เพราะเอกราชจะทำให้เราสามารถกำหนดรูปแบบการปกครอง กฎหมาย การเมือง และอื่นๆ ในสังคม เอกราชทำให้เราสามารถอยู่ได้อย่างที่เราต้องการได้ มันไม่ใช่การถูกแบบออกแบบจากใครก็ไม่รู้ เราไม่ได้มีสิทธิที่จะกำหนดตรงนั้น และก็เพราะสังคมในปัจจุบันมีแต่ความ อยุติธรรม เต็มไปหมด
342	เพราะหวังว่าจะมีผู้นำที่ยุติธรรม ประชาชนมีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน หากประเทศไทยมีความเป็นธรรมและเท่าเทียมกันทุกอย่าง ก็ยังคงต้องการเอกราชอยู่หรือไม่จนถึงทุกวันนี้ (ปัจจุบัน) เราไม่เคยได้รับความเป็นธรรมแม้แต่หน่อย มีแต่การเลือกปฏิบัติมาโดยตลอด เราไม่ศักดิ์ศรีในความเป็นคนดีปาดานี้ ตั้งแต่ถูกสยาม (รัฐไทย) ยึดครอง ฉะนั้น ต้องได้เอกราชอย่างเดียวเท่านั้น ที่จะทำให้เกิดความเป็นธรรม และเอกราชเป็นเพียงทางออกเดียว ที่จะทำให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นปาดานี้
343	ต้องการให้ชนชาติปาดานี้ปกครองด้วยตนเอง มีอำนาจทางการเมืองเป็นของตนเอง ไม่ใช่เป็นแค่ “ตัวแทน” แบบ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) หรือ สมาชิกวุฒิสภา (สว.) เท่านั้น กล่าวโดยรวม คือ ต้องการเป็นอิสระจากรัฐไทย ที่สามารถออกแบบระบอบการปกครองตามหลักศาสนาและวัฒนธรรมของ คนปาดานี้
344	เอกราชคือแก่นหลักของ Ideology สำนักชาตินิยมมลายูปาดานี้ที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษจากรุ่นสู่ รุ่น ก่อนเกิดเสียงปืนแตก (ปี 2547) ที่ความขัดแย้งจะขึ้นมายู่บนดินอย่างเต็มรูปแบบ มันยังคงมีความคิดแบบนี้เสมอมา คือ คิดถึง/เฝ้าหาเอกราช “เอกราชคือทางออกที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหา” แม้ รัฐไทยจะพยายามแก้ไขปัญหามีความเป็นธรรม สันติภาพ แต่มันยังไม่ได้แก้ไขที่ปลายเหตุของปัญหา คนในพื้นที่ยังคงมีสำนึกร่วมของการเคยมีชาติเป็นของตนเอง และการเรียกร้อง/ทวงคืนผืนแผ่นดินของ ตนเองกลับคืนมา ได้กลายเป็นความไฝฝืนที่ถูกส่งต่อมาโดยตลอด
345	เพื่อความอิสระในการปกครองตนเอง จริงอยู่ที่รัฐไทยให้อิสระในการดำเนินชีวิตตามหลักการของศาสนา อิสลามให้แก่คนมลายู แต่ก็ไม่ใช่ทั้งหมด และคิดว่า เปอร์เซียส่วนใหญ่ของคนมลายูที่ต้องการเอกราช ก็ เกิดจากผลกระทบที่ได้รับจากความเป็นธรรมที่รัฐไทยกระทำ ดังนั้น คิดว่า เอกราชจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ จะทำให้เราสามารถดำรงชีวิตตามหลักอิสลาม ใช้กฎหมายอิสลามได้
346	Nak membinakan Agama, Bangsa dan Tanah air (ต้องการปกป้องรักษาศาสนา เชื้อชาติ และ มาตุภูมิ)
347	เราไม่รู้ว่าอนาคตจะเป็นอย่างไร และถ้าปาดานี้ได้รับเอกราชแล้วจะออกในรูปแบบไหน ใครเป็นผู้ปกครองและมีอำนาจทางการเมือง ดูเหมือนจะไม่มีใครมีความแน่นอน ยังไม่มีใครออกมานำเสนอรูปแบบ การปกครองภายหลังได้รับเอกราช แต่ถึงยังไงตนเองก็ยังคงต้องการเอกราช เพราะมันต้องดีกว่าเป็นอย่าง หนึ่ง วันนี้ ถึงแม้ยังไม่เห็นภาพอนาคตภายหลังได้รับเอกราชก็ตาม แต่เชื่อว่า เอกราชจะทำให้เราสามารถ ออกแบบประเทศของตนเองได้

348	เพราะจะทำให้เราสามารถออกแบบระบบการศึกษาได้ด้วยตนเอง ในบริบทการศึกษาภายใต้การปกครองของประเทศไทย เราไม่อาจฝากความหวังให้กับลูกหลานของเราได้เลย เพราะการศึกษาที่เป็นอยู่ไม่ตอบโจทย์ตามวิถีวัฒนธรรมของคนปัตตานี เช่น ณ ตอนนี้อย่างหลายคนไม่สามารถพูดภาษามลายูได้แล้ว เพราะอัตลักษณ์ความเป็นปัตตานีของเราถูกกลืนกลายผ่านระบบการศึกษาไทยที่ทำให้คนไม่รู้จักรากเหง้าของตนเอง เราต้องการเอกราช เพราะมันจะให้อิสรภาพในการบริหารจัดการประเทศได้ด้วยตนเอง สิ่งทีกล่าวนมา ไม่ได้หมายความว่าเฉพาะ อำนาจในการจัดการศึกษา แต่หมายรวมถึงอำนาจอธิปไตยในการบริหารจัดการประเทศในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ฯลฯ
349	ต้องการเป็นอิสระและให้ได้มาซึ่งความยุติธรรมที่แท้จริง ตราบใดที่อยู่ภายใต้การกดขี่จากรัฐไทย ก็ย่อมหายุติธรรมไม่ได้ จึงต้องการเอกราช
350	อยากมีอำนาจ เช่น คณะกรรมการอิสลามที่มีอยู่อยากให้มีความอำนาจห้ามปรามมิให้เกิดไม่ดีต่าง ๆ หรือองค์กร Ormas (ภาคประชาสังคม) มีอำนาจได้อย่างเต็มที่ แต่ถ้ารัฐไทยให้อำนาจถูกต้องแล้ว มันก็ไม่ได้หมายความว่า ตนเองจะไม่มีเป้าหมายเพื่อเอกราชอีกต่อไป เพราะตนเองก็ยังคงมีความปรารถนานั้นอยู่นั่นจึงเป็นเรื่องที่อธิบายยาก
351	กล่าวโดยสรุป คือ อยากมีอำนาจเป็นของตนเอง สามารถบริหารจัดการทุกอย่างได้ด้วยตนเอง ถ้ามองในมุมเศรษฐกิจ เช่น สามารถกำหนดราคาสินค้าได้ (ปัจจุบัน ราคาผลไม้ตกต่ำ แต่เราไม่สามารถดำเนินการใด ๆ ได้)
352	เรามีความรู้สึกว่าเราไม่ใช่คนไทย เพราะการถูกผนวกให้เข้าอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศไทย เรามีตัวตนอัตลักษณ์ ชาติพันธุ์และสัญชาติที่แตกต่างจากไทย ประวัติศาสตร์มันสามารถอธิบายได้ว่า เราเป็นท้องถิ่นที่เคยมีพื้นที่ที่เป็นรัฐของตนเอง และเคยมีระบบการปกครองของตนเอง การถูกปกครองด้วยคนต่างชาติ หรือต่างอัตลักษณ์ ส่วนใหญ่ไม่พึงพอใจที่ถูกปกครองโดยชนชาติอื่น สมมติว่าประเทศไทยถูกฝรั่งปกครอง เชื่อว่าคนไทยก็จะไม่ยอม ปัตตานีก็เช่นเดียวกัน เราเคยมีประวัติศาสตร์เป็นของตนเอง เราเคยยิ่งใหญ่ การเรียกร้องเพื่อนำไปสู่เอกราช เป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคน (ฟิรดูอิน) เมื่อได้รับเอกราชแล้ว เราเชื่อว่า คนปัตตานีมีศักยภาพมากพอที่จะบริหารจัดการตนเอง หากเรายังไม่ได้รับเอกราช ความสงบสุขที่แท้จริงย่อมมีอาจเกิดขึ้นได้อย่างแน่นอน
353	ไม่อยากอยู่กับรัฐไทย
354	เอกราช คือ ความคิด ความเชื่อ และอัตลักษณ์ของความเป็นคนปัตตานี และเป็นสิทธิของชนชาติปัตตานีที่จะได้รับเอกราช
355	เพราะมันเป็นสิทธิทางการเมืองที่เราต้องได้รับ สิทธิในการกำหนดชีวิตของตนเอง เราเคยมีประวัติศาสตร์แผ่นดินผืนนี้ คือ ของเรา เราเคยมีอำนาจอธิปไตย แต่ถูกล่าอาณานิคมโดยสยาม ฉะนั้น เอกราช คือ สิทธิทางการเมืองที่คนปัตตานีต้องได้รับ

356	เพราะต้องการระบบการปกครองที่เป็นธรรม หากรัฐไทยให้ความเป็นธรรมในทุกๆ ด้าน ตนเองก็ยังคงต้องการเอกราชอยู่ดี เพราะการอยู่ภายใต้รัฐไทย จะไม่มีวันที่จะได้รับความเป็นธรรมอย่างแน่นอน ดังนั้นทางออกในการแก้ปัญหา คือ แยกออกจากรัฐไทยเท่านั้น
357	สิทธิความเป็นเจ้าของ อยากจัดการทรัพยากรธรรมชาติและกำหนดราคายางของเศรษฐกิจได้ด้วยตนเอง ☐ คำถามท้าทาย คือ หากรัฐไทยให้อำนาจในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติได้เองและพัฒนาเศรษฐกิจให้ดีขึ้น ตนเองยังต้องการเอกราชอยู่อีกหรือไม่ คำตอบคือ ตนเองยังต้องการเอกราช เพราะเอกราชคือสิทธิของเรา สิทธิของชาวปาตานี
358	เราเคยมีประเทศของเรา ซึ่งสามารถแสดง “ตัวตนความเป็นมลายูปาตานีอิสลาม” ได้อย่างชัดเจน สามารถบริหารประเทศให้มีความเจริญรุ่งเรืองอย่างที่เคยมีในประวัติศาสตร์ปาตานี
359	เพราะผมเป็นคนปาตานี มีชาติพันธุ์ ภาษา วัฒนธรรมของตัวเอง พวกเราเคยมีสิทธิเหนือดินแดนที่เคยเป็นของพวกเรามาก่อน ผมต้องการดินแดนของพวกเราคืน
360	การได้มาของเอกราชนั้นหมายถึง ประชาชนในพื้นที่ที่มีสิทธิเสรีภาพในการดำเนินนโยบายหรือการจัดตั้งประเทศได้ด้วยตนเองที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน กรอบธรรมเนียม ประเพณีที่มีอยู่มาช้านาน มีสิทธิเลือกผู้ปกครองตนเองตามความเหมาะสมและสอดคล้อง มีสิทธิที่จะออกแบบกรอบ/ขอบเขตต่างๆ ที่สมควรได้รับ
361	สิทธิของมนุษย์คนหนึ่งที่จะได้รับสิทธิเสรีภาพในการกำหนดชะตากรรมของตนเอง
362	สิทธิที่เราสมควรได้รับ ได้บริหารจัดการตนเองได้อย่างยุติธรรม แม้รัฐไทยจะปกครองประเทศด้วยความยุติธรรม ตนเองก็ยังคงต้องการเอกราช เพราะเอกราช คือ สิทธิความเป็นเจ้าของที่ชาวปาตานีเป็นเจ้าของดินแดนแห่งนี้มาตั้งแต่ต้น
363	ประเทศของเรา (ปาตานี) ถูกล่าอาณานิคมโดยสยาม เราจึงต้องปลดปล่อยจากนักล่าอาณานิคม เพราะเป็นหน้าที่ของผู้ถูกกดขี่ที่ต้องต่อสู้กับผู้กดขี่ เพื่อปกป้องศักดิ์ศรีแห่งชนชาติของเรา
364	หน้าที่ของเราที่ต้องสร้างประเทศ เพื่อจัดตั้งรัฐที่มีกฎหมายของอัลลอฮ์มาปกครองประเทศ
365	Kita seperti ayam yang kurung dalam rumah padi, tiada kuasa dalam rumah sendiri, bumi dijajah, Hak di rampas dan Rakyat di tindas. “เราเปรียบเสมือนไก่ที่นอนหงายอยู่ในบ้านที่เต็มไปด้วยข้าวสาร แต่ไม่มีอำนาจในการบริหารจัดการในบ้านของตนเอง มาตุภูมิของเราถูกยึดครอง สิทธิมนุษยชนถูกลิดรอน และประชาชนถูกกดขี่ข่มเหง”
366	เพราะเราคือชนชาติปาตานี เชื้อชาติมลายู เรามีอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของตนเอง แต่เราถูกสยามเข้ามาล่าอาณานิคม บรรพบุรุษของเราจึงต่อสู้มาโดยตลอด เพื่อทวงคืน “สิทธิความเป็นเจ้าของ” ให้กลับคืนมา เราเชื่อว่า ปาตานีต้องได้รับเอกราช (ในสักวันหนึ่ง) และเราจะกลับมายิ่งใหญ่อีกครั้ง ดังประวัติศาสตร์ในอดีตของเราที่เคยมีในอดีต
367	อยากให้ชีวิตดีกว่าปัจจุบัน ทั้งด้านเศรษฐกิจ การศึกษาและสังคม

368	เศรษฐกิจของเราจะก้าวหน้า และพัฒนาศักยภาพของคนปาดานี้ได้นั้น เราจะต้องมีรัฐของเราเอง ถึงแม้ว่ามันจะล้มเหลวหรือดีขึ้น มันก็เป็นศักดิ์ศรีของเราในการจัดการ/ปกครองประเทศกันเอง
369	เอกราชเป็นสิ่งสวยงามที่ใคร ๆ ก็ต้องการ
370	เราจะมีศักดิ์ศรีได้อย่างจริงจัง เราจะมีประเทศเป็นของตนเอง
371	ถ้าปาดานี้ได้รับเอกราช ชีวิตความเป็นอยู่และทุกสิ่งทุกอย่างจะดีกว่าที่เป็นอยู่
372	เพราะการอยู่ภายใต้รัฐไทย เราไม่สามารถดำเนินชีวิตตามแนวทางที่ศาสนากำหนดได้ เช่น ดำเนินคดีด้วยกฎหมายอิสลาม
373	การอยู่ภายใต้กฎหมายไทย มักถูกกดขี่ตลอดเวลา เราจะต้องมีประเทศของเราเอง จึงสร้างความเชื่อมั่นได้ว่า เราจะได้รับคามยุติธรรม
374	Hak bagi setiap orang yang mau merdeka “สิทธิของทุกคนที่ต้องการเอกราช”
375	อยากลองอยู่โดยที่ไม่เป็นอาณานิคมของรัฐไทย เพราะคิดว่าจะดีกว่านี้
376	ไม่มีความยุติธรรมในทุก ๆ ด้าน
377	สิทธิของเราที่จะได้รับเอกราช
378	ฉันเชื่อมั่นว่า เราจะมีประเทศเป็นของตนเอง เราจึงจะมีศักดิ์และภาคภูมิใจ
379	วาญิบ (หน้าที่) ของมุสลิมทุกคนที่ต้องต่อสู้กับความอธรรม เพื่อปลดปล่อยปาดานี้ให้เป็นอิสระ และเอกราช คือเป้าหมายเพื่อตอบโจทยสิ่งเหล่านี้
380	เราอยู่ในบ้านของตนเองโดยไม่มีศักดิ์ศรี ถูกเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม และเราไม่ยอมส่งต่อมรดกดังกล่าวให้กับลูกหลานของเรา
381	เรามีความแตกต่างจากรัฐอย่างสิ้นเชิง ภาษา อัตลักษณ์ วัฒนธรรมและความเชื่อ แม้รัฐไทยจะปกครองดีแค่ไหนก็ไม่ตอบโจทยอัตลักษณ์ของคนที่นี่ เพราะรัฐไทยไม่เคยเข้าใจเราและจะไม่มีวันเข้าใจ เราจึงต้องการเอกราช
382	เอกราชเป็นสิทธิในการกำหนดชะตากรรมตนเอง ไม่มั่นใจในการปกครองของรัฐไทยในเรื่องความปลอดภัยและความยุติธรรม แม้รัฐจะให้ทุกอย่างแล้ว ตนเองก็ยังคงต้องการเอกราช เพราะมันจะให้สิทธิเราในการออกแบบประเทศของตนเองได้
383	ประชาชนอยู่อย่างไม่เป็นสุข ไม่มีความเท่าเทียมกันด้านการศึกษา เศรษฐกิจ ทรัพยากรและความยุติธรรม แม้รัฐไทยจะให้ความเป็นธรรมในทุกด้านแล้ว ตนเองก็ยังคงต้องการเอกราชอยู่ดี มันบอกไม่ได้ว่าทำไมจึงต้องการเอกราช แต่มันคือความรู้สึกลึก ๆ ในใจที่ยังไงก็ต้องการมัน
384	ไม่ได้อยากอยู่ภายใต้รัฐไทย เพราะไม่มีความเป็นธรรม ถูกเลือกปฏิบัติ เศรษฐกิจก็แย่ ราคายางตกต่ำ ทำให้ชาวบ้านเดือดร้อน แต่แม้ว่ารัฐไทยจะบริหารจัดการ/ปกครองประเทศได้ดีเพียงใดก็ตาม ตนเองก็ยังคงต้องการเอกราช เพราะไม่ต้องการอยู่กับรัฐไทย เราเชื่อว่า คนปาดานี้สามารถบริหารจัดการได้ดีกว่าที่เป็นอยู่ ณ ทุกวันนี้อย่างแน่นอน

385	อยากรักษาระบบการศึกษาตามอัตลักษณ์ของคนในพื้นที่ แม้ว่ารัฐไทยสามารถจัดการทุกอย่างได้และให้โอกาสชาวปาตานีได้บริหารจัดการกันแล้วก็ตาม ตนเองก็ยังคงต้องการเอกราชอยู่ดี เปรียบเสมือน กรณีเราได้สิทธิการปกครองพิเศษ (Autonomy) เราก็ไม่มีอิสระเหมือนกัน ถึงอยากไรตนเองก็ยังคงต้องการเอกราชอยู่ดี เพราะไม่ต้องการอยู่กับรัฐไทย
386	เพราะไม่มีความเป็นธรรม แต่แม้ว่ารัฐไทยจะให้ความเป็นธรรมในทุกด้านแล้ว ตนเองก็ยังคงต้องการเอกราชอยู่ดี เพราะปาตานีเป็นของเรา จึงเป็นสิทธิของเราที่จะกำหนดชะตากรรมของชีวิตในแบบที่เราอยากให้เป็นตามอัตลักษณ์และความเชื่อของเรา
387	ความฝันอันสูงสุด ถึงแม้ว่าที่นี่จะสงบสุขแล้วก็ตาม ตนเองก็ยังคงต้องการเอกราชอยู่ดี เพราะปาตานี คือ ประชาชาติปาตานีเคยมีรัฐเป็นของตนเอง แต่ถูกล่าอาณานิคมจากสยาม คนที่นี่ต้องต่อสู้มาโดยตลอด เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราช เพื่อทวงคืนผืนแผ่นดินของตนเองให้กลับคืนมา
388	เอกราชคือความสวยงาม และมันเป็นสิทธิที่เราควรได้รับ มันจึงเป็นความหวังของพวกเรามาโดยตลอด
389	เราเชื่อในศักยภาพของตนเอง ที่คนปาตานีสามารถบริหารจัดการตนเองได้ และเอกราชเป็นสิ่งที่เราใฝ่ฝันมาโดยตลอด
390	เพราะต้องการให้ที่นี่มีการบริหารจัดการประเทศโดยคนที่นี่กันเอง เพื่อให้ชาวปาตานีได้ปฏิบัติตามหลักการศาสนาได้อย่างสมบูรณ์และรู้สึกปลอดภัย ถึงแม้ว่ารัฐไทยจะให้สิทธิเสรีภาพในการนับถือศาสนา และปฏิบัติศาสนกิจได้ตามความเชื่อของตนเอง แต่มันก็ยังไม่ได้รับร้อยเปอร์เซ็นต์ ตนเองจึงได้เอกราช
391	ต้องการปกครองในระบอบชาริอะห์ในทุกด้านของการปกครองประเทศ แต่แม้ว่ารัฐไทยให้ยอมให้ปกครองด้วยระบอบอิสลาม (ชาริอะห์) แล้วก็ตาม ตนเองก็ยังคงต้องการเอกราชอยู่ดี เพราะปาตานีเป็นของเรา ไม่ใช่ส่วนหนึ่งของรัฐไทย
392	เอกราชเป็นสิทธิของเรา
393	สิทธิของเราที่จะกำหนดชะตากรรมของตนเอง (ออกแบบประเทศของตนเอง) และเอกราช มันมีความบริสุทธิ์ด้วยตัวของมันเองอยู่แล้ว
394	ไม่ได้อยากอยู่กับรัฐไทย และไม่ต้องการอยู่กับประเทศมาเลเซียด้วย ตนเอง (ปาตานี) ไม่ต้องการอยู่ภายใต้การปกครองของใคร ไม่ว่าจะประเทศไทยหรือมาเลเซีย ต้องการให้ปาตานีมีสิทธิที่จะออกแบบประเทศของตนเอง
395	เชื่อว่าคนปาตานีมีความสามารถและศักยภาพสูง พวกเราจึงสามารถที่จะปกครองตนเองได้โดยไม่ต้องอยู่ภายใต้รัฐไทย แม้ว่ารัฐไทยจะให้ทุกอย่างแล้วก็ตาม ตนเองก็ยังคงต้องการเอกราชอยู่ดี เพราะเหมือนเรามีบ้านของตนเอง แต่ไม่มีห้องน้ำ เวลาปวดฉี่ก็ต้องใช้ห้องน้ำของคนอื่น ฉะนั้น บ้านที่สมบูรณ์ต้องมีห้องน้ำเป็นของตนเอง
396	ต้องการอำนาจอธิปไตย อำนาจทางการเมือง อำนาจด้านกฎหมาย อำนาจด้านเศรษฐกิจเพื่อต้องการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวปาตานีในทุกด้านที่ถูกกดทับด้วยระบบต่าง ๆ ของรัฐไทย หากเราได้มาซึ่งอำนาจ เชื่อว่าเราจะสามารถจัดการตัวเองได้ดีกว่าการอยู่ภายใต้นักล่าอาณานิคม

	เพราะจะเปิดโอกาสให้ชาวปาตานีสามารถจัดการและออกแบบกฎหมายอย่างเป็นธรรม สามารถจัดการทางเศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
397	เอกราชคือสิ่งสวยงาม และมันเป็นสิทธิที่เราสมควรได้รับ
398	อยากได้ความเป็นธรรมและความสงบสุข ความภาคภูมิใจในความเป็นคนปาตานี ไม่มีทางออกไหนที่ดีกว่าการได้มาซึ่งเอกราช และการมีประเทศเป็นของตนเอง
399	เพราะไม่มีหลักประกันความปลอดภัยในชีวิต ความสงบสุขของเราที่แท้จริงถูกรัฐไทยปล้นไป เอกราชคือทางออกเดียวที่ความสงบสุขและสันติภาพที่แท้จริงจะกลับคืนมา
400	ไม่อยากอยู่กับรัฐไทย
401	ต้องการระบบการปกครองที่เป็นธรรม การอยู่ภายใต้รัฐไทยจะไม่มีความเป็นธรรมอย่างแน่นอน จึงต้องเอกราชและแยกตัวออกจากรัฐไทยเท่านั้น
402	ปาตานีต้องการมีประเทศเป็นของตนเอง ต้องการบริหารประเทศของตนเองด้วยตนเอง ไม่ต้องการอยู่ภายใต้รัฐไทย เพราะในปาตานีมีทรัพยากรธรรมชาติมากมาย เราจึงสามารถบริหารจัดการประเทศได้ด้วยตนเอง
403	ต้องการเอกราช เพราะสยามยึดครองดินแดนของปาตานีในอดีต เป็นหน้าที่ของชาวปาตานีต้องทวงคืนดินแดนของตนเองกลับคืนมา
404	ต้องการเห็นอนาคตใหม่ที่ดีกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน มีสิทธิเสรีภาพ มีกฎหมายกว่าที่เป็นอยู่ มีระบบเศรษฐกิจที่ดีกว่า เอกราชจึงเป็นความใฝ่ฝันสูงสุดของชีวิต
405	ไม่อยากอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐไทย เพราะรัฐไทยกดขี่ประชาชนชาวปาตานีมาโดยตลอด
406	ชาวสยามกดขี่ชาวปาตานีมาอย่างยาวนาน ชาวปาตานีเป็นพลเมืองชั้นสองในสายตาของชาวสยาม เราจึงต้องการเอกราช
407	ทวงคืนดินแดนปาตานีกลับคืนมาจากสยามผู้บุกรุก
408	อยากได้ประเทศของตนเองกลับคืนมา ไม่อยากเป็นเมืองขึ้นของใคร
409	อยากมีประเทศเป็นของตนเอง มีวัฒนธรรม ธรรมเนียมประเพณีที่เป็นของเราเอง ไม่อยากอยู่ภายใต้อำนาจของรัฐบาลไทย และดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ความเป็นมลายูปาตานีของเราเอง
410	อยากได้สิ่งที่ป็นของตนเองกลับคืนมา อยากมีตัวตน อยากมีความเป็นตัวของเราเอง ไม่อยากเห็นความรุนแรงเกิดขึ้นบนแผ่นดินของเราอีก
411	ถ้าถามจิตวิญญาณก็ต้องการเอกราช ต้องการมีชีวิตที่มีความเป็นตัวเอง ไม่ต้องอยู่ภายใต้ใคร/การปกครองของคนอื่น แต่มันยังขัดแย้งกับความคิดและมโนทัศน์ของตนเองที่ยังมองไม่เห็นภาพชัดเจนว่า ถ้าได้เอกราชแล้วปาตานีจะเป็นอย่างไร
412	เพราะปาตานีเป็นของเรา ประเทศของเราไม่ควรตกอยู่ภายใต้ใคร “ของของเราก็ควรอยู่กับเรา” เราต้องปกครองและบริหารบ้านเมืองนี้ด้วยตนเอง สยามไม่มีสิทธิปกครองเรา เพราะแผ่นดินนี้ไม่ใช่ของสยาม

413	อยากใช้กฎหมายอิสลาม ไม่ใช่แค่กฎหมายมรดกและครอบครัวเท่านั้น อยากมีระบบการปกครองที่ยุติธรรม ไม่มีดอกเบี้ย ถ้าไม่ได้รับเอกราช ปาตานีจะไม่มีวันทำสิ่งเหล่านั้นได้
414	อยากสร้างสังคมอุดมคติของเรา เป็นประเทศเอกราช ไม่อยู่ภายใต้อำนาจของสยามหรือใครๆ ดูแลทุกคนอย่างเท่าเทียม มีกฎหมายที่เป็นธรรม
415	ปาตานีเป็นประเทศของเรา เป็นของคนมลายู เราเคยมีอำนาจในการปกครอง มีสุลต่าน เรามีผู้นำทั้งหมดทั้งมวลยังคงมีชีวิตอยู่ในหน้าประวัติศาสตร์ และนั่นคือความอับอายที่เรายังไม่สามารถเปลี่ยนเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ เรายังคงเป็นประเทศที่ถูกยึดครอง เราต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงมัน เราอยากมีชีวิตอย่างศักดิ์ศรี
416	ถ้าเคยอ่านงานของฮอว์ซาน ปามุก เขาว่า ความรักเป็นอะไรที่ศักดิ์สิทธิ์ แรกเช่นกัน “สำหรับคนที่นี่ ชนชาตินี้ ประเทศแห่งนี้ เอกราช คือสิ่งที่พวกเขาสู้กันมา เพื่อให้ชนชาติของเรามีศักดิ์ศรี
417	เกลียดการถูกทำให้เป็นคนไทย เกลียดที่ต้องเคารพธงชาติไทย เกลียดที่ต้องพูดภาษาไทย ใช้ธนบัตรไทยทั้ง ๆ ที่ความจริง “แผ่นดินแห่งนี้เป็นของชาวปาตานี”
418	ทำไมต้องถามคนที่ถูกกดขี่ ทำไมต้องถามคนมลายูอย่างพวกเราที่ถูกยึดครอง ถูกเข่นฆ่า ถูกจับและพรากชีวิต ครอบครัว เพียงเพราะต้องการแผ่นดินของเราคืน
419	PATANI Negara kita, bukan milik Siam, Orang melayu tuan Negara, tanah ini milik hak orang melayu. “ปาตานีเป็นประเทศของเรา ไม่ใช่ของสยาม คนมลายูเท่านั้นที่เป็นเจ้าของ (สิทธิความเป็นเจ้าของเหนือดินแดน) และเฉพาะคนมลายูปาตานีเท่านั้น ที่มีสิทธิครอบครองแผ่นดิน/มาตุภูมิแห่งนี้
420	เพราะที่นี่เป็นของเรา ไม่ใช่ของคนไทย ปี 1785 เราตกเป็นของสยาม ถ้าบรรพบุรุษของเราไม่เคยมีรัฐหากที่นี่ไม่เคยเป็นประเทศ เราก็ไม่ต้องการเอกราช
421	อยากใช้ทรัพยากรของเรอย่างเต็มที่ บริหารจัดการให้กับคนมลายูที่เป็นคนที่นี่จริงๆ เรามีอะไรมากมายแต่พอเราลำบากยากจน ทั้งๆที่เป็นทรัพยากรของชาวปาตานี แต่สยามกลับมาใช้ประโยชน์
422	เราเป็นคนปาตานี เราไม่ใช่คนไทย เราต้องการมีประเทศเป็นของเราเอง
423	ผมรู้สึกที่เราไม่มีศักดิ์ศรี ถ้ายังคงอยู่ภายใต้การยึดครองของสยาม มันควรหมดยุคของการล่าอาณานิคมไปนานแล้ว ถึงเวลาที่เขาคควรคืนประเทศของเราได้แล้ว
424	ต้องการบริหารจัดการบ้านเราด้วยตนเอง ตนเองไม่ใช่คนไทย ดินแดนแห่งนี้เป็นของบรรพบุรุษชาวมลายูปาตานี มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์มากมายยืนยัน และนั่นเป็นหลักฐานที่สามารถยืนยันได้ว่า ชาวปาตานีมีสิทธิที่จะได้รับเอกราช
425	Patani hak ku, Aku bukan orang Negara Siam, Aku anak bangsa Patani, Kemerdekaan adalah matlamat ku, Untok menjadi Negara yang bermarwah. “แผ่นดินปาตานีเป็นสิทธิของชาวปาตานี ไม่ใช่สยามนักล่าอาณานิคม เราเป็นลูกหลานชาวปาตานี เอกราชเป็นเป้าหมายสูงสุดของ

	ชีวิตและเป็นศักดิ์ศรีแห่งชาติ เป็นหน้าที่ของลูกหลานชาวปัตตานีต้องทวงคืนดินแดนศักดิ์สิทธิ์คืน เพื่อสร้างประเทศใหม่ที่มีความผาสุก
426	ปัตตานีเป็นดินแดนของคนมลายูมุสลิม คนสยาม/ชาวพุทธไม่ใช่เจ้าของดินแดนแห่งนี้ ทำไมพวกเขาทำตัวเหมือนเจ้านายในบ้านของเรา เราต้องการเป็นนายในบ้านของตนเอง
427	(1.) ศาสนาของเราต้องการเป็นรัฐที่สมบูรณ์ มีความยุติธรรม ศาสนาสั่งให้ทำเพราะเป็นวาฮิบ (หน้าที่ของมุสลิมทุกคนต้องต่อสู้) (2.) ชนชาติเป็นศักดิ์ศรีของชนชาติ เราต้องกู้ชาติกลับคืนมาจากการถูกยึดครองของสยาม ซึ่งศักดิ์ศรีแห่งชนชาติเป็นเรื่องที่อธิบายได้ยาก
428	“Tuhan beri rahmat untuk kita dapat “Shahit” kerana Negara kita kena jajah uleh orang kafir Siam, kita wajib berjuang kerana kemerdekaan adalah merwah bangsa kita” พระเจ้าให้ความเมตตาที่ทำให้เราได้ตายในหนทางของพระองค์ (ฟิรดูอินของมุสลิมทุกคนต้องต่อสู้ในหนทางของพระเจ้า) เพราะสยามเข้ายึดครองและกระทำความชั่วต่อชาวมลายูปัตตานี เอกราช จึงเป็นศักดิ์ศรีแห่งชนชาติที่ทุกคนต้องต่อสู้เพื่อทวงคืนดินแดนของบรรพบุรุษกลับคืน
429	วาฮิบ (หน้าที่ของมุสลิมทุกคน) ต้องต่อสู้เพื่อทวงคืนดินแดนของตนเองกลับคืนมา (จากการถูกยึดครองของสยาม)
430	ผมไม่ชื่นชมพวกเขาคนไทยในฐานะผู้ปกครองของพวกเขา เราไม่ยอมรับการปกครองของพวกเขา เพราะเราไม่ใช่เขา เราไม่ใช่คนไทย เรามีจินตนาการต่ออนาคตที่อีกแบบ ที่ยิ่งไปกว่านั้นก็ไปกับเขาไม่ได้ พวกเขา (สยาม) เป็นได้แค่เพื่อน/มิตร และประเทศเพื่อนบ้านเท่านั้น ไม่ใช่ผู้ปกครองของเรา
431	Patani Negara ku, Hak ku, Siam itu penjajah, Siam merampas hak kehidupan. Merdeka wajib kita tutuk kembali. “แผ่นดินปัตตานีเป็นสิทธิของชนชาติปัตตานี, สยามเข้ายึดครองอย่างไม่เป็นธรรม มีการกดขี่ข่มเหงและลิดรอนสิทธิความเป็นเจ้าของ จึงเป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคนต้องทวงคืนแผ่นดินบรรพบุรุษ/มาตุภูมิกลับคืนมา
432	ชีวิตของทุกวันนี้ไม่มีความสุข ไม่ตอบโจทย์ของการใช้ชีวิตที่ตรงตามสัจธรรมของการใช้ชีวิตตามความจริงและความถูกต้อง เอกราชที่ผมต้องการ คือ ชีวิตใหม่ที่สามารถกำหนดชะตากรรมตนเองในทุก ๆ ด้าน มีชีวิตที่เรียกว่า มนุษย์คนหนึ่งที่ต้องการใช้ชีวิตอย่างมีความสุข
433	(1.) โครงสร้างการปกครองของไทยเอื้อต่อการกดขี่ประชาชน อย่างเช่นผม ซึ่งอยู่ในระดับล่าง ไม่ได้ได้รับความเสมอภาคเพียงเพราะโครงสร้างไม่ชัดเจนในการบริหารประเทศ (2.) ศาสนาสอนให้ผมต่อสู้กับความไม่เป็นธรรม ต่อสู้กับคนที่กดขี่ ผมจึงต้องการเอกราชเพื่อสิ่งที่ดีกว่า ต้องการโครงสร้างทางการเมืองการปกครองที่ตอบโจทย์ความเป็นตัวตนของผม (มลายูปัตตานี) (3.) ต้องการประเทศของตนเอง แน่แน่นอนอยู่แล้ว สิ่งที่คุณคิดนั้นเป็นสิ่งที่หลายคนต้องการ คนต้องการเอกราชเพื่อความอยู่รอดทั้งในปัจจุบันและอนาคต

	(4.) ผมต้องการเอกราช เพียงเพราะ เอกราชสอนให้ต่อสู้เพื่อตนเองและมวลพี่น้องของผมทุกคน (5.) เอกราชคือความก้าวหน้าของการใช้ชีวิตของผู้ถูกกดขี่ หากประเทศของตนเองได้รับเอกราช ตัวเองก็มีความสุขมากกว่าที่เป็นอยู่
434	เพราะปาดานีเป็นของเรามาก่อน
435	ความภาคภูมิใจของตัวเราที่มีตัวตนและสิทธิของเราเอง เพื่อกำหนดชะตากรรมของเราเอง
436	ปาดานีเป็นประเทศของเรา สยามยึดประเทศของเราไป เราต้องการปลดแอก
437	ที่นี่เป็นของเรา บ้านเมืองของเรา เราไม่ใช่คนไทย แม้ว่าเราจำเป็นต้องใช้บัตรประจำตัวประชาชนที่แสดงว่าตนเองเป็นคนไทยก็ตาม
438	อยากให้ที่นี่เป็นสังคมมุสลิม เป็นประเทศมุสลิม มีระบบกฎหมายอิสลาม เหล่านี้เป็นคุณค่าสูงสุดของชีวิต และเป็นเหตุผลที่พยายามต่อสู้เพื่อการมีรัฐเป็นของตนเอง
439	อยากเห็นอนาคตที่ดีของลูกหลานเรา ประเทศไทยเป็นรัฐที่กดขี่ขูดรีดพลเมืองของตนเอง เผด็จการไม่เป็นประชาธิปไตย ปาดานีมีศักยภาพมากพอที่จะเป็นรัฐที่ดีได้ มีธรรมชาติภูมิบาล เราจึงอยากเป็นเอกราช เพื่ออนาคตที่ดีของลูกหลานของเรา อย่าฝากอนาคตของตนเองและลูกหลานกับคนไทยอีกเลย
440	เป็นสิทธิของเราที่จะเป็นหรือไม่เป็นเอกราช เราต้องมีสิทธิที่จะเลือกอนาคตของเราเอง และฉันก็เลือกแล้ว ฉันเป็นคนปาดานี ฉันจึงเริ่มต้นจากการกำหนดว่าตนเองเป็นใคร ต้องการอะไร “เราไม่ใช่คนไทย ทำไมต้องเสียภาษีให้แก่ประเทศที่ไม่ใช่ประเทศของเรา”
441	“Patani bangsaku, Bangsa yang hilang marwah kerana dijajah.Kemerdekaan adalah marwah bagi bangsa kita Patani.” “ปาดานีเป็นชนชาติที่สูญเสียศักดิ์ศรีแห่งชนชาติของตนเอง เพราะถูกทหารรุกรานและยึดครอง จึงเป็นหน้าที่ของบุตรหลานปาดานีทุกคนที่ต้องทวงคืนดินแดนบรรพบุรุษ/แผ่นดินศักดิ์สิทธิ์ของชาวปาดานี
442	เราพูดภาษามลายู เราไม่ใช่คนไทย แต่เราไม่มีประเทศ เราถูกสยามเอาไป/ยึดครอง เรามีประวัติศาสตร์ เราเคยมีสุลต่านที่ดี เราเคยมีระบอบการเมืองการปกครองด้วยระบอบชารีอะห์ มีกฎหมายอิสลามที่เป็นธรรม เราอยากได้สิ่งเหล่านี้กลับคืนมา
443	“Saya nak balik rumah, tempat saya lahir, Ayoh kata rumah kita di rampas oleh Siam, kita di jajah, kita di hina, ayah kata kalaw kita tak merdeka susah kita nak balek kerumah kita dan nehara kita.” เหตุผลที่ต้องการเอกราช เพราะต้องการกลับบ้าน กลับไปยังบ้านเกิดที่เราได้ถือกำเนิดขึ้น พ่อเล่าให้ฟังเสมอว่า เราเคยมีประเทศเป็นของตนเอง แต่สยามได้เข้ารุกรานและยึดครอง ทำให้เราถูกเหยียดหยาม หากเราไม่ได้รับเอกราช เราก็จะไม่สามารถกลับไปยังบ้านเกิดและประเทศของเราเอง จึงเป็นหน้าที่ของลูกหลานชาวปาดานีที่ต้องทวงคืนแผ่นดินบรรพบุรุษให้กลับคืนมา”
444	ตั้งแต่ลูกชายเสียชีวิต เราก็เริ่มตั้งคำถามกับความรุนแรงที่เกิดขึ้น อ่านหนังสือ อ่านประวัติศาสตร์ เราจึงเข้าใจว่า ลูกเราสู้เพื่ออะไร แม้เขาจะเสียชีวิตก่อนที่ประเทศเราจะได้รับเอกราช เราก็ภูมิใจที่ลูกของเรา

	เป็นส่วนหนึ่งของการต่อสู้เพื่อสิ่งนี้ เหตุผลอาจเป็นเพราะเรารักลูกมากจริง ๆ เราจึงต้องการในสิ่งที่เขาต้องการด้วย
445	อยากใช้ชารีอะห์อิสลาม อยากได้ประเทศของเราคืนมา และอยากไปไหนมาไหนในนามชนชาติของตนเอง
446	เพื่อให้ได้มาซึ่งความเป็นเจ้าของ และนำระบบของอิสลามที่แท้จริงมาบริหารจัดการประเทศ
447	เรารู้สึกว่ามั่นคงต่อเรา และมันเป็นสิทธิของเรา ศาสนาของเราสอนให้เราต่อสู้กับผู้กดขี่
448	“Patani adalah hak kita, bukan hak Siam.” “ผืนแผ่นดินปาตานี เป็นสิทธิอันชอบธรรมของชาวปาตานี สยามไม่ใช่เจ้าของดินแดนแห่งนี้ จึงไม่มีสิทธิที่จะปกครองเรา”
449	เอกราชเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องได้รับ เป็นสิทธิอันหนึ่ง ถึงแม้ว่า ปาตานีจะได้รับเอกราชแล้ว จะส่งผลกระทบต่อหลายๆ คน แต่ผมคิดว่า เอกราชไม่ใช่สิ่งดีหรือไม่ดี แต่เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องได้รับจากมัน ถึงแม้ว่าปาตานีจะเจริญรุ่งเรืองแล้ว แต่การต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราชจะยังคงมีอยู่ต่อไป ในเมื่อเรายังไม่ได้เอกราช สภาพจิตใจและความเป็นอยู่ของชาวปาตานีก็จะไม่มีวันมีความสุข เพราะเป็นสิ่งที่ชัดเจน เอกราชเป็นสิ่งที่ทุกคนจะต้องได้รับ เป็นคุณค่าอันศักดิ์สิทธิ์ของทุกคน
450	เอกราชเป็นหนทางเดียวที่จะทำให้ชนชาติของเรามีศักดิ์ศรี หลุดพ้นจากการอำนาจอการกดขี่/การยึดครองจากชนชาติสยาม
451	สิทธิของตัวผมที่ต้องการนิยามว่า ตนเองเป็นคนที่มีชาติ (ปาตานี) ทุกวันนี้ เราถูกกดขี่ข่มเหงมามาก ทั้งทางตรงและทางอ้อม
452	(1.) เรามีประวัติศาสตร์ที่เป็นดินแดนของชนมลายูปาตานี (2.) ศาสนาอิสลามสอนให้เราต่อสู้เพื่อกอบกู้ศักดิ์ศรีแห่งชนชาติ เพื่อสถาปนาระบอบที่ยุติธรรมปกป้องเพื่อนมนุษย์
453	“Kemerdekaan adalah hak bagi bangsa kita, kita adalah anak bangsa ini Patani, Wajib bagi kita berjuang, demi merwah bangsa kita.” เอกราชเป็นสิทธิที่ชาวปาตานีสสมควรได้รับ เป็นศักดิ์ศรีแห่งชนชาติ เพราะเราเป็นลูกหลานของชาวปาตานี จึงเป็นหน้าที่ของพวกเราทุกคนที่ต้องต่อสู้เพื่อทวงคืนดินแดนศักดิ์ศรีแห่งชนชาติและนำผืนแผ่นดินของเรากลับคืนมา”
454	เพราะเราถูกยึดครอง ถ้าเราไม่ถูกยึดครองเราก็คงไม่ต้องการเอกราช ตรงจุดนี้ คือ จุดสำคัญทางประวัติศาสตร์ เรามีความจำเป็นต้องกอบกู้ศักดิ์ศรีของชนชาติเรา ดินแดนตรงนี้เป็นของเรา แต่เขา (สยาม นักล่าอาณานิคม) ยึดครองไป นี่จึงเป็นเหตุผลว่า ทำไมเราจึงต้องต่อสู้เพื่อเอาของของเรากลับคืนมา
455	“Fardhu EIN, Wajib berjuang dengan musuh Siam, kerani dia adalah penjajah, Dia rampas hak kita, kemerdekaan adalah hak bangsa kita” เป็นฟัรดูอิน (หน้าที่ของมุสลิมทุกคนที่ต้องต่อสู้กับศัตรูผู้รุกราน เพราะสยามคือนักล่าอาณานิคม/ผู้กดขี่ การต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราช จึงเป็นหน้าที่ของลูกหลานปาตานีทุกคนที่จะต้องทวงคืนศักดิ์ศรีแห่งชนชาติ/ทวงคืนแผ่นดินบรรพบุรุษของชาวปาตานีกลับคืนมา”

456	ต้องการปกครอง/บริหารจัดการบ้านเมืองของเราเอง ที่นี้ไม่ใช่ของคนไทย แต่เป็นแผ่นดินของชาวปาตานี เราไม่ใช่คนไทย “แม้ตนเองจะต้องการเอกราช แต่ไม่ได้หมายความว่า เห็นด้วยกับการใช้อาวุธ”
457	สยามรังแกบรรพบุรุษของเรา ยึดบ้านเมืองของเรา ทำร้ายพี่น้องของเรา เราต้องต่อสู้เพื่อให้ได้บ้านเมืองของเราคืนมา แผ่นดินแห่งนี้เป็นของชาวปาตานี ไม่ใช่สยาม
458	“Patani Negara kita, Siam bukan tuan kita, Tuan tanah itu milik bangsa kita Melayu Patani” ผืนแผ่นดินแห่งนี้เป็นของชาวปาตานี คนที่มีสิทธิในการครอบครองดินแดนแห่งนี้ คือ ชาวปาตานี ไม่ใช่สยาม (นักล่าอาณานิคม) ชนชาติปาตานีเท่านั้น ที่เป็นเจ้าของแผ่นดินมาตุภูมิ
459	ที่นี่เป็นบ้านของเราชาวปาตานี ไม่ใช่ของสยาม เราเป็นคนมลายูปาตานี เขาเป็นคนสยาม ตรงนี้เป็นประเทศของเรา (ประเทศปาตานี) ประเทศของคนสยาม คือ บางกอก ไม่ใช่ที่นี่
460	ปาตานีเป็นรัฐอิสลามมาก่อน วายิบที่เราทุกคนต้องเอาประเทศของเราคืนมาจากน้ำมือของกาฟิร (สยาม นักล่าอาณานิคม)
461	ผมต้องการชีวิตที่ดีกว่า สังคมประชาธิปไตย ไม่ใช่เผด็จการแบบประเทศไทย เมื่อปาตานีได้รับเอกราช เราก็จะไปสู่สังคมแบบนั้น
462	มันเป็นสิทธิของเราที่จะเอาเอกราชกลับคืนมา เป็นวายิบของมุสลิมทุกคนที่ต้องต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราช
463	เหตุผลในการต่อสู้เพื่อเอกราช มี 2 ความเชื่อ (1.) เราเชื่อว่า แผ่นดินแห่งนี้เป็นของเราชาวปาตานี แต่สยามเข้ายึดครอง (ตามเรื่องราวในประวัติศาสตร์) (2.) พระเจ้าทรงโปรดปรานผู้ที่ต่อสู้กับอธรรม ผู้กดขี่และเข้าทำลายสังคมมุสลิม
464	พวกเราเป็นคนมลายูปาตานี ดินแดนตรงนี้เคยเป็นประเทศของเรามาก่อน แต่ถูกสยามเข้ายึดครอง อุลามาห์ โต๊ะครู บอกว่า เป็นวายิบของมุสลิมทุกคนที่ต้องต่อสู้ เพราะศาสนาบังคับให้เราสู้เพื่อเอกราช แล้วเราจะได้เข้าสวรรค์
465	ต้องการใช้หลักกฎหมายชาเรียหะห์ อยากตายในหนทางของพระเจ้า อยากเอาแผ่นดินของเรากลับคืนมา มันหลายเหตุผล เกลียดคนไทยรังแกพี่น้องของเรา
466	อยากให้ที่นี่เป็นสังคมมุสลิมที่เข้มแข็งกว่านี้ ด้วยการปลดแอกเท่านั้นที่จะสามารถใช้กฎหมายอิสลาม
467	ต้องการหลุดพ้นจากความเป็นไทย เราไม่ใช่คนไทย เรามีเอกลักษณ์ที่แตกต่างกัน และที่นี่ก็เป็นพื้นที่/ดินแดนที่เป็นของชาวมลายูมาก่อน
468	มันเป็นเหมือนความฝันที่เราต้องไปให้ถึง อาจจะตายก่อนถึงวันนั้นก็ได้ แต่มีความรู้สึกว่ามันต้องไป มันต้องได้รับเอกราช ไม่รู้เพราะอะไร ทำไม เพราะมันเป็นของเราแน่
469	ปาตานีเป็นดินแดนของชาวมลายู แต่ถูกสยามเอาไป เอกราชคือการเอาของของเรากลับคืนมา

470	ความภาคภูมิใจที่ครั้งหนึ่งของชีวิต ผมได้ร่วมต่อสู้เพื่อให้คนมลายูมีประเทศเป็นของตนเอง พวกเราไม่ใช่คนไทย และที่นี่เคยเป็นประเทศของเรามาก่อน
471	ต้องการมีประเทศเป็นของตนเอง นอกจากมาเลเซียแล้ว ปาตานีก็เป็นประเทศของคนมลายู เพียงแต่เจ้าอาณานิคมของเรายกให้สยาม
472	ปาตานีไม่ใช่ของคนไทย ผมไม่ใช่คนไทย ที่นี่เป็นของกู ไม่ใช่ของสยาม
473	เอกราชจะทำให้เราได้ประเทศหรือดินแดนของเรากลับคืนมา และทำให้คนที่อยู่ในประเทศ มีความสุข ใช้ชีวิตอย่างสงบสุข,สันติสุข
474	ไม่อยากอยู่ภายใต้การปกครอง “ห่วย ๆ” ที่เอาเปรียบคนมลายูถูกกดขี่/ถูกเอาเปรียบ
475	ต้องการสันติสุข, ความสงบสุข, ยุติความรุนแรง, ต้องการมีประเทศเป็นของตนเอง มีภาษาเป็นของตนเอง อยากมีบุคลากรของตัวเองและมีผู้นำของตนเอง
476	ต้องการความสุขของบรรพบุรุษของเราในสมัยก่อนที่เราได้สร้างกับน้ำพักน้ำแรง ต้องการความสงบสุขที่เคยมีมา ไม่ว่าจะเราต้องทำอย่างไรเราเราก็ต้องที่ของเรากลับคืนมา ของที่เป็นของเรา เราไม่ยอมให้ใครมาเอาหรือ ผมเป็นอีกคนหนึ่งพร้อมจะต่อสู้ร่วมกับคนปาตานี เพื่อกอบกู้เอกราชของเรากลับคืนมา
477	เอกราชเท่านั้นที่จะทำให้การปกครองในระบบอิสลาม (ซาริอะห์) มีความเป็นไปได้
478	รัฐบาลไทยไม่ฟังเสียงคนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้ทหารเป็นใหญ่ในแผ่นดิน เพราะเมื่อก่อนเราเคยเป็นเอกราช เราจึงต้องทวงคืน
479	แผ่นดินนี้เป็นของเรา เราก็อยากได้คืน ที่สำคัญ ต้องการปกครองด้วยระบบอิสลาม
480	อยากได้ของที่เป็นของเรากลับคืนมา ถ้าได้รับเอกราช เราจะสามารถอยู่ได้อย่างมีความสุขเหมือนในอดีตที่ผ่านมา
481	“Patani hak ku” ปาตานีเป็นของเรา ชาวปาตานีเป็นเจ้าของแผ่นดินแห่งนี้ ไม่ใช่สยาม สยามจึงไม่มีสิทธิเหนือดินแดนแห่งนี้
482	เรามีประวัติศาสตร์ มีอัตลักษณ์ความเป็นปาตานีที่แตกต่างจากคนไทยอย่างสิ้นเชิง ความแตกต่างไม่ใช่ปัญหา เราสามารถอยู่ด้วยความแตกต่างได้ แต่ที่นี่คือประเทศของเรา เป็นดินแดนที่คนมลายูปาตานีเคยมีอำนาจในการจัดการ บริหารบ้านเมืองด้วยตนเอง
483	ถ้าไม่มีเอกราช สันติภาพและความยุติธรรมจะไม่เกิดและจะไม่มีความสุข
484	ปกครองด้วยระบบอิสลาม
485	ไม่อยากอยู่ภายใต้การปกครองของผู้กดขี่
486	ต้องการพื้นที่ให้กับชาวมุสลิม (มีประเทศเป็นของตนเอง)
487	ต้องการมีจุดยืนที่มั่นคง ไม่ได้ตกอยู่ภายใต้อำนาจของใคร ต้องการเป็นหนึ่งเดียว ไม่อยากถูกข่มเหง
488	สังคมปัจจุบันไม่มีความสุข และเกิดความหวาดระแวงตลอดเวลา อยากมีสิทธิเสรีภาพที่มากกว่านี้

489	อยากให้เปลี่ยนระบอบการปกครองของประเทศมาเป็นการปกครองโดยใช้กฎหมายอิสลาม ตั้งแต่เกิดมายังไม่เคยเห็นความเป็นธรรมสำหรับคนจน
490	ต้องการสันติภาพกลับคืนมา ต้องการให้เป็นหนึ่งเดียว มีความสงบสุข ไม่อยากให้มีการสูญเสีย ไม่อยากถูกบังคับ ไม่อยากอยู่ภายใต้อำนาจที่ไร้ซึ่งความยุติธรรม
491	ผมเคยมีประเทศ เคยมีรัฐเป็นของตนเอง มีตัวตน (อัตลักษณ์ความเป็นมลายูปาตานี) และทุกอย่างที่สยามนักร้องอาณานิคมยึดครอง/เอาไป และผมต้องการของที่เป็นของผมกลับคืนมา เพราะมันคือศักดิ์ศรีแห่งชนชาติของผม
492	เมื่อได้รับเอกราช จะทำให้คนในพื้นที่ที่มีอำนาจในการบริหารจัดการประเทศด้วยตนเอง รวมถึงได้สิทธิในการใช้อำนาจที่ถูกต้อง ใช้ชีวิตอยู่ในกรอบของความเป็นคนปาตานี (ระบอบอิสลาม)
493	เพราะคำว่า “อิสราภาพ” ที่ชาวปาตานีต้องการ และแผ่นดินเกิดที่เราเกิดมา ถ้ามองว่าครอบครัวของตนเองเคยถูกทารุณโดยตรงหรือไม่ คำตอบก็คือไม่ แต่การที่พี่น้องชาวปาตานีโดนกระทำ อาจหมายถึง เราในอนาคตที่อาจถูกทารุณ ด้วยเหตุผลข้างต้น จึงต้องการเอกราช เพื่อให้ชาวปาตานีมีประเทศเป็นของตนเอง ประเทศที่ปกครองโดยคนมุสลิม (ระบอบอิสลาม)
494	อยากมีประเทศเป็นของตนเอง โดยไม่ต้องถูกเก็บกดจากรัฐไทย ต้องการอิสระและเสรีภาพของตนเอง ต้องการความเป็นเอกราช
495	เหมือนเราเกิดมาแล้วไม่ได้อยู่ในประเทศของตนเอง (ประเทศของคนปาตานี) ไม่อยากอยู่ภายใต้กฎบังคับของรัฐไทย เพราะกฎหมายสกปรก ไม่มีความยุติธรรมต่อคนปาตานี
496	“Di sini tanah air kita, Negeri ini Negara kita, kita orang melayu patani bukan orang siam, Siam adalah penjajah, bukan pertuanan Negara.” แผ่นดินมาตุภูมิแห่งนี้เป็นของชนชาติปาตานี, ประเทศแห่งนี้เป็นของชาวปาตานี ไม่ใช่สยาม เพราะสยามคือผู้รุกราน ไม่ใช่เจ้าของประเทศ
497	“Patani adalah Negara kita, Patani milik orang Patani, Bukan Siam. Kemerdekaan adalah hak bagi bangsa kita.” แผ่นดินปาตานีเป็นประเทศของชาวปาตานี ชาวปาตานีเท่านั้นที่มีสิทธิครอบครองดินแดนแห่งนี้ ไม่ใช่สยาม เพราะสยามคือผู้รุกรานและนักร้องอาณานิคม. เอกราชจึงเป็นสิทธิและศักดิ์ศรีแห่งชนชาติของความเป็นปาตานี
498	เรามีประวัติศาสตร์เป็นของตนเอง เราเคยมีสุลต่านเป็นผู้นำประเทศ เราเคยมีกฎหมายชารีอะห์ เราจึงต้องการประเทศของเรากลับคืนมา
499	สยามรังแกพี่น้องของมลายูมุสลิมของเรา บังคับพวกเรา เช่นฆ่าพี่น้องของเรา เราอยากแยกออกมาจากคนที่รังแกพวกเรา
500	ปาตานีเคยเป็นประเทศมาก่อนจะถูกสยามเข้ายึดครองและกดขี่ เราต้องการเอกราช เพราะมันเคยเป็นของเรามาก่อน
501	สิทธิทางการเมืองของเรา ดินแดนเป็นของชนชาติมลายูปาตานี เราเป็นเจ้าของดินแดนแห่งนี้

502	ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในบ้านเราเกิดจากรัฐไทยเป็นผู้กระทำ
503	เอกราช จะทำให้ชีวิตมีความสุขกว่าที่เป็นอยู่
504	ปัญหาความไม่สงบจะได้ยุติเสียที
505	อยากให้เหตุการณ์ความรุนแรงสงบลง
506	วุ่นวาย อยากให้สงบ อยากดำเนินชีวิตตามกรอบของศาสนาอิสลาม มีความสะอาด คุญเข้าใจกันง่าย
507	ทำมาหากินลำบาก เศรษฐกิจไม่ดี ผลไม้/ราคายางตกต่ำ ประชาชนลำบาก อยากเห็นอนาคตที่ดีกว่า
508	รัฐไทยไม่มีความจริงใจในการแก้ปัญหา สังคมปัจจุบันมีแต่เยาวชนติดยา มั่วสุม ทำให้สังคมย่ำแย่ลง อยากใช้ชีวิตตามหลักการศาสนา
509	มีอิสระ ไม่ต้องหวาดกลัว ประชาชนมีความสุขขึ้น
510	ได้ใช้หลักการตามศาสนา กฎหมายอิสลามในการปกครอง จะทำให้สังคมในพื้นที่ดีขึ้น
511	ระบบการปกครองของรัฐไทยไม่มีความจริงใจ ต้องการอำนาจอธิปไตยในการปกครองตนเอง
512	รัฐไทยนำสิ่งไม่ดีเข้ามาในพื้นที่ เช่น ของมีนเมา ยาเสพติด
513	การแต่งกายไม่ถูกหลักศาสนา
514	ไม่สะดวกในการหารับประทานอาหารที่ฮาลาล สะอาดตามหลักศาสนา พูดภาษาเดียวกัน
515	สะดวกต่อการปกครองตามหลักศาสนา เช่น การสวมใส่ฮิญาบในโรงเรียน ข้าราชการที่เป็นไทยพุทธบางคนมีอคติและไม่ค่อยรับฟังความคิดเห็นของพวกเราชาวปาตานี ข้างยังเป็นการสร้างความยุ่งยากในการดำเนินชีวิต
516	สามารถอยู่ร่วมกับชนชาติเดียวกัน สามารถดำเนินชีวิตตามหลักของศาสนาได้ดีขึ้น
517	ไม่ต้องอยู่ภายใต้อำนาจของใคร ต้องการเป็นอิสระ
518	รัฐไทยไม่มีความยุติธรรมต่อประชาชน จับผู้บริสุทธิ์และใส่ร้ายผู้บริสุทธิ์ผ่านการให้ข้อมูลเท็จ
519	รัฐไทยไม่มีความยุติธรรม คนในพื้นที่ถูกกดขี่
520	มีอิสระในการดำเนินชีวิตตามหลักศาสนา ขจัดการถูกกดขี่
521	เอาปาตานีกลับคืนมา ไม่อยากให้สามจังหวัดมีความวุ่นวาย อยากให้คนในครอบครัวอยู่กันพร้อมหน้าพร้อมตา (พ่อ-แม่-ลูก)
522	เศรษฐกิจไม่ดี ไม่มีการพัฒนาอย่างจริงจัง อยากให้มีชีวิตที่ดีขึ้น
523	รัฐไทยไม่มีความจริงใจในการแก้ปัญหา ไม่รับฟังเสียงของคนในพื้นที่
524	ที่ของเรา อยากเป็นอิสระ
525	ถูกกดขี่ข่มเหงอยู่เสมอ อยากให้เป็นประเทศที่ปกครองด้วยระบบอิสลาม
526	ชีวิตมีความสุข อยากใช้ชีวิตตามหลักศาสนา ใช้กฎหมายอิสลาม
527	เศรษฐกิจไม่ดี หากินลำบาก อยากให้มีการพัฒนาที่ดีกว่านี้
528	ไม่มีอิสระ ไม่มีความยุติธรรม

529	รัฐพูดเท็จ เล่าความเท็จ ไม่เคยจริงจังต่อประชาชน ทำร้ายประชาชน
530	การใช้ชีวิตยุ่งยาก อึดอัด อยากให้สงบ
531	พัฒนาเศรษฐกิจให้ดีขึ้น ประชาชนมีงานทำและมีรายได้เพิ่มขึ้น
532	บริหารประเทศได้ มีอำนาจในการปกครองดูแลด้วยตนเอง ประชาชนหวาดกลัว ไม่สามารถทำตามความคิดของตนเองที่แท้จริงได้
533	มีอำนาจในการบริหารจัดการตนเอง
534	มีอำนาจในการบริหารประเทศ หางานทำได้สะดวก ลูกหลานมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ลดความขัดแย้ง
535	สามารถใช้กฎหมายอิสลามได้ มีอิสระในการดำเนินชีวิต
536	(1.) วิถีชีวิต วัฒนธรรมไม่เหมือนกัน ระบบการเงินต่างๆ มีความแตกต่างกัน (2.) ความจริงจังในการแก้ปัญหาของรัฐ ยังไม่เห็นเป็นรูปธรรม ไม่สามารถทำให้ประชาชนมีชีวิตที่ดีขึ้น (3.) บริหารประเทศมีผลประโยชน์แอบแฝง
537	ใช้ชีวิตลำบาก สื่อสารยุ่งยาก ถูกกดขี่
538	อยากอยู่กับชาติเดียวกัน ไม่อยากให้เกิดความไม่สงบ
539	รัฐไทยวุ่นวายกับคนมลายูมากเกินไป ไม่ให้อิสระ ใดๆ การกระทำเป็นที่ข้องใจ
40	ถูกกดขี่ ลำบาก มีความยุ่งยาก
541	อาหารการกินไม่เหมือนกัน ดูถูกคนมลายูเหยียดหยาม เจ้าหน้าที่ทหารกระทำไม่ดีกับคนมลายู
542	รัฐไทยไม่มีความจริงจังในการแก้ปัญหา ทำให้เป็นแหล่งในการทำมาหากินของผู้มีอำนาจ เอาแต่ผลประโยชน์ ไม่สนใจประชาชน
543	ชาติเดียวกัน ภาษาเดียวกัน อาหาร วัฒนธรรมเดียวกัน
544	คนในพื้นที่ถูกกดขี่ โดนดูถูกเหยียดหยามจากรัฐไทยมาโดยตลอด อยากมีชีวิตที่ดีตามหลักศาสนา
545	ปาดานิเคยเป็นบ้านของเรามาก่อน อยากเป็นเจ้าของอีกครั้ง อยากดูแลเอง
546	รัฐไทยไม่เข้าใจคนในพื้นที่อย่างแท้จริง
547	ระบบการศึกษาของรัฐไทยไม่ได้ส่งเสริมความเป็นคนในพื้นที่ อยากให้มีระบบการศึกษาที่ดี พัฒนาคนในพื้นที่ อยากเห็นการพัฒนาที่ดีกว่านี้
548	เป็นที่ของเรา อยากดูแลเอง
549	ที่บ้านของเรา ทำไมเราจึงดูแลตนเองไม่ได้
550	เจ้าหน้าที่ทหารทำร้ายประชาชน อยากให้บ้านของเราสงบ
551	เมื่อก่อนปาดานิเคยเป็นของเรามาก่อน สามารถปกครองเอง ดูแลกันเอง ได้ตามความต้องการของเรา
552	การใช้ภาษาต่างกัน มีความยุ่งยาก ภาษาเดียวกันสื่อสารได้ง่าย
553	ต่างภาษา ต่างชนชาติ เพราะเป็นที่ของเรามาก่อน

554	อยากได้สามจังหวัดกลับเป็นเหมือนเมื่อก่อน ถึงจะให้พื้นดินไม่ได้ แต่ขอเราปกครองด้วยระบอบอิสลาม และการลงโทษในความผิดต่างๆ
555	เพราะทุกวันนี้ในสังคมสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เหมือนอยู่ภายใต้การปกครองของเจ้าหน้าที่ จึงทำให้เศรษฐกิจและหลายอย่างที่จะส่งผลกระทบต่อความเจริญ แต่ไม่ได้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างเห็นได้ชัด
556	อยากให้เป็นอิสราภาพ อยากปกครองด้วยระบอบอิสลาม มีอาณาเขต/ดินแดนที่ชัดเจน มีกฎหมายที่เข้มงวด เนื่องจากสถานการณ์บ้านเมือง ณ ตอนนี้ อิสลามใน 3 จังหวัดเสียเปรียบในทุกด้าน ทั้งด้านการศึกษา งบประมาณภาครัฐ
557	เพราะสามจังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ภายใต้อำนาจทหาร และการดำรงชีวิตไม่สงบสุข เศรษฐกิจไม่ดี
558	อยากเห็นความสงบมากกว่านี้
559	ปัญหาในปัจจุบันเป็นผลสืบเนื่องมาจากอดีต ปาตานีเคยมีอำนาจอธิปไตยเป็นของตนเอง สนธิสัญญาแองโกล-สยามแยกปาตานีออกเป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งเป็นของสยาม อีกส่วนหนึ่งเป็นของเครือจักรภพอังกฤษ ภายหลังยุคล่าอาณานิคม ทุกประเทศต่างได้รับเอกราช แต่ปาตานีต้องถูกผนวกให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของรัฐไทย ถึงแม้จะเป็นตรรกะธรรมดา แต่เมื่อประเทศอื่นๆ ได้หลุดพ้นจากการอยู่ใต้อาณานิคม ปาตานีก็สมควรได้รับเอกราชเช่นเดียวกัน ☐ ในมิติของเงื่อนไขความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจ การเข้าถึงโอกาสและการเข้าถึงผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ การถูกจำกัดสิทธิในขณะที่จำต้องอยู่ภายใต้รัฐไทย เอกราชจึงเป็นความหวังเดียวที่ประชาชนในพื้นที่ เพราะจะทำให้พวกเขามีอำนาจอธิปไตยในการปกครองตนเองและเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติของตนเองอย่างเท่าเทียม
560	ถ้าไปอยู่ในบ้านของเขาแล้ว เขาดูแลอย่างดีเหมือนเป็นลูกที่แท้จริงก็ดีไป แต่จะดีกว่าถ้าเราสามารถอยู่ในบ้านของตนเอง กับครอบครัวของเราเอง ที่ดูแลเราอย่างดีและบริสุทธิ์ใจ
561	เราเคยเป็นเจ้าของประเทศมาก่อน ปกครองด้วยตนเองมาก่อน เราจึงต้องการเป็น “อิสระ” ดังนั้น จึงต้องการประเทศของตนเองคืน
562	ไม่วุ่นวาย มีอิสระในการดำเนินชีวิตและใช้ชีวิตสะดวกขึ้น
563	อยากให้เหตุการณ์สงบ และมีชีวิตที่ดีกว่าที่เป็นอยู่
564	สามารถดำเนินชีวิตตามระบอบของกฎหมายอิสลาม
565	ชนชาติเดียวกัน ภาษาเดียวกัน อาหารกินเหมือนกัน
566	พัฒนาด้านความเป็นอยู่ของประชาชนตามหลักการของศาสนาอิสลาม เช่น การประกอบศาสนกิจต่างๆ ได้คล่องตัวและสะดวกมากขึ้น
567	รัฐไทยน่าพาลสิ่งไม่ดีเข้ามาในสังคมของมุสลิม ทำให้ปัจจุบันเต็มไปด้วยความเสื่อมเสีย อยากดำเนินชีวิตตามระบอบอิสลาม
568	สามารถปกครองและบริหารจัดการตนเองได้ง่ายขึ้น สามารถดำเนินชีวิต/ดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้ง่ายและสะดวก ไม่ถูกลิดรอน/กดขี่ข่มเหง

569	ไม่უნวาย สะดวก คล่องตัวในการดำเนินชีวิต
570	สามารถดำเนินชีวิตตามหลักกฎหมายอิสลาม มีความสะดวกในการดำเนินชีวิตมากขึ้น
571	ประชาชนมีความหวาดระแวง มีความไม่ไว้วางใจ อยากให้สังคมดีขึ้น
572	(1.) เรามีสิทธิ เพราะจากความเป็นมาในอดีตแล้ว เราเคยปกครองประเทศด้วยตนเองมาก่อน เราจะ เป็นคนกลุ่มน้อยก็จริง แต่ภายใต้เรา เราคือชนหมู่มาก (2.) รัฐไทยควรให้เรามีสิทธิในการปกครองตนเอง เพราะเรามี “ความต่าง” ในหลายด้าน (ภาษา ศาสนา อาหารการกินและวัฒนธรรม
	(3.) ไปไหนมาไหนมีแต่ความหวาดระแวง กลัวระเบิด ทำงานไม่สะดวก และไม่สบายใจ ไม่กล้าไปไหน มาไหนคนเดียว สังคมเป็นโรคมามากขึ้น เช่น โรคซึมเศร้า หวาดระแวง ดิตยาเสพติด
573	เพื่อรัฐอิสระของตัวเองอีกครั้ง
574	(1.) ของของใคร ใครก็รัก อยากได้ของตนเองกลับคืนมา (2.) การยึดครองคือความอยุติธรรม
575	รัฐไทยทำ “สองมาตรฐาน” กับประชาชนในประเทศของตนเองมาโดยตลอด โดยเฉพาะประชาชนที่อยู่ใน พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งความเหลื่อมล้ำด้านสิทธิมนุษยชน การถูกกดขี่ ไม่รับฟังความคิดเห็น ของประชาชน
576	ปกครองประเทศด้วยรัฐธรรมนูญของอิสลามในรูปแบบชารีอะห์ได้ มีอิสระในการคิด/แสดงความคิดเห็นมาก ขึ้น ลดการคอร์รัปชัน ป้องกันการถูกกดขี่
577	การปกครองแบบอิสลาม ลดความเหลื่อมล้ำด้านศาสนา เช่น การปฏิบัติศาสนกิจ การแต่งกายตามแบบ อิสลามของสตรี
578	อยากให้มีการปกครองโดยคนปาตานี เพื่อชาวปาตานี โดยไม่ถูกครอบงำจากรัฐไทยในทุกด้าน ทั้งทาง เศรษฐกิจ สังคม การเมือง
579	“แล้วทำไมถึงเป็นเอกราชไม่ได้” เพราะปาตานีเป็นรัฐภายใต้อาณานิคมสยาม ดังนั้น ชาวปาตานีจึงมีสิทธิที่ จะคิด พูด เตรียมพร้อมและเรียกร้องเอกราช เฉากเช่นรัฐใต้อาณานิคมอื่นๆ รัฐไทยควรยอมรับและเลิก โฆษณาชวนเชื่อได้แล้วว่า ปาตานีเป็นส่วนหนึ่งของรัฐไทย จึงแบ่งแยกไม่ได้ เพราะมันไม่ใช่และไม่เคยใช้ด้วย
580	มีบ้านแต่ไม่มีอำนาจ ไม่มีสิทธิในการบริหารจัดการบ้านเมืองของตนเองแล้วให้ใครที่ไม่ได้รู้/ไม่เข้าใจอะไรเลย มาบริหารแทน ย่อมไม่ดีด้วยประการทั้งมวล ใครๆ ก็อยากมีบ้าน และมีสิทธิ/อำนาจในการจัดการบ้านของ ตนเอง
581	ไม่อยากตกเป็นทาสของสยาม ไม่อยากถูกดูถูก มีการนับถือศาสนาต่างกัน มีอาหารการกินที่แตกต่างกัน เช่น เราไม่กินเหล้า หมู
582	เป็นที่ของเรามาก่อน อยากใช้ชีวิตภายใต้กฎหมายอิสลาม ที่สามารถคุยกันได้ง่าย เพราะภาษาและ วัฒนธรรมเดียวกัน
583	ใช้ชีวิตตามระบอบอิสลาม ไม่ถูกกดขี่

584	เศรษฐกิจไม่ดี ข้าวราคาตก ผลไม้ไม่สมราคา ทำมาหากินลำบาก พุดคุยสื่อสารลำบาก เพราะตัวภาษา
585	ปัจจุบันมีความหวาดกลัว หวาดระแวงตลอดเวลา ทำมาหากินลำบาก
586	ไม่สะดวกในการดำเนินชีวิต มีความหวาดระแวง อยากให้ที่นี้สงบ
587	สถานการณ์ความรุนแรงทำให้ลำบากในการทำมาหากินและใช้ชีวิต ต้องการให้ใช้กฎหมายอิสลามในการดำเนินชีวิต
588	อยากให้สถานการณ์สงบ อยากใช้ชีวิตที่สะดวกกว่านี้ มีความเจริญรุ่งเรือง อยากใช้ภาษาเหมือนกัน
589	มีอำนาจ มีสิทธิในการปกครองตนเอง
590	ระบบการศึกษาที่ไม่เอื้อต่อคนในพื้นที่ และเศรษฐกิจไม่ดี
591	มีอำนาจในการดูแลประชาชน มีสิทธิและเป็นอิสระ
592	สังคมไม่ดี มีแต่ของมีนเมาที่รัฐไทยนำเข้ามามีในพื้นที่ รัฐไทยไม่ได้แก้ปัญหา มีแต่ความหลอกลวง
593	ไปไหนมาไหนไม่สะดวก ถูกตรวจสอบ ยาเสพติดเยอะ ในร้านขายของปลีก (7-11) ก็มีการขายถุงยางอนามัย ซึ่งเป็นเรื่องไม่ดี ต้องการดำเนินชีวิตตามหลักศาสนา
594	ยุติความรุนแรง ไม่เอาทหาร
595	ความเป็นอยู่ของประชาชนยิ่งนับวันยิ่งลำบาก คนตกงานมากมาย จึงต้องการอำนาจอธิปไตยในการดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน
596	ถูกกดขี่ มีการถูกเหยียดหยามคนมุสลิมมาโดยตลอด ภาษาต่างกัน
597	ต้องการทำมาหากินสะดวก ไม่ต้องหวาดระแวง ดำเนินชีวิตตามหลักศาสนา
598	เหตุการณ์ความรุนแรงจะได้ยุติ สามารถดำเนินชีวิตตามหลักศาสนา
599	อยากให้เศรษฐกิจดีขึ้น
600	ไม่ได้รับอิสระในการดำเนินชีวิต ทำมาหากินลำบาก
601	ปาดานีเป็นแผ่นดินเดิมที่สามารถใช้กฎหมายอิสลามในการดำรงชีวิตได้ มีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ ที่สำคัญคือ ความหลอกลวง ความไม่จริงใจของรัฐบาลไทย เช่น นโยบายต่างๆ ที่นำมาใช้เพื่อแก้ปัญหาในสามจังหวัด หรือการใช้กฎหมายที่ไม่เข้มข้น ไม่จริงจังในการปราบปรามยาเสพติด เช่นเดียวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเอง ผมเคยถูกทหารเกณฑ์และในระหว่างเป็นทหารเกณฑ์ ผมถูกเขียนตีจากหัวหน้า จนได้รับบาดเจ็บสาหัสและต้องใช้เวลาในการรักษา และยังคงไม่ได้รับเงินเยียวยาหรือเหลียวแล ทั้งๆ ที่เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐด้วยกันเอง
602	อยากได้ความยุติธรรมกลับคืนมาให้กับประชาชน ได้อยู่อย่างสงบและเป็นสุข ปลอดภัย ไม่ต้องหวาดระแวง
603	เอกราชจะทำให้ตนเองมีอำนาจ เมื่อมีอำนาจเราจะสามารถปกครองกันเองได้
604	ปาดานีเคยเป็นของเรามาก่อน ไม่ผิดที่เราต้องการมันกลับคืนมาเป็นของเรา
605	เพราะถูกเขายึดครอง จึงต้องการเอกราช

606	ทุกคนมีสิทธิที่จะได้มาซึ่งเอกราช สิทธิที่ควรมี ไม่ต้องไปเรียกร้องจากใคร เพราะมันเป็นของเรามาก่อน ไม่ใช่เรื่องผิดที่เราต้องการเอกราช
607	ตั้งแต่ที่จำความได้นั้น ไม่เคยสักครั้งที่มีความสุขภายใต้การปกครองตอนนี้อยากเห็นสิ่งใหม่บ้าง อยากเห็นที่นี้ได้เอกราช ถ้าหลังจากนั้นจะเป็นอย่างไร แต่ถึงแม้ผลจะเป็นอย่างไรก็พอใจ เพื่อเชื่อว่าต้องดีกว่าเดิมอย่างแน่นอน
608	ไม่อยากเห็นประชาชนถูกจับ ถูกฆ่าตาย จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น อยากให้ที่นี่ได้รับเอกราชเร็ว ๆ จะได้ไม่ต้องเห็นภาพแบบนี้จริง ๆ
609	เอกราชเหมือนคุณค่า การกอบกู้คือหน้าที่ หากชนชาติตนจะมีเกียรติและศักดิ์ศรีได้นั้น เราต้องมีแผ่นดินของตนเอง
610	อยากได้ประเทศของปาตานีให้กลับมาเหมือนเดิม โดยไม่ตกเป็นทาสของมือผู้มอำนาจที่ไม่มีความยุติธรรมของประเทศไทย โดยสามารถเดินหน้าบังคับใช้กฎหมายอิสลามได้อย่างเต็มแท้
611	อยากได้เมืองของเรากลับคืนมา อยากให้ผู้นำเป็นคนของเราไม่ใช่คนของประเทศไทย อยากมีกฎหมายอิสลาม ไม่อยากเห็นพี่ชาย คุณตา คุณพ่อ ต้องโดนผู้ใจร้ายนำตัวไปขัง อยากอยู่อย่างสงบ อยากเห็นครอบครัวแต่ละบ้านอยู่อย่างมีความสุขโดยไม่ต้องหนีไปอย่างไม่มีวันกลับ อยากใช้ชีวิตอย่างถูกต้อง เศรษฐกิจที่ดี
612	อยากให้คนปาตานีได้รับความเป็นธรรม ไม่ถูกข่มขู่ อยากได้ความสุขของชาวปาตานีกลับคืนมา ไม่อยากอยู่ภายใต้การปกครองของคนที่ไม่ใช่มุสลิม อยากได้เอกราชส่วนหนึ่งคือ อยากให้คนปาตานีได้รับการศึกษาให้มากกว่านี้
613	เศรษฐกิจไม่ดี ผู้คนอยู่ไม่เป็นสุข กฎหมายจอมปลอม ลูกหลานตกเป็นเป้าหมาย ผู้ชายตกเป็นเป้าสายตา ทำให้ผู้หญิงเป็นแม่หม้าย ตกเป็นทาสบนแผ่นดินบ้านเกิดของตนเอง ตกอยู่ในมือของพวกเขาเอง เราสามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขและดำเนินทางตรง
614	อยากอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนไปจากเดิม ตอนนี้รู้สึกที่ตนเองใช้ชีวิตอย่างไม่มีความสุข อยู่แต่ในสังคมที่วุ่นวายที่ไม่มีความยุติธรรม หากเราได้เอกราช เชื่อว่า มันต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในทางที่ดีขึ้น
615	อยากให้มรดกที่บรรพบุรุษสร้างมรดกอยู่ในมือของลูกหลานที่สืบทอดเชื้อสาย เชื้อชาติได้ครอบครอง เพื่อเห็นสังคมที่ดีมากยิ่งขึ้น ปราศจากความรุนแรง ถ้าได้รับเอกราชอาจจะหมดความรุนแรงก็เป็นไปได้
616	ทุกประเทศย่อมครอบครองด้วยตัวศักดิ์ศรีของประเทศนั้น ไม่อยากให้คนอื่นครอบครองดินแดนของตนเอง จึงต้องการเอกราช แต่ละประเทศย่อมมีผู้นำ ย่อมมีผู้ดูแล และไม่จำเป็นต้องให้คนอื่นมาครอบครองประเทศของเรา
617	ต้องการความยุติธรรม
618	อยากได้ความอิสระ ไม่อยากถูกกดขี่/ควบคุมทางการเมือง
619	ไม่อยากแบ่งแยกดินแดน ต้องการความยุติธรรม
620	ความอิสระในการปกครอง มีอำนาจอธิปไตย ไม่ถูกกดขี่/ควบคุมทางการเมือง

621	ต้องการความเป็นอิสระ (ต้องการทุกอย่างที่เป็นของเราคืน)
622	อยากให้สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความยุติธรรม ไม่อยากให้อยู่ในสถานการณ์ความไม่สงบ อยากให้ที่นี่มีความสงบสุข ไม่อยากให้คนมุสลิมถูกใส่ร้าย อยากได้ความสุขกลับคืนมา
623	อยากให้ปกครองโดยใช้ระบอบกฎหมายชารีอะห์ ซึ่งในพื้นที่มีมุสลิมเกือบ 90% หากมีองค์กรอิสลาม จะทำให้เราได้ดำเนินอยู่ในพื้นที่ที่ดีกว่านี้ ได้ดูแลกลุ่มเยาวชน ณ ปัจจุบันและกลุ่มรุ่นหลังต่อไป
624	ต้องการสันติภาพและทวงคืนดินแดนปาตานีกลับคืนมา
625	ต้องการเป็นอิสระ ซึ่งตอนนี้ประเทศชาติถูกควบคุมทางการเมือง ทำให้ประชาชนไม่สงบสุข
626	เอกราชจะทำให้เรามีอิสระในการปกครองตนเองของรัฐหรือรัฐ มีอำนาจอธิปไตย ไม่ถูกกดขี่
627	ต้องการความเป็นธรรม
628	เพราะเราเคยได้รับเอกราช เราจึงต้องการเอกราช (แผ่นดิน) กลับคืนมา
629	มันคือความต้องการของทุกคน เพราะโดยปกติมนุษย์ทุกคนต้องการอิสรภาพ
630	ไม่ต้องการให้ใครมาเหยียดหยามดูถูกมุสลิม ไม่ให้เสรีภาพแก่คนมุสลิม มองมุสลิมเป็นก่อการร้าย ให้สิทธิแก่คนมุสลิมไม่เหมือน ๆ กัน หากคนมุสลิมอยู่ภายใต้การปกครองของคนอื่น ก็เหมือนคนมุสลิมถูกกดขี่ต่ำลงเรื่อย ๆ ไม่มีทางที่จะก้าวหน้าได้
631	มีอิสระในการปกครอง จัดระเบียบสังคม เลือกผู้นำของตนเอง ประชาชนมีความสุขภายใต้การปกครองของตนเอง
632	มีอิสระ เพื่อสิทธิเสรีภาพของชาวมลายู และยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น
633	ตราบไคที่สังคมไม่มีกฎระเบียบที่เท่าเทียมสำหรับทุกคนในสังคม สังคมที่ถูกปกครองจากคนอื่นที่ไม่ใช่เรา คำว่าเอกราชคือจุดประสงค์ที่ต้องการเพื่ออนาคตของลูกหลานที่ได้อยู่กับสังคมที่ดีกว่าที่เป็นอยู่
634	เอกราชจากความไม่ยุติธรรม เอารัดเอาเปรียบ กดขี่ประชาชนจากผู้มีอำนาจ การได้มาซึ่งเอกราชถือว่ามีความจำเป็นที่จะเกิดขึ้นในสังคม
635	อยากมีประเทศเป็นของตนเอง มีผู้นำเป็นของตนเอง ออกแบบสังคมของตนเองได้ และไม่ได้อยู่ภายใต้การปกครองของประเทศไทย
636	อยากดำเนินกฎหมายการปกครองอิสลามหลังจากได้รับเอกราช เพราะมันจะสร้างคุณธรรมที่สุดในการปกครองประเทศของตนเอง
637	ไม่รู้สาเหตุจริงๆ ว่าทำไมถึงอยากได้เอกราช แต่คิดว่า ถ้าเราได้รับเอกราชแล้วทุกอย่างจะดีกว่าเดิมที่เป็นมาอย่างแน่นอน
638	ได้รับอิสรภาพจากการถูกรังแก กดขี่ ความไม่ยุติธรรมจากการอยู่ภายใต้การปกครองในปัจจุบัน
639	เอกราชเป็นสิทธิของมนุษย์ทุกคน ทุกชนชาติ เพื่อให้ได้มาซึ่งเสรีภาพ อิสรภาพต่าง ๆ ตามความต้องการของประชาชน

640	เอกราชคือบันไดสู่การใช้กฎหมายอิสลามในการปกครอง เมื่อมีการปกครองเช่นนี้ สังคมจะเป็นระเบียบเรียบร้อย สงบสุข
641	เอกราชคือเรื่องของอำนาจ เมื่อมีอำนาจจะสามารถออกแบบประเทศตามความต้องการได้
642	แผ่นดินของเรา มาตุภูมิของเรา จำเป็นต้องรักษาและนำกลับมาเป็นของเรา อนาคตจะเปลี่ยนไปจากเดิมที่อยู่ภายใต้การปกครองของประเทศไทย
643	ตราบใดที่ยังไม่ใช้การปกครองของชนชาติตนเอง ศาสนาของตัวเอง ก็ยังคงต้องต่อสู้ต่อไป เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิของเรา ไม่อยากอยู่ภายใต้อำนาจของผู้อื่นที่กดขี่เสรีภาพของเรา
644	ไม่อยากอยู่ภายใต้การปกครองของคนอื่น อยู่แล้วไม่เป็นความสุข ทั้งต่อตนเอง สังคมและประชาชน
645	ถ้าหากได้รับเอกราชจะทำให้เราสามารถปกครองตนเองได้ ออกแบบรัฐของตนเองได้ตามความต้องการของประชาชน จะไม่ถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพเฉกเช่นปัจจุบัน ตอนนี้ทำให้เราสูญเสียความเป็นตัวตนของตนเองไป สิ่งทีกลัวคือ ความเป็นตัวตนของตนเองถูกกลืน
646	ส่วนตัวมองว่า เอกราชไม่ใช่สิ่งจำเป็นหากประชาชนไม่ได้ถูกกดขี่ ได้รับความยุติธรรมจากรัฐ แต่ตอนนี้มันสวนทางกัน ประชาชนถูกกดขี่ สังคมไม่เท่าเทียมกัน ประชาชนถูกจับกุมทั้งที่เขายังไม่ได้มีความผิด ดังนั้นเอกราชจึงเหมาะสมที่สุดในการปกครองตนเอง
647	เพื่อให้ประชาชนอยู่อย่างเป็นธรรม มีผู้ปกครองประเทศที่ไม่กดขี่ประชาชน ประชาชนได้รับสิทธิเสรีภาพตามที่ตนเองควรมี ต้องการอำนาจอธิปไตยในการปกครองตนเอง
648	ถ้าเราปกครองตนเอง ความเป็นธรรมจะเกิดหรือไม่อาจไม่ แต่มันใจว่ามันจะดีกว่าที่เป็นอยู่อย่างแน่นอน หลายอย่างที่เราสมควรได้รับ เช่น สิทธิขั้นพื้นฐานและอีกหลายอย่างมันจะดีกว่าที่เป็นอยู่
649	กฎหมายที่ผู้ล่าอาณานิคมสยามปกครองไม่ทำให้สังคมที่นี้สงบสุข ฉะนั้น เอกราชจะสามารถให้มีกฎหมายที่ออกแบบเอง สร้างขึ้นมาตามความต้องการของคนในพื้นที่
650	“เพราะอิสลาม มลายู ปาตานี” ปัจเจกบุคคล = ก็คนที่มีความรู้สึกต่อการมีรัฐ ซึ่งปัจจุบันการอยู่ภายใต้รัฐไทยยังตอบสนองความต้องการของตนเองได้ไม่หมด เนื่องจากชีวิตที่เป็นอยู่ ณ ตอนนี้ มีปัจจัยหลายอย่างที่มีสิทธิขั้นพื้นฐานควรจัดให้มี หรือ รัฐไทยต้องจัดทำเองต่อประชาชนชาวปาตานีไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวปาตานี ซึ่งขัดต่อหลักกฎหมายอิสลามหลายอย่างเกี่ยวกับทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจและระบบบริหารของรัฐไทย เป็นต้น สภาพแวดล้อมเหล่านี้ บ่งบอกว่าประชาชนชาวปาตานี เหมือนไม่ได้อยู่ภายในรัฐเดียวกันกับรัฐไทย

	ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงต้องการเอกราช เพื่อกำหนดชะตากรรมของตนเองในการปกครองประเทศ ที่ข้าพเจ้าสามารถกำหนดสิทธิในประเทศที่เป็นเอกราชของข้าพเจ้า ซึ่งสามารถทำให้มนุษย์คนหนึ่งบนโลกนี้รู้สึกว่าการมีรัฐ เหมือนมีบ้าน มีครอบครัว มีพี่น้องภายในบ้านหลังใหญ่ดังกล่าว คือ การมีประเทศ “ประเทศที่ประชาชนรู้สึกว่าเป็นประเทศของตนเอง” อย่างแท้จริง การมีเอกราชเท่านั้น จะตอบสนองความต้องการทั้งหมดของประชาชนชาวปาตานี เพราะประชาชนคนปาตานี เชื่อว่า ดินแดนแห่งนี้เป็นของรัฐปาตานี มีตัวตนจริงๆ ด้วยเชื้อชาติปาตานียังคงมีอยู่ในสายเลือดของชาวปาตานี ต่อให้กาลเวลาจะเปลี่ยนแปลงเพียงใดก็ตาม มรดกทางเชื้อชาติของชาวปาตานียังคงอยู่อย่างมั่นคง ถาวรและไม่เคยเจือจาง ซึ่งเหล่านี้ ยังคงหล่อเลี้ยงให้คนปาตานีมีความหวังว่าจะได้รับเอกราช สันติภาพ เสรีภาพจะเกิดขึ้นต่อเมื่อประเทศปาตานีได้รับเอกราชแล้วเท่านั้น เนื่องจากรัฐปาตานีเคยมีอำนาจในการปกครองตนเอง สามารถสร้างสรรค์กิจกรรมทางปกครอง แนวทางการปฏิบัติทางปกครอง กำหนดสิทธิและนโยบาย ฯลฯ จะตอบสนองความต้องการของประชาชนปาตานีได้อย่างแท้จริง เพื่อให้ชาวปาตานีรู้สึกถึงการได้รับการคุ้มครองด้าน ความปลอดภัย การให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนและสิทธิประโยชน์ที่ประชาชนชาวปาตานีควรได้รับจากรัฐ ซึ่งเป็นสิ่งที่รัฐไทยไม่สามารถให้ได้ เพราะฉะนั้น ปาตานีควรได้รับเอกราช
651	อยากปกครองด้วยตนเอง ไม่อยากอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐไทย
652	สิ่งที่เป็นของเรา ก็ไม่อยากให้คนอื่นเอาไปแบบด้าน ๆ
653	เพื่อกำหนดรูปแบบหรือการปกครองเองตามที่คนในพื้นที่ต้องการ เพื่อให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม ศาสนา และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่เอง และเพื่อให้ได้มาซึ่งรัฐที่มีความเจริญรุ่งเรืองและสันติสุข
654	ต้องการเอกราช เพราะเกิดจากความไม่พอใจต่อรัฐหรือการบริหารจัดการของรัฐ เพราะรัฐไทยไม่ให้อิสระต่อประชาชน ทำให้ประชาชนไม่พอใจ การกอบกู้เอกราชจึงเป็นแนวทางที่รุ่นปู่ ย่า ตา ยาย ต่อสู้เพื่อให้ได้อำนาจในการบริหารจัดการ เป้าหมายในการต่อสู้เพื่อเอกราช คือ เพื่อสร้างประเทศใหม่ที่เป็นดาร์ลุสลาม “Hidup bertegas, Mati berjasa” ภายใต้แนวทาง “มีชีวิตอยู่เพื่อต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งประเทศ/ทวงคืนดินแดนบรรพบุรุษ และตายอย่างมีศักดิ์ศรี”
655	เพื่อความเป็นเอกภาพ อิสระของกลุ่ม การปกครองประเทศจะเป็นไปตามความต้องการของมวลชนที่ต้องการเอกราช
656	สาเหตุหนึ่งอาจเป็นเพราะ เอกราชจะทำให้เราสามารถปกครองประเทศด้วยตนเองตามแบบของพื้นที่เราเอง หรือตามแบบศาสนาของเรา เพราะว่าละศาสนามันไม่เหมือนกัน อีกเหตุผล ความเป็นอิสระ ซึ่งจะทำให้เราปกครองตนเองได้โดยไม่ต้องอยู่ภายใต้การปกครองของคนอื่นที่ไม่เหมือนเรา
657	เพราะเอกราชสามารถเป็นตัวของเราเอง สามารถปกป้อง/ปกครองแบบตัวเอง เพราะความเป็นอยู่ของสังคมต่างกัน ส่วนหนึ่งเป็นความไม่พอใจเกี่ยวกับความยุติธรรมของประชาชนกับผู้ปกครองทางการเมือง เพราะความเป็นเอกราช เป็นความต้องการของผู้ที่อยู่ในพื้นที่ที่จะมีการปกครองแบบอิสลาม

658	หากถามว่า ทำไมจึงต้องการเอกราช สำหรับมุมมองของผม คือ ในพื้นที่ที่ผมอาศัยอยู่มีหลายปัจจัยที่ทำให้ อีกฝ่ายไม่มีความยุติธรรมให้แก่อีกฝ่ายหนึ่ง แต่อีกอย่างหนึ่ง คือ การกระทำของเขา (ฝ่ายหนึ่ง) ซึ่งเป็นการ กระทำที่โหดร้ายเกินความเป็นมนุษย์
659	การมีอิสรภาพเป็นของตนเอง ถือเป็นสิทธิหนึ่งที่เชื่อว่า ทุกคนต่างต้องการสิทธิเป็นของตน ดังนั้น การเป็น เอกราช ถือว่าเป็นความต้องการอีกอย่างหนึ่งที่จะทำให้ตอบโจทย์ชีวิตของสิทธิความเป็นมนุษย์
660	เพราะปัจจุบันจนถึงตอนนี้ ประเทศของเราอยู่ในขณะของการพัฒนา แต่อยู่ในที่นี้มานานมาก และยังคงอยู่ ที่เดิม แถมยังตกต่ำกว่าเดิมก็ว่าได้ หลายครั้งที่ต้องเห็นคนไม่มีที่นอน แต่รัฐก็ไปดูแลอะไรไหม คำตอบคือ ไม่ เลย อยากให้มีความยุติธรรมและเท่าเทียมกัน
661	ต้องการบริหารจัดการกันเอง เราบริหารแล้วจะรู้ว่าอันไหนควรทำหรือไม่ควรทำ
662	เอกราชเป็น “อิสรภาพ” ในการปกครองตนเองและรัฐ ดังนั้น ทุกคนก็อยากมีความเป็นอิสระกันทุกคน ไม่ ชอบให้ใครมาข่มเหงหรือว่าใช้อำนาจบังคับเรา ทำให้เราไม่มีความสุขในการใช้ชีวิตและไม่มีความเป็นอิสระ
663	ไม่มีเหตุผล
664	ไม่มีเหตุผล
665	สิทธิความเป็นเจ้าของ
666	ไม่ระบุเหตุผล
667	“Keadillan, kebebasan” ความยุติธรรมและอิสรภาพ
668	เพราะเอกราชคืออำนาจที่เราจะปกครองตนเอง ทำทุกอย่างที่ตนเองต้องการได้ ไม่ต้องอยู่ภายใต้อำนาจของ คนอื่น
669	เพราะเราจะมีอิสระต่อการทำอะไรก็ได้
670	ถ้าถามว่าเอกราชจำเป็นไหม สำหรับบางคนก็สำคัญ แต่คนบางคนก็ไม่สำคัญ มันก็จะมีข้อดีของมัน เพราะ “เอกราชมันคือสิทธิของเรา” แต่เราจะทำอะไร แต่ถ้าไม่ได้รับเอกราช ก็จะทำให้เราในบางครั้งถูกรังแก
671	“Sepaya nak menjagakan hukuman Islam dan sepaya membebaskan rakyat Patani” ต้องการดำเนินการปกครองตามหลักอิสลาม ปลดปล่อยประชาชนปาตานีให้ได้รับอิสรภาพ
672	Untuk menjalankan hokum Islam, Shariat Islam yang ada dalam Al-Quran and Hadis. Kemerdekaan tanah air adalah wajib and fardu ein bagi tiap-tiap orang Islam. เพื่อดำเนินการ ปกครองตามหลักศาสนาอิสลาม (กฎหมายชารีอะห์) โดยยึดหลักของอัล-กุรอาน (พระมหาคัมภีร์ที่พระเจ้า ทรงประทาน) และอัล-ฮาดิซ (แบบอย่างท่านศาสนทูตมุฮัมมัด) การต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราช เพื่อ ปลดปล่อยแผ่นดินมาตุภูมิให้พ้นจากการรุกรานของศัตรูจึงเป็นวาญิบ (หน้าที่ของมุสลิมทุกคน)

673	“Untuk membangun kan hokum Shari-ah Islamiyah, Sepaya untuk nak jadi Negara yang aman, Untuk menegapkan hokum Islam” ดำเนิน/ปกครองโดยยึดหลักการอิสลามที่สมบูรณ์ สร้างประเทศที่สันติและเท่าเทียมโดยใช้ระบอบอิสลาม (ชารีอะห์)
674	“Sepaya untuk hendak membangunkan hokum hokum Islam apabila Negara kita merdeka, Untuk hak lalinkan umat satu and sebah nak beri umat pemuda dan pemudi mengaji ilmu agama yang selamat.” เพื่อที่จะสามารถดำเนินการปกครองตามหลักกฎหมายอิสลาม เมื่อเป็นประเทศของเราแล้ว (หลังได้รับเอกราช) และเพื่อให้ประชาชาติมีความเป็นเอกภาพ/เป็นหนึ่งเดียว และสาเหตุอีกอย่างหนึ่ง คือ ต้องการให้เยาวชนคนหนุ่มสาวได้รู้เรียนอย่างปลอดภัย
675	“Swpaye melahirkan ummah yang satu dan akan menjalankan syariah Islam, Sepaya menjadi Negara yang Adil lagi Aman dan Ma'mur. Sepaya melahirkan Negara yang maju.” เพื่อให้ก่อให้เกิดเอกภาพของประชาชนและสามารถดำเนินการใช้กฎหมายชารีอะห์อิสลาม เพื่อเป้าประสงค์ให้เกิดความเป็นธรรม, สันติ และยิ่งกว่านั้น คือ เพื่อให้ประเทศของตนเองมีความเจริญรุ่งเรือง
676	ผู้ยึดครองพยายามทำทุกอย่างเพื่อให้ที่นี่พัง ให้คนที่นี่และเยาวชนที่นี่ต้องกลายเป็น “ของเล่น” สำหรับสยาม อยากให้ได้รับเอกราชเร็ว ๆ เรื่องแบบนี้จะได้ไม่เกิดขึ้นอีก
677	อยากเห็นสังคมที่ดีกว่าเดิม ไม่อยากให้คนหนุ่มสาวที่ต้องกลายเป็นทาสของยาเสพติด ไม่มีกฎหมายที่จะเอาผิดคนเหล่านี้ได้
678	ที่นี่เคยมีประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน ที่รู้จักกันในเรื่องประวัติศาสตร์ปาตานี เคยมีผู้นำ การปกครองตนเอง คนที่นี่เคยมีความสุขมาก่อนที่จะโดยสยามยึดครอง เราจึงต้องทวงคืนสิทธิเหล่านั้น
679	การถูกเอาเปรียบจากรัฐทั้งในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม เสรีภาพทางการเมือง การถูกมองเป็นพลเมืองชั้นสอง
680	การจัดการทรัพยากรทุกด้านด้วยตนเอง นำสิ่งที่ได้มาพัฒนาที่นี่
681	ส่วนตัวคิดว่า ปาตานีมีความพร้อมในการเรื่องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในทุกด้าน และเชื่อว่า การได้รับเอกราชนั้น ปาตานีสามารถปกครองตนเองได้อย่างสบายด้วยความพร้อมเหล่านั้น
682	รู้สึกเห็นใจ และสงสารผู้ที่สูญเสียจากการต่อสู้ที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะประชาชนที่ไม่มีทางสู้
683	ความเหลื่อมล้ำในสังคมที่เกิดขึ้น
684	อยากมีส่วนร่วมในการออกแบบการศึกษาของตนเอง ให้ลูกหลานของตนเอง สามารถสอนและเรียนในสิ่งที่เหมาะสมกับคนที่นี่ ไม่ใช่ให้คนที่ไม่รู้จัก (คนอื่น/สยาม) มาออกแบบแทน
685	ความยุติธรรมที่อยากให้เกิดขึ้นในสังคม คนอ่อนแอในสังคมสามารถอยู่ได้ ไม่มีใครเหนือกว่าใคร ประชาชนไม่ถูกรังแกจากตำรวจ ทหาร และผู้มีอำนาจรัฐ
686	ถ้าที่นี่ได้รับเอกราชแล้ว จะเป็นพื้นที่สำหรับของภูมิภาคนี้ในการพัฒนา โดยเฉพาะ เป็น “จุดเชื่อมกลางของอาเซียน” ได้ในอนาคต
687	การอยู่ภายใต้การกดขี่ของชาติอาณานิคม เป็นการมีชีวิตอยากคนที่ล้าสมัยหรือคนที่ไม่มีจิตใจที่จะฟื้นฟูสัญชาติของตนเอง

688	การได้รับเอกราช เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับประเทศหนึ่งที่ต้องการ “ความเป็นอิสราฟ” และ มี “เสรีภาพ” ในการบริหารจัดการและพัฒนาประเทศของตนเองได้อย่างยั่งยืน
689	ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในพื้นที่แห่งนี้เป็นเวลาที่ยาวนานเกินที่รัฐไทยจะมาบริหารพัฒนาได้อย่างผาสุก ให้เกิดขึ้นในพื้นที่แห่งนี้ได้ ดังนั้น กาลเหล่านั้นได้บอกอย่างเป็นรูปธรรมตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันของพื้นที่แห่งนี้ว่า รูปธรรมที่ชัดเจนในการแก้ไขความขัดแย้งคือ ต้องได้รับเอกราชเท่านั้น ประชาชนหลากหลายในพื้นที่ต้องการ แต่ส่วนหนึ่งที่เป็นผู้นำตามหมู่บ้านก็ยังไม่สามารถเรียกร้องเอกราชจากภาครัฐให้ตอบสนองความต้องการของประชาชน ส่วนมากได้นั้นที่ต้องการเอกราชปาดานีเป็นประชาชนของรัฐปาดานีในอดีต และเหมือนทัศนคติของประชาชนในปัจจุบันที่มีทัศนคติ เชื่อมั่นในความเป็นรัฐปาดานีมากขึ้น
690	เพราะถูกทำลายความเชื่อที่สำคัญที่ใช้ยึดจุดยืนของคนที่นี้ ในการพัฒนาศักยภาพด้วยการใช้พหุวัฒนธรรมกับคนที่นี้ที่ขัดแย้งกับความเป็นจริงที่คนในพื้นที่เคารพเพียงอัลลอฮ์ (ศาสนาอิสลาม) ได้ให้คำสอนที่เชื่อมั่นในพระองค์อัลลอฮ์เพียงองค์เดียวเท่านั้น จากนโยบายของรัฐนำมาใช้ในพื้นที่ คือ พยายามสร้าง “พหุวัฒนธรรม” แต่สิ่งเหล่านี้ยิ่งเพิ่มความขัดแย้งให้กับคนในพื้นที่ สรุป ดังนั้น เอกราชเป็นจุดเริ่มต้นในการแก้ไขความผิดพลาดก่อนหน้านี้ให้ดีขึ้นทั้งด้านอารมณ์ความรู้สึก จิตใจในการใช้การเมืองในทางที่ถูกต้อง ไม่ไปทำลายความเคารพและนับถือของมนุษยชนธรรมดาทั่วไป คนทุกคนย่อมมีสิทธิ เสรีภาพในการนับถือ และมีความเชื่อเป็นของตนเอง “จิตใจของมนุษย์ย่อมมีค่าจะเทียบกับราคาไม่ได้” ดังนั้น “จงเคารพในตัวมนุษย์ เพราะสิ่งนั้น จะมีความหมายในอีกมุมหนึ่ง
691	ทำไมจึงต้องการเอกราช เพราะเป็นทางออกเดียวที่จะลบประวัติศาสตร์ว่า คน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นโจร ทั้ง ๆ ที่เขาต้องการแสดงออกถึงเสรีภาพบางอย่างที่เขาควรมีสิทธิในส่วนเหล่านั้น เช่น ปาดานีเคยเป็นศูนย์กลางทางการค้าเสรี, ปาดานีเคยปกครองตนเอง ปาดานีมีเชื้อชาติ ศาสนาและภาษาที่มีอัตลักษณ์ของปาดานีอย่างชัดเจนและแน่นอน จากการกระทำทั้งหลาย ล้วนเป็นการรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นที่คนรุ่นก่อน ๆ ได้คิดสร้างสรรค์ขึ้น ดังนั้น การแสดงออกที่มีเจตนาจำนงเพื่อปกป้องไว้ซึ่งเอกราชของปาดานีนั้น ไม่ใช่การกระทำของ “โจร” เนื่องจากเป็นบ้านของตนเอง สถานที่เกิดและเติบโตที่นี่ จึงมีความผูกพันกับเอกราช
692	ที่นี่มีอัตลักษณ์ สังคม วัฒนธรรม ภาษาที่ไม่เหมือนกับส่วนอื่น ๆ ของประเทศ ฉะนั้น จึงไม่สามารถนำความคิดชุดเดียวกันกับที่อื่นมาปกครองที่นี่
693	อยากได้เอกราช เพราะจะได้มีอำนาจในการออกแบบทุกสิ่งที่คนที่นี่ต้องการ ทั้งเรื่องการศึกษา สังคมการเมือง โดยไม่ต้องอยู่ภายใต้อำนาจของรัฐไหนอีกต่อไป
694	สิทธิที่มนุษย์ทุกคน ทุกชนชาติมี ถ้าเอกราชคือสิ่งที่พวกเขาปรารถนาอยากจะได้
695	เอกราชคือหนทางที่นำประชาชาติปาดานีไปสู่ดินแดนที่ชาวสะอาด สังคมเป็นสุข ด้วยการปกครองภายใต้หลักชารีอะห์อิสลาม
696	ดำเนินกฎหมายชารีอะห์บนแผ่นดินของตนเอง
697	ไม่มีความยุติธรรม สังคมมีแต่ความเหลื่อมล้ำ ไม่มีเสรีภาพ จึงต้องการเอกราชเพื่อมีการปกครองตนเอง

698	การต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งมาตุภูมิ ถือเป็นจำเป็นสำหรับทุกคน トラバโตที่ยังไม่ได้มาก็ต้องต่อสู้ต่อไป
699	เพราะเอกราชจะทำให้การอยู่ร่วมกันกับคนที่มีความคิดต่าง จึงต้องการเอกราช เพื่อความต้องการความเป็นอยู่ที่ดีกว่า
700	เราสามารถปกครองตนเองได้ ถ้าคนส่วนใหญ่ในพื้นที่นั้นมีความคิดตรงกันว่า ไม่เห็นด้วยกับการปกครองภายใต้คนหรือกลุ่มคนที่มีความคิดไม่ตรงกัน และไม่ยอมรับข้อแตกต่างก็ควรที่จะปกครองตัวเองเพื่อป้องกันการขัดแย้งกัน
702	“ Sebab kemerdekaan salah satu untuk kesenangan rakyat Patani kerana rakyat Patani sekarang sangat susah. Tentang kehiduppan mereka kerana pihak kerajaan Siam memper sempitkan kebebasan dan kesenangan sedang kan rakyat Patani ketika belum Siam jajah hidup di dalam keadaan senang lenang sebab pemerintah yang Adil tidak seperti kerajaan Siam yang memerintah sekarang.” เอกราชเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความสุขสบายให้กับประชาชนชาวปาตานี เพราะความยากลำบากของชาวปาตานีในปัจจุบัน ทั้งในชีวิตประจำวันและรัฐไทยได้จำกัด/ลิดรอนเสรีภาพความสุข ทั้ง ๆ ที่ก่อนหน้านี้ประชาชนชาวปาตานีจะถูกล่าอาณานิคมโดยสยามต่างมีชีวิตภายใต้ความสุข เพราะมีผู้ปกครองที่ดำรงความยุติธรรม ไม่เหมือนกับการอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐไทย
703	ปัจจุบันปาตานีได้ตกเป็นเมืองขึ้นของรัฐสยาม เมื่อรัฐสยามเข้ามาปกครองทำให้คนในพื้นที่อยู่อย่างไม่เป็นสุข เพราะมีกฎหมายต่าง ๆ เข้ามาบังคับโดยที่เราไม่เต็มใจ ถ้าเราอยากอยู่อย่างมีความสุข ไม่มีใครเข้ามาบังคับ ก็ควรที่จะกอบกู้เอกราชคืนมาสู่ปาตานี (บ้านเกิดของเรา)
704	ต้องการความสงบ, ต้องการความเป็นหนึ่งของเราเอง ต้องการความยุติธรรม เราไม่ต้องการถูกกดขี่ข่มเหงจากใคร เราอยากได้เอกราช เพราะเราไม่ได้อยากอยู่ใต้อำนาจของใคร เนื่องจาก การใช้ความรุนแรงและไม่เอาความยุติธรรม ถ้ามีเอกราช เราจะมีสุขมากกว่าการได้อยู่ภายใต้รัฐของคนอื่น
705	ต้องการความยุติธรรม อยากได้ความเสมอภาคกลับคืนมา เพื่อบุคคลชาติและเชื้อชาติของเรา ในเมื่อเขายึดครองเราได้ ทำไมเราจะยึดกลับไปได้
706	ต้องการสันติภาพ สันติสุข ความสงบสุข ความเหมือนเดิม (ความเป็นเจ้าของ) ความยั่งยืนเพื่อไม่ให้โดนกดขี่
707	ปัจจุบันไม่มีความสุขของประชาชน (ชาวมลายู) ไม่มีเลยและอยากได้พื้นที่หรือสถานที่ต่าง ๆ ที่เคยเป็นของเรา ซึ่งเราจะเห็นได้เลยว่า ปัจจุบันชาวมลายูหรือชาวปาตานีนั้น ใครที่ได้รับการศึกษาสูง ๆ หรือจบศาสนาชั้นสูงจะถูกนำตัวไปควบคุมตัว เพราะเขาไม่ยอมให้ชาวมลายูของเราได้พื้นที่สามจังหวัดเรา กลับคืน แต่ถ้าเป็นไปได้ อยากให้พื้นที่ที่เราเป็นอยู่ เป็นพื้นที่ของเราและไม่มีอำนาจเหนือกว่าพวกเรา เราจะได้ไม่ถูกทำให้เดือดร้อนหรือลำบากเพราะพวกเขา
708	รัฐบาลไทยไม่รับฟังเสียงของคนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้ทหารเป็นใหญ่ ปกครองแบบกบฏ อัยการศึก ไม่มีความยุติธรรม

709	สังคมปัจจุบัน/รัฐบาลไม่มีความยุติธรรมต่อคนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เจ้าหน้าที่รัฐไม่ยอมฟังความคิดเห็นของประชาชน รัฐบาลตัดสินโดยไม่ชอบธรรม ทำให้ประชาชนชาว 3 จังหวัดอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข รัฐบาลคุกคามประชาชน และผู้มีอำนาจก็คดโกง ไม่เป็นธรรม
710	ถ้าหากว่าเราไม่ต้องการเอกราช พวกเราก็จะอยู่อย่างไม่เป็นสุข ถ้าทางกลับกัน ถ้าเราต้องการเอกราช เราก็จะอยู่เป็นสุขตลอดไป
711	การได้รับเอกราชของชนชาติที่อยู่ใต้อาณานิคม เท่ากับการได้รับความยุติธรรมที่แท้จริง ทุกวันนี้เราไม่ได้รับความยุติธรรมจากรัฐในหลาย ๆ ด้าน เช่น การศึกษาที่ได้รับความยุติธรรม
712	ต้องการประเทศที่เคยเป็นของตนเองกลับคืนมา ต้องการเสรีภาพในการดำเนินชีวิต แต่ไม่ใช่ในแง่ของการใช้ความรุนแรง
713	อยากได้แผ่นดินของตนเองกลับมา แต่ก็ยังต้องการความสงบสุขและความเป็นเอกฉันท์ด้วย
714	เราในฐานะคนมุสลิม หากไม่ได้รับเอกราชก็จะมีขอบเขตในการดำเนินชีวิต
715	ไม่อยากอยู่ภายใต้การปกครองของใคร เพราะจะได้บังคับใช้กฎหมายชาลีอะห์
716	ต้องการเสรีภาพในการดำเนินชีวิต และปกครองด้วยระบอบอิสลาม
717	ศาสนาอิสลามเปิดสอนศาสนาอิสลาม เปิดสอนเด็ก ๆ ให้เรียนปอเนาะ ให้เด็กเป็นคนดี ทุกศาสนาสอนให้เป็นคนดี อยากให้คนมุสลิมเป็นคนดี ศาสนาสอนให้คนกตัญญูต่อพ่อแม่ จึงต้องการปกครองด้วยระบอบอิสลาม
718	ต้องการใช้กฎหมายอิสลาม จะดูว่าจะแตกต่างกันอย่างไร
719	ไม่อยากอยู่ภายใต้ใคร เพราะต้องการความถูกต้อง คือ อิสลาม
720	ต้องการปกครองด้วยระบอบอิสลาม
721	ต้องการจุดยืนที่เป็นของตัวเองและไม่ต้องการตกอยู่ในอำนาจของใคร เพื่อความสงบสุขของบ้านเมือง ปลอดภัยจากผู้ก่อการร้ายที่ต้องการยึดครองเอกราชของเรา ต้องการประเทศของเรากลับคืนมา เพื่อประชาชนทุกคนจะได้ใช้ชีวิตอย่างมีความสุข โดยไม่ต้องกังวลต่อผู้ที่คิดไม่ดีต่อประเทศชาติของเรา
722	ต้องการบ้านเมืองของตนเองคืน, ไม่มีความเป็นธรรม, ไม่ต้องการอยู่ภายใต้อำนาจของใคร
723	ไม่มีเหตุผล แต่อยากได้เอกราช ส่วนตัวคิดว่า “ดีกว่าการอยู่กับรัฐไทย”
724	ต้องการศึกษานอกประเทศทางศาสนา พูดภาษามลายูเป็นภาษาประจำชาติ ต้องการกฎหมายอิสลาม และต้องการปกครองตนเอง
725	อยากกลับไปอยู่ในจุดที่ “เรามีประเทศเป็นของตนเอง” ไม่ต้องมานั่งอยู่ภายใต้การปกครองของคนอื่น อยากอยู่อย่างสงบสุข ไร้ซึ่งความรุนแรง ถ้าเป็นไปได้อยากให้ปตานีกลับมามีเอกราชอีกครั้งในไม่ช้าวันนี้ (อยากได้ของที่เคยเป็นของเราคืนมา) เพราะเชื่อว่า ไม่มีใครอยากให้มองที่เราเคยมีให้คนอื่นมาครอบครองหรอก
726	ต้องการเอกราชที่ถูกยึดกลับคืนมา เพื่อให้บ้านเมืองของเราได้รับความอิสระมากยิ่งขึ้น ต้องการให้มีความสุขเกิดขึ้นในบ้านเมือง

727	อยากอยู่อย่างสงบสุข ไม่อยากเห็นญาติพี่น้องในบ้านถูกเรียกแล้วจากบ้านไปหลายเดือน อยากมีเสรีภาพ อิสระภาพ อยากที่อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข และอยากโดนเรียกว่า “ชาวมลายูแห่งชาติปาตานี”
728	อยากได้สันติภาพกลับคืนมา สิ่งที่เคยเป็นของเราเราก็ควรที่จะได้รับกลับคืนมา ถ้าหากเราไม่ต้องการเอกราชกลับคืนมา เราก็ต้องตกเป็นเหยื่อของคนนอก เราจะไม่ได้รับความสุขสบายเลย ยิ่งเมื่อเราอยู่ในกำมือของคนนอก เราก็จะไม่มีสิทธิห้ามเขาได้ เพราะ ณ ตอนนี้อำนาจของเขาสูง ทางออกที่ดี คือ เราจำเป็นต้องเอาของที่เป็นของเรากลับคืนมาให้ได้ เพื่อความสันติสุขและมีความเป็นธรรม
729	เพราะไม่อยากอยู่ เราต้องการบ้านเกิดเมืองนอนของเราคืน เราอยากอยู่บ้านของตนเอง
730	ไม่ใช่สินทรัพย์ เงินทอง รวย จน ที่ทำให้เราต้องการเอกราช ถึงแม้สยามให้สิทธิเราในการปกครองตนเองได้ ให้เราจัดการทรัพยากรธรรมชาติได้ด้วยตนเอง แต่เรายังคงต้องการเอกราช เพราะมันคือสิ่งเดียวที่บ่งบอกว่า “ศักดิ์ศรีของเรายังคงอยู่”
731	เรื่องราวของปาตานีมันต่างจากสยาม แม้จะนานเท่าใดก็ตาม เอกราชมันคือความฝันที่อยากให้เกิดขึ้นเร็วๆ มันคือสิทธิที่เราสมควรได้รับ
732	สิทธิของพลเมืองที่ต้องการปกครองชนชาติของตนเองที่แท้จริง ซึ่งเป็นการคิดที่ยาวนาน เพราะฉะนั้น การที่ต้องการเอกราชเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิทธิที่ชนชาติปาตานีสมควรได้รับ
733	“Setiap insan yang hidup di dunia ini ingin hidup dengan sendiri dan hidup dengan mempunyai hak sendiri dengan kebebasan inilah dapat mereka suka melaksanakan setiap pekerjaan dan juga tidak ada halangan yang menyusahkan dalam pekerjaan dengan sebab inilah setiap insan ingin kebebasan dan kemerdekaan untuk jaya and maju dalam kehidupan.” มนุษย์ทุกคนที่อยู่ในโลกนี้ล้วนต้องการมีชีวิตด้วยตนเอง และสามารถจัดการชีวิต/สิทธิของตนได้ ด้วยเสรีภาพนี้แหละที่พวกเขาต้องการ/ชื่นชอบกระทำในทุกๆ การงาน และในทุกๆ การงานนั้น เพื่อให้ถึงความสำเร็จด้วยความประสงค์ของพวกเขาเอง ไม่มีอุปสรรคที่มากีดขวางความสำเร็จ ด้วยสิ่งนี้แหละที่มนุษย์ทุกคนต้องการเสรีภาพและเอกราช/อิสระภาพเพื่อความสำเร็จและความผาสุกของชีวิต
734	เอกราชเป็นเรื่องที่ต้องเกิดขึ้น และเป็นสิ่งที่ต้องทำสำหรับทุกคนที่เป็นอิสลามในปาตานี การได้รับเอกราชจะต้องเกิดขึ้น
735	สิทธิของเจ้าของเดิม ซึ่งเป็นแรงจูงใจของศาสนาที่ต้องทำอย่างชนชาติอิสลามที่ถูกล่าอาณานิคมโดยที่ไม่ใช่ศาสนาอิสลาม
736	การเคยมีตัวตนในอดีต มีประวัติศาสตร์ มีอัตลักษณ์ ประเพณี วัฒนธรรมและภาษาที่แตกต่างกัน ทำให้พลเมืองปาตานีรู้สึกแตกต่างจากกลุ่มชนอื่น ๆ ในสังคม และไม่เคยมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับความเป็นไทย แม้นโยบายในอดีต พยายามกลืนให้คนในพื้นที่ แต่วิธีการยิ่งเพิ่มความขัดแย้ง ทำให้คนในพื้นที่ไม่ยอมรับ การปล่อยให้ชนชาติใดชนชาติหนึ่งได้ปกครองตนเอง ได้กำหนดชะตากรรมตนเอง

	บริหารบ้านเมือง บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จึงเป็นสิ่งสวยงาม เป็นประโยชน์ต่อทั้งสองข้างของ สมการ
737	เป็นที่แน่นอนแล้วว่า ความยุติธรรมจะไม่เกิดขึ้นถ้าเรายังไม่ได้รับเอกราช เพราะปาตานีและไทยมันไม่ใช่ ชนชาติเดียวกัน ดังนั้น เอกราชเป็นสิ่งที่จะได้รับคามยุติธรรม
738	เนื่องจากเอกราชจะสามารถทำให้คนในพื้นที่ปกครองด้วยบริบทและความเป็นอยู่ของตนเองได้ โดยมีอัต ลักษณ์ที่แตกต่างกัน การเป็นอยู่ในพื้นที่ที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง โดยที่สังคมบ้านเราส่วนใหญ่ปฏิบัติโดยมี หลักการศาสนาเป็นตัวบ่งชี้ และไม่ใช่ “ระบบชคคุล่า” ที่ไม่สามารถเอาศาสนามาร่วมกับการเมืองได้ เพราะฉะนั้น พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงแสดงจุดยืนอย่างเห็นเด่นชัดว่า เราต้องปกครองด้วย ตนเอง ทุกวันนี้เราเป็นเพียงพลเมืองที่ถูกหยิบใช้งานแค่บางส่วน โดยไม่ครอบคลุม 100% ของคนข้างใน นั้น ค่อนข้างเห็นได้ชัดว่า ไม่ค่อยได้มีคนในพื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นคนนอก ขาดความเป็นสิทธิพลเมือง ขาด ความเป็นสิทธิ ความปลอดภัย คุ่มครอง การแสดงความคิดเห็น นี่ก็เป็นโจทย์และตัวอย่างที่ทำให้คนใน พื้นที่สามจังหวัดถูกกดขี่ การแสดงความเป็นเจ้าของนั้นไม่ใช่อาชญากรใดๆ แต่เป็นการแสดงความคิด เห็นด้วยสันติวิธี
739	เอกราชคือการสร้างประเทศใหม่ มีระบอบการปกครองใหม่ มีนโยบายใหม่ จุดเริ่มแรกของปัญหา คือ นโยบาย หากแก้ไขนโยบายใหม่ ฉันเชื่อว่า ปัญหาต่างๆ จะไม่มีวันเกิดขึ้น เหมือนคำคมที่กล่าวไว้ว่า “เริ่มต้นด้วยดี มีชัยไปกว่าครึ่ง”
740	ถ้าเราได้เอกราชแล้ว เราทุกคนคงจะมีความสุขมาก ๆ เพราะมีผู้นำที่เราสามารถไว้วางใจได้ และมีผู้นำที่นับ ถือศาสนาเดียวกันกับเรา เข้าใจเรา
741	เราเป็นมุสลิม ถ้าอยู่ภายใต้การปกครองของคนที่ไม่ใช่มุสลิม เสรีภาพที่เราจะดำเนินตามศรัทธาของเราก็ คงยาก เอกราชคือการมีประเทศเป็นเราเอง จึงจะสามารถดำเนินการ (ปกครอง) ตามหลักชารีอะห์
742	เอกราชเท่านั้นที่จะทำให้ชาวปาตานีสามารถใช้หลัก “กฎหมายชารีอะห์” ได้อย่างสมบูรณ์ เอกราช เท่ากับเรามีอำนาจอธิปไตยของเราเอง สามารถบริหารจัดการและปกครองประเทศของตนเองได้
743	ต้องการให้ศาสนาของอัลลอฮ์ถูกยกให้สูงส่ง และประกาศกฎหมายชารีอะห์ได้อย่างเต็มที่ เราจะต้องมี อำนาจอธิปไตยและมีประเทศเป็นของตนเอง ปาตานีจะต้องเป็นเอกราชเท่านั้น จึงจะสามารถดำเนินชีวิต ตามกฎหมายชารีอะห์ ได้
744	การได้รับเอกราช เท่ากับการได้รับอิสรภาพอย่างแท้จริง เอกราชเป็นที่หวังของประชาชนที่ถูกล่าอาณานิคม
745	เอกราชเป็นสิ่งที่จะนำไปสู่สันติภาพของประชาชาติปาตานีอย่างแท้จริง
746	เพื่อสิทธิและเสรีภาพในการดำรงชีวิตและความเป็นสุขที่ไม่ต้องอยู่ใต้การปกครองของสยามผู้รุกราน
747	สิทธิมันก็คือสิทธิ การได้รับเอกราชเท่ากับการได้รับสิทธิอย่างปกติ
748	เพราะคิดว่า หากได้มาซึ่งเอกราชแล้ว ประชาชนชาวปาตานีจะได้รับสิทธิต่างๆ ในสิ่งที่พึงจะได้รับ ไม่ว่า จะเป็นสิทธิในการตัดสินใจต่างๆ ในพื้นที่ของตนเอง สิทธิในการทำมาหากิน สิทธิในการจัดการ

	ทรัพยากรธรรมชาติของตนเอง เป็นต้น หากปาตานีได้รับเอกราช คิดว่า ปาตานีจะเป็นประเทศที่สะอาดสงบ ปราศจากการคอร์รัปชันต่างๆ ปราศจากผู้มีอิทธิพลด้านไม่ดีในพื้นที่ ปาตานีจะเป็นพื้นที่ปลอดยาเสพติด และปาตานีจะมีผู้ที่มีความรู้เพื่อพัฒนาปาตานีต่อไป
749	ปาตานีก็คือปาตานีนั่นแหละ ดังนั้น เอกราชเป็นสิ่งที่ชาวปาตานีต้องการ ความต้องการเอกราชของชาวปาตานีจึงไม่ใช่เรื่องแปลก
750	การได้มาซึ่งเอกราชนำไปสู่การได้มาซึ่งสิทธิและเสรีภาพอย่างเต็มตัว
751	รัฐไทยไม่ใช่มุสลิม เขาไม่รู้หรือว่า ความเป็นธรรมเป็นอย่างไร เราต้องอยู่ภายใต้การปกครองของมุสลิมเท่านั้น เราจึงจะสถาปนาความยุติธรรมบนหน้าที่แผ่นดินได้
752	ของของเรา เราก็ควรจะได้รับคืน เพราะมันเป็นสิทธิของเรา
753	ปาตานีต้องเป็นเอกราช ได้รับอิสรภาพจากโครงสร้างทางการเมืองของรัฐไทยเท่านั้น จึงสามารถดำเนินศักดิ์ศรีแห่งชนชาติปาตานี และเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ชาติทุกชาติจะมีประเทศของตนเอง
754	ก็อยากได้อ่า สิทธิของผม ประเทศของผม
755	สิทธิทางการเมืองเป็นของทุกชนชาติ ปาตานีก็คือชาติ และมีความชอบธรรมที่จะมีประเทศเป็นของตนเอง
756	เรามีสิทธิที่จะทวงประเทศของเราคืน และเรามีสิทธิที่จะเรียกตนเองว่าเป็น “ชาวปาตานี”
757	ผมมีสิทธิที่ไม่อยากเป็นคนไทย และมีสิทธิที่จะมีประเทศเป็นของตนเอง
758	ถ้าเราไม่ได้รับเอกราช ไม่มีประเทศเป็นของเราเอง เราก็จะไม่สามารถดำรงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเราได้ และเรามีสิทธิที่จะออกแบบประเทศของเราเอง
759	สิทธิของเราที่จะมีประเทศเป็นของตนเอง
760	เพราะอยากได้ของของเรากลับคืน สิ่งไหนที่ถูกแย่งไป แน่แน่นอนว่าอยากได้คืน อยากอยู่อย่างสงบ อยากใช้ชีวิตโดยไม่ต้องหวาดระแวง อยากมีอิสรภาพ อยากใช้ชีวิตอย่างมีความสุขบนแผ่นดินของตนเอง
761	อยากเอาดินแดนของปาตานีกลับคืนมา, ต้องการอยู่อย่างสงบสุข
762	ถามว่าทำไมจึงต้องการเอกราช คนทุกคนในพื้นที่ย่อมต้องการเอกราชเป็นของตัวเองอยู่แล้ว สถานการณ์ในโลกยุคปัจจุบัน มีการเอารัดเอาเปรียบ (ของของเรากีย่อมเป็นของเรา ต้องการของเราคืนมา) อยากได้อิสรภาพ
763	ถ้าเปรียบเทียบกับ “การยืมเงิน” ของเรา เราก็อยากได้เงินของเราคืน
764	มาตุภูมิของเรา เราก็ต้องเป็นเจ้าของ เพื่อความก้าวหน้าด้วยตัวของเรา
765	แผ่นดินเป็นสิทธิของคนที่อยู่ที่นี่ และถ้าจะมีประเทศเป็นของตนเองก็เป็นสิทธิของเรา
766	สิทธิของเรา ประเทศของเรา ถ้าเราไม่มีประเทศของเรา ศักดิ์ศรีของเราก็คงไม่มี
767	เพราะเราจะได้พัฒนาศักยภาพของคนปาตานีได้อย่างเต็มที่ เมื่อเรามีอำนาจอธิปไตยเป็นของเราเอง เราจะสามารถรับประกันเรื่องสิทธิเสรีภาพของเราเองได้ และสอดคล้องกับหลักการทางศาสนาของเรา

768	เรามีสิทธิที่จะมีประเทศเป็นของตนเอง และเอาประเทศของเรากลับคืนมา
769	แผ่นดินปาตานีเป็นของชาวปาตานี และเรามีสิทธิความเป็นเจ้าของเหนือแผ่นดินแห่งนี้
770	หน้าที่ของมุสลิมทุกคนที่จะต้องต่อสู้กับความโหดร้าย ไม่มีความเป็นธรรม และเอกราชเท่านั้นที่จะสร้างความยุติธรรมและความผาสุกได้
771	ต้องการพื้นที่ของเรา เพื่อยกให้ชาวปาตานีทุกคนได้มีความสุข และไม่ยากให้เกิดความรุนแรงต่อชาวปาตานี
772	<i>“Saya tak mau duduk bawah jajahan, Saya nak merdeka.”</i> ไม่อยากอยู่ภายใต้การปกครองของนักล่าอาณานิคม ต้องการอิสรภาพ
773	ต้องการแผ่นดินของตนเองคืน
774	ไม่อยากอยู่ภายใต้การปกครองของใคร ถึงแม้เขาจะให้เราจัดการทุกอย่าง 100% แต่เราก็มั่นใจที่จะเอาเอกราช
775	เรามีศาสนาอิสลามเป็นยึดเหนี่ยวจิตใจ มีเชื้อชาติมลายูปาตานี และรากเหง้าของเรา แต่เรายังไม่มีแผ่นดินในการปกครองตนเองได้ เอกราชจึงสำคัญ เพราะต้องการเอกราชจึงจะสามารถปกครองตนเองได้
776	ต้องการพื้นที่ในดินแดนของตนเองกลับคืนมา และต้องการความสงบสุข
777	เป็นเพราะอยากได้ที่ ๆ เป็นของเราคืน เราอยากได้ที่เราอยากได้ ถ้าเราได้คืน แน่แน่นอนว่าเราจะต้องเป็นความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ ทุกๆ อย่างที่เราอยากได้ คือ อิสรภาพ ความยุติธรรม ฯลฯ มันจะต้องได้กลับมา ทุกวันนี้เราใช้ชีวิตอย่างหวาดระแวงอยู่ตลอด โดนรังแก กดขี่ข่มเหง เอาไรต์เอาเปรียบทุกอย่าง เหมือนกับเราชินแล้วเวลาทหารเข้ามาปิดล้อม
778	อยากได้ของๆ เราคืน พื้นที่ของเรา เราไม่อยากอยู่ใต้อำนาจของรัฐที่กดขี่ข่มเหงประชาชนอย่างเรา เราอยากใช้ชีวิตอย่างมีอิสระ
779	เพราะเอกราชเป็นสิทธิของเรา เรามีสิทธิที่จะเรียกร้องได้ เพื่อความยุติธรรมของเราทุกคน
780	ฟิรดูอิน (ข้อบังคับทางศาสนา) ที่มุสลิมทุกคนจะต้องต่อสู้เพื่อให้พ้นจากอธรรม และเอกราชคือคำตอบในการสร้างความยุติธรรม
781	ต้องการประเทศของเราคืน และใช้ชาวีระห์อัลลอฮ์ บนหน้าแผ่นดิน
782	เพราะสันติภาพที่แท้จริง เกิดจากการได้รับเอกราช
783	<i>“Cinta kedamaian, Kedamaian yang sebenar yaitu kemerdekaan”</i> รักในสันติภาพ เพราะสันติภาพที่แท้จริง คือ เอกราช
784	ต้องการความสงบ ไม่อยากมีปัญหา ไม่ต้องการความขัดแย้ง
785	ไม่อยากอยู่ใต้อำนาจการปกครองของสยาม อยู่ด้วยแล้วมีแต่ความลำบาก <i>“ความจริงแล้วมีเหตุผลมากมาย แต่เขียนไม่เป็น อยากได้เอกราชที่สุด”</i>
786	ไม่อยากอยู่ใต้สยาม, ต้องการเสรีภาพ

787	เพราะถ้าเอกราชกลับมา คนในสังคมทุกคนจะอยู่อย่างสงบสุข โดยไม่ต้องอยู่อย่างหวาดระแวง ทุกสิ่งทุกอย่างที่เคยเป็นของเรา ที่เคยอยู่อย่างมีความสุข ไม่มีเหตุการณ์ความรุนแรงใดๆ ก็ sẽกลับมา ทำให้คนในสังคมกลับมาใช้ชีวิตเหมือนเดิมอีกครั้ง ชีวิตที่มีแต่ความสงบสุข
788	ต้องการความอิสระ เสรีภาพ ความสงบ อยากให้ความยุติธรรมความรุนแรง ไม่อยากให้มี ความสูญเสียเกิดขึ้นกับคนรอบข้าง
789	สิทธิของเรา
790	เพราะไม่มีความยุติธรรม ถ้าหากไม่ได้รับเอกราชจะทำให้มีผู้คนอีกมากมายต้องเสียชีวิตเพราะความรุนแรง และจะทำให้เด็กกำพร้าเพิ่มมากขึ้น เกิดความไม่สงบ ประชาชนจะมีแต่ความหวาดระแวง จนเกิดความเสียหาย
791	ต้องการอิสระ อิสระจากการถูกเอาเปรียบในทุกด้าน
792	“Setiap Negara ada bahasa mereka sendiri, bangsa sendiri, traaisi sendidi, cara hidup mereka sendiri, Apabila ada Negara yang berkuasa, menjajahkan Negara mereka menjadi miliknya, Penjajah itu aturkan dan paksakan hal yang berkaitan dengan rakyat di bawah jajahannya baik si segi bahasa budaya dan jara hidup menjadi seperti mereka, Mereka ambil hasilan bumi yang mereka jajah menjadi milik mereka, Mereka tak kisah rakyat di bawah jajahannya hidup susah atau senang mereka piker kesenanganaaya diri mereka sendiri, penjajahan itu menalimi mengkhhi hati dan berlaku tidak adil di atas rakyat bawah jajahan nya. Laluitu kemerdekaan adalah hak bagi bengsa dan Negara maka penjajahan di atas dunia ini harus dii haquskan kerana bidak sesuai dengan peri kemanusiaan dan peri keadilan.” ทุกประเทศมีภาษาเป็นของตนเอง วัฒนธรรมของตนเอง ประเพณีของตนเอง วิถีชีวิตเป็นของตนเอง เมื่อมีประเทศที่มีอำนาจไปล่าอาณานิคมประเทศอื่นไปเป็นของตนเอง นักล่าอาณานิคมได้จัดระเบียบและบังคับในเรื่องดังกล่าวที่เกี่ยวข้องกับประชาชนที่อยู่ภายใต้การปกครอง ทั้งภาษา วัฒนธรรม วิถีชีวิตให้เหมือนกับพวกเขา พวกเขาได้อำนาจทรัพยากรธรรมชาติที่พวกเขาได้ล่าอาณานิคมไปเป็นของตนเอง พวกเขาไม่สนใจโยติประชาชนที่อยู่ใต้การปกครองของตนเอง ดังนั้น เอกราช จึงเป็นสิทธิของชาติพันธุ์และประเทศ แล้วก็นักล่าอาณานิคมในโลกใบนี้ต้องหายไป/สูญสิ้นไป เพราะมันไม่สอดคล้องกับความเป็นมนุษยธรรม และความเป็นธรรม
793	ปัจจุบันปาตานีถูกรัฐสยามบังคับ ทำให้คนในพื้นที่อยู่อย่างไม่มีความสุข ความสงบ ดังนั้น เราจึงต้องกอบกู้เอกราช เพื่อให้คนในพื้นที่กลับมามีความสุขอีกครั้ง
794	ต้องการความสงบสุข เพราะในปัจจุบัน เกือบจะไม่มีความเป็นสิทธิเสรีภาพ ทั้ง ๆ ที่เป็นบ้านเกิดของตนเอง แต่กลับต้องอยู่อย่างวิตกกังวล อยู่อย่างหวาดระแวง ทำให้ไม่มีความสุขและไม่มีความสุขสักที

	ถ้ามีเอกราชจะทำให้มีอิสรภาพมากขึ้น ทุกมองของแผ่นดินจะมีสิทธิเป็นของตนเอง “หากปกครองด้วยความเป็นธรรม ทุกคนก็มีความสุข”
795	เพราะไม่มีความยุติธรรม มันเลว ผมอยากได้ บ้านเกิดเมืองนอนของผมคืน
796	อยากให้ “ความเป็นอิสระ” มากขึ้น เพราะสามารถแสดงความคิดเห็นและบอกถึงปัญหาให้กับรัฐ อยากมีตัวตนในสังคม
797	ไม่ได้อยากอยู่ภายใต้กฎหมายไทย ปาตานีเคยเป็นประเทศของตนเองมาก่อน ถ้าได้เอกราช เราไม่ต้องแบงทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ให้กับศูนย์กลาง เนื่องด้วยทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ทุกคนต่างรู้ว่า เรามีทรัพยากรเยอะมาก แต่ทุกวันนี้ ทรัพยากรไม่ได้ลงกับชาวบ้านจริง ๆ ประเด็นคือ ความเหลื่อมล้ำในสังคม ปัจจุบันเราต้องอยู่ภายใต้กฎหมายไทย จึงอยากต้องการความเท่าเทียมกัน
798	ทหารมันเลว ไม่มีความเป็นธรรม
799	ไม่ได้อยากอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐที่ไม่ยุติธรรม
800	เพื่อให้ได้สิทธิเสรีภาพอย่างเต็มที่และไม่อยู่ภายใต้อำนาจการปกครองที่ไม่ยุติธรรม เพื่อความไม่เสียเปรียบ
801	ไม่มีเหตุผล ต้องการแค่เอกราช
802	ในความคิดของผม ผมคิดว่า กาลเวลาจะทำให้เราเป็นอิสระในการปกครองตนเองของชาติหรือรัฐ และได้รับโอกาสมากขึ้น ในการทำอะไรหลาย ๆ อย่างมากขึ้น การที่เราอยู่ภายใต้การปกครองของคนอื่นทำให้ทำอะไรลำบากมากขึ้น การที่เราได้รับเอกราชจะทำให้เรามีอำนาจอธิปไตย ไม่ถูกบังคับ และถูกกดขี่/ควบคุมทางการเมืองและในความเป็นอยู่ในตอนนี้ ผมคิดว่า การปกครองของไทยมัน ห่วยมาก
803	ในนามเราเป็นคนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เราต้องการมีอิสรภาพ อยากปกครองด้วยระบอบของตนเอง อยากให้สามจังหวัดมีสิทธิปกครองด้วยตนเอง
804	แผ่นดินสามจังหวัดของตนเองดั้งเดิมเป็นของรัฐปาตานี ฉะนั้น เราจำเป็นต้องต่อสู้เพื่อกอบกู้แผ่นดินให้กลับมาอยู่ในมือของเราอีกครั้ง
805	เพราะทุกวันนี้ เราโดนรัฐไทยกดขี่ เราต้องการ/อยากจะรักษาความเป็นมลายู และอยู่ด้วยปราศจากความกดขี่จากทางทหารของไทย บรรพบุรุษของเรามาจากปัตตานี เราเคยมีกษัตริย์เป็นของตัวเอง ไทยแย่งแผ่นดินของเรา มีหน้าซำยังทำร้ายเรา จนทำให้เราไม่มั่นใจในรัฐไทยในอนาคตอีกต่อไป
806	ถ้าถามความคิดของคนที่ไม่ค่อยรู้เรื่องอะไรแบบนี้มากนักอย่างผม สมควรที่จะต้องกอบกู้เอกราชคืน เพราะว่า จากที่ได้ติดตามข่าวตามเพจสำหรับเรื่องพวกนี้ คนแถวบ้านเรา มักถูกรุกรานจากเหล่าเจ้าหน้าที่ไม่รู้กี่ครั้งต่อกี่ครั้ง ซึ่งสร้างความหวาดกลัว สร้างความโกลาหลต่อคนในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ทั้งในเรื่องของการเป็นอยู่ ความปลอดภัยในชีวิต ความอิสระที่จะออกไปไหนมาไหน ซึ่งเป็นเรื่องที่คนแถวบ้านเรามาหลายต่อหลายปี ดังนั้น ผมคิดว่า ถ้าเราสามารถกู้เอกราชมาได้ มันจะสร้างความสบายใจ สร้างความสุข สร้างความเป็นอยู่ในสังคมให้มีความปลอดภัยมากขึ้น ทำให้เราไม่ต้องคอยพะวง

	ต่อคนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการพะวงต่อกลุ่ม Pemuda การถูกข่มขืนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ.... “จากใจคนที่ไม่ได้รู้เรื่องอะไร แต่ก็สนใจอะไรเกี่ยวกับเรื่องนี้ และพยายามจะนำเสนอข้อเสนอข้อมูลเหล่านั้น”
807	การที่เราจะได้รับเอกราช มันจะทำให้เรามีความมั่นใจในตนเอง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องต่างๆ ที่มากระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวัน การที่เราต้องการเอกราชที่มีความสำคัญนั้น คือ ในอดีตนั้น ดินแดนแห่งนี้เคยเป็นของเรามาก่อน เราก็รักแผ่นดินของเรา เรามีวัฒนธรรมของเรา และประเพณีของเราที่ไม่อยากให้ถูกกลืนหายไป และที่สำคัญ เราต้องการเอกราช เพราะเราจะทำให้แผ่นดินของเรานั้นเป็นแผ่นดิน “อิสลาม” ที่ปกครองโดยใช้ระบอบอิสลาม และถ้าเราได้แผ่นดินของเรากลับคืนมา แผ่นดินปาตานีของเรา ก็จะเจริญรุ่งเรืองทางด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจและด้านอื่นๆ “ปาตานี Merdeka”
808	เอกราชเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่เพิ่มพูนชีวิตให้ดีขึ้น ไม่น้อยก็มาก การที่เราได้รับเอกราชกลับคืนมา เป็นสิ่งที่มหัศจรรย์ในชีวิตสูงสุดก็ว่าได้ ดังนั้น เอกราชจึงจำเป็นต่อตัวกระผมและต่อมวลมนุษยชาติทั่วไป ด้วยเหตุผลดังนี้ คือ (1) ต้องการความสุขสบาย (2) ดำเนินชีวิตตามหลักศาสนา (3) เรียน ทำงาน สอน อย่างมีความสุข (4) อยากเป็นเจ้าของแผ่นดินของตนเอง และ (5) ไม่เหน็ดเหนื่อยกับการเป็นทาสคน และไม่อยากจับปิ่นสุกับพวกเดียวกัน
809	ต้องการความยุติธรรม เพราะตอนนี้ทางรัฐบาลไม่มีความยุติธรรม ทางรัฐบาลได้เปรียบ ทางภาคใต้เสียเปรียบ โดนกดขี่ ไม่สามารถออกความเห็นของตนเองได้ และต้องการความเจริญรุ่งเรือง ความเจริญที่อยู่ในปาตานี ไม่ใช่ความเจริญในชื่อประเทศไทย เพราะไม่มีแววว่าจะถึงวันนั้นได้
810	รัฐบาลไม่เจริญและไม่มีความยุติธรรมกับคนปาตานี จึงต้องการ “แยก” จะได้มีประเทศเป็นของตนเอง พอเป็นประเทศของตัวเองแล้ว เราคิดว่า มันต้องเจริญกว่าการอยู่ใต้การปกครองของประเทศไทย เราคนปาตานี เราต้องการประเทศของเรากลับคืนมา เพื่อทำให้คนปาตานีมีความเจริญรุ่งเรือง คนปาตานีต้องเจริญ
811	เปิดโอกาสให้คนสามจังหวัดหรือ PATANI ได้มีส่วนในประชาคมโลก และพัฒนาศักยภาพด้านต่างๆ ด้านความเจริญในด้านเทคโนโลยี และเรื่องอื่นอีกมากมาย
812	(1.) เนื่องจากรัฐบาลไทยทุกรัฐบาลบริหารประเทศแย่และพยายามทำให้คนปาตานีไม่เกิดความเจริญ (2.) อยากได้กฎหมายอิสลาม เนื่องจากกฎหมายไทยไม่สามารถควบคุมการกระทำความผิดตามหลักอิสลาม (3.) เนื่องจากคนปาตานีถูกปิดกั้นโอกาสในการพัฒนาตนเอง
813	มีหลายเหตุผลที่อยากบอก แต่ไม่รู้จะบอกอย่างไร แต่หลัก ๆ แล้ว อยากให้ชาติของเรามีอิสระ ไม่อยู่ภายใต้ชาติอื่น
814	อยากได้การปกครองและกฎหมายที่อยู่ในขอบเขตที่ศาสนาสอนสั่ง อยากให้สังคมปาตานีเป็นตัวอย่างของสังคมอิสลามที่พัฒนาและให้เกียรติคนทุกคน ถึงแม้จะสร้างสังคมที่ดีภายใต้ประเทศไทยได้ แต่ก็ไม่รู้สึกภูมิใจเท่ากับการที่เราสามารถสร้างสังคมที่ดีโดยอิสระด้วยตัวของประเทศปาตานีเอง

815	(1.) เพราะคนอิสลามต้องการกฎหมายของอิสลามที่ระบุในอัล-กุรอาน (2.) ไม่อยากเห็นคนปาตานีต้องถูกทหารรังแก (3.) เราอยากได้ดินแดนปาตานีคืน เพราะเราอยากอยู่แบบมีความสุขเหมือนเมื่อก่อน
816	ต้องการสิทธิเสรีภาพในการปกป้องและบริหารจัดการตนเอง ต้องการใช้กฎหมายชารีอะห์ในการปกครองวางแผนโครงสร้างของประเทศในระยะยาวอย่างอิสระ เพราะไม่มั่นใจในระบบการบริหารประเทศของรัฐไทย
817	อยากมีการปกครองในรูปแบบของอิสลาม และอยู่ภายใต้กฎหมายอิสลาม มีสิทธิเสรีภาพมากขึ้น มีความสะดวกสบาย อยากมีการพัฒนาที่ดีในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการศึกษา ปัจจุบันนี้ ปาตานียังไม่ได้รับการพัฒนามากพอสมควร
818	ต้องการปาตานีกลับคืนมา อยากมีระบบการปกครองแบบอิสลาม ต้องการความยุติธรรม ต้องการความสุขของชาวมุสลิมกลับมาเป็นเหมือนเดิม ต้องการสันติสุข
819	เพราะถ้าได้รับเอกราชแล้ว ชาวปาตานีอาจได้รับความยุติธรรม ความอิสรภาพ ความเท่าเทียมกัน ถ้าดูจากสถานการณ์บ้านเมืองในสมัยนี้ ก็จะไม่ค่อยสงบสุขมากนัก คนในพื้นที่อยู่ด้วยความหวาดระแวงและหวาดกลัว ไม่รู้ว่าฝ่ายไหนเป็นผู้กระทำกันแน่ แต่ที่แน่ ๆ คือ พอมีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้น เจ้าหน้าที่รัฐมักจะมาจับกุมคนที่เป็นมุสลิมในฐานะผู้ต้องสงสัยหรือผู้ต้องหา ทั้ง ๆ ที่ไม่มีหลักฐานใด ๆ เหมือนการจับแพะมารับบาป
820	เพื่อความเป็นหนึ่ง ความยิ่งใหญ่ของประเทศ ทำให้ประชากรในประเทศเกิดความสุข ความสันติในสังคม และก่อให้เกิดความยุติธรรมระหว่างมนุษย์ด้วยกัน
821	ทำให้เกิดความยุติธรรม และจะได้ปกครองแบบอิสลามเหนือประชาธิปไตย (การปกครองแบบชารีอะห์) จริงๆ
822	เอกราช คือ สิ่งที่ยิ่งใหญ่ที่เราขอจับต้อง และเอากลับมาเพื่อที่จะกลับคืนความยุติธรรมในทุกๆ ด้าน ถ้าเราได้ในสิ่งที่เราจะสามารถยิ่งใหญ่และกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ ได้ และปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ต่างๆ ดูจากสมัยก่อน เราเป็นประเทศเอกราชที่สมบูรณ์และยิ่งใหญ่ ซึ่งเราเป็นเยาวชนคนหนึ่งที่ประกอบกู้เอกราชของเรากลับคืนมา
823	“Kita pasti bebas kemudian kita aka nada marwah, Kita boleh jaga nasib sendiri kita, Agama kita, Budaya kita, Terus memaju bangsa kita setiap sudut dengan usha kita sendiri dan tulungan daripada Allah” เราต้องได้รับอิสระจากการถูกยึดครอง เราจึงจะมีศักดิ์ศรี เพราะเอกราชจะทำให้เราสามารถรักษาสัญลักษณ์ของเรา ศาสนาของเรา วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของเรา จากนั้น เราก็สามารถพัฒนาและยกระดับชนชาติของเราในทุก ๆ มิติ ด้วยความพยายามของพวกเราเองและความช่วยเหลือของพระเจ้า
824	มากกว่าความเสมอภาค ความยุติธรรม และความเข้าใจ คือ อะไรที่เป็นของเรา เราอยากได้กลับคืนมารากเหง้าที่ฝังลึกเข้าไปในจิตวิญญาณ ความเป็นชาติพันธุ์ ประวัติศาสตร์ของบรรพบุรุษที่ร่วมกันต่อสู้ เพื่อ

	ปกป้องรักษาอัตลักษณ์และแผ่นดิน มันฝังลึกเข้าไปในจิตใจ จนเกิดความรู้สึกว่า ไม่สามารถที่จะยอมได้ ตราบใดที่เราไม่ได้รับเอกราช ไม่มีประเทศเป็นของตนเอง
825	เดิมปัตตานีไม่ได้ขึ้นตรงกับสยาม ปัตตานีคือปัตตานี สยามยึดมาครอบครองมาเป็นของสยาม (วา ยิบสำหรับคนอิสลามทุกคนที่ต้องต่อสู้เพื่อทวงคืนดินแดนของตนเองกลับมา) ปัจจุบัน ประชาชนชาวปา ตานีถูกกลั่นแกล้ง ถูกยึดข้อหาต่างๆ การที่ทหารลงไปในพื้นที่ปัตตานี มีแต่ความยำแยะ รังแกชาวบ้าน ไม่ได้ดูแลหรือปกป้องประชาชนอย่างที่เห็น วิธีการแก้ปัญหาของปัตตานี ชาวปัตตานีได้ยื่นข้อเสนอไปหลายครั้ง แต่ไม่ได้ตอบรับ ถูกปิดไป หน้าซ้ำคนยื่นข้อเสนอก็กะ “ถูกเก็บ” จึงจำเป็นต้องต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราช เพื่อปกครองตนเอง ไม่ ขึ้นตรงกับใคร เพราะการแก้ปัญหาของรัฐบาลนั้นคงเป็นไปได้ยาก
826	ต้องการความสงบสุขอย่างแท้จริง อยากให้มีการปกครองด้วยระบอบอิสลาม สาเหตุ ความเป็นธรรมมี น้อยมา ความหวาดกลัวในทหารมีมาก ไม่มีความเท่าเทียมกันในการใช้ชีวิต แต่ส่วนลึกในจิตใจ จึงอยาก ให้ปัตตานีได้รับเอกราช เนื่องจากผมอยากให้ปัตตานีเป็นเอกราช “Patani Darussalam to be perfect”
827	ไม่ได้อยากอยู่ภายใต้การปกครองของคนอื่น (สยาม) เราต้องมีอำนาจในการปกครองบ้านเมืองของเราด้วย ตัวของเราเอง ชาติของเราคือ “มลายูปัตตานี” ไม่ใช่คนไทย ชาติจะต้องมีอำนาจอธิปไตยของตนเอง เรา จึงจะมีศักดิ์ศรี
828	(1.) เอกราชจะทำให้ชาวปัตตานีสามารถกำหนดชะตากรรมของตนเองได้ เอกราชช่วยให้คนในพื้นที่ สามารถแสดงสัญลักษณ์ของตนเองไทย (ธงชาติปัตตานี อาณาเขต ฯลฯ) (2.) รู้สึกถึงความเป็นเจ้าของในความเป็นชาติปัตตานี (3) เข้าถึงความยุติธรรม
829	อยากปกครองด้วยตนเอง ปกครองโดยใช้ระบอบกฎหมายอิสลาม และทวงคืนแผ่นดินของตนเองกลับมา
830	อยากปกครองด้วยตนเองโดยไม่ต้องอยู่ภายใต้การปกครองของคนอื่น มีประเทศเป็นของตนเอง ใช้ภาษา ของตนเอง มีกฎหมายที่สามารถกำหนดทุกอย่างได้ด้วยตนเอง
831	ไม่ได้อยากอยู่ภายใต้การปกครองของสยาม สามารถควบคุมทรัพยากรและเศรษฐกิจของปัตตานีได้
832	เป็นคำถามที่ตอบไม่ยากเลย และถ้าตอบไปแล้ว ก็จะเป็นคำตอบที่ไม่มีเหตุผลของคำตอบ ผมไม่รู้ด้วยซ้ำ ไปว่า ตนเองมีความรู้สึกอยากได้เอกราชตอนไหน มันเป็นความรู้สึกภายในจิตใจ ซึ่งไม่ได้เกิดมาในห้วง เวลาที่เราลำบาก แต่เกิดมาในทุกอย่างของจิตใจ ทั้งในขณะที่ผมลำบากหรือมีความสุข เรามีความรู้สึก อยากเป็นเอกราช
833	อยากใช้กฎหมายอิสลามในการปกครองประเทศ อยากใช้เงินตราของตนเองและมีธงชาติของตนเอง อยากบริหารจัดการเศรษฐกิจของตนเองโดยไม่ผูกมัดกับใคร
834	อยากมีเสรีภาพในอิสลาม อยากเปลี่ยนระบบในตอนนี้อยากให้เป็นระบบในแบบอิสลาม
835	ต้องการให้สภาพความเป็นอยู่ดีกว่านี้ ต้องการปลดปล่อยประเทศของตนเองที่ถูกยึดครองให้เป็นอิสระ

836	เชื่อว่าการเป็นเอกราชมันดีกว่าการอยู่ภายใต้รัฐเดิม มีความภูมิใจมากกว่าในด้านอัตลักษณ์ของตนเอง มีความภาคภูมิใจมากกว่าภายใต้การมีธงชาติของตนเอง
837	เพราะศักดิ์ศรีที่เต็มไปด้วยความรู้สึกและหน้าที่
838	ต้องการให้มีประเทศปาดานี อยากมีประเทศเป็นของตนเอง ไม่อยากอยู่ภายใต้การปกครองของสยามและชนชาติอื่นๆ
839	ต้องการปกครองตนเอง เนื่องจากเรามีชาติพันธุ์ที่ต่างกัน มีวัฒนธรรมที่ต่างกัน และมีศาสนาที่แตกต่างกัน และรู้สึกว่าการปกครองที่เป็นอยู่มีการกดขี่ ไม่มีสิทธิเสรีภาพอย่างที่ควรจะเป็น แต่โดยหลักแล้วต้องการประเทศเป็นของตนเอง ไม่ต้องการอยู่ภายใต้การปกครองของสยามและชนชาติอื่น ๆ
840	(1.) สันติภาพ (2.) ผลประโยชน์ทางการเมือง (3.) สามจังหวัดมีคนจนเยอะ (ต้องการชีวิตที่ดีกว่า) (4.) สิทธิมนุษยชน
841	(1.) อยากให้เกิดสันติภาพที่มากขึ้นกว่าเดิม (2.) ไม่อยากให้เกิดความขัดแย้ง (3.) ไม่อยากให้เกิดการกดขี่ข่มเหงมากกว่านี้ (4.) อยากให้เกิดความยุติธรรมมากกว่านี้ (กับคนในพื้นที่) (5.) อยากให้สามจังหวัดชายแดนภาคใต้กลับคืนเป็น “รัฐปาดานี” ถ้ายังไม่ให้สามจังหวัด มีความเท่าเทียมกันกับภูมิภาคอื่น ๆ
842	(1.) การมีเอกราชในพื้นที่ ทำให้คนในพื้นที่สามารถใช้ชีวิตอย่างมีระบบและปลอดภัย (2.) ต้องการสิทธิส่วนบุคคล ไม่อยู่ภายใต้การบังคับของรัฐบาลสยาม (3.) ต้องการรู้ความเป็นมาอยู่ เพื่อคนรุ่นหลังและคนรุ่นใหม่มีความภาคภูมิใจในบ้านเกิดของตนเอง (4.) ไม่ต้องการระบอบทหาร เข้ามาแทรกแซงหรือมีอำนาจมาข่มขู่ประชาชน (5.) ต้องการพัฒนาคูณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ (6.) ต้องการให้คนทั่วไปรู้จักคนมลายูปาดานี ไม่ใช่ในฐานะ “ผู้ก่อการร้าย” (7.) เปิดเผยหรือเผยแพร่ให้สาธารณะรับรู้ ว่า ในโลกนี้มีรัฐมลายูปาดานีอยู่บนแผนที่โลกด้วย (8.) ไม่มีพื้นที่สำหรับโจรใต้ แต่เป็นพื้นที่สำหรับคนทั่วไปในการแสดงความคิดเห็นและสามารถประกอบศาสนากิจได้อย่างครบถ้วน
843	ต้องการเอกราชกลับคืนมา เพื่อจะอยู่แบบเดิม อยากใช้ชีวิตแบบอิสลามเหมือนเดิม ไม่อยากให้สองศาสนาแตกแยกกัน อยากให้ต่อสู้โดยใช้กระบวนการที่มีเหตุผล ไม่ใช่ความรุนแรง

844	ต้องการเอกราชเพื่อให้ความเป็นปตานีกลับมาเหมือนเดิม เพราะต้องการความสงบ อยู่อย่างปลอดภัย ไม่อยากให้เกิดการสูญเสียมากเกินไปนี้ อยากให้อยู่อย่างยุติธรรมเหมือนสมัยก่อน
845	ต้องการเอกราชเพื่อความสงบสุขและการอยู่อย่างปลอดภัย โดยไม่มีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้น ต้องการความยุติธรรม ความเสมอภาคของการใช้ชีวิต โดยไม่ถูกรังแกหรือถูกกดขี่ข่มเหง
846	ต้องการเอกราช เพราะ ถ้าดูจากเหตุการณ์บ้านเรา มีเหตุการณ์ความรุนแรงค่อนข้างเยอะ อยากให้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในบ้านเมืองของเรามีความสงบ ตั้งแต่เกิดเหตุการณ์ที่ตากใบ ผมเองก็รู้สึกไม่สบายใจ ตั้งแต่นั้นจนถึงวันนี้ เหตุการณ์ก็ยังไม่สงบ ทำให้มีการต่อสู้ คนภาคกลางมักคิดว่า คนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นเขตพื้นที่สีแดง เป็นกลุ่มคนที่ชอบสร้างเหตุการณ์ความรุนแรง “ทำเพื่ออะไร ต้องการอะไร” สุดท้าย ผมต้องการเอกราชมากกว่า/อยากให้คนในชุมชนอยู่อย่างสงบสุข
847	อยากได้ความเป็นอิสระที่เป็นอะไรของตัวเอง ไม่มีคนควบคุม และต้องการใช้กฎหมายตามหลักอิสลาม
848	อยากได้ระบบการปกครองแบบชาลีอะห์ อามีอำนาจจัดการทรัพยากรธรรมชาติด้วยตนเอง ต้องการมีประเทศเป็นของตนเอง ไม่อยากอยู่ใต้การปกครองของประเทศไทยที่เหมือนอยู่แบบ “ลูกจ้าง” ที่ต้องส่งภาษี และไม่มีอำนาจในการจัดการตนเองอย่างเต็มที่
849	อยากได้การปกครองของปตานีด้วยตนเอง
850	อยากมีประเทศเป็นของตนเอง
851	ปตานีต้องได้รับเอกราช เพราะ ตั้งแต่เกิดมายังไม่เคยรู้สึกถึงความภาคภูมิใจในความเป็นชาติไทย รู้สึกเหมือนเป็นคนไร้รัฐ ไม่เคยมีรัฐเป็นของตนเอง อยากพัฒนาก็เหมือนไม่ได้พัฒนาเพื่อตนเอง แต่พัฒนาให้คนอื่น ผมเชื่อมั่นว่า หากปตานีได้รับเอกราช เราจะก้าวหน้า เพราะเราจะอยู่ด้วยความภาคภูมิใจในความเป็นรัฐชาติในปตานี
852	อยากมีเสรีภาพ ถ้าอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศไทย เราไม่สามารถดำเนินความสะดวกและเสรีภาพนั้น ต้องเป็นเสรีภาพที่สามารถมีเสรีได้ด้วยตนเอง
853	เอกราช ทำไมเป็นสิ่งที่ประชาชนอย่างผมต้องการ เพราะที่ผ่านมา รัฐไม่ได้ให้ความยุติธรรมกับประชาชน และไม่เป็นธรรมต่อความเท่าเทียมในความหลากหลายของรากความคิดที่แตกต่างกัน
854	ต้องการอำนาจในการบริหารจัดการบ้านเมืองของตนเอง เพื่อให้สอดคล้องกับบริบท อัตลักษณ์ คุณค่าของคนในพื้นที่ และคิดว่า สามารถพัฒนาได้ไกลกว่าการอยู่กับรัฐไทย เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชนชาวปตานี
855	เอกราชคือคุณค่าสูงสุดของความเป็นมนุษย์ เนื่องจาก หลักการพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ คือ เสรีภาพ ปลอดภัยจากอำนาจเชิงลบที่คุกคามสิทธิเสรีภาพของมนุษย์ เอกราชมีหลากหลายแนวทาง ในทางตรงข้าม ความต้องการเอกราช เป็นผลมาจากการถูกอำนาจจำกัดความต้องการ สิทธิความเป็นมนุษย์ และบุคคลหรือเป็นทางสังคมใดสังคมหนึ่ง ดังนั้นแล้ว เอกราชจึงเป็นแนวทางแห่งการปลดปล่อยความปรารถนาอย่างหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นสิทธิทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม หรือวัฒนธรรม เหล่านั้น คือ คำตอบของผู้ตก

	อยู่เบื้องล่างของปฏิบัติการทางอำนาจกับบุคคลหรือกลุ่มคนใดกลุ่มหนึ่งที่ประสบอยู่ ดังนั้น เอกราช คือ การจัดการ/จัดสรรอำนาจแล้วกำหนดความเป็นไปของอนาคตตนเอง
856	(1.) ต้องการอำนาจอธิปไตยของชาติปาตานี การถูกกดขี่และการเชื่อมั่นในหลักศรัทธาที่มีข้อบังคับเพื่อการต่อสู้ให้ได้ประเทศปาตานี (2.) ความรักต่อคนปาตานีที่ลุกขึ้นต่อสู้และต้องการเอกราช เพราะความเชื่อมั่นว่า คนปาตานีทุกคนต้องการเอกราช (3.) เราอยากได้รับการพัฒนาและความยุติธรรมจากการมีประเทศปาตานี
857	ความสูญเสีย ความอยุติธรรม ความไร้มนุษยธรรม ที่ถูกกระทำจากอำนาจรัฐไทย และการพยายามกลืนวัฒนธรรมของนักล่าอาณานิคมสยามที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ถือเป็นบาดแผลอันเจ็บปวดที่ฝังลึกอยู่ในใจ จนทำให้เราในฐานะที่เป็นประชาชนชาวปาตานี ประเทศที่มีอัตลักษณ์ ประเพณี วัฒนธรรม และภาษาของตัวเอง ต้องลุกขึ้นมาต่อสู้กับอำนาจรัฐ เพื่อให้ได้มาซึ่งความเป็นธรรมและอิสรภาพที่สามารถปกครองโดยไม่ขึ้นกับใครได้ หลายต่อหลายครั้งที่รัฐไทยพยายามให้ชาวปาตานี “ลืม” อัตลักษณ์ วัฒนธรรมของตัวเอง ลืมแม้กระทั่งภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร โดยวิธีการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษาที่พยายามใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร หรือแม้แต่ด้านเศรษฐกิจ ที่รัฐไทยพยายามใช้พื้นที่เหล่านี้เพื่อกอบโกยผลประโยชน์ให้ได้มากที่สุดและสิ่งต่าง ๆ อีกมากมาย ดังนั้น การต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราช ความเป็นอิสรภาพ จึงเป็นสิ่งที่เราในฐานะประชาชนชาวปาตานีควรลุกขึ้นมาต่อสู้ เพื่อสร้างประเทศใหม่ที่มีความสันติและเจริญรุ่งโรจน์ “Negara Patani Darusalam”
858	ในฐานะที่ตนเองเป็นคนปาตานีคนหนึ่ง ผมอยากได้เอกราช เพราะอยากอยู่ภายใต้อำนาจของคนไทย อยากมีรูปแบบการปกครองของปาตานีเอง เพราะอยากให้คนปาตานีได้อยู่อย่างเป็นระเบียบตามหลักศาสนาอิสลามอย่างถูกต้อง ผมเชื่อว่า ทุกคนในปาตานีต้องการเอกราช
859	เอกราชเป็นหนึ่งในความเชื่อของชาวปาตานี ที่จะเชื่อว่า จะทำให้ความสันติกลับคืนมา และเป็นรัฐที่สามารถปกครองตนเองโดยสมบูรณ์ได้ การกอบกู้เอกราช เชื่อว่าเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้สามารถกอบกู้ความเสียหายในอดีต และเยียวยาผู้คนที่ถูกกลืนด้วยวัฒนธรรมสยามในปัจจุบัน
860	ต้องการบ้านของตนเองที่ถูกคนอื่น (สยาม) ยึดครอง บ้านที่สามารถทำอะไรก็ได้และสามารถดูแลตัวเองได้
861	เพราะว่าจะได้เป็นประเทศอิสลามที่สมบูรณ์ โดยไม่ต้องอยู่ภายใต้การปกครองของใคร สามารถใช้ภาษาของตัวเอง มีหลักสูตรการสอนที่มีรูปแบบตามหลักศาสนา ใช้กฎหมายอิสลามในการปกครองประเทศ ลูกหลานของเราไม่ต้องไปรับวัฒนธรรมที่เสื่อม ๆ ของใคร เช่น การแต่งตัว การใช้ชีวิต เป็นต้น
862	อยากได้ดินแดนของปาตานีกลับคืนมา ถ้าปาตานีต้องอยู่ภายใต้อำนาจรัฐสยาม คนปาตานีก็就会被กดขี่ข่มเหง เมื่อไรที่ปาตานีได้รับเอกราชคืนมา เมื่อนั้นคนปาตานีที่ออกนอกประเทศจะได้กลับมอยู่บ้านเกิด

	ปาตานีก็จะเข้มแข็งขึ้น รัฐสยามก็จะไม่สามารถเหยียดหยามศักดิ์ศรีของคนปาตานีได้อีกต่อไป เพราะปาตานีมีดินแดนของตนเอง
863	วาอียิบ (Wajib) วาอียิบในที่นี้ไม่ได้หมายความว่า สถานการณ์ใน 3 จังหวัดมันบีบบังคับ หรือ มีความรู้สึกแค้น แต่มันมีดาสีล (หลักฐาน) โดยเฉพาะ ว่าต้องเอกราช หรือ Merdeka นั่นเอง ยิ่งสถานการณ์ ณ ตอนนี้ บ้านเรามีแต่ความวุ่นวายอย่างมาก ทั้งเรื่อง เศรษฐกิจ การอยู่ในสังคม จึงทำให้คนบางกลุ่มรวมกลุ่มเพื่อเรียกร้อง ยิ่งครอบครัวที่เคยเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ จากที่รู้ว่า เรื่อง Merdeka มันคือ วาอียิบ มันยิ่งเพิ่มความตั้งใจที่จะต้องการเอกราชเร็วขึ้น จากที่รัฐก่อความรุนแรงให้แก่บ้านเรานั้น ทำให้คนเรายังเพิ่มแรงบันดาลใจว่า ต้องการดินแดนปาตานี กลับคืนมา ต้องการศักดิ์ศรีความเป็นมลายูปาตานี ไม่ใช่ไม่เห็นคนใน 3 จังหวัดเป็นโจรใต้ โจรโหดเหี้ยม ทั้งๆ ที่เรื่องบางเรื่องที่เกิดจากความรุนแรงที่รัฐสร้างภาพ คำกล่าวของครูสอนศาสนาท่านหนึ่งว่า “เราเกิดมาทั้งที อย่าตายโดยความว่างเปล่า”
864	เพราะมันเป็นของเราตั้งแต่แรกอยู่แล้ว อีกอย่างอยากได้สันติภาพ อิสราภาพกลับคืนมา ไม่อยากตกเป็นเมืองขึ้นของใคร ไม่อยากถูกกดขี่ อยากมีการปกครองเป็นของตนเอง และอีกอย่าง คือ มันเป็นวาอียิบ (ฟิรดูอิน) ถือเป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคนที่จะต้องนำเอกราชของเรากลับมา ถึงแม้ว่ามันจะมีเหตุผลหรือข้อเสนออื่น ๆ ที่เขาเสนอมา มันก็ไม่สามารถที่จะลบล้างความคิดที่จะเอาเอกราชกลับคืนมาได้ เพราะแท้ที่จริงแล้ว เอกราช มันเป็นของตั้งแต่แรกอยู่แล้ว
865	เอกราช เป็น “วาญิบ” หน้าที่ของมุสลิมทุกคนที่ต้องต่อสู้ เพราะสังคมบ้านเรามีเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นทุกวัน ซึ่งเป็นการกระทำจากรัฐสยาม เราต้องการเอกราช เพื่อเอาดินแดนของเรากลับมา เพราะการที่เราตกอยู่ภายใต้อำนาจของสยาม จะทำให้สังคมมุสลิมอยู่ยาก (ตามกฎหมายอิสลาม) หากเราได้รับเอกราชกลับคืนมา จะทำให้มุสลิมอยู่ภายใต้หลักการอิสลาม สามารถใช้หลักชารีอะห์มาใช้ในการปกครองประเทศปาตานี
866	(1.) ต้องการให้ชาวบ้านอยู่อย่างมีความสุข ไม่หวาดระแวงในการดำรงชีวิต (2.) เพื่อสิทธิเสรีภาพของผู้คน (3.) คนทุกคนต้องการเอกราชทั้งนั้น (4.) เพราะคำว่าเอกราช ต้องมีในตัวบุคคลและชนชาติ
867	เอกราชเปรียบเสมือน “ความรัก” ที่ทุกคนต้องการมากที่สุด และต้องการในที่นี้ ก็คือ อยากเอาดินแดนปาตานีกลับคืนมา นี่เป็นความต้องการของคนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และอีกอย่างที่เราต้องการเอาดินแดนคืน เพราะเราไม่ได้อยากอยู่ภายใต้อำนาจของรัฐไทย มาจนถึงทุกวันนี้ ตัวอย่างที่เกิดขึ้นในปาตานี คือ รัฐใช้อำนาจกดขี่ ไม่ให้เด็กมุสลิมใส่ผ้าคลุมไปโรงเรียน นักเรียนเป็นส่วนหนึ่งก็เป็นสามจังหวัด ไม่เห็นด้วยจริง ๆ เพราะมันเป็นการเหยียดหยามศักดิ์ศรีความเป็นมุสลิม

868	เอกราช เป็นวายิบ (หน้าที่ของมุสลิมทุกคนต้องต่อสู้) เนื่องจากที่นี้เป็น “พื้นที่ของเรา” ต่อสู้ในหนทางของพระเจ้า “ฟิซาบิลิลลาฮฺ” เหตุผลอีกด้าน คือ ทางรัฐไทยเหยียดหยามชาวปาตานีมากเกินไปจนต้องยิ่งเพิ่มความต้องการเอกราชมากขึ้น รัฐไทยทำลายสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลของชาวปาตานี เช่น ชาวปาตานีควรมีอิสระบนท้องถนน อิสระในการเรียนสองระบบ และอีกหลาย ๆ อย่าง เหตุผลอีกด้าน คือ ทำให้คนในครอบครัวต้องโดดเดี่ยว ไม่มีเสาหลัก โดยที่ทางรัฐเอาไปจับกุมเป็นสัปดาร์ เป็นเดือน เป็นปี หรือตลอดชีวิต เป็นต้น นี่คือเหตุผลส่วนหนึ่งเท่านั้นที่เขียนด้วยความรู้สึกด้านในที่ไม่สามารถตอบได้
869	เพราะอยากมีผู้นำเป็นของตนเอง (ผู้นำศาสนาอิสลาม) ทำอะไรๆ จะได้อยู่ในกรอบของศาสนา
870	เพราะการได้รับเอกราชในความคิดเห็นส่วนตัว มองว่า การนำมาซึ่ง “ความอิสระ” ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ชีวิตประจำวัน การมีอิสระทางความคิด สติปัญญา อิสระในการอยู่ร่วมกันในสังคม อยู่อย่างสงบสุข ไม่อยู่ภายใต้การปกครองของใคร แต่ในบางครั้งกลับมองว่า เราเกิดมามีความอิสระกันทุกคน ทุกคนเกิดมาอิสระ เรามีสิทธิที่จะเป็น เรามีสิทธิที่จะสร้างตนเอง อยากเป็นอะไร แล้วทำไมไม่ใช้โอกาสของตนในการเคลื่อนไหวเพื่อให้ได้เอกราชกลับมา ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ ปัญหาทางความคิด ปัญหาทางสภาพแวดล้อมและโอกาสของแต่ละบุคคล ต่างกัน แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นแล้ว ถ้าถามทุกคน ส่วนใหญ่จะตอบกลับมาว่า ต้องการเอกราช แล้วใครล่ะที่จะเป็นผู้นำ มันทำให้เรากลับมาคิดว่า หากปัจจุบัน เยาวชนไม่เข้มแข็งพอ หมายถึง ไม่มีการศึกษา ไม่มีประสบการณ์ ขาดความรู้ ขาดจิตสำนึก ฯลฯ การได้มาซึ่งเอกราชก็ไม่ต่างอะไรไปจากได้มาเพื่อ “ชนะ” การจะได้มาซึ่งชัยชนะที่แท้จริง หากได้มาเพื่อการชนะ (อำนาจ) แต่ขาดกำลัง ขาดพลังสำคัญ นั่นคือเยาวชน เพราะปัจจุบัน เยาวชนถูกระบบทำลายด้วยการขาดการศึกษา ที่สำคัญ จนตอนนี้และอนาคตคือ เยาวชนมีความสำคัญมากที่สุด ควบคู่ไปกับ “ผู้ใหญ่” อันใดอันหนึ่งก็จะไม่สมดุล ข้อเสนอแนะ (1.) อยากให้ผู้ปกครองส่งเสริมลูกๆ ให้มีจิตสำนึก อยากเรียนหนังสือ เรียนเพื่อตนเอง เรียนเพื่อพัฒนาสังคม เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาผู้ที่ได้รับโอกาสทางการศึกษา และถ้าเป็นไปได้ อยากให้ศึกษาแบบสากล (2.) การเข้าไปสู่ระบบราชการ เพื่อแทรกแซง เรียนรู้ “รุกเข้าสู่ราชการ” หลากๆ หน่วยงานของราชการ (3.) การต่อสู้ด้วยปากกา หรือ จะต่อสู้ด้วยกำลัง ต่างคนต่างต้องทำความเข้าใจร่วมกัน ถึงจะไปได้
871	วายิบ Merdeka (หน้าที่ของมุสลิมทุกคนต้องต่อสู้) ในศาสนาอิสลาม เราต้องมีเอกราชเป็นของอิสลามตามเดิม ที่เคยใช้ฮุกุมอิสลาม อยู่ใน ชารีอะห์ของอิสลาม ทุกวันนี้ มีคนมากมายที่ต้องการเอกราช (Merdeka) และความคิดที่จะได้รับเอกราช ก็มีมานานแล้ว อาจจะมีคนกลุ่มน้อยที่ต้องการ และกลุ่มใหญ่ที่ไม่ต้องการ จึงทำให้ยากขึ้นต่อการต้องการเอกราช แต่ถ้าถามว่า ที่ไหนที่มีการสอนเรื่องศาสนา

	และจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับ เอกราช ก็ต้องเป็นสถาบันปอเนาะ แล้วทำให้เกิดการจับกุมเด็กปอเนาะ และมี บ้างที่จับกุมชาวบ้าน รัฐเข้ามาจับกุม เพราะมีการเรียนศาสนา เห็นว่า ศาสนาสอนให้เป็นโจรมั่ง สารพัด ที่จะทำ “คนบริสุทธิ์ถูกทำร้าย” ยิ่งทำให้เรารู้ว่า ต้องได้รับเอกราช (Merdeka) เพื่อกลับมาปกป้อง ศาสนาตามหลักชาอ๊ะห์ เพราะเราอยู่ในภาวะที่ถูกกดขี่และยึดครอง (Di jajah) เขามานานมาก พี่น้อง ของเราต้องสูญเสียด้วยเหตุการณ์ที่ไม่สงบที่ว่า เราเป็นคนทำร้าย ทั้ง ๆ ที่เราไม่มีอาวุธ (Islam Merdeka) “ขอให้เอกราชจงบังเกิด”
872	ไม่มีใครที่ไม่ต้องการเอกราช ขนาดตัวมนุษย์เองยังต้องการเอกราชภายในตัวของมนุษย์เอง นับประสา อะไรกับเอกราชของพื้นที่/ของชนชาติของตัวเอง มนุษย์เมื่อมีเอกราชในตัวแล้ว ก็ย่อมที่จะต้องการเอก ราชในบ้านเมือง ไม่ว่าจะเป็นเหตุผลใดๆ ก็ตาม เมื่อมีเอกราชแล้ว ย่อมที่จะเกิดสันติ ความรักต่อเพื่อน มนุษย์ด้วยกันมากขึ้น I want independence. I love independence.
873	(1.) ต้องการ “ความมีตัวตน” ความเป็นเชื้อชาติ ความเป็นรากเหง้าของตนเองที่แท้จริงกลับมา (2.) ต้องการให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความสงบสุข ปราศจากความหวาดระแวง ทุกวันนี้เราถูกกดขี่ข่มเหง ไม่มีความเท่าเทียม และถูกกลืนทางด้านวัฒนธรรมหรือถูกกลืน ความเป็นมลายูไป ผมจึงต้องการความเป็นมลายูกลับคืนมา หรือตัวตนของผมกลับมา
874	(1.) ต้องการมีสิทธิเสรีภาพอย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการถูกเอารัดเอาเปรียบจากรัฐบาล เช่น เรื่องการศึกษา เหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดจากผลประโยชน์ของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งจากรัฐ ซึ่ง มองถึงผลกระทบที่ทำให้คนที่อยู่ในพื้นที่ขาดการพัฒนา ล้าหลัง เพราะ ผลประโยชน์ของคนบาง กลุ่มที่บ้าอำนาจ มีหน้าซ้ำ ยิ่งทำให้สังคมแย่ลงไปอีก (2.) การใช้กฎหมายตามรูปแบบอิสลาม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
875	ก็คงปฏิเสธไม่ได้ว่า ต้องการให้ “รัฐปาตานี” เป็น “รัฐอิสลามอย่างเต็มตัว” สามารถกำหนดชะตากรรม ของตนเองได้ สามารถบังคับใช้กฎหมายที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นให้ได้มากที่สุด หรือ วัฒนธรรมปาตานีเพื่อแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ทางสังคม เอกราชจึงเป็น “ความหวังสูงสุดของชีวิต” ถึงแม้ว่ารัฐไทยจะให้สิทธิพิเศษที่ตอบสนองความ ต้องการของคนในปาตานีแล้ว แต่รัฐไทยยังไม่ให้ “อำนาจรัฐ/อำนาจอธิปไตยในการปกครองตนเอง” คุณค่าของอิสลามที่หมายถึง ศาสนาที่ปกป้องเรื่องมนุษยธรรม ความยุติธรรมแก่คนส่วนน้อย เราไม่ใช่อิสลามที่จะตอบสนองสิ่งเหล่านั้นได้ ชนชาติของเราตอนนี้ ถูก “กลืน” จนไม่เหลือศักดิ์ศรีแห่งชน ชาติ” ดังนั้น เพื่อศักดิ์ศรีแห่งชนชาติของชาวปาตานี ไม่มีวันที่จะเท่าเทียม หากยังคงอยู่ภายใต้รัฐไทย

876	(1.) อยากใช้กฎหมายอิสลาม (2.) อยากให้ใช้โอกาสต่าง ๆ ได้ (ตอนนี้ไม่สามารถใช้ได้) (3.) อยากใช้สกุลเงินเป็นของตนเอง (4.) อยากเคารพธงชาติของตนเอง (5.) อยากมีความอิสระในการใช้ชีวิต (6.) อยากเป็นมิตรกับทุกคน ทุกศาสนา ทุกประเทศ โดยมีนามหรือเชื้อชาติเป็นของตนเอง (7.) อยากมีอะไร ๆ เป็นของตนเอง (8.) อยากให้คนอื่นเรียกเราว่า “คนปาตานี” โดยที่ไม่มีการไม่เข้าใจหรือทะเลาะกัน (9.) ศาสนา เอกลักษณ์ วัฒนธรรม ต่างๆ อยากให้ใช้คำว่า “ปาตานี” Di mana bumi di jajah Di situ langit fi jungjung.
877	อิสระในการปกครองตนเอง คนในพื้นที่ที่มีเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ประเพณี วัฒนธรรม ที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง มีเอกลักษณ์เฉพาะตนซึ่งแตกต่างจากรัฐไทยที่ยึดยึดชาติพันธุ์ ความเป็นไทย ซึ่งไม่ใช่ของตน เราไม่ต้องการ เราต้องการชาติพันธุ์ของเราเอง เชื้อชาติผมคือมลายู ไม่ใช่เชื้อชาติไทย การปกครองของรัฐไทยไม่ได้ต้องการพัฒนาในพื้นที่อย่างจริงจัง ต้องการแค่ผลประโยชน์ ประชาชนชาวปาตานีต้องการสันติภาพ ต้องการใช้ทรัพยากรของตน เพื่อพัฒนาพื้นที่ของตนเอง เพื่อแก้ไขปัญหาสังคมในพื้นที่ เพื่อการแก้ปัญหาเศรษฐกิจที่ย่ำแย่
878	ต้องการปกครองประเทศด้วยตนเอง อยากใช้กฎหมายชารีอะห์อิสลาม และต้องการแผ่นดินปาตานี เพราะสังคม วัฒนธรรม การแต่งกาย ความเป็นอยู่ มันไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้ ความคิด ทศนคติมันคนละเส้นทาง และแผ่นดินปาตานีเป็นแผ่นดินของบรรพบุรุษของเรา ที่สละชีวิต เลือดเนื้อเพื่อปกป้องแผ่นดินนี้ เราจึงต้องการที่จะรักษาและที่สำคัญ ไม่อยากอยู่ภายใต้ใคร เพราะ ไม่มีใครที่จะมาปกครองประเทศของเราได้ดี เท่ากับคนในแผ่นดินของตนเอง (เจ้าของแผ่นดินที่แท้จริง)
879	แผ่นดินปาตานีเป็นของเรา (1) ประวัติศาสตร์บอกว่า ที่นี่เคยเป็นของเรา (2) ต้องการใช้ระบอบอิสลามในการปกครอง
880	มีความรู้สึกอยากอยู่ในประเทศของตนเอง ไม่อยากอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศอื่น ต้องการอยู่ภายใต้การปกครองของเราเอง

881	ต้องการความเป็นอิสระ และมีสิทธิเป็นของตัวเอง ความอิสระโดยที่ไม่มีใครมาดขี่ข่มเหง เราสามารถที่จะเลือกการกระทำใดๆ ว่าอันไหนที่เราเต็มใจทำ หรือไม่เต็มใจ ดังนั้น ต้องการความเป็นอิสระในการมีประเทศเป็นของตนเอง
882	ต้องการความสงบ ความเสมอภาค เพราะถ้าดูจากสถานการณ์ในช่วงนี้ จะเห็นได้ว่า ความเสมอภาคระหว่างคนต่างศาสนามันไม่เท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา หรือ การได้รับสิทธิต่างๆ แต่ที่เห็นเป็นลายลักษณ์อักษร มันเท่าเทียมกัน แต่ในชีวิตหรือการกระทำมันไม่เป็นเช่นนั้น ซึ่งสำหรับปัญหาตรงนี้ มันไม่สามารถที่จะแก้ไขได้ เพราะติดอยู่ที่ว่า “เราต่างศาสนากัน” ดังนั้น ถึงแม้จะมีความเท่าเทียมกันแล้ว แต่การมีเอกราชเป็นตัวของตัวเองย่อมดีที่สุด
883	ต้องการความเท่าเทียม เพราะสังคมในปัจจุบันนี้ไม่มีความเท่าเทียมกันเลย เห็นได้ชัดว่า มีความแบ่งแยกระหว่างศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธ ทำให้การใช้ชีวิตไม่สงบสุข ดังนั้น ต้องการความเท่าเทียมกันในการมีเอกราชเป็นของตัวเอง
884	อยากมีประเทศที่เห็นความสำคัญของศาสนา และเราสามารถแสดงความคิดเห็นของเรา ถ้าเรามีประเทศของเรา ทำให้คนรู้สึกและเห็นความสำคัญของศาสนาของเรามากขึ้น ทำให้คนภายนอกไม่ดูถูกศาสนาของเราและให้เกียรติเรามากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
885	ต้องการมีประเทศเป็นของตนเอง
886	ต้องการมีประเทศเป็นของตนเอง
887	ผมคิดว่า เอกราชสำคัญมาก เพราะผมคิดว่า ณ ตอนนี้ ความยุติธรรมและสิทธิต่าง ๆ ไม่อยู่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ สันติภาพในประเทศไทยมันยากมากที่จะเกิด เพราะมันมีความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชน และประชาชนกับประชาชน ควรเสนอข้อเท็จจริงที่มันเกิดขึ้นให้สังคม เพื่อให้เกิดการรับรู้โดยทั่วกัน และมีบทบาทในการจัดการสังคมด้วยกันทุกฝ่ายทุกชนชั้น
888	ต้องการความสงบสุข เพราะจากสถานการณ์ในพื้นที่ยังไม่สงบ ซึ่งมีการปะทะกัน ทำให้เสี่ยงต่อการใช้ชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นการประกอบอาชีพของประชาชน ยังมีความเสี่ยงในการเกิดคาร์บอมบ์ หรือเหตุการณ์อื่น ๆ ซึ่งประชาชนที่บริสุทธิ์หรือไม่รู้โอ้ไหนโอ้เห่นต้องได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประชาชนด้วย
889	อยากได้ประเทศปาตานีของเรากลับคืนมา มีเศรษฐกิจที่ดีขึ้น มีผู้นำที่ดูแลประชาชนในแนวทางอิสลามอย่างแท้จริง
890	ของที่เป็นของเรา ยังไงก็ต้องเป็นของเรา
891	เนื่องจากพวกเรา (ชาวปาตานี) มีอัตลักษณ์เป็นของตนเอง ทั้งเรื่องเชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม วิถีชีวิต สังคมและอื่นๆ อีกมากมาย ที่แตกต่างจากรัฐไทยโดยสิ้นเชิง ดังนั้น พวกเรา (ชาวปาตานี) จำเป็นอย่างยิ่ง

	ที่จะยก “ธงชาติ” ของพวกเราในดินแดนของเราเอง (เอกราช) เพื่อศักดิ์ศรีและเพื่อปกป้องเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ และความเป็นอัตลักษณ์ของเรา
892	อยากใช้ภาษาของเราเองในทุกที่ อยากมีเงินตราของเราเอง อยากให้เศรษฐกิจของเราดีขึ้น เราไม่เชื่อว่าประเทศไหนที่จะทำให้เศรษฐกิจของบ้านเราดีขึ้น และถึงแม้ว่า ประเทศไทยจะทำให้เรามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้จริง เราก็กังอยากทำด้วยตนเอง (ปกครองตนเอง) เพราะที่นี่เป็นดินแดนของเรา
893	อยากมีตัวตนและไม่อยากอยู่ภายใต้อำนาจของรัฐไทย
894	เราถูกหล่อหลอมจนมีสำนึกร่วมใน Identity Patani ตลอดระยะเวลาตั้งแต่สมัยเริ่มต้นประวัติศาสตร์จนถึงปัจจุบัน ดิฉันคิดว่า เอกราช ตอบสนอง “ความมีตัวตน” ของเราอย่างชัดเจน และมีศักดิ์ศรีอย่างแท้จริง ในขณะที่ปรากฏการณ์ “การกดขี่” “ความรุนแรงเชิงโครงสร้างจากรัฐ” มันยังเพิ่มความเข้มข้นของการต่อสู้เรื่องเอกราชมากขึ้น
895	ขอสิทธิแห่งความเป็นตัวตนของตัวเองให้ประจักษ์ ให้อิสรภาพให้กับตัวเองในการแสดงความคิดเห็นมากขึ้น
896	ปาตานีเคยเป็นประเทศหนึ่งที่มีความยิ่งใหญ่ในอดีต และที่มาของการรู้จักของประชาชนหรือประเทศต่างๆ ทั่วโลก เนื่องจากที่มีท่าเรือค้าขายขนส่งทางทะเล และความยิ่งใหญ่ของประเทศฟากูนิ และยังมีคนเก่ง มีความรู้และเป็นที่รู้จักไปทั่วโลก เราต้องการสิ่งเหล่านั้นให้กลับมาเหมือนเดิม ซึ่งหมายถึง การอำนาจในการปกครอง “รัฐปาตานี”
897	เอกราชเป็นสิ่งวายิบ (คำสั่งที่ใช้ในศาสนา) ที่ต้องทำ/ต้องต่อสู้ต่อปาตานีทุกคน วายิบทำให้ดิฉันอยากได้เอกราชยิ่งเข้มข้นขึ้น กระนั้นแล้ว ถ้าไม่วายิบหรือเป็นแค่สิทธิที่เลือกแบบไหนก็ได้ ดิฉันก็อยากได้เอกราชอยู่ดี เพราะแผ่นดินปาตานีเป็น “ของเรา” ปาตานีเป็นสิทธิของเราที่จะปกครองด้วยตนเองอย่างสมบูรณ์ เราไม่ได้ต้องการให้คนอื่นมาดูแลเรา
898	ต้องการใช้กฎหมายอิสลามที่สามารถควบคุมการใช้ชีวิต และหลีกเลี่ยงจากการกดขี่มานานจากรัฐบาล ต้องการเสรีภาพ/ความเป็นธรรม
899	ต้องการที่จะกอบกู้เอกราชปาตานีกลับมา เนื่องจากปาตานีเหมือนหัวใจสำคัญของผู้คนในพื้นที่แห่งนี้ เพราะการได้มีรัฐเป็นของตนเองจะทำให้เราสามารถรักษาความยุติธรรมได้ดี ในปัจจุบัน ปาตานีมีปัญหาหลายอย่าง เช่น ความไม่เท่าเทียมกับภูมิภาคอื่น ๆ ปาตานีเปรียบเสมือนบ้านเกิดของเรา ใคร ๆ ก็อยากได้บ้านเกิดของตนเองคืน
900	อยากได้เอกราชปาตานี คือ ตอนนี้คนปาตานีไม่มีความสุขเลย ถึงแม้ประเทศไทยให้ความสุขเต็มที่ แต่คนปาตานียังไม่มีความสุข เนื่องจากชาวปาตานีคิดว่า การที่จะได้เอกราชเป็นของตนเอง คือ คนปาตานีจะสามารถพัฒนารัฐปาตานีเองได้ ทำให้คนปาตานีมีความสุขได้มากกว่าที่เป็นอยู่ สามารถพัฒนาของตนเองได้ พัฒนาเศรษฐกิจ การศึกษา ตลอดจน ความเป็นอยู่อาศัย ศาสนาให้มั่นคงได้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ไม่ใช่ว่าคนปาตานีไม่อยากเป็นเพื่อนกับคนไทย ถ้าได้เอกราชแล้ว คนปาตานีสามารถเป็นเพื่อน

	กับคนไทยได้ พูดคุยได้ แต่ที่คนปาตานียากได้เอกราชคืน เพื่อจะได้พัฒนาเอกราชเองให้มั่นคงอย่างที่กล่าวไว้ข้างต้น ผมขอยืนยันคำเดิมว่า ยากได้เอกราชของตนเองคืน
901	ต้องการกำหนดชะตากรรมของตนเอง (RSD) เชื่อว่าทุกคนต้องการเอกราช
902	คนปาตานีเป็นคนมีศักยภาพในการบริหารจัดการบ้านเมือง เมื่อตนเองมีความเป็นอิสระไม่ขึ้นแก่ใคร สิ่งเหล่านี้สามารถพบเห็นได้จากหน้าประวัติศาสตร์ การมีดินแดนที่เป็นเอกราชเป็นของตนเอง จึงเป็นความปรารถนาสูงสุด เพื่อที่จะได้ประกาศให้โลกได้เห็นว่า เมื่อปลดโซ่ตรวนแล้ว ปาตานีจะรุ่งเรืองกลับมาได้อย่างไร
903	เราอยากใช้กฎหมายอิสลามเต็มรูปแบบ ซึ่งการอยู่ภายใต้ประเทศไทย ไม่มีวันที่สิ่งนั้นจะเกิดขึ้น เอกราชเท่านั้นคือคำตอบ
904	หากวินาทีนี้ กรุงศรีอยุธยายังตนอยู่ภายใต้การยึดครองของพม่า ขบวนการต่อสู้เพื่อเอกราชของไทยจักต้องได้รับการสนับสนุนจากคนไทยอย่างแน่นอน เพื่ออิสรภาพ คือ ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน ปาตานีก็เช่นกัน เอกราชจึงสำคัญสำหรับเรา
905	ปาตานีเป็นดินแดนของคนที่นี่ ชาวปาตานีคือเจ้าของ และมีสิทธิในความเป็นเจ้าของ ซึ่งเจ้าของต้องการเอกราชเท่านั้น
906	เอกราชคือหนทางเดียวที่จะทำให้ชาวปาตานีมีอำนาจสูงสุดต่อการปกครองดินแดน โดยไม่ต้องถูกควบคุมโดยต่างชาติ
907	เรามีดินแดนที่อุดมสมบูรณ์ เราเป็นเจ้าของดินแดน เราจึงสมควรบริหารประเทศเอง โดยไม่ต้องขึ้นกับใคร
908	หากปราศจากเอกราช มลายูปาตานีก็จะค่อย ๆ ถูกกลืนไปโดยคนส่วนใหญ่ คนโบราณจึงพูดว่า “ไร้รัฐชาติก็สูญเสีย” ฉะนั้น การต่อสู้เพื่อให้ได้เอกราช จึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของพวกเรา
909	ฉันคิดเสมอว่ามันเป็นสิทธิของเรา ที่มีประเทศเป็นของตนเองที่คนส่วนใหญ่เห็นด้วย เพราะที่นี้เป็นมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษของเราเอง ไม่ได้ไปยึดของใครมา
910	ก็เพราะความขัดแย้งตลอด 200 ปี มันชี้ให้เห็นว่า ยิ่งไงมันก็ไม่จบ จนกว่าชาวปาตานีจะได้ดินแดนของตนเองคืนมา ความสูญเสียมันมากพอที่คนไทยจะยอมได้แล้ว ถ้าความตายของผู้ตายคนไม่ได้ทำให้ไทยนึกเดือดร้อนอะไร ก็ยังเป็นเหตุผลที่ควรสนับสนุนการปลดแอกของชาวปาตานี เพราะขนาดภาวะที่เราลำบากสุด พวกคุณก็ไม่เคยสนใจชีวิตผู้คน
911	ก็ปาตานีเป็นคนปาตานี และคนปาตานียากมีรัฐบาลเป็นของตนเองโดยไม่ขึ้นกับใคร
912	ถ้าจะตอบแบบชาวบ้าน ก็เพราะแผ่นดินนี้เป็นของเรา ถ้าจะตอบแบบขบวนการปลดปล่อย ก็เพราะเราถูกยึดครองอย่างไม่ชอบธรรม ถ้าจะตอบแบบสากล ก็เพราะการกำหนดชะตากรรมของตนเองเป็นสิทธิสรุป จะตอบยังไงก็ตาม ที่นี้ก็เป็นปาตานีที่มีผู้คนต้องการเอกราช

913	อิสรภาพคือสิ่งที่มนุษย์ทั่วไปต้องการ ซึ่งเอกราชก็คืออิสรภาพอีกประเภทหนึ่ง ก็เป็นความต้องการพื้นฐานเช่นกัน
914	อยากจะมิลิทธิ ศักดิ์ศรี ความภาคภูมิใจ เหมือนชนชาติอื่น ๆ
915	เอกราชไม่ใช่ทางเลือก แต่เป็นความชอบธรรมของชาวปาตานีในฐานะเจ้าของดินแดน ไม่มีมนุษย์คนไหนหรอกที่จะมอบมรดกของตนเองให้คนอื่น ในขณะที่เขาเองก็มีสมาชิกครอบครัวที่ควรรับช่วงการดูแล
916	การนิยมในระบบชนชั้นของไทย จะยิ่งทำให้ชาวปาตานีตกต่ำลงไปเรื่อย ๆ คนปาตานีไม่มีวันที่จะมีชีวิตที่ดีกว่าภายใต้ระบบแบบนี้ เอกราชจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น
917	ชาวปาตานีไม่เคยละความปรารถนาถึงการได้เอกราชกลับมา และเราก็ให้เวลามากพอแก่บางกอกในการพิสูจน์ว่า เขาสามารถดูแลประชาชนได้ ซึ่งเขาได้ทำลายโอกาสนั้นด้วยตัวของเขาเอง
918	หากไม่ใช่เอกราชแล้ว สังคมของเรายิ่งเสื่อมโทรม ทั้งความเคร่งครัดในศาสนา การรักษาอัตลักษณ์ และวัฒนธรรม ประเทศไทยจะยิ่งทำให้เราหมดอนาคต
919	หากปาตานีไม่มีเอกราช ความต้องการที่แท้จริงของคนปาตานีก็ไม่มีวันเกิดขึ้น เพราะเราเป็นคนส่วนน้อย สู้ยังไงเราก็แพ้อยู่ดี
920	ความฝันของฉันในวันหนึ่ง ปาตานีจะมีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับรัฐไทยและมาเลเซีย ดังนั้น ก้าวแรกคือ การยกระดับปาตานีในฐานะประเทศเอกราช เถกเช่นพวกเรา
921	ก็ที่นี่เป็นบ้านของเรา ดังนั้น มีสิทธิที่จะบริหารมันด้วยตัวเอง คนไทยก็กลับไปดูแลบ้านของคุณเองสิ จะมายุ่งเรื่องในบ้านของคนอื่นทำไม บ้านของตัวเองก็เลอะตุ้มเปะแล้ว
922	ฉันไม่อยากเป็นคนไทย ฉันก็ไม่อยากเป็นชาวเมืองมาเลเซีย แล้วทำไมฉันจึงสมควรได้ลิ้มลองถึงเอกราชในแบบของตัวเอง
923	ทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ เป็นสิ่งที่พระเจ้าประทานมาให้กับชาวปาตานี คนปาตานีรู้ว่า พวกเรามีประเทศเป็นของตัวเอง เราจะจัดการให้มันเกิดประโยชน์ต่อประชาชนและประชาคมโลกอย่างไร
924	ทุก ๆ ชาตีมิลิทธิที่จะมีประเทศเป็นของตนเอง ประชาชนของปาตานีก็เช่นกัน
925	เหนื่อยที่ต้องเจอจาตอรอง ใช้เล่ห์เหลี่ยมในการใช้ชีวิตบนแผ่นดินของตนเองตลอดเวลา อยากจะดูแลตนเองโดยไม่ต้องเกี่ยวข้องกับสยามอีกต่อไป
926	ปาตานีเป็นของฉัน คนปาตานีอยากจะปกครองแบบไหนก็ไม่ใช่คำถามของคนนอก เอกราชเท่านั้น
927	ฉันรู้แล้วว่าปาตานีคือสมบัติของคนมลายู การอยากดูแลเมืองของตนเอง จึงเป็นความชอบธรรมที่ไม่จำเป็นต้องร้องขอจากใคร ยอมรับเถอะว่า คุณยึดครองเรามา มอบคินก็จบสิ้นอยู่ดี
928	ทำไมถึงภูมิใจว่า เราไม่เคยตกเป็นเมืองขึ้นของใคร ทำไมมาเลเซียถึงเรียกร้องเอกราชจากอังกฤษ เพราะเอกราชมักคือ “สิทธิ” มันคือ “ศักดิ์ศรี” และ ปาตานีก็มีสิทธิและศักดิ์ศรีเช่นกัน

929	เพราะเอกราช คือ สิ่งเดียวเท่านั้นที่จะยังรักษาความสัมพันธ์ระหว่างเราชาวปาตานีกับชาวไทย ความขัดแย้งจะไม่มีวันยุติลงได้จนกว่าเจ้าของที่ดินจะได้ดินแดนของตนเองกลับคืนมา เราไม่ได้เป็นพี่น้องกัน ไม่จำเป็นต้องอยู่บ้านหลังเดียวกัน แต่เราเป็นเพื่อนบ้านกันได้ ซึ่งเพื่อนบ้านที่ดี ควรสนับสนุนให้เพื่อนได้สร้างบ้านของตนเอง
930	ดินแดนที่มีมุสลิมเป็นเจ้าของ จะต้องถูกปกครองด้วยกฎหมายอิสลามในทุก ๆ กฎเกณฑ์ กฎหมายอิสลามเป็นสากล ซึ่งหากปราศจากเอกราชแล้ว เป็นไปไม่ได้ที่สิ่งนั้นจะเกิดขึ้นแน่นอน
931	ก็แค่อยากได้ของ ๆ เรากลับคืนมา แผ่นดินนี้เป็นของเรา
932	เป็นภาคบังคับสำหรับมุสลิมปาตานีทุกคนที่จะต้องต่อสู้เพื่อเอกราช แล้วสร้างรัฐอิสลามปาตานี เพื่อที่นี้เป็นแผ่นดินของเรา
933	ตอบยาก บางทีมันไม่จำเป็นต้องมีคำอธิบายอะไร กับการที่คนปาตานีคนหนึ่งต้องการเอกราช เพราะคิดว่า มันเป็นเรื่อง ๆ เรา
934	ปาตานีดารุสลาม คือชื่อเดิมของที่นี่ ชื่อของประเทศอิสลามที่มีอธิปไตยเป็นของตนเอง เคยมีรัฐบาลเป็นของตนเอง เคยใช้กฎหมายอิสลาม แต่วันนี้ต้องอยู่ในมือคนอื่น เป็นภาคบังคับที่เราต้องต่อสู้เพื่อให้ได้มันกลับมา
935	คำตอบของฉันไม่ต่างจากคนอื่นหรอก แต่ถ้าจะเสริม ไทยก็ลองปกครองเรามา 200 กว่าปีแล้ว สรุปว่า คนดีไม่ได้ดี พวกเราดูแลตัวเองได้
936	เราจะนำความยิ่งใหญ่ของปาตานีดารุสลามกลับคืนมา เราเคยเป็นระเบียบแห่งมกกะห์ มีอุลามาอ์ (นักปราชญ์) ที่มีชื่อเสียงระดับโลก สิ่งนี้จะต้องมาพร้อม ๆ กับการได้เอกราชอีกครั้ง
937	เพราะอัตลักษณ์ของเราต่างกันมาก และรัฐไทยก็ถูกออกแบบไว้ให้เหมาะกับสังคมไทยเท่านั้น เราก็ชอบธรรมพอที่จะทำในแบบของเราเอง
938	เอกราชเป็นหนทางเดียวที่จะทำให้ชาวปาตานีกลับมาสู่ความเป็นรัฐอิสลามอีกครั้ง
939	แผ่นดินนี้เป็นมรดกตกทอดของพวกเรา เราไม่ได้ไปแย่งชิงใครมา เราพร้อมที่จะเป็นเอกราช
940	ฉันว่าเอกราชคือสิ่งที่คนปาตานีโหยหาอยู่โดยตลอดเวลา อยากจะกลับไปในอดีตที่รุ่งเรือง การเป็นรัฐอิสลามที่มีเกียรติ
941	ก็แค่อยากมีประเทศ ประเทศที่มีคนปาตานีเป็นเจ้าของจริง ๆ ไม่ใช่คนชายขอบ ไม่ใช่คนกลุ่มน้อย
942	ก็เพราะมันเป็นภาคบังคับสำหรับมุสลิมทุกคน ที่จะต้องต่อสู้เพื่อใช้ดินแดนของมุสลิมกลับมาเป็นของพวกเขาอีกครั้ง เพื่อที่จะได้ประเทศที่มีการใช้กฎหมายชารีอะห์อย่างสมบูรณ์
943	รัฐไทยมีโครงสร้างที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของชาวปาตานีได้ และคาดหวังที่พวกเขาจะเปลี่ยนไปสู่ประเทศที่สำนึกประชาธิปไตยเต็มรูปแบบ ก็ดูเหมือนจะยากกว่าการปลดปล่อยปาตานีให้เป็นเอกราชเสียอีก

944	อยากมีประเทศอิสลามเป็นของตนเอง
945	เอกราชจะเป็นทางออกที่ดีให้กับทั้งคนปาตานีและชาวไทย ชาวปาตานีจะได้ออกแบบสังคมอย่างเต็มศักยภาพ ในขณะที่เดียวกัน เราจะไม่เป็นอุปสรรคที่คอยหยุดยั้งการไปข้างหน้าของไทย การเป็นพันธมิตรที่ดีต่อกัน เป็นสิ่งที่ดีกว่าการเป็นเพื่อนร่วมชาติที่ไม่เคยเข้าใจกันอย่างแน่นอน
946	ปาตานีดารุสลามจะกลับมาเป็นรัฐอิสลามที่ยิ่งใหญ่อีกครั้ง เราพร้อมดูแลมุสลิมต่าง ๆ ที่ถูกกดขี่ เช่น โรฮิงญา ชาวซีเรีย เราจะเป็นแบบอย่างให้แก่ชาวโลกว่า มุสลิมที่ดี เขาจะปกครองประเทศให้ได้ดีอย่างไร
947	ไทยไม่เคยปรับ หน้าไหว้หลังหลอก ใจพูดอีกอย่างหนึ่ง แต่ทำอีกอย่างหนึ่ง อะไร ๆ ก็โทษคนมลายู ไม่เคยมองว่าตัวเองบกพร่องยังงี้ แล้วเราจะอยู่ด้วยกันเพื่ออะไร เอกราชนั้นแหละดีแล้ว
948	ไม่อยากใช้พาสปอร์ตของคนอื่น มันทุกข์ใจมาก ที่ตัวเราเองไม่เคยรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของดินแดนของตนเอง
949	เอกราชเป็นสิ่งที่มิอยู่เดิม เพียงเพราะเราแพ้สงคราม และเราถูกโกงและหักหลังโดยไทยและอังกฤษ เมื่อไหร่ก็ตามที่เราเข้มแข็งพอ เราจะต้องนำเอกราชกลับคืนมา
950	ใครก็มีประเทศกันทั้งนั้น คนไทยมีประเทศไทย คนปาตานีก็มีประเทศปาตานีเช่นกัน
951	ไม่อยากเป็นเมืองขึ้นของใคร อยากเป็นอิสระเสรี
952	ที่ดินที่เคยเป็นของเรา และถูกคนอื่นโกงไป ไม่แปลกที่เราจะสู้จนกว่าจะได้มันกลับมา
953	แม้แต่มาเลเซีย เรายังรู้สึกเป็นอื่น ทั้ง ๆ ที่เขาส่วนใหญ่เป็นมลายู เป็นมุสลิม ใช้ภาษาใกล้เคียงกับเรานับประสาอะไรกับไทย ไม่มีใครหอรกยอมให้ต่างชาติมาปกครองดินแดนของตนเองหรอก
954	มันไม่สำคัญหรอกที่บ้านเราจะเจริญหรือด้อยพัฒนา ตราบใดที่จิตใจเรายังเป็นทุกข์ เพราะการไม่สามารถดูแลบ้านของตัวเองในฐานะเจ้าของที่แท้จริง
955	เราเป็นเจ้าของดินแดนนี้ เราก็อยากมีประเทศ มีรัฐบาล มีดอกไม้ประจำชาติ มีเพลงชาติเหมือนกัน
956	อยู่ที่นี่ (มาเลเซีย) ฉันได้เห็นความสุขของผู้คนเมื่อได้ฉลองวันเอกราช ใจของฉันก็แรงทุกครั้งเมื่อได้ร่วมฉลองไปกับเขา แต่ความจริงแล้วมันไม่มีค่าอะไรเลย ในเมื่อตัวเองยังไม่มีชาติเป็นของตัวเอง
957	เพราะมีเป็นสิทธิของเรา ไม่มีความจำเป็นใดๆ ที่ต้องอธิบายเหตุผลว่า ทำไมคุณควรได้รับความเป็นธรรมฉันใดก็ฉันนั้น
958	เราเห็นความเจริญก้าวหน้าของมาเลเซีย เรามั่นใจว่า เราทำได้ อยากมีโอกาสดำรงปกครองด้วยตัวเองอย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งก็คือเอกราช ในขณะที่อยู่กับไทย เหมือนคนไร้อนาคต
959	ปาตานีไม่มีอนาคตที่ดีเกี่ยวกับการอยู่ในไทย เรื่องอัตลักษณ์ก็เป็นส่วนสำคัญ เพื่อความอยู่รอดของทั้งสองฝ่าย เราต้องแยกกัน จะไม่เป็นอุปสรรคของกันและกันอีกต่อไป
960	พระเจ้าส่งมุสลิมมาให้เป็นคอลีฟะห์ (ผู้ปกครอง) บนหน้าแผ่นดิน เราจะเป็นได้ไงละ ตราบใดที่ยังไม่มีประเทศเป็นของตนเอง
961	เราอยากสร้างอนาคตของเราเอง

962	อยากให้ปาตานีเหมือนบรูไน กาทาร์ ตุรกี ซึ่งเป็นไปไม่ได้เลย ถ้าเรายังตกเป็นอาณานิคมของคนอื่น
963	ปาตานีเป็นดินแดนใต้อาณานิคมของไทย และศตวรรษการยึดครองดินแดนคนอื่นไม่ควรมียกต่อไป เราจึงสมควรได้รับเอกราช
964	เพราะสังคมที่เป็นอยู่มีการกดขี่มุสลิม ไม่ได้รับความเป็นธรรม อดีตต่อพวกเราสูงมาก แยกกันอยู่คนละประเทศดีที่สุด พวกเราจะได้มีรัฐอิสลามเสียที
965	ปาตานีเป็นกรรมสิทธิ์ของพวกเรา พวกเราแค่อยากมีรัฐบาลเป็นของตนเองเหมือนคนอื่นเขา
966	ระเบียบทางสังคมของไทย มันขัดแย้งกับวิถีชีวิตอิสลาม จะให้พวกเขามาเปลี่ยนตามเราก็เป็นไปไม่ได้ เพราะเราเป็นชนกลุ่มน้อย แต่จะให้เราทำเอ้ออออกไม่ได้เช่นกัน เพราะมุสลิมเป็นเจ้าของที่นี่ เอกราชจึงเป็นสิ่งที่คู่ควรที่สุด
967	มันเป็นภารกิจที่ถูกส่งต่อมาจากคนรุ่นก่อนในการต่อสู้จนกว่าจะได้รับเอกราช
968	เราเชื่อมั่นว่า ชาวปาตานีสามารถดูแลตัวเองได้ดีกว่าการให้คนอื่นมาปกครอง
969	คนมลายูปาตานีรำลึกในอิสระ อิสรภาพ ในขณะที่คนไทยสยามชอบที่จะเป็นเจ้าคนนายคน ยังไงเราก็อยู่ร่วมกันลำบาก การให้เอกราชแก่ปาตานีคือหนทางที่เหมาะสมที่สุดแล้ว แล้วเราค่อยจัดการความสัมพันธ์กันในอนาคต
970	การทำให้ดินแดนของมุสลิมที่ถูกยึดครองโดยคนต่างศาสนาเป็นภาคบังคับ ฉันทัดก็ฉันทันแผ่นดินปาตานี
971	ปาตานีเป็นดินแดนตกทอดของบรรพบุรุษ (Pusaka moyang) ชาวปาตานีในฐานะทายาท (Warisan) จึงต้องรับช่วงต่อในสิทธิเหนือดินแดนนี้ ไม่สามารถส่งมอบให้ต่างชาติ (Siam) เข้ามาปกครองโดยเด็ดขาด トラバเท่าที่ยังมีผู้สืบต่อเจตนารมณ์ แม้เหลือเพียงคนเดียว
972	ที่นี่เป็นดินแดนของกู พวกกูเลยเป็นประเทศเอกราชแล้วสยามมายึดครอง แปลกตรงไหนที่พวกกูต้องการเอกราช
973	ปาตานีเดิมเป็นรัฐอิสลาม เมื่อพ่ายแพ้สงครามให้กับศาสนิกอื่น ถือเป็นภาคบังคับที่จะต้องกอบกู้เอกราช
974	เราเป็นเจ้าของดินแดน และเราขอกำหนดชะตากรรมของตนเองด้วยการมีประเทศอิสระ ไม่ขึ้นกับใคร
975	ปาตานีเป็นดินแดนดาร์ลุฮ์รบี (ดินแดนของมุสลิมที่อยู่ภายใต้การบังคับของชนต่างศาสนา) เป็นวายิบ (ภาคบังคับ) สำหรับมุสลิมทุกคนที่จะต้องต่อสู้เพื่อให้ได้ดินแดนของตนเองกลับคืนมา
976	ปาตานีกับไทยแทบจะไม่มีอะไรจำเป็นที่จะต้องอยู่ภายใต้อธิปไตยเดียวกันเลย เราต่างกันมาก และการที่เราต้องแยกกันก็ไม่ใช่ว่าเสียเปรียบอะไร เราจะสามารถคบกันแบบเพื่อน เหมือนที่ประเทศต่าง ๆ ในโลกนี้เขาสัมพันธ์กัน
977	เหตุผลจากข้อเท็จจริงในประวัติศาสตร์ก็ส่วนหนึ่ง และน้ำหนักตอนนี้อยู่ที่ความเสื่อมของสังคมไทยประเทศอยู่ที่นี่ เราไม่อยากเป็นส่วนหนึ่งของความล่มจมนี้

978	มันคงเป็นเรื่องตลกที่เราจะหยุดสู้เพื่อเอกราชเสียดี ๆ ทั้งที่คนรุ่นก่อนไม่เคยย่อท้อที่จะนำแผ่นดินปาดานีกลับมาเป็นของลูกหลานปาดานีอีกครั้ง
979	อยากออกแบบประเทศของตนเอง ไม่อยากเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจการภายในของประเทศไทย เราไปกันลำบาก วิธีคิดต่างกันโดยสิ้นเชิง
980	เพราะปาดานีไม่ใช่ของสยาม และปาดานีมีสิทธิที่จะมีประเทศเป็นของตนเอง
981	มนุษย์ในโลกใบนี้ถูกกำเนิดออกมาด้วยการมีสัญชาติที่แตกต่างกันไป ฉันทก็อยากให้ลูกหลานมีสัญชาติปาดานี เฉากเช่นปู่ย่าตายายเราในอดีต
982	ชาวปาดานีมีประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรม วิธีคิดทางการเมือง ความศรัทธาในศาสนา ที่แตกต่างกับคนส่วนใหญ่ ปล่อยให้เรา
983	ไม่มีชนชาติไหนหรอกที่ไม่อยากมีประเทศเป็นของตัวเอง มันเป็นความต้องการพื้นฐานทั่วไป (พูดยาก)
984	ตราบดีที่ปาดานีไม่ได้รับเอกราช ชาวปาดานีก็จะยังต่อสู้แบบนี้จนกว่าจะสิ้นโลก เพราะแผ่นดินนี้มีเจ้าของ, เราจะของที่เป็นของเราคืนมาเท่านั้น ไม่ใช่เราอยากจะทะเลาะกับสยาม, “จงคืนแผ่นดินของเรากลับมาเถอะ”
985	แล้วทำไมชาวปาดานีไม่มีสิทธิได้เอกราช เหมือนชนชาติต่าง ๆ ส่วนใหญ่ในโลกนี้ สั้น ๆ คือ มันเป็นแผ่นดินของเรา
986	ผมอยากมีรัฐบาล ธงชาติ เพลงชาติ ธนบัตร/สกุลเงินเป็นของตนเอง เหมือนมนุษย์ส่วนใหญ่ในโลกนี้ เอกราชจึงเป็นคำตอบที่ดีที่สุด
987	มันตอบยากนะ ถ้าจะอธิบายเป็นหลักวิชาการ เพราะมาตุภูมิมันเป็นเรื่องของจิตใจ ซึ่งจิตใจของฉันทมันเรียกร้องเสมอให้ต่อสู้เพื่อเอกราชของดินแดนบรรพบุรุษ
988	ดินแดนปาดานีถือเป็นกรรมสิทธิ์ของพวกเรา ในเมื่อเจ้าของดินแดนต้องการเอกราช ก็ไม่มีเหตุผลใด ๆ ที่จะไปห้ามเขา และถ้าบอกว่าหวังดี ก็สนับสนุนพวกเราให้สามารถสร้างประเทศที่ดีให้ได้สิ
989	คนไทยมีประเทศสยาม คนมลายูมีประเทศปาดานี มันเป็นเรื่องที่สุดแล้ว
990	สิทธิในการมีประเทศของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ได้รับการยอมรับโดยทั่วไป เอกราชจึงเป็นคำตอบที่ดีที่สุดของชาวปาดานี
991	ตอนนี้เหมือนเราต้องเกรงใจชาวต่างชาติต่อการอาศัยอยู่บนแผ่นดินของตนเอง มันไม่ไหว อึดอัด อยากเป็นอิสระต่อกัน เอกราชคงเหมาะที่สุด
992	การต่อสู้เพื่อเอกราชพบได้ทั่วไปในโลกนี้ หลังจากที่มนุษย์รู้จักคำว่า ประเทศ/รัฐที่มีอธิปไตยเป็นของตนเอง ปาดานีต่างกับอดีตดินแดนอาณานิคมต่างๆ อยู่ข้อเดียว คือ เรายังสู้ไม่ชนะ แต่เรากำลังไปสู่สิ่งนั้น เฉากเช่นรัฐเอกราชต่างๆ เคยผ่านมา
993	ไม่ไว้วางใจความเป็นไทย ไม่เคยมองคนอื่นด้วยสายตาที่ให้เกียรติ มันเพียงพอแล้วกับการต้องจำใจอยู่ด้วยกันในอดีต อิสระภาพมันสำคัญจริง ๆ ต่อการออกแบบชุมชนด้วยสิ่งที่ถูกใจกับจริตของชนชาตินั้นๆ

994	ฉันถูกสั่งสอนมาตั้งแต่เด็ก ๆ จากพ่อแม่ว่า ปาตานีเคยเสียเอกราชแล้วถูกยึดครอง การปลดปล่อยจึงเป็นหน้าที่ของพวกเราทุกคน
995	เมื่อปาตานีเป็นเอกราช การเป็นรัฐอิสลามจึงจะสามารถกระทำการได้อย่างสมบูรณ์
996	อิสลามสอนว่า มุสลิมทุกคนเป็น “คอสัฟะห์” ที่พระเจ้าให้มาดูแลแผ่นดิน ซึ่งแผ่นดินปาตานีเป็นดินแดนของคนมุสลิม ฉะนั้น การปกครองประเทศต้องเป็นของคนมุสลิม เราจึงต้องต่อสู้เพื่อให้ได้เอกราช เพื่อให้มีประเทศเป็นของตนเอง
997	ถ้าคนไทยจะบอกว่า ตอนนี้ในยุคโลกไร้พรมแดน เขตแดนมันไม่สำคัญแล้ว ที่อื่นเขาพยายามรวมกัน คนมลายูจะแยกไปทำไม ถ้ามันไม่สำคัญจริง คุณก็ลองคืนมันให้เราเหมือนเดิม แต่หากคุณรู้สึกหวงแหนที่จะทำมัน นั้นแหละคือคำตอบว่า ทำไมเอกราช/ดินแดนมันสำคัญ ซึ่งมันสำคัญต่อมนุษย์ด้วยกันทั้งหมด ทั้งต่อคุณและต่อเรา คนไทยมี 70 กว่าจังหวัดแล้วนี่ อย่าโลกที่จะเอาของคนอื่น ดูแลที่มีอยู่ให้ดีกว่า
998	ผมแปลกใจที่คนไทยซึ่งภูมิใจในการมีชาติเป็นของตนเอง หวังแทนในศักดิ์ศรีความเป็นไทย จะไม่เข้าใจเหตุผลว่าทำไมมนุษย์ทุกชาติพันธุ์ อยากรมีประเทศชาติเป็นของตนเอง
999	มีไม่กี่เหตุผลในโลกนี้ ที่อีกดินแดนหนึ่งยอมอยู่ภายใต้อีกดินแดนหนึ่ง คือ การเป็นกลุ่มคนที่มีชาติพันธุ์เดียวกัน การมีความศรัทธาในศาสนาเดียวกัน การมีชุดอุดมการณ์ทางการเมืองเดียวกัน การมีความฝันเดียวกันและอื่น ๆ อะไรละ คือ ความเหมือนระหว่างปาตานีกับประเทศไทย เราแทบจะไม่มีซ้ำเป็นใด ๆ ที่จะต้องอยู่ภายใต้ซึ่งกันและกัน
1000	ไม่มีประเทศเป็นของตัวเอง ก็ไม่ต่างอะไรกับการอาศัยบ้านของคนอื่นอยู่ ไม่พอใจนิดหน่อยก็โดนหาว่าเรื่องมาก การมีบ้านเป็นของตนเอง จึงเป็นความฝันของเรา

บทที่ 7 ข้อสรุปและข้อเสนอ : พุทธิกว่ายัง ถกกันดีกว่าวางระเบิด

ข้อสรุป

งานวิจัยนี้ไม่ได้มุ่งหมายที่จะหาว่าชาวปาตานีสันับสนุนเอกราชหรือไม่ก็คน แต่จะหาว่าเหตุผลของคนปาตานีที่สนับสนุนมีอะไรบ้าง จากผลของการสัมภาษณ์คนปาตานีที่สนับสนุนเอกราช 1000 คนพบว่าเหตุผลส่วนมากมีลักษณะที่ตกอยู่ในสี่กลุ่มคือ 1. เป็นดินแดนของฉันทัน 2. จะสามารถมีอนาคตตามที่ต้องการดีกว่า 3. สามารถแก้ปัญหาที่กำลังมีกับรัฐไทย 4. เป็นศาสนิก ในสี่กลุ่มนี้ กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 เป็นลักษณะของคุณค่าศักดิ์สิทธิ์ จึงอาจกล่าวได้ว่าความปรารถนาเอกราชของคนกลุ่มนี้เป็นคุณค่าศักดิ์สิทธิ์

จากการศึกษาเรื่องคุณค่าศักดิ์สิทธิ์พบว่าคุณค่าแบบนี้มีจริง เป็นคุณค่าที่จะไม่ยอมแลกเปลี่ยนกับของตอบแทนทางโลก และพร้อมที่จะอดทนถึงตายเพื่อที่จะรักษาคุณค่านี้ไว้ รวมทั้งหากมีการเสนอแลกกับวัตถุจะเกิดปฏิกิริยาตีกลับ (backfire effect)

ดังนั้นในกรณีของปาตานีความพยายามที่จะลดความรุนแรงด้วยการชวนให้ชาวปาตานีที่สนับสนุนเอกราชยกเลิกความฝันอันนี้ไม่น่าจะเป็นทางดำเนินการที่จะประสบความสำเร็จได้ แต่ควรหาทางให้सानฝันนี้ได้โดยไม่ใช้ความรุนแรง

ขณะเดียวกัน การศึกษาขบวนการเอกราชใน Catalonia, Quebec, Scotland และ Okinawa มีข้อค้นพบที่สำคัญ 2 ข้อ (1) ในช่วงต้นของการเคลื่อนไหวเพื่อเอกราชจะมีกลุ่มที่ใช้ความรุนแรงในระดับต่างกันทุกกรณี แต่เมื่อมีการกระจายอำนาจถึงจุดที่มีพื้นที่ทางการเมืองให้คนในพื้นที่นั้น ๆ ถกกันเองว่าควรจะเดินทางตามเส้นทางไปสู่เอกราชหรือไม่ กลุ่มที่ใช้ความรุนแรงจะค่อย ๆ สลายไปเนื่องจากความรุนแรงทำให้ขบวนการเอกราชที่เคลื่อนไหวทางการเมืองด้วยคุณค่าศักดิ์สิทธิ์เดียวกันเสียคะแนนในการถกกันเรื่องนี้ (2) ทุกคนในพื้นที่ที่กำลังมีการเรียกร้องเอกราชจะยึดในสิทธิในการกำหนดชะตากรรมตัวเองเป็นคุณค่าศักดิ์สิทธิ์ไม่ว่าตัวเองสนับสนุนเอกราชหรือไม่ ถ้ารัฐห้ามให้คนในพื้นที่ตัดสินใจเรื่องเอกราชด้วยประชามติหรือวิธีอื่น หลายครั้งคนที่ก่อนหน้านี้ไม่สนับสนุนเอกราชก็เปลี่ยนใจหันมาสนับสนุนเอกราชเพราะมองว่ารัฐจะมาตัดสินในคุณค่านี้เองโดยไม่ฟังเสียงเจ้าของคุณค่า

ในเมื่อเหตุผลของการตัดสินใจต่างๆ เป็นเรื่องของการรักษาคุณค่าศักดิ์สิทธิ์ไว้ ถ้าการใช้ความรุนแรงเป็นวิธีเดียวให้คุณค่านี้ดำรงอยู่ในชีวิตได้ ความรุนแรงก็จะอยู่ต่อไป แต่ถ้าสามารถหาทางอื่นซึ่งรักษาคุณค่าศักดิ์สิทธิ์ไว้โดยไม่ใช้ความรุนแรง แนวทางนั้นก็อาจเป็นทางออกได้

ข้อเสนอ (สำหรับการลดความรุนแรงและสร้างสันติสุขในชีวิตของคนที่ย้ายอยู่ในปาตานีทุกคน)

รัฐไทยควรจะยุติความพยายามที่จะให้คนปาตานีที่มีความฝันที่จะได้เอกราชทั้งความฝันนี้ เพราะความพยายามดังกล่าวจะไม่สำเร็จ แต่ควรจะเปิดพื้นที่ทางการเมืองให้มีขบวนการเอกราชปาตานีที่ยึดหลักไม่ใช้ความรุนแรง เพื่อให้มีการถกกันอย่างเปิดเผยและกว้างขวางระหว่างคนปาตานีกันเองว่าการไปสู่เอกราชคือเส้นทางที่เหมาะสมสำหรับปาตานีหรือไม่

งานวิจัยที่อาจทำต่อจากงานวิจัยนี้ (เมื่อสถานการณ์อำนวย)

1. คุณค่าศักดิ์สิทธิ์ของรัฐไทยมีอะไรบ้าง คุณค่าเหล่านี้จะขัดกับข้อเสนอของงานวิจัยนี้หรือไม่ ถ้าขัดจะเดินต่อไปอย่างไร
2. คนปาตานีโดยรวมยึดคุณค่า “สิทธิในการกำหนดชะตากรรมตนเอง” หรือไม่ ซึ่งต่างจากการถามว่าสนับสนุนเอกราชหรือไม่

บรรณานุกรม

- Belanger, Claude, “Quebec: The Constitution and Special Status”, **Readings in Quebec History**, Marionopolis College, August 2000.
- Booth, William, “Meet the two jailed activists behind Catalonia’s independence movement”, **The Washington Post**, October 20, 2017.
- Broomfield, Matt, “**Tartan Terrorism: The Forgotten History of Scotland’s Violent Extremism**”, 2017. https://www.vice.com/en_uk/article/ypxvm5/tartan-terrorism-the-forgotten-history-of-scotlands-violent-extremism
- Erikson, Amanda, “Catalonia’s independence vote: What you need to know”, **The Washington Post**, October 27, 2017.
- Ginges, Jeremy and Atran, Scott, “Sacred Values and Cultural Conflict”, in Michele J. Gelfand, Chi-Yue Chiu, Ying-Yi Hong (eds.), **Advances in Culture and Psychology**, Oxford University Press, 2013.
- Gurr, Ted Robert, **Minorities at Risk: A Global View of Ethnopolitical Conflicts**, Washington: United States Institute of Peace Press, 1993.
- Hamid, Nafis and Pretus, Clara (Artis International), “How Spain Misunderstood the Catalan Independence Movement”, **The Atlantic**, Oct 1, 2017.
- Hanselmann, Martin and Tanner, Carmen, “Taboos and conflicts in decision making: Sacred values, decision difficulty, and emotions”, **Judgment and Decision Making**, vol. 3, no. 1, January 2008.
- Harris, Simon, **Catalonia Is Not Spain: A Historical Perspective**, CreateSpace Independent Publishing Platform, October 24, 2014.
- Hill, Steven, “To Secede or Not to Secede: Learning from Catalonia”, **The Globalist**,

December 2017.

Hook, Glen D. and Siddle, Richard, **Japan and Okinawa: Structure and Subjectivity**,

Routledge Curzon, 2003.

Jacobs, Jane, **The Question of Separatism: Quebec and the Struggle over**

Sovereignty, Baraka Books, 2nd edition, 2011.

Hideaki, Uemura and Gayman, Jeffery, “Rethinking Japan’s Constitution from the Perspective

of the Ainu and Ryūkyū Peoples, **The Asia-Pacific Journal**, Vol.16, 2018.

Lafleche, Gabriel, “Catalonia: The Disgraceful March Continues”, **Catalan News Monitor**,

January 2018.

Leslie, David, **Inside A Terrorist Group - The Story Of The SNLA**, 2005.

<https://www.electricscotland.com/books/snla.htm>

Matsushima, Yasukatsu, “Okinawa is a Japanese Colony”, **Quarterly for History**,

Environment, Civilization, Vol.43, 2010.

Minder, Ralph, **The Struggle for Catalonia: Rebel Politics in Spain**, Hurst, 2017.

Mingardi, Alberto, “The Catalanian Mess”, **The Conservative Online**, October 2017.

Murkens, Jo Eric, **Scottish Independence: A Practical Guide**, Edinburgh University Press, 2002.

2002.

Orwell, George, **Homage to Catalonia**, Benediction Classics, 1938.

Pittock, Murray, **The Road to Independence?: Scotland Since the Sixties**, Reaktion Books,

2008.

Pla, Joseph, **The Gray Notebook** (Translated by Peter Bush), New York Review Books, 2014.

Pruitt, Sarah, “**The History Behind the Scottish Independence Vote**”, 2014.

<https://www.history.com/news/the-history-behind-the-scottish-independence-vote>

Righetti, Nicola, "The Sacred in Current Social Sciences Research", **Italian Sociological Review**, 2014, 4, 1.

Schaeffer, Robert K., "**Separatism: Rationality and Irony**", in Spencer, Metta (1998).

Smits, Gregory, **Visions of Ryukyu: Identity and Ideology in Early-Modern Thought and Politics**, University of Hawaii Press, 1999.

Spencer, Metta, **Separatism: Democracy and Disintegration**, Rowman & Littlefield, 1998.

Spencer, Metta, "**When States Divide**", in Spencer, Metta (1998).

Tanji, Miyume, **Myth, Protest and Struggle in Okinawa**, Routledge, 2007.

Taucar, Christopher Edward, **Canadian Federalism and Quebec Sovereignty**, New York: P.Lang, 2000.

Tetlock, Philip E., "Thinking the unthinkable: sacred values and taboo cognitions", **TRENDS in Cognitive Sciences**, Vol.7, No.7, July 2003.

Tobena, Adof, "An independent Catalonia would be an extended and catholic Andorra", Interviewed by Cristian Campos, **Tercera Cultura**, November 2017.

Tresserras, Joan M., "Language and Culture", **Ara.Cat**, November 2016.

Zeelenberg, M., Nelissen, R.M., Bruegelmans, S.M., & Pieters, R., "On emotion specificity in decision making: why feeling is for doing", **Judgment and Decision Making**, Vol.3, 2008.